T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

www.balioglu.net

KAYSERİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

2019 Yılı Sayıştay Denetim Raporu

Kasım 2020

İÇİNDEKİLER

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ 1
2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU 9
3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU 9
4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI 10
5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ 10
6. DENETİM GÖRÜŞÜ 13
7. DENETİM BULGULARI 13
8. EKLER 136

www.balioglu.net

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: Büyükşehir Belediyesi Personeline İlişkin Bilgiler.....3
Tablo 2: Belediyenin Bağlı, İlgili ve İlişikli Kamu İdareleri İle Kurduğu ve/veya Sermaye Ortağı Olduğu Şirketler 5
Tablo 3: 2017 – 2019 Dönemi Bütçe Giderlerinin Ekonomik Sınıflandırma Açısından Seyri ..6
Tablo 4: 2017 – 2019 Dönemi Bütçe Gelirlerinin Ekonomik Sınıflandırma Açısından Seyri ...6
Tablo 5: 2019 Yılı Bütçe Gider Tahmini ve Gerçekleşen Tutar.....7
Tablo 6: 2019 Yılı Bütçe Gelir Tahmini ve Gerçekleşen Tutar.....8
Tablo 7: Sayıştay İlamlarına Ait liste.....111

www.balioglu.net

KISALTMALAR

DİE	Devlet İstatistik Enstitüsü
KBS	Kamu Hesapları Bilgi Sistemi
KDV	Katma Değer Vergisi
SGK	Sosyal Güvenlik Kurumu
TÜFE	Tüketici Fiyat Endeksi
ÜFE	Üretici Fiyat Endeksi

www.balioglu.net

BULGU LİSTESİ

B. Denetim Görüşünü Etkilemeyen Tespit ve Değerlendirmeler

1. Taşınmazların Değer Tespitinin Yapılmaması

2. Çalışanlara Verilen Sosyal Denge Ödemesine İlişkin Sözleşmede Yer Alan Hükmün Kanuna Aykırı Olması

3. İşçi İzinlerinin Kanuna Uygun Şekilde Kullandırılmaması

4. İşçilerden Kesilen Sendika Aidatlarının Süresinde Ödenmemesi

5. Müfettişliğe Hatalı Atama Yapılması

6. Sınav Yapılmaksızın Kadrolara Atama Yapılması

7. Sözleşmeli Çalıştırılan Eğitmenlerle İlgili Esaslarda Belirlenen Ölçütün Uygulanmaması

8. Yönetmeliğe Aykırı Olarak Daire Başkanlığı Oluşturulması

9. Şehir İçi Çalışan Halk Otobüslerinin İhalesiz Çalıştırılması

10. İlden İlçeye veya İlçeden İlçeye Çalışan Toplu Taşım Araçları ile İlgili Uygulamanın Hatalı Olması

11. Personel Servis Çalışma Hakkının İhale Yapılmadan Sürdürülmesi

12. Okul Servis Çalışma Hakkının İhale Yapılmadan Sürdürülmesi

13. İlçe Belediyelerine Verilen Parkomat Payının Hesabının Hatalı Yapılması

14. Meclis Kararı Alınmadan İlçe Belediyeleri ile Kamu Kurumlarına Araç Tahsis Edilmesi

15. Parkomatlı Park Yerlerinin İhalesiz Belediye Şirketine Verilmesi

16. Ulaşım A.Ş'ye Tahsis Edilen Otopark ve Parkemetre Yıllık Artışının Meclis Kararına Aykırı Yapılması

17. Ulaşım Hizmetlerinin Şirkete Devrinde Meclis Kararında Süre ve Bedel Belirlenmemesi

18. Yahyalı Belediyesindeki Park Yerlerinin Yahyalı İmar A.Ş. Tarafından İşletilmesi

19. Bazı Harcamaların İhale Yerine Doğrudan Temin Suretiyle Yapılması

www.balioglu.net

20. Belediye Taşınmazlarının İhalesiz Belediye Şirketlerine Verilmesi

21. İhale Edilen Yapım İşlerinde Yapım İşleri Genel Şartnamesine Aykırı İşlem Yapılması

22. İş Programlarının Usulüne Uygun Hazırlanmaması

23. Kent Ekmek Fabrikasının İhale Yapılmaksızın Meclis Kararı ile Belediye Şirketine Verilmesi

24. Yeni Birim Fiyat Tespitinde Açıklayıcı Bilgilere Yer Verilmemesi ve Onaylanmış Oda Rayiçlerinin Aranmaması

25. Araç ile Mal Satışı Yapanlara İdari Para Cezası Uygulanmaması

26. Çevre Temizlik Vergisinden Aktarılacak Payın Süresinde Büyükşehire Ödenmemesine Karşın Gerekli Sürecin İşletilmemesi

27. El İlanlarıyla İlgili İlan ve Reklam Vergisi Tahakkuku Yapılmaması

28. İlan ve Reklam Vergilerinin İlçe Belediyelerine Devredilmesi ve Payın Alınma Sürecinin İşletilmemesi

29. Malları Taşıyan veya Depolayanlara İdari Para Cezası Uygulanmaması

30. Stadyum/Gösteri Merkezi İçindeki İlan ve Reklamlardan İlan ve Reklam Vergisi Alınmaması

31. Tahakkuk Etmiş İdari Para Alacaklarının Tahsil Sürecinin İşletilmemesi

32. Taşınmaz Satışlarına İlişkin Şartnamede Belirsizlik Bulunması

33. Taşınmaz Kiralamalarına İlişkin Şartnamede Belirsizlik Bulunması

34. Taşınmazların Kiraya Verilmesinde Şartnamelerine Aykırı Uygulamaların Takip Edilerek Gereğinin Yapılmaması

35. Taşınmazların Tapu Değeri ile Mevcut Değerinin Uyuşmaması

36. Taşıt Kiralamasında Bakanlar Kurulu Kararına Aykırı Davranılması

37. Gecekondu Fonunun Amacı Dışında Kullanılması

38. Hal İşletmesi Devrinde Yönetmelikte Belirlenen Teminatın Alınmaması

www.balioglu.net

39. Hal İşletmesinde Bir Kişiye Birden Fazla İşyerinin Verilmesi

40. Hal Kompleksi İşletmecilik Hakkının 10 Yıllığına Devredilmesine İlişkin Kiralamada Kira Artışının Sözleşme ve Eki şartnamelere Aykırı Yapılması

41. Halde Bulunan İşyerlerinden Alınacak Teminatla İlgili Mevzuata Uyulmaması

42. Kesinleşen Sayıştay İlamlarının Tahsilinin Kanun ve Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğe Uygun Yapılmaması

43. Vekalet Ücretlerinin Kaydında Hatalı Uygulama Yapılması

44. Yüklenicilerin Sosyal Güvenlik Kurumuna Olan Borçlarının Hak Edişlerden Kesilmemesi

45. Muhasebe Kayıtlarının Silinebilmesi

46. Naklen İtfaiye Erliğine Atanmada Yönetmelik Hükmünün Uygulanmaması

47. Şehirlerarası Otobüs Terminali İşletmesi Süresinin İhalesiz Uzatılması

48. 10 Yıllık Kira Süresi Dolan İşletmelerin Süresinin İhalesiz Uzatılması

49. Kurum Lehine Hükmedilen Vekâlet Ücretlerinin Tahsilinin Takip Edilmemesi

50. Taşınmazları Kiralayanların İdareden İzin Almaksızın Taşınmazı Başka Birine Kiralamaları ve İdarenin Kanun ile Şartname Hükümlerini İşletmemesi

51. Naklen Zabıta Memurluğuna Atanmada Yönetmelik Hükmünün Uygulanmaması

www.balioglu.net

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Büyükşehir Belediyesi tüm hizmetlerini; 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu, 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'na göre gerçekleştirmektedir.

Bu kanunların dışında hizmet alanlarına göre tabi olunan temel yasal mevzuat aşağıda gösterilmiştir:

1) 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası
2) 6360 sayılı On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
3) 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu, 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu
4) 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu
5) 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu
6) 2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun
7) 5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun
8) 2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun
9) 5747 sayılı Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
10) 5326 sayılı Kabahatler Kanunu
11) 3572 sayılı İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun
12) 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu

Büyükşehir Belediyelerinin görev, yetki ve sorumlulukları 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 14'üncü maddesi ile 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'nun 7'nci, 8'inci ve 9'uncu maddelerinde düzenlenmiştir. Buna göre, ana başlıklar itibarıyla, büyükşehir belediye başkanlığının yetki, görev ve sorumlulukları şunlardır:

www.balioglu.net

İmar, su ve kanalizasyon, ulaşım gibi kentsel alt yapı; coğrafî ve kent bilgi sistemleri; çevre ve çevre sağlığı, temizlik ve katı atık; zabıta, itfaiye, acil yardım, kurtarma ve ambulans; şehir içi trafik; defin ve mezarlıklar; ağaçlandırma, park ve yeşil alanlar; konut; kültür ve sanat, turizm ve tanıtım, gençlik ve spor orta ve yükseköğrenim öğrenci yurtları; kadınlar ve çocuklar için konukevleri açma; sosyal hizmet ve yardım, nikâh, meslek ve beceri kazandırma; gıda ile ilgili olanlar dâhil birinci sınıf gayrisıhhî müesseseleri ruhsatlandırma; ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi hizmetlerini yapar veya yaptırır. Gıda bankacılığı yapabilir. Her çeşit toptancı hallerini ve mezbahaları yapabilir, sağlık merkezleri, hastaneler, gezici sağlık üniteleri ile yetişkinler, yaşlılar, engelliler, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik her türlü sosyal ve kültürel hizmetleri yürütebilir, geliştirebilir ve bu amaçla sosyal tesisler kurabilir, meslek ve beceri kazandırma kursları açabilir, işletebilir veya işlettirebilir. İlçe belediyelerinin görüşlerini alarak büyükşehir belediyesinin stratejik plânını, yıllık hedeflerini, yatırım programlarını ve bunlara uygun olarak bütçesini hazırlamak gibi görevleri de bulunmaktadır.

www.balioglu.net

Mahalli idare birimi olan belediyeler üzerinde merkezi idarenin vesayet yetkisi, İçişleri Bakanlığı ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından kullanılmaktadır. Denetim ve soruşturma İçişleri Bakanlığı tarafından yürütülmektedir. Mahalli idarelerin iş ve işlemlerine dair mevzuatla verilen görev ve hizmetleri yapmak, takip etmek, sonuçlandırmak ve geliştirmek, mahalli idare yatırım ve hizmetlerinin kalkınma planları ile yıllık programlara uygun şekilde yapılmasını gözetmek, mahalli idareler personelinin hizmet içi eğitimini planlamak ve uygulanmasını takip etmek, mahalli idarelerin teşkilat, araç ve kadro standartlarını tespit etmek gibi konularında ise Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü yetkilidir.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

Büyükşehir belediyesi teşkilâtı; norm kadro esaslarına uygun olarak genel sekreterlik, daire başkanlıkları ve müdürlüklerden oluşur.

Birimlerin kurulması, kaldırılması veya birleştirilmesi büyükşehir belediyesi meclisinin kararı ile olur. Büyükşehir belediyesi personeli büyükşehir belediye başkanı tarafından atanır. Personelden müdür ve üstü unvanlı olanlar ilk toplantıda büyükşehir belediye meclisinin bilgisine sunulur. Genel sekreter, belediye başkanının teklifi üzerine Çevre ve Şehircilik Bakanı tarafından atanır.

Büyükşehir Belediyesinin teşkilat yapısında, doğrudan Başkana bağlı 5 adet birim belirlenmiştir. Bunlar; Özel Kalem Müdürlüğü, Teftiş Kurulu Başkanlığı, İç Denetim Birimi, Basın Yayın Şube Müdürlüğü ve Halkla İlişkiler Şube Müdürlüğüdür. Doğrudan Başkana bağlı diğer birim olan Genel Sekreterlik idarenin en önemli icra organıdır. Genel Sekretere bağlı 3 adet Genel Sekreter Yardımcısı bulunmaktadır. Belediyenin 23 adet hizmet birimi, alan ve amaçlarına göre ilgili Genel Sekreter Yardımcılıklarına bağlıdır. Büyükşehir Belediyesi teşkilât yapısına ait hiyerarşik sistem bünyesindeki görevler ve personele ilişkin bilgiler tabloda detaylandırılmıştır.

Tablo 1: Büyükşehir Belediyesi Personeline İlişkin Bilgiler

Sınıfı	Unvanı	Dolu	Boş	Toplam
GİH	Genel Sekreter	1		1
GİH	Genel Sekreter Yardımcısı	3	1	4
GİH	Teftiş Kurulu Başkanı	1(GG)		1
GİH	1'inci Hukuk Müşaviri	1		1
GİH	Hukuk Müşaviri	1	2	3
GİH	Özel Kalem Müdürü	1		1
GİH	İç Denetçi	1	5	6
GİH	İnsan Kaynakları ve Eğitim Dairesi Başkanı		1	1
GİH	Destek Hizmetleri Dairesi Başkanı	1		1
GİH	Bilgi İşlem Dairesi Başkanı	1		1
GİH	Fen İşleri Dairesi Başkanı	1		1
GİH	Zabıta Dairesi Başkanı		1	1
GİH	Mali Hizmetler Dairesi Başkanı	1		1
GİH	İmar ve Şehircilik Dairesi Başkanı	1		1
GİH	Makine İkmal Bakım ve Onarım Dairesi Bşk.	1		1
GİH	Yapı Kontrol Dairesi Başkanı	1		1
GİH	Etüt ve Projeler Dairesi Başkanı	1		1
GİH	Çevre Koruma ve Kontrol Dairesi Başkanı	1		1
GİH	Sosyal Hizmetler Dairesi Başkanı	1		1
GİH	İşletmeler ve İştirakler Dairesi Başkanı		1	1
GİH	Kültür ve Sosyal İşler Dairesi Başkanı	1		1
GİH	İtfaiye Dairesi Başkanı	1		1
GİH	Ulaşım Planlama ve Raylı Sis. Dairesi Bşk.		1	1
GİH	Kırsal Hizmetler Dairesi Başkanı		1	1
GİH	Daire Başkanı		2	2
GİH	Kent Tarihi ve Tanıtımı Dairesi Başkanı	1		1
GİH	Park ve Bahçeler Dairesi Başkanı	1		1
GİH	Kentsel Dönüşüm Dairesi Başkanı	1		1
GİH	Emlak ve İstimlak Dairesi Başkanı	1		1
GİH	Strateji Dairesi Başkanlığı (Normdan Çıkarıldı			
GİH	Tarımsal Hizmetler Dairesi Başkanı	1		1
GİH	Sivil Savunma Uzmanı		1	1
GİH	Müfettiş	8	3	11
GİH	Müfettiş Yardımcısı		1	1
GİH	Mali Hizmetler Uzman Yardımcısı		2	2
GİH	Zabıta Şube Müdürü		1	1

www.balioglu.net

GİH	İtfaiye Şube Müdürü		1	1
GİH	Şube Müdürü	43	34	77
GİH	İtfaiye Amiri	3		3
GİH	İtfaiye Çavuşu	4	8	12
GİH	İtfaiye Eri	172	27	199
GİH	İtfaiye Onbaşısı			
GİH	Zabıta Komiseri	1	7	8
GİH	Zabıta Amiri		2	2
GİH	Zabıta Memuru	67	10	77
GİH	Memur	16	26	42
GİH	Şef	13	13	26
GİH	Bilgisayar İşletmeni	23	14	37
GİH	Veri Hazırlama Kontrol İşletmeni	11	1	12
GİH	Ayniyat Saymanı			
GİH	Ambar Memuru		5	5
GİH	Tahsildar		11	11
GİH	Kameraman		1	1
GİH	Şoför	2	21	23
GİH	Eğitmen		5	5
GİH	Tercüman		1	1
AH	Avukat	2	17	19
TH	Çözümleyici		4	4
TH	Ekonomist		2	2
TH	Mühendis	62	72	134
TH	Mimar	12	30	42
TH	Kimyager	2		2
TH	Arkeolog	1	1	2
TH	Restoratör		1	1
TH	Tekniker	52	63	115
TH	Teknisyen	7	16	23
TH	Şehir Plancısı	9	15	24
TH	Teknik Ressam		4	4
TH	Grafiker		2	2
TH	Sosyolog	2	1	3
SH	Tabip	1	2	3
SH	Sağlık Memuru		2	2
SH	Sağlık Teknikeri	1	1	2
SH	Sağlık Teknisyeni		4	4
SH	Sosyal Çalışmacı	1		1
SH	Psikolog		1	1
SH	Hemşire		3	3
SH	Veteriner Hekim	2	2	4
SH	Veteriner Sağlık Teknikeri	1		1
SH	Fizyoterapist		1	1
SH	Diyetisyen		1	1
YH	Hizmetli	1	1	2
YH	Gassal	1		1
	Memur Toplam	546	456	**1002**
	Sözleşmeli Personel Toplam	100		**100**
	Sürekli İşçi Toplam	247	578	**825**
	GENEL TOPLAM	**893**	**1034**	**1927**

Teşkilatlanmada oluşturulan her birim, kendi faaliyet ve görev alanları ile ilgili

www.balioglu.net

yönetmeliklerini hazırlayarak, büyükşehir belediye meclisinin onayından geçirerek yürürlüğe koyar ve bu esaslar üzerinden faaliyetlerini sürdürür. Büyükşehir Belediyesinde çalışan memur ve sözleşmeli personel 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na; işçiler ise 1475 ve 4857 sayılı İş Kanunlarına tabi olup tüm personelin sosyal güvenlik işlemleri 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu uyarınca gerçekleştirilmektedir.

Büyükşehir Belediyesinde istihdam edilen 893 personelden 1'i genel sekreter, 3'ü genel sekreter yardımcısı, 2'si hukuk müşaviri, 1'i özel kalem müdürü, 17'si daire başkanı, 43'ü müdür, 13'i şef, 466'sı memur, 247'si işçi, 100'ü ise sözleşmeli personelden oluşmaktadır. Belediyede personel sayısı bir önceki yıla göre azalış göstermiştir.

Büyükşehir Belediyesine bağlı, ilgili ve ilişikli kamu idareleri ile kurdukları ve/veya sermaye ortağı olduğu şirketler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 2: Belediyenin Bağlı, İlgili ve İlişikli Kamu İdareleri İle Kurduğu ve/veya Sermaye Ortağı Olduğu Şirketler

www.balioglu.net

Şirket/İdare Unvanı	Şirketin Sermaye Tutarı (TL)	Büyükşehir Belediyesinin Sermaye Oranı (%)
KASKİ Kayseri Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü	Bağlı İdare	Bağlı İdare
KAYMEK Kayseri Mesleki Eğitim ve Kültür A.Ş.	22.000.000,00	100,00
Kayseri İmar ve İnşaat Ticaret A.Ş.	126.500.000,00	99,73
Kayseri Ulaşım A.Ş.	50.000.000,00	98,51
Kayseri Spor Etkinlikleri A.Ş.	11.000.000,00	98,91
KAYTUR Kayseri Turizm Eğitim Kültür Ticaret A.Ş.	8.450.000,00	99,65
Kayseri Erciyes Turizm İnşaat Spor Etkinlikleri San. ve Tic. A.Ş.	24.000.000,00	99,21
YAKTAŞ Kayseri Büyükşehir Enerji Tarım Hayvancılık Ticaret A.Ş.	5.850.000,00	73,33
KCETAŞ Kayseri ve Civarı Elektrik T.A.Ş.	144.144.000,00	34,01
KEPSAŞ Kayseri Elektrik Perakende Satış A.Ş.	42.000.000,00	34,01
Erciyes Enerji Üretim Sanayi ve Ticaret A.Ş.	197.960.000,00	32,81
KAYSERİGAZ Kayseri Doğalgaz Dağıtım Pazarlama ve Ticaret A.Ş.	6.500.000,00	10,00
Dünya Ticaret Merkezi A.Ş.	250.000,00	22
KAY-SER A.Ş.	15.120.000,00	1,79
ERYAĞ A.Ş.	5.000.000,00	0,06
İller Bankası A.Ş.	18.000.000.000,00	6107 s. Kanun

1.3. Mali Yapı

Belediye bütçesi, program bütçe esasına göre hazırlanmak suretiyle mali yıl içindeki gelir ve gider tahminlerini gösteren, gelirlerin toplanmasına ve harcamaların yapılmasına izin veren bir meclis kararıdır.

Bütçe giderlerinin ekonomik olarak sınıflandırıldığı Tablo 3 aşağıda gösterilmiştir:

Tablo 3: 2017 – 2019 Dönemi Bütçe Giderlerinin Ekonomik Sınıflandırma Açısından Seyri

Gider Türü	2017 YILI (A)	2018 YILI (B)	2019 YILI (C)	Değişim Oranı (C-B/B) (%)
Personel Giderleri	70.778.103,40	72.552.744,29	84.949.645,23	17
S.G.K. Devlet Prim Giderleri	11.104.173,36	11.807.585,53	13.422.414,61	14
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	289.705.251,75	287.196.139,05	291.378.014,89	1
Faiz Giderleri	58.179.571,05	85.444.416,47	99.868.752,41	17
Cari Transferler	58.032.582,55	81.120.327,44	97.543.660,99	20
Sermaye Giderleri	501.478.505,97	409.915.192,06	200.901.055,47	-51
Sermaye Transferleri	19.097.553,78	54.244.885,53	115.769.872,62	113
Borç Verme	0	0	0	
Yedek Ödenekler	0	0	0	
Bütçe Gider Toplamı	1.008.375.741,86	1.002.281.290,37	903.833.416,22	-10

Bütçe giderlerinin ekonomik olarak sınıflandırıldığı Tablo 3'de gösterildiği üzere, İdarenin bütçe gider toplamı 2018-2019 döneminde % 10 oranında azalış göstermiştir. Tablodaki gider kalemleri incelendiğinde ise; giderler içindeki payı oransal anlamda en yüksek artışın % 113 ile Sermaye Transferleri Giderleri kalemi olduğu görülmektedir.

Bütçe gelirlerinin ekonomik olarak sınıflandırıldığı Tablo 4 aşağıda gösterilmiştir:

Tablo 4: 2017 – 2019 Dönemi Bütçe Gelirlerinin Ekonomik Sınıflandırma Açısından Seyri

Gelir Türü	2017 Yılı (A)	2018 Yılı (B)	2019 Yılı (C)	Değişim Oranı (C-B/B) (%)
Vergi Gelirleri	4.881.482,53	4.304.433,76	5.956.990,83	38

www.balioglu.net

Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	83.801.039,17	58.754.829,86	90.692.234,00	54
Alınan Bağış ve Yardım ile Özel Gelirler	1.294.928,21	767.660,85	1.155.000,00	50
Diğer Gelirler	612.307.557,83	703.148.629,25	738.153.649,14	5
Sermaye Gelirleri	53.993.541,17	186.670.472,53	138.170.318,26	-26
Bütçe Gelirleri Toplamı	756.278.548,91	953.646.026,25	974.128.192,23	2
Bütçe Gelirlerinden Ret ve İadeler Toplamı	5.757.319,21	14.720.213,28	3.460.191,97	-76
Net Bütçe Gelirleri Toplamı	750.521.229,70	938.925.812,97	970.668.000,26	3

Bütçe gelirlerinin ekonomik olarak sınıflandırıldığı Tablo 4'deki veriler dikkate alındığında, bir önceki yıla göre gelirler % 3 oranında artış göstermiştir. Ana gelir kalemlerinden birisi olan Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirlerinde 2019 yılında bir önceki yıla göre % 54 oranında artış, Sermaye Gelirlerinde ise % 26 oranında azalış görülmektedir.

Belediye'nin 2019 dönemi bütçe tahmini ve gerçekleşmeleri Tablo 5 ve Tablo 6'da gösterilmektedir.

www.balioglu.net

Tablo 5: 2019 Yılı Bütçe Gider Tahmini ve Gerçekleşen Tutar

Gider Türü	2019 Yılı Gider Bütçe (A)	2019 Gerçekleşen (B)	Gerçekleşme Oranı % (C=(B/A)
Personel Giderleri	87.591.000,00	84.949.645,23	%97
S.G.K. Devlet Prim Giderleri	13.630.000,00	13.422.414,61	%98
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	368.792.018,00	291.378.014,89	%79
Faiz Giderleri	101.269.715,00	99.868.752,41	%99
Cari Transferler	114.448.070,00	97.543.660,99	%85
Sermaye Giderleri	447.427.197,00	200.901.055,47	%45
Sermaye Transferleri	116.841.000,00	115.769.872,62	%99
Borç Verme	1.000,00	0	%0
Yedek Ödenekler	0	0	
Bütçe Gider Toplamı	**1.250.000.000,00**	**903.833.416,22**	**%72**

Buna göre 2019 yılında Bütçe Giderleri % 72 seviyesinde gerçekleşmiştir. Mal ve Hizmet Alımları Giderleri % 79 oranında gerçekleşmiştir. Hiç bir kalemde sene başında bütçede öngörülen tutarlar aşılmamıştır.

Tablo 6: 2019 Yılı Bütçe Gelir Tahmini ve Gerçekleşen Tutar

Gelirin Türü	2019 Yılı Gelir Bütçesi (A)	2019 Yılı Gerçekleşen (B)	Gerçekleşme Oranı (C=B/A)
Vergi Gelirleri	5.220.000,00	5.956.990,83	%114
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	117.281.000,00	90.692.234,00	%77
Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	9.084.000,00	1.155.000,00	%13
Diğer Gelirler	718.355.000,00	738.153.649,14	%102
Sermaye Gelirleri	350.060.000,00	138.170.318,26	%39
Alacaklardan Tahsilâtlar	0	0	
Bütçe Gelirleri Toplamı	**1.200.000.000,00**	**974.128.192,23**	**%81**
Bütçe Gelirlerinden Ret Ve İadeler Toplamı		3.460.191,97	
Net Bütçe Gelirleri Toplamı	**1.200.000.000,00**	**970.668.000,26**	**%80**

Buna göre 2019 yılında Bütçe Gelirleri % 80 seviyesinde gerçekleşmiştir. Bütçe gelirleri içerisinde yer alan Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri, Alınan Bağış ve Yrd. ile Özel Gelirler ve Sermaye Gelirleri beklenenin altında gerçekleşmiştir.

www.balioglu.net

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

Belediyenin muhasebe kayıt sistemi, 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile getirilen tahakkuk esaslı devlet muhasebesi olup kayıt işlemleri Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği çerçevesinde düzenlenerek 27.05.2016 tarih 29724 (M) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümleri doğrultusunda gerçekleştirilmektedir.

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay Başkanlığına gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuş olup denetim bu defter, tablo ve belgeler ile Usul ve Esasların 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

- Birleştirilmiş veriler defteri
- Geçici ve kesin mizan
- Bilanço

- Kasa sayım tutanağı
- Banka mevcudu tespit tutanağı
- Alınan çekler sayım tutanağı
- Menkul kıymet ve varlıklar sayım tutanağı
- Teminat mektupları sayım tutanağı
- Değerli kâğıtlar sayım tutanağı
- İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetimi hesabı icmal cetveli

- Bütçe giderleri ve ödenekler tablosu
- Bütçe gelirleri ekonomik sınıflandırılması tablosu
- Faaliyet sonuçları tablosu

Denetim görüşü, kamu idaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

www.balioglu.net

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve

doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürünün belirlenmesine esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

www.balioglu.net

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

İç kontrol sistemi, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetime ve Kontrol Kanunu'nun Beşinci kısmında düzenlenmiştir. İç kontrol, idarenin amaçlarına, belirlenmiş politikalara ve mevzuata uygun olarak faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini, varlık ve kaynakların korunmasını, muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulmasını, malî bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesini sağlamak üzere idare tarafından oluşturulan organizasyon, yöntem ve süreçler ile iç denetimi kapsayan malî ve

diğer kontroller bütünüdür.

Görev ve yetkileri çerçevesinde, malî yönetim ve kontrol süreçlerine ilişkin standartlar ve yöntemler Hazine ve Maliye Bakanlığınca, iç denetime ilişkin standartlar ve yöntemler ise İç Denetim Koordinasyon Kurulu tarafından belirlenir, geliştirilir ve uyumlaştırılır. Bunlar ayrıca, sistemlerin koordinasyonunu sağlar ve kamu idarelerine rehberlik hizmeti verir.

31.12.2005 tarihli ve 26040 (3. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesinde, iç kontrol standartlarının, merkezi uyumlaştırma görevi çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından belirlenip yayımlanacağı, kamu idarelerinin, malî ve malî olmayan tüm işlemlerinde bu standartlara uymakla ve gereğini yerine getirmekle yükümlü bulunduğu, ayrıca Kanun'a ve iç kontrol standartlarına aykırı olmamak koşuluyla, idarelerce görev alanları çerçevesinde her türlü yöntem, süreç ve özellikli işlemlere ilişkin standartlar belirlenebileceği belirtilmiştir.

www.balioglu.net

Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından hazırlanarak 26.12.2007 tarih ve 26738 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği ile kamu idarelerinde iç kontrol sisteminin oluşturulması, uygulanması, izlenmesi ve geliştirilmesi amacıyla 18 standart ve bu standartlar için gerekli 79 genel şart belirlenmiştir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ve ilgili diğer mevzuat uyarınca, Kayseri Büyükşehir Belediyesinde Kamu İç Kontrol Sisteminin oluşturulması, uygulanması, izlenmesi ve geliştirilmesi çalışmaları, Belediyenin yönetim sorumluluğu kapsamında daire başkanlıkları ile ortak çalışma yapılarak Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı (2017-2018) hazırlanmış olup 2018 yılı itibariyle tamamlanmıştır. İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı (2019-2020) hazırlanmış olup 2019 yılında uygulanmaktadır.

Bu çerçevede; Belediyede Maliye Bakanlığı tarafından hazırlanan ve kurumlara gönderilen Kamu İç Kontrol Standartları Uyum Eylem Planı Rehberi de dikkate alınarak etkin bir iç kontrol sisteminin kurulması ve uygulanmasının sağlanması çalışmaları devam etmektedir.

İç kontrol sistem ve işleyişinin üst yönetici ve personel tarafından sahiplenilmesi ve desteklenmesi sağlanmaya çalışılmaktadır. Kurumdaki tüm personel, Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri ile Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin Ek 1'inde yer alan Etik Sözleşmesini imzalamış olup özlük dosyalarında yer almaktadır. Kurum organizasyon yapısı

içerisinde görev, yetki ve sorumluluklar açıkça ifade edilmiştir.

Kurum organizasyon yapısı içerisinde personelin ve müdürlüklerin görev, yetki ve sorumlulukları açık bir şekilde belirlenmiş olup personel görev tanımları İnsan Kaynakları ve Eğitim Daire Başkanlığı tarafından yapılmıştır. Yetkiler ve yetki devrinin sınırları Daire Başkanlığı Görev, Yetki ve Sorumlulukları ile Çalışma Usul ve Esasları Hakkındaki Yönetmeliklerde belirlenmiştir.

Stratejik plan, idarenin paydaş görüşleri alınarak birimlerinin ve personelinin katkılarıyla mevzuata uygun bir şekilde hazırlanmış ve idarenin yürüteceği program, faaliyet ve projeleri ile bunların kaynak ihtiyacını, performans hedef ve göstergelerini içeren performans programı oluşturulmuştur.

Kurumsal risk yönetim çalışmaları yapılmış olup her yıl güncellenmektedir. Amaç ve hedeflerin gerçekleşmesini engelleyebilecek iç ve dış riskleri azaltmak için gerekli önlemler belirlenmiştir.

www.balioglu.net

Mali hizmetler Daire Başkanlığı içerisinde ön mali kontrolü yürütmek üzere Hesap işleri Şube Müdürlüğünden iki personel Başkanlık Makamından olur alınarak görevlendirilmiştir. İç Denetim Birimi, Belediye Başkanına doğrudan bağlı olarak oluşturulmuş olup mevcut 6 adet boş iç denetçi kadrosundan 1 tanesi için atama yapılmıştır. Ancak 2019 yılı içerisinde iç denetim faaliyeti yapılmamış ve iç denetim raporu düzenlenmemiştir.

Kurumun tüm birimlerinde yapılan işlerin iş tanımları yapılmış olup daire başkanlıklarının çalışma yönetmelikleri güncellenip tamamlanmıştır. Süreç kontrolünü sağlamak amacıyla, tüm birimlerde iş akış şeması hazırlanmıştır.

Yönetimin ihtiyaç duyduğu gerekli bilgileri ve raporları üretecek ve analiz yapma imkânı sunacak bir yönetim bilgi sistem bulunmaktadır. (FlexCity) Akıllı Şehir Yönetimi programı ile ihtiyaç duyulan raporlar ve analizler yapılmaktadır.

Faaliyet sonuçları ve değerlendirmeler, idare faaliyet raporunda gösterilmekte ve Belediye web sitesinden duyurulmaktadır.

İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kurulu, üst yöneticinin onayı ile görevlendirilmiştir. Kayseri Büyükşehir Belediyesi Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planları (2017-2018) ve (2019-2020) hazırlanmıştır. İç kontrol Eylem Planının 6 aylık

gerçekleşmeleri Başkanlık Makamına raporlanmaktadır.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Kayseri Büyükşehir Belediyesinin 2019 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve ekte yer alan, geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAKLARI

Herhangi bir denetim bulgusu tespit edilmemiştir.

B. DENETİM GÖRÜŞÜNÜ ETKİLEMEYEN TESPİT VE DEĞERLENDİRMELER

www.balioglu.net

BULGU 1: Taşınmazların Değer Tespitinin Yapılmaması

Belediye adına tapuda kayıtlı olan taşınmazların değer tespitinin yapılmadığı ve ilgili muhasebe hesaplarına kaydedilmediği görülmüştür.

Taşınmazların yönetimi 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 44, 45, 47 ve 60'ıncı maddelerinde düzenlenmiştir. 5018 sayılı Kanun kapsamında olan kurum ve kuruluşların mülkiyetinde, yönetiminde ve kullanımında bulunan taşınmazların kaydına ve icmallerinin düzenlenmesine ilişkin usul ve esasları belirlemek üzere bu Kanun'un 44, 45 ve 60'ıncı maddelerine dayanılarak Maliye Bakanlığınca hazırlanan "Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik" 13.09.2006 tarih ve 2006/10970 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulmuştur.

Yönetmelik'in "*Kayıt ve kontrol işlemleri*" başlıklı 5'inci maddesinde, tapuda kayıtlı olan taşınmazların maliyet bedeli üzerinden, bu taşınmazlardan maliyet bedeli belirlenemeyenlerin ise rayiç değerleri üzerinden kayıtlara alınacağı düzenlenmiştir. Ancak bu taşınmazlardan maliyet ve rayiç bedeli belirlenemeyen taşınmazlar ile tapuda kayıtlı olmayan taşınmazlar başlığı altında yer alan taşınmazlardan sadece ekonomik olarak değerlendirmeye konu olanlar ile kamusal ihtiyaçlarda kullanılan taşınmazların, orta malları ve genel hizmet

alanları başlığı altında yer alan taşınmazların ve de Bakanlık tarafından iz bedeli ile takip edilmesine karar verilen taşınmazların iz bedeli üzerinden kayıtlara alınacağı düzenlenmiştir.

17.03.2017 tarih ve 30010 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik" ile söz konusu Yönetmelik'te değişiklik yapılmıştır. Buna göre kurumların, 31.12.2017 tarihine kadar taşınmazların fiili envanterini kural olarak maliyet bedeli üzerinden, maliyet bedeli belirlenemeyenlerin ise rayiç değerleri üzerinden kayıtlara almaları gerekmektedir. Yönetmelik'e göre, taşınmazların rayiç değerinin; maliki kamu idaresince, başka bir kamu idaresinin yönetiminde veya kullanımında olanların ise bu idarelerce tespit edilmesi gerekmektedir. Ayrıca, taşınmazların kayıtlara alınan değerinin Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre güncellenmesi gerekmektedir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 187'nci maddesine göre, maddi duran varlıklar hakkında, Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik'in ilgili hükümleri ile bu maddede geçen hükümlere göre işlem yapılmaktadır. Maddeye göre, edinilen maddi duran varlıklar, maliyet bedeli ile hesaplara alınması, bu Yönetmelik'in yürürlüğe girdiği tarihte mevcut olup hesaplarda yer almayan maddi duran varlıklardan envanter ve değerlemesi yapılanların ise muhasebe birimlerince ilgili maddi duran varlık hesabı ve net değer hesabına kaydedilmek suretiyle hesaplara alınması gerekmektedir. Diğer taraftan, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 08.01.2018 tarihli ve 2018/11321 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki Yönetmelik ile değiştirilen ve 01.01.2018 tarihinden geçerli olmak üzere yürürlüğe giren "Maddi duran varlıkların kayıt değerleri" başlıklı 26'ncı maddesine göre, gerek yatırım ve gerekse kullanım amacıyla edinilen maddi duran varlıkların maliyet bedeliyle muhasebeleştirilmesi, herhangi bir maliyet yüklenilmeksizin edinilen maddi duran varlıkların ise gerçeğe uygun değeriyle muhasebeleştirilmesi, varlığın gerçeğe uygun değeri bilinemiyorsa idarece tespit edilen değerinin esas alınması gerekmektedir.

Yönetmelik'in 4'üncü maddesine göre gerçeğe uygun değer, piyasa koşullarında muvazaasız bir işlemde bilgili ve istekli taraflar arasında bir varlığın el değiştirmesi veya bir borcun ödenmesi için belirlenen tutarı ifade etmektedir.

Mevzuat hükümlerine göre, kamu idarelerinin mülkiyetinde bulunan taşınmazların rayiç değerlerinin belirlenerek ilgili maddi duran varlık hesaplarına kaydedilmesi gerekmektedir. Belediyeye ait taşınmazların rayiç değer tespitlerinin yapılmadığı ve muhasebe kayıtlarına alınmadığı görülmüştür. Belirtilen nedenlerle de mali tablolarda 250-Arsa ve Araziler, 251-Yeraltı ve Yerüstü ve 252-Binalar Hesaplarında eksik bilgi oluşmasına neden olunmuştur.

www.balioglu.net

Değer tespitlerinin yapılarak ilgili muhasebe hesaplarına kaydedilmesi gerekir.

BULGU 2: Çalışanlara Verilen Sosyal Denge Ödemesine İlişkin Sözleşmede Yer Alan Hükmün Kanuna Aykırı Olması

Belediyede çalışan personele yapılan sosyal denge ödemelerine ilişkin imzalanan sözleşmede yer alan düzenlemenin 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'na aykırı olduğu görülmüştür.

4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'nun Geçici 14'üncü maddesi, "*Söz konusu sözleşmeleri 31/12/2015 tarihinden önce sona eren veya mevcut sözleşmeleri bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten sonra karşılıklı olarak feshedilen kapsama dâhil idareler, sözleşmelerinin sona eriş veya fesih tarihini izleyen bir ay içinde sözleşmelerin sona erdiği veya feshedildiği tarih ile bu Kanunda öngörülen toplu sözleşme dönemi sonuna kadarki dönemle sınırlı olmak üzere üçüncü fıkra hükümleri dikkate alınmaksızın 32 nci madde hükümleri çerçevesinde sözleşme yapabilir."* ile "Mahalli İdarelerde Sözleşme imzalanması" başlıklı 32'nci maddenin birinci fıkrasındaki, *"27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 15 inci maddesi hükümleri çerçevesinde sosyal denge tazminatının ödenmesine belediyelerde belediye başkanının teklifi üzerine belediye meclisince, il özel idaresinde valinin teklifi üzerine il genel meclisince karar verilmesi halinde, sözleşme döneminde verilecek sosyal denge tazminatı tutarını belirlemek üzere ilgili mahalli idarede en çok üyeye sahip sendikanın genel başkanı veya sendika yönetim kurulu tarafından yetkilendirilecek bir temsilcisi ile belediyelerde belediye başkanı, il özel idaresinde vali arasında toplu sözleşme sürecinin tamamlanmasını izleyen üç ay içerisinde sözleşme yapılabilir.*

Yapılacak sözleşme, toplu sözleşme dönemi ile sınırlı olarak uygulanır ve sözleşme süresi hiçbir şekilde izleyen mahalli idareler genel seçimi tarihini geçemez. Mahalli idareler genel seçim tarihini izleyen üç ay içerisinde de toplu sözleşme dönemiyle sınırlı olmak üzere sözleşme yapılabilir. Bu sözleşmeye dayanılarak yapılan ödemeler kazanılmış hak sayılmaz." hükmünün birlikte değerlendirilmesinde, sözleşme sona erdiğinde belediye başkanı sosyal denge ödemesiyle ilgili yazıyı meclise sevk ederek meclise teklifte bulunmalı, meclis tarafından sosyal denge ödenmesiyle ilgili karar verilmesi halinde belediye başkanı da ilgili sendika ile sözleşme imzalamalıdır.

08.04.2019 gün ve 112 sayılı meclis kararına istinaden 10.05.2019 günlü Kayseri

www.balioglu.net

Büyükşehir Belediye Başkanlığı ile Bem-Bir-Sen arasında 01.04.2019-31.12.2021 tarihleri arasında uygulanacak sosyal denge sözleşmesi imzalanmıştır. Sözleşmenin "Yürürlük Süresi" başlıklı 3'üncü maddesinin (a) fıkrasında, "*Toplu sözleşme 01.04.2019-31.12.2021 tarihleri arasında uygulanır. (Mahalli İdareler Seçimlerinin öne alınması halinde sözleşme bitim tarihi belirlenen seçim tarihidir.)* ile (b) fıkrasında*, "Yeni bir sosyal denge sözleşmesi imzalanana kadar süresi sona eren bu sosyal denge sözleşmesindeki tüm maddeler kazanılmış hak olarak devam eder."* şeklinde düzenleme yapılmıştır.

Sözleşmenin 3'üncü maddesinin (b) fıkrasında yer alan "*Yeni bir sosyal denge sözleşmesi imzalanana kadar süresi sona eren bu sosyal denge sözleşmesindeki tüm maddeler kazanılmış hak olarak devam eder."* ifadesine göre belirsiz ve sınırsız bir şekilde söz konusu sözleşme uygulanabilir ki, bu durum 4688 sayılı Kanun'un 32'nci maddesinin ikinci paragrafında yer alan sözleşmenin toplu sözleşme dönemi ile sınırlı olarak uygulanacağı ve sözleşme süresinin hiçbir şekilde izleyen mahalli idareler genel seçimi tarihini geçemeyeceği hükmüne aykırılık oluşturur.

www.balioglu.net

Sosyal denge sözleşmesinde belirtilen sürenin sona erdiği tarih itibariyle Meclis kararı alınması, meclisin yetki verdiği şart ve sürenin belirtilmesi ile toplu sözleşmede de bu süreye uyulması ve sözleşmeye 4688 sayılı Kanun'a aykırılık oluşturan hükümlerin konulmaması gerekir.

BULGU 3: İşçi İzinlerinin Kanuna Uygun Şekilde Kullandırılmaması

İşçilerin yıllık izinlerinin İş Kanunu'na uygun şekilde kullandırılmadığı görülmüştür.

4857 sayılı İş Kanunu'nun 53'üncü maddesinde işçilere yıllık izin verileceği ve yıllık ücretli izin hakkından vazgeçilemeyeceği, 56'ncı maddesinde yılık iznin 53'üncü maddede gösterilen süreler içinde işveren tarafından sürekli bir şekilde verilmesinin zorunlu olduğu, 59'uncu maddesinde iş sözleşmesinin, herhangi bir nedenle sona ermesi halinde işçinin hak kazanıp da kullanmadığı yıllık izin sürelerine ait ücretin sözleşmenin sona erdiği tarihteki ücreti üzerinden kendisine veya hak sahiplerine ödeneceği, 60'ıncı maddesinde yıllık ücretli izinlerin, yürütülen işlerin niteliğine göre yıl boyunca hangi dönemlerde kullanılacağı, izinlerin ne suretle ve kimler tarafından verileceği veya sıraya bağlı tutulacağı, yıllık izninin faydalı olması için işveren tarafından alınması gereken tedbirler ve izinlerin kullanılması konusuna ilişkin usuller ve işverence tutulması zorunlu kayıtların şekli Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından hazırlanacak bir yönetmelikle gösterileceği belirtilmiş,

03.03.2004 tarih ve 25391 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yıllık Ücretli İzin Yönetmeliği'nde de İş Kanunu'na uygun olarak yıllık izinlerin kullanımı ile ilgili düzenlemeler yapılmıştır.

4857 sayılı Kanun'un 56'ncı maddesinde yıllık iznin 53'üncü maddede gösterilen süreler içinde işveren tarafından sürekli bir şekilde verilmesinin zorunlu olduğu hükmüne göre yıllık iznin kullandırılması gerekir. Nitekim 4857 sayılı Kanun'un "*Yıllık ücretli izin hükümlerine aykırılık"* başlıklı 103'üncü maddesinde, "*Yıllık ücretli izni bu Kanunun 56 ncı maddesine aykırı olarak bölen veya izin ücretini 57 nci maddenin üç ve dördüncü fıkralarında belirtilen usule aykırı olarak ödeyen veya eksik ödeyen veya 59 uncu maddedeki hak edilmiş izni kullanmadan iş sözleşmesinin sona ermesi halinde bu izne ait ücreti ödemeyen veya 60 ıncı maddede belirtilen yönetmeliğin esas ve usullerine aykırı olarak izin kullandırmayan veya eksik kullandıran işveren veya işveren vekiline bu durumda olan her işçi için dörtyüzonyedi Türk Lirası idari para cezası verilir."* düzenlemesi mevcuttur.

Bu düzenlemelere göre işçi yıllık izin hakkından feragat edemez. İşçi emekli olduğunda veya iş sözleşmesi son bulduğunda yasa hükmü gereği izin alacağı ücrete dönüşmektedir. Ödeme de son ücret üzerinden yapılacağından işçinin eline çok yüksek bir miktar geçebilmektedir. Kullanılmayan izinlerin son ücret üzerinden ödenmesi işçilerin izin kullanmaktan feragat edebilmelerine neden olmaktadır. Ancak kurum veya birim yetkililerin buna izin vermemesi, Anayasal bir hak olan iznin işçilere kullandırılması gerekir. Zira iznin kullandırılmaması nedeniyle idare 4857 sayılı Kanun'un 103'üncü maddesine göre idari para cezasına muhatap olabilecektir. Diğer taraftan birikmiş izin alacaklarının ücrete dönüşmesi halinde kurum yüksek miktarlarda ödeme yapmakla karşı karşıya kalabilmektedir. Yapılan incelemede işçilerin 2004 yılından bu güne kadar kullanılmayan izinlerinin olduğu anlaşılmıştır.

Söz konusu düzenlemeler uyarınca işçilere yıllık izinlerin Kanunun öngördüğü şekilde verilmesi ve birikmiş izinlerin kullandırılması sağlanmalıdır.

BULGU 4: İşçilerden Kesilen Sendika Aidatlarının Süresinde Ödenmemesi

İşçi ücretlerinden kesilen aidatların süresinde sendikaya ödenmediği görülmüştür.

6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'nun "Üyelik aidatı" başlıklı 18'inci maddesinin birinci fıkrasında, üyelik aidatının miktarının kuruluşların tüzüklerinde

www.balioglu.net

belirtilen usul ve esaslara göre genel kurul tarafından belirleneceği, ikinci fıkrasında, aidatların işçi sendikasının işverene yazılı başvurusu üzerine, işçinin ücretinden kesilmek suretiyle ilgili sendikaya ödeneceği, üçüncü fıkrasında ise, ödenmesi gereken aidatı kesmeyen veya kesmesine rağmen bir ay içinde ilgili işçi sendikasına ödemeyen işverenin bildirim şartı aranmaksızın aidat miktarını bankalarca işletme kredilerine uygulanan en yüksek faiziyle birlikte ödemekle yükümlü olduğu belirtilmiştir. Yapılan incelemede beş adet işçi sendikasına ödeme yapıldığı, kesilen aidatların bir kısmının süresinde ilgili sendikaya ödendiği, ancak bir kısmının da işçi aidatlarını yasada belirtilen bir ay içinde sendikaya ödemediği görülmüştür. Kurumun yasal yükümlülüğü yerine getirmemesinin sonucu olarak yüksek miktarda faiz ödemesine muhatap olması mümkündür.

Belediyenin faiz ödemesiyle karşı karşıya kalmaması için işçi ücretlerinden kesilen aidatların süresinde sendikaya ödenmesi gerekir.

BULGU 5: Müfettişliğe Hatalı Atama Yapılması

www.balioglu.net

Müfettiş olmayan veya mesleğe yarışma sınavıyla girmeyen ve idari görevlede bulunan kişilerin müfettiş kadrosuna atandığı görülmüştür.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 36/A-11 madesinde, mesleğe özel yarışma sınavına tabi tutulmak suretiyle alınan belediye müfettiş yardımcılarının özel yeterlik sınavı yönetmeliklerine göre yapılacak yeterlik sınavında başarı göstererek müfettişliğe atanmaları sırasında ve bir defaya mahsus olmak üzere haklarında ayrıca bir derece yükselmesi uygulanacağı belirtilmiştir. Bu madde belediye müfettişliğini belediye müfettiş yardımcısı olarak girilip yapılacak yetrerlik sınavında başarılı olanların atanabileceği bir kariyer meslek olarak belirlemiştir.

22.02.2007 gün ve 26442 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürülüğe giren Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmeliğin "Müfettiş ve Mali Hizmet Uzmanı" başlıklı 12'nci maddesinde,

" (*1) Bu Yönetmeliğin ekinde yer alan norm kadro standartları cetvellerinde kendi alt gruplarında* ***müfettiş*** *ve mali hizmet uzmanı öngörülen kapsama dahil kurum ve kuruluşlar bu unvanlarda personel istihdam edebilirler. Bu şekilde istihdam edilecekler, en az dört yıllık lisans eğitimi veren hukuk, siyasal bilgiler, iktisat, işletme, iktisadi ve idari bilimler fakültelerinden veya bunlara denkliği yetkili makamlarca kabul edilen yurt içi ve yurt*

*dışındaki öğretim kurumlarından mezun olanlar arasından **yapılacak özel yarışma sınavı sonunda mesleğe müfettiş yardımcısı** ya da mali hizmetler uzman yardımcısı olarak alınırlar. **En az üç yıl çalışmak** (Mülga ibare:RG-10/4/2014-28968) (...) şartıyla açılacak yeterlik sınavına girme hakkını elde ederler. Yeterlik sınavında başarılı olanlar ilgisine göre müfettiş ya da mali hizmet uzmanı olarak atanırlar.*

(2) (Ek:RG-27/11/2011-28125) Bu Yönetmelik kapsamında teftiş kurulu başkanlığı ve/veya müdürlüğü bulunan mahalli idareler mevzuata uygun olarak hazırladıkları teftiş kurulu yönetmeliklerini İçişleri Bakanlığından alınacak uygun görüşten sonra yürürlüğe koyarlar. Söz konusu yönetmelik için uygun görüş alınmadan müfettiş ve müfettiş yardımcılığı kadrolarına atama yapılamaz..."

düzenlemesi yer almaktadır.

08.01.2007 gün ve 03 numaralı meclis kararı ile kabul edilen Kayseri Büyükşehir Belediyesi Teftiş Kurulu Yönetmeliği'nin 15'inci maddesi, "*Büyükşehir Belediyesi Teftiş Kurulu müfettişliğine doğrudan atama yoluyla veya müfettiş yardımcısı olarak girilir."* şeklinde düzenlenmiştir. Yönetmeliğin takip eden maddelerinde müfettişliğe giriş şartları, yetiştirilme, sınav ve yeterliliğe ilişkin düzenlemeler yapılmıştır. Yukarıda yer alan düzenlemelere göre müfettişliğe müfettiş yardımcısı olarak girilip belirli eğitim sonucunda yapılan yeterlik sınavında başarılı olanlar atanabilecektir. Kayseri Büyükşehir Belediyesi Teftiş Kurulu Yönetmeliği'nin 15'inci maddesinde yer alan doğrudan atama yoluyla girileceği ibaresi müfettiş olan kişilerin atanmasına ilişkindir. Doğrudan atama müfettiş olmayan kişilerin kariyer meslek olan müfettişliğe atanacağı anlamına gelmemektedir. Şayet bu maddenin müfettiş olmayan kişilerinde atanabileceği sonucuna ulaşıldığı gibi bir düşünce olması halinde, bu durumda yapılan bu düzenlemenin 657/36-A-11 ile Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmeliğin Müfettiş ve Mali Hizmet Uzmanı başlıklı 12'nci maddesine açıkca aykırı olduğu görülmektedir.

6639 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 23'üncü maddesiyle 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye ek 18 olarak eklenen maddeyle, Başbakanlık, bakanlıklar, bağlı ve ilgili kuruluşlar ile düzenleyici ve denetleyici kurumlar ve Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunda ek göstergeleri 3600 (dâhil) ila 6400 (hariç) olarak tespit edilen yönetici kadro veya pozisyonlarında bulunanların görevden alındıklarında veya görev süreleri sona erdiğinde en az üç yıl görev yapmış

www.balioglu.net

olanların ilgili kuruma ait 657 sayılı Kanun'un 36'ncı maddesinin "Ortak Hükümler" bölümünün (A) fıkrasının (11) numaralı bendinde sayılan merkez teşkilatına ait kadrolar ile mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri ve yeterlilikleri aynı veya benzer nitelik arz eden merkez teşkilatına ait kadro veya pozisyonlarda bulunanlar daha önceki bu kadro veya pozisyonlarına atanacakları belirtilmiştir. 09.07.2018 gün ve 30473 sayılı 3'üncü mükerrer Resmi Gazete'de yayımlanan Anayasada Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 177'nci maddesiyle 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 18'inci maddesi yürürlükten kaldırılmıştır. 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek madde 18'inde hangi kurumların bu kapsama girdiği belirlenmiştir. Bakanlıkların teşkilat yasalarında/Cumhurbaşkanlığı kararnamesinde bağlı ve ilgili kuruluşlar belirtilmekte olup burada belediyeler yer almamaktadır. Diğer taraftan 5018 sayılı Kamu Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nda belediyeler mahalli idare olarak tanımlanmaktadır. Bu bilgilere göre belediyeler ek 18 kapsamında olmadığı için bu maddenin yürürlüğe girdiği 15.05.2015 tarihinden yürürlükten kalktığı 09.07.2018 tarihine kadar geçen süre zarfında bu maddeye istinaden atama yapılması mümkün değildir.

www.balioglu.net

Bu bilgiler ışığında söz konusu kişilerin müfettişlik sınavına girmeden ve daha önce kazandığı müfettişlik unvanı olmadan naklen belediye müfettişliğine atanması mümkün değildir. Kariyer meslek kadrolarına sınav kazanılarak girildiğinden dolayı bunun haricindeki giriş ve naklen atama olabilmesi için buna izin veren Kanun maddesi olmalıdır.

Belediyelerin çıkaracağı Teftiş Kurulu Yönetmeliklerinin Norm Kadro Yönetmeliği'ne aykırı olamayacağı, aykırı hükümler bulunması halinde ise üst norm olan bu yönetmelik hükmünün uygulanacağı tabiidir. Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmeliğin "Müfettiş ve Mali Hizmet Uzmanı" başlıklı 12'nci maddesine göre müfettişlerin ancak özel yarışma sınavıyla mesleğe alınacağı öngörülmüştür. Norm kadro yönetmeliği açıkça yarışma sınavıyla müfettiş olunacağını belirlemiştir. Naklen geçiş maddede öngörülmemiş olmakla birlikte ancak aynı nitelikteki bir kişinin atanması kabul edilebilir. Yani diğer kurumlara/belediyelere yarışma sınavı ile mesleğe girip üç yılın sonunda sınavla müfettiş olanların naklen atanması mümkündür.

Danıştayın istikrar kazanmış kararlarında belirtildiği üzere, kariyer mesleklere atanma ile ilgili olan düzenlemelerin geçici nitelikte de olsa yönetmeliklerle yapılmasına hukuki olanak bulunmadığı, bu konudaki düzenlemenin denetim hizmetlerinin özelliğine uygun bir

şekilde yasayla yapılması gerektiği, idarede belli görevlerde bulunmuş olanlara kariyer bir meslek olan müfettişliğe atanma imkanı veren Yönetmelik hükmünde hukuka uyarlık görülmediği, kariyer bir meslek olarak teftiş hizmetlerini yürüten müfettiş yardımcıları, müfettişler ve başmüfettişlerin, denetim hizmetleri kapsamında üstlenmiş oldukları görev, yetki ve sorumluluklarının özelliği ve niteliği dikkate alındığında, söz konusu görevlere ancak Kanunla yapılacak olan bir düzenleme ile diğer kadro ve görevlerden atanma imkânı sağlanması gerektiği, bu nedenle yönetmelikle getirilen kurallarda hukuka ve teftiş hizmetlerinin gereklerine uyarlık görülmediği ifade edilmiştir. Bu nitelikte bir çok kararın da bulunduğu bilinmelidir.

Kamu idaresi 22.02.2007 tarih ve 26442 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelikte yapılan değişiklik öncesi yürürlükte bulunan Belediye Teftiş Kurulu Yönetmeliği'nin Bakanlık onayına gerek olmadığına dair Bakanlık yazısı bulunduğu, atamaların halen yürülükte bulunan Yönetmeliğe göre yapıldığını ifade etmiştir.

www.balioglu.net

Yukarıda belirtildiği üzere Kayseri Büyükşehir Belediyesi Teftiş Kurulu Yönetmeliği'nin 15'inci maddesinde yer alan "*Büyükşehir Belediyesi Teftiş Kurulu müfettişliğine doğrudan atama yoluyla veya müfettiş yardımcısı olarak girilir."* şeklindeki düzenlemede ki *"doğrudan atama yoluyla girileceği*" ibaresi müfettiş olan kişilerin atanmasına ilişkindir. Doğrudan atama ifadesi müfettiş olmayan kişilerin kariyer meslek olan müfettişliğe atanacağı anlamına gelmemektedir. Üst hukuk normunun getirdiği amir hükümler, alt hukuk normunda gerekli düzenlemelerin yapılmasını zorunlu kılmaktadır. Daha açık bir ifade ile üst hukuk normu niteliğindeki Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmeliğin 12'nci maddesine aykırı olarak müfettiş ve müfettiş yardımcılığı kadrolarına atama yapılamayacağı hükmü karşısında buna aykırı düzenlemeler içeren alt hukuk normu niteliğindeki Belediye Teftiş Kurulu hükümlerinin hukuki ve geçerli olduğu iddiasının kabul edilebilir bir yönü bulunmamaktadır. Belediye Teftiş Kurulu Yönetmeliği'nde yer alan ve üst hukuk normuna uygun olmayan düzenlemeler 657/36-A-11 ile Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmeliğin Müfettiş ve Mali Hizmet Uzmanı başlıklı 12'nci maddesine aykırıdır.

Kariyer bir meslek olan müfettişliğe sınavla girileceği ve yeterlilik sınavından sonra müfettişliğe atanacağı açık olduğuna göre müfettişlik ünvanına sahip olmayan ve idari görev

olan Daire Başkanlığı kadrolarında bulunmuş kişilerin atanması hukuken mümkün değildir. Daire Başkanlığından müfettişliğe atamaları yapılan 1953, 2149, 2198, 2245, 2292, 2346 ve 2733 sicil numaralı kişilerin atamaları iptal edilerek 04.07.2009 gün ve 27278 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Mahalli İdareler Personelinin Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmeliğe uygun idari görevlere atamaları yapılmalıdır Bu şekilde yapılan atamaların hatalı olduğu hususu daha önce de belirtilmesine karşın, kamu görevlilerince gereği yapılmamıştır.Müfettiş ünvanına sahip olmayan ve idari görev olan Daire Başkanlığı kadrolarında bulunmuş olup müfettişliğe atanan yedi kişinin atamalarının iptali gerekir.

BULGU 6: Sınav Yapılmaksızın Kadrolara Atama Yapılması

Zabıta memuru olarak çalışan kişinin zabıta komiserliğine ve itfaiye eri olarak çalışan kişilerin itfaiye onbaşılığına, itfaiye çavuşluğuna ve itfaiye amirliğine yapılan atamalarının Yönetmeliğe uygun olmadığı görülmüştür.

www.balioglu.net

02.02.2000 gün ve 23952 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren İl Özel İdareleri, Belediyeler ve İl Özel İdareleri ve Belediyelerin Kurdukları Birlik, Müessese ve İşletmeler ile Bunlara Bağlı Döner Sermayeli Kuruluşlardaki Memurların Görevde Yükselme Esaslarına Dair Yönetmelik Yönetmeliğin 5'inci maddesinde, "*... c) Zabıta Hizmetleri Grubu; 1) Zabıta başkomiseri, 2) Zabıta komiseri, 3) Zabıta komiser yardımcısı, 4) Zabıta memuru. d) İtfaiye Hizmetleri Grubu; 1) İtfaiye grup amiri, 2) İtfaiye başçavuşu, 3) İtfaiye çavuşu, 4) İtfaiye onbaşısı, 5) İtfaiye eri."* olarak düzenlenmiş, yönetmeliğin *"Görevde yükselme sınavı*" başlıklı 9'uncu ilk fıkrasında, *"Görevde yükselme eğitiminde başarılı olanların bu Yönetmelik kapsamında bulunan görevlere atanabilmeleri için kurumlarınca yaptırılacak ve yapılacak sınava katılarak başarılı olmaları şarttır."* denilmiş, 14'üncü maddesinde öğrenim düzeyine ilişkin düzenlemeler ve 15'inci maddesinde hizmete ilişkin düzenlemeler yapılmıştır. Görüleceği üzere sınavda başarılı olmayanların bir üst kadroya atanamayacakları düzenlenmiştir.

1957 sicil numaralı personel 25.04.2000 tarihinde zabıta memurluğundan zabıta komiserliğine, 2280 sicil numaralı personel 16.01.2001 tarihinde itfaiye eri kadrosundan itfaiye amirliğine, 2292 sicil numaralı personel 16.01.2001 tarihinde itfaiye eri kadrosundan itfaiye çavuşluğuna, 2108 sicil numaralı personel 07.07.2005 tarihinde itfaiye eri kadrosundan itfaiye onbaşılığına sınava girmeden Yönetmeliğe aykırı olarak atanmışlardır.

Kamu görevlilerinin ilk kez bir göreve atanırken ya da görevde yükselme suretiyle üst göreve atanırken söz konusu görevin gerektirdiği nitelikleri taşıması zorunludur. Bu zorunluluk atama tarihi bakımından geçerli olduğu gibi görevin sürdürüldüğü süre zarfı yönünden de taşınması gereklidir. Bu çerçevede ilgililerin kadroya atanabilmek için gereken sınav veya diğer şartları taşımadığı açıktır. Bir görev için öngörülen koşulların taşınmaması halinde bu görevin belirli bir süre yürütülmüş olması ilgili lehine kazanılmış hak oluşturmaz. Söz konusu koşuların atama süresince de taşınması zorunlu olduğundan bu koşulun taşınmadığının daha sonra tespit edilmesi bu kişinin bu kadroda çalışmasına hukuki engel oluşturur. İlgilinin gerekli koşulları taşımadan atandığı anlaşıldığında bu görevi yürütebilmesine olanak da bulunmamaktadır.

Zabıta komiserliğine, itfaiye amirliğine, itfaiye çavuşluğuna ve itfaiye onbaşılığına sınavsız atanma açık hata kapsamındadır. Açık hata kapsamında yapılan atamalar süre kaydı aranmaksızın her zaman geri alınabilir. Atanma şartlarını taşımadan yapılan atamanın iptal edilmesi gerekir. İdari yargı istikrarlı olarak şartları yerine getirmeden bir kadroya yapılan atamanın açık hata kapsamında olduğu ve bu nedenle yapılan ödemelerin her zaman geri alınacağına dair kararlar vermektedir. Anayasa Mahkemesi ve Danıştay kararlarında belirtildiği üzere kazanılmış hak, hakkın elde edildiği tarihteki düzenlemelere (mevzuata) uygun edilmesi halinde geçerlidir. Hakkın elde edildiği tarihteki düzenlemelere (mevzuata) uygun elde edilmeyen hak, kazanılmış hak olarak değerlendirilemez.

www.balioglu.net

Sınava girmeden zabıta komiserliğine, itfaiye amirliğine, itfaiye çavuşluğuna ve itfaiye onbaşılığına yapılan atamalarının iptali sağlanmalıdır.

BULGU 7: Sözleşmeli Çalıştırılan Eğitmenlerle İlgili Esaslarda Belirlenen Ölçütün Uygulanmaması

Büyükşehir Belediyesinde sözleşmeli olarak çalıştırılan eğitmenlerle ilgili 7/15754 sayılı Esaslara ekli cetvelde yer alan ölçüte göre işlem yapılmadığı görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "*Norm kadro ve personel istihdamı*" başlıklı 49'uncu maddesinin üçüncü fıkrasında "*Belediye ve bağlı kuruluşlarında, norm kadroya uygun olarak çevre, sağlık, veterinerlik, teknik, hukuk, ekonomi, bilişim ve iletişim, planlama, araştırma ve geliştirme, eğitim ve danışmanlık alanlarında avukat, mimar, mühendis, şehir ve bölge plancısı, çözümleyici ve programcı, tabip, uzman tabip, ebe, hemşire, veteriner, kimyager, teknisyen ve tekniker gibi uzman ve teknik personel yıllık sözleşme ile*

çalıştırılabilir" ve beşinci fıkrasının ikinci cümlesinde, *"**Bu personel hakkında bu Kanunla düzenlenmeyen hususlarda vize şartı aranmaksızın 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 4 üncü maddesinin (B) fıkrasına göre istihdam edilenler hakkındaki hükümler uygulanır."*** ve 22.02.2007 gün ve 26442 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmeliğin "Sözleşmeli personel" başlıklı 21'inci maddesinin ikinci fıkrasında, "*Sözleşmeli personel eliyle yürütülen hizmetlere ilişkin boş kadrolara ayrıca atama yapılamaz. **Bu madde hükümlerine göre çalıştırılacak personel için İçişleri Bakanlığı tarafından unvanlar itibarıyla getirilecek sınırlamalara uyulur.",*** *üçüncü fıkrasında**, "Bu personel hakkında, 5393 sayılı Kanunda düzenlenmeyen hususlarda vize şartı aranmaksızın 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 4 üncü maddesinin (B) fıkrasına göre istihdam edilenler hakkındaki hükümler uygulanır.** Bu personele ait sözleşme örnekleri sözleşmenin imzalanmasını izleyen 30 gün içinde İçişleri Bakanlığına gönderilir."* düzenlemeleri yapılmıştır.

www.balioglu.net

Yukarıda yer verilen hükme göre, avukat, mimar, mühendis, şehir ve bölge plancısı, çözümleyici ve programcı, tabip, uzman tabip, ebe, hemşire, veteriner, kimyager, teknisyen ve tekniker gibi uzman ve teknik personel belediyelerde sözleşmeli personel olarak çalıştırılabilir. Bu Kanunda belirtilen kadro ve unvanlar dışındaki "**gibi uzman ve teknik personel"** in hangi kadro ve personel olabileceği 06/06/1978 tarih ve 7/15754 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esasların incelenmesiyle somutlaştırılabilir. 7/15754 sayılı Esaslara ekli cetvelde sözleşmeli çalıştırılacak unvanlar ile bunların nitelikleri belirtilmiştir. Belediyelerde 5393 sayılı Kanun'un 49'uncu maddesine göre sözleşmeli personel olarak çalıştırılacakların ya maddede belirtilen avukat, mimar, mühendis, şehir ve bölge plancısı, çözümleyici ve programcı, tabip, uzman tabip, ebe, hemşire, veteriner, kimyager, teknisyen ve tekniker olması ya da 7/15754 sayılı Esaslara ekli cetvelde yer alan uzman ve teknik personel olması gerekir.

Norm kadro cetvelinde bulunan kadrolardan 5393 sayılı Kanun'un 49'uncu maddesinde belirtilen unvanlar ile 7/15754 sayılı Esaslara ekli cetvelde yer alan unvanlar sözleşmeli personel çalıştırılabilir. Bunun haricindeki kadrolarda sözleşmeli personel çalıştırılamaz. Belediyenin ihtiyacı olan ancak sözleşmeli çalıştırılması mümkün olmayan kadrolar için memur veya işçi olarak çalıştırmak mümkündür. Eğitmen norm kadroda olmasına karşın ne 5393 sayılı Kanun'un 49'uncu maddesinde sayılmış ne de 7/15754 sayılı Esaslara ekli cetvelde yer almıştır. Eğitmen kadrosu Kanun ve esaslarda yer almadığına göre

sözleşmeli çalıştırılamayacağı düşünülebilir. Ancak 7/15754 sayılı Esaslara ekli 4 sayılı cetvelde eğitici yer almıştır. Esaslara ekli 4 sayılı cetvele göre sözleşmeli eğitici olarak çalıştırılacak kişilerin "*Yükseköğretim kurumlarının en az lisans düzeyinde veya Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi ve dengi okul mezunu olmak, alanıyla ilgili literatürü takip edebilecek düzeyde yabancı dil bilmek"* şartını sağlaması gerekir. Nitekim "Mahalli İdare Sözleşmeli Personel Ücret Tavanları" konulu Maliye Bakanlığı genelgesinde Eğitmen (Yükseköğrenim Mezunu) ve Eğitmen (Lise dengi Mesleki Öğrenim Mezunu) şeklinde yer almıştır. Ücret genelgesindeki ayrımın Esaslara uygun olduğu göz önüne alındığında eğitmenin Esaslarda eğiticiye karşılık geldiği anlaşılmaktadır. Bu durumda eğitmen olarak çalıştırılacak kişilerin okul şartının yanında "*alanıyla ilgili literatürü takip edebilecek düzeyde yabancı dil bilmek"* şartını da sağlaması gerekir. Büyükşehir Belediyesinde sözleşmeli çalıştırılan eğitmenlerle ilgili alanıyla ilgili literatürü takip edebilecek düzeyde yabancı dil bildiğine dair bir tespit yapılmamıştır. Büyükşehir Belediyesinde ilgili alanıyla ilgili literatürü takip edebilecek düzeyde yabancı dil bildiğine ilişkin bir tespit yapılmadan sözleşmeli eğitmen çalıştırılması Esaslara aykırıdır.

www.balioglu.net

5393 sayılı Kanun'un 49'uncu maddesine istinaden çalıştırılacak sözleşmeli eğitmenlerin 06/06/1978 tarih ve 7/15754 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esaslardaki şartları sağlamaları gerekir.

BULGU 8: Yönetmeliğe Aykırı Olarak Daire Başkanlığı Oluşturulması

Gençlik ve Spor Daire Başkanı kadrosunun hizmet gereklerine uygun olarak belirlenmediği ve fiilen icra edilmeyen hizmete ilişkin kadro unvanı oluşturularak Daire Başkanı atandığı ve ilgili kişiye Daire Başkanı maaşının ödendiği görülmüştür.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 128'inci maddesinde, devletin ve diğer kamu tüzel kişilerinin, genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevlerin memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görüleceği ve memurların nitelik, atanma, ödev, yetki, hak ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işlerinin kanunla düzenleneceği belirtilmiş, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nda da memurların hizmet şartları, nitelikleri, hak ve yükümlülükleri ile parasal ve özlük hakları objektif kurallara bağlanarak hukuki statüleri belirlenmiştir. Bu bağlamda, Devlet personel rejimimiz ve bunun hukuki sujesi olan memurluk, statü hukukuna dayanmakta, kadroda bu hukukun ayrılmaz parçasını oluşturmaktadır. 657 sayılı Kanun'un 33'üncü maddesi ile kanun koyucu, her kurumda çalıştırılacak personelin tamamı için görev yerlerinin belirtilerek kadro

tespiti zorunluluğunu getirmiş, kadrosuz memur çalıştırılamayacağını kurala bağlamıştır. Yasada, hizmetin önemi, hizmet yerinin özellikleri ve yoğunluğu gibi kriterler esas alınmak suretiyle personel kadrolarının tespit edilmesi ve bu hizmetleri göreceklerin kendi sınıfları içindeki derece durumlarına uygun olmak kaydıyla o kadronun aylığını almaları amaçlanmıştır. Kadro, memurun çalıştığı belli bir görev yerini ifade etmekte, memurun yapacağı iş, onun kadrosu ile ilişkili bulunmaktadır.

657 sayılı Kanun'un l47'nci maddesinin gerekçesinde, aylık tabirinin, ister esas görev, ister vekâlet görevi, ister ise ikinci görev şeklinde olsun, işgal edilen bir kadro karşılığında ay itibarıyla ödenen parayı ifade ettiği açıkça belirtilmiştir. Anılan Kanunun 33'üncü maddesinde ise, kadrosuz memur çalıştırılamayacağının hükme bağlandığı, ek göstergeden yararlanabilmek için cetvellerde karşılığı gösterilen kadroların birine atanmış ve bu görevi fiilen ifa ediyor olma şartlarının birlikte gerçekleşmesi gerektiği, yine kanunun l47'nci maddesinde aylığın hizmetlerin karşılığında kadroya dayanılarak ay itibarıyla ödenen parayı ifade ettiği belirtilmiştir.

www.balioglu.net

22.02.2007 gün ve 26442 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmeliğin "Belediye ve bağlı kuruluşları ile mahalli idare birlikleri kadro unvanları" başlıklı 7'nci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde *"(I) Sayılı Liste: Diğer Daire Başkanları (Büyükşehir Belediyeleri) Kadro Unvanları"* olarak tespit edilmiştir. Aynı yönetmeliğin "Kadroların tespiti" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasında, *"Bu Yönetmeliğe ekli cetvellerde alt gruplar için unvan ve sayı itibarıyla tespit edilenler dışında kadro kullanılamaz."* ikinci fıkrasında, *"Bu Yönetmeliğin ekinde yer alan Ek-2 Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro Standartları Cetvellerinde belirtilen birim müdürlüğü ve üstü yönetici kadro unvanları ile Yönetmeliğin ekinde yer alan Ek-3 Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Kadro Unvanları Listelerinden (I), (II) ve (III) sayılı listelerde belirtilen unvanlar kullanılarak idarî birimler oluşturulur. İdarî birimler ile bu birimlere ait kadro unvanları arasında yetki ve görev mükerrerliğine yer verilemez ve bu kadro unvanlarından aynı mahiyetteki hizmet ve görevleri ifa edebilecek birden fazla yönetici kadro unvanı ihdas edilemez.* ***Birim müdürlüğü ve üstü yönetici kadro unvanları hizmet gereklerine uygun olarak belirlenir ve fiilen icra edilmeyen hizmetlere ilişkin kadro unvanları kullanılamaz.*** *Ek-3 Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Kadro Unvanları Listelerinden (I) ve (II) sayılı listelerde yer alan 2975 unvan kodlu "Daire Başkanı" kadrosunun ihdas edilmesi durumunda; ihdas edilen her kadro için ayrı*

ayrı olmak üzere; görev ve yetki alanı bu maddede belirtilen hükümlere uygun olarak atamaya yetkili amir tarafından belirlenir." denilmiştir.

Kayseri Büyükşehir Belediyesi A2 grubunda yer almaktadır. Norm Kadro Yönetmeliği'nde 9 adet Daire Başkanlığının zorunlu olarak ihdas edileceği, seçimli olarak ise 20 adet Diğer Daire Başkanlığının (I) sayılı listeden seçilebileceği belirtilmiştir. (I) sayılı listede yer alan 39 adet unvanlı (Dış İlişkiler Dairesi Başkanı, Ulaşım Dairesi Başkanı gibi) ile 1 adet Daire Başkanı arasından seçim yapma imkânı getirilmiştir. Kayseri Büyükşehir Belediyesi de bu listeden seçim yaparak unvanlı Daire Başkanlıklarını oluşturmuştur.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 63'üncü maddesinde, "*Belediye bütçesiyle ödenek tahsis edilen her bir harcama biriminin en üst yöneticisi harcama yetkilisidir."* denilerek harcama yetkilisinin tanımı yapılmış, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu'nun "Harcama yetkisi ve yetkilisi" başlıklı 31'inci maddesinde de, *"Bütçeyle ödenek tahsis edilen her bir harcama biriminin en üst yöneticisi harcama yetkilisidir."* hükmü yer almıştır. 5018 sayılı Kanun'a istinaden çıkarılmış olan 1 seri numaralı Harcama Yetkilileri Hakkında Genel Tebliğde harcama yetkililerinin belirlenmesi konusunda, *"5018 sayılı Kanun'un 5436 sayılı Kanunla değişik 31 inci maddesinin birinci fıkrasında bütçeyle ödenek tahsis edilen her bir harcama biriminin en üst yöneticisi harcama yetkilisi olarak belirlenmiştir. Bu hüküm uyarınca bütçe sınıflandırması harcama yetkilisini belirleyen temel unsur olmaktadır."* denilerek harcama yetkisinin kim tarafından kullanılacağı açıkça belirtilmiştir.

Norm Kadro Yönetmeliği'nde, "…*Birim müdürlüğü ve üstü yönetici kadro unvanları hizmet gereklerine uygun olarak belirlenir ve fiilen icra edilmeyen hizmetlere ilişkin kadro unvanları kullanılamaz..."* denilmiştir. Bu düzenlemeye göre seçimlik Daire Başkanı kadrosunun ihdas edilmesi durumunda, ihdas edilen kadro için görev ve yetki alanının belirlenmesi gerekir. **Yani ihdas edilen bu kadronun görev tanımının açık ve net olarak belirlenmesi, icrai niteliğinin olması ile bütçesi ve harcama yetkililiğinin bulunması gerekir.**

Atama yapılan Gençlik ve Spor Hizmetleri Daire Başkanlığının görev tanımının olmadığı, harcama birimi oluşturulmadığı dikkate alındığında Yönetmeliğe aykırı olarak yapılan atamanın daha fazla ücret verme dışında bir amacının olmadığı anlaşılmıştır. Nitekim daire başkanı kadrosunda olan kişi maaşını Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığından almaktadır.

www.balioglu.net

Gençlik ve Spor Hizmetleri Daire Başkanlığı kadrosunun hizmet gereklerine uygun olarak belirlenmediği ve fiilen icra edilmeyen hizmetlere ilişkin kadro unvanı kullanılamayacağına göre söz konusu Daire Başkanlığının durumunun yönetmeliğe uygun duruma getirilmesi gerekir.

BULGU 9: Şehir İçi Çalışan Halk Otobüslerinin İhalesiz Çalıştırılması

Kayserinin Büyükşehir olmasından önce ihalesiz veya ihaleli verilen toplu ulaşım hakkının Büyükşehir Belediyesi olduktan sonra toplu ulaşım hakkının aynı şekilde sürdürülmesinin mevzuata aykırı olduğu görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu ile yürürlükten kaldırılan 1580 sayılı Belediye Kanunu'nun "Belediyenin vazifeleri" başlıklı 15'inci maddesinin dokuzuncu fıkrası ve "*Belediyelerin hakları, salahiyet ve imtiyazları*" başlıklı 19'uncu maddesinin beşinci fıkrasında yer alan hüküm ile 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "*Belediyenin yetkileri ve imtiyazları*" başlıklı 15'inci maddesinin (p) fıkrasındaki, *"Kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek."* hükümlerinden toplu taşıma hakkının belediyenin görev ve yetkisinde olduğu anlaşılmaktadır.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun "*Büyükşehir ve ilçe belediyelerinin görev ve sorumlulukları"* başlıklı 7'nci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde, *"Büyükşehir ulaşım ana plânını yapmak veya yaptırmak ve uygulamak; ulaşım ve toplu taşıma hizmetlerini plânlamak ve koordinasyonu sağlamak; kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek."*, (p) bendinde, *"Büyükşehir içindeki toplu taşıma hizmetlerini yürütmek ve bu amaçla gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettirmek, büyükşehir sınırları içindeki kara ve denizde taksi ve servis araçları dahil toplu taşıma araçlarına ruhsat vermek. (Ek cümle: 16/5/2018-7144/14 md.) Büyükşehir içindeki toplu taşıma hatlarıyla ilgili olarak;*

www.balioglu.net

şehir merkezine olan uzaklık, nüfus ve hattı kullanan sayısı kriterleri esas alınarak tespit edilecek hatlarla ilgili toplu taşıma hizmetlerinin işlettirilmesine karar vermek." ve ikinci fıkrasında, *"…(Ek üç cümle: 16/5/2018-7144/14 md.) Büyükşehir belediyeleri, birinci fıkranın (p) bendinin ikinci cümlesinde yer alan kriterler esas alınarak büyükşehir belediye meclisi kararıyla belirlenen yerlerdeki toplu taşıma hatlarının işletmesinin o bölgede kurulu taşıma birlik veya kooperatiflerinden temin edilmesine karar verebilir. Bu durumda ihaleye katılacaklarda ve kullanılacak taşıma araçlarında aranacak şartlar belediyelerce belirlenir. Taşıma birlik veya kooperatiflerine, belediye bütçelerinden toplu taşıma hizmetlerinden ücretsiz veya indirimli olarak yararlanacaklara ilişkin gelir desteği ödemeleri yapılabilir."* düzenlemeleri yer almaktadır.

13.07.2005 gün ve 25874 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "*Uygulanmayacak hükümler*" başlıklı 84'üncü maddesinde, Bu Kanunla belediyenin sorumlu ve yetkili kılındığı görev ve hizmetlerle sınırlı olarak 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu!nda bu Kanun hükümlerine aykırılık bulunması durumunda bu Kanun hükümleri uygulanacağı, 23.07.2004 gün ve 25531 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun "*Diğer hükümler*" başlıklı 28'inci maddesinde, Belediye Kanunu ve diğer ilgili Kanunların bu kanuna aykırı olmayan hükümlerinin ilgisine göre büyükşehir ve ilçe belediyeleri hakkında da uygulanacağı belirtilmiştir.

www.balioglu.net

Gerek 1580 sayılı gerekse 5393 sayılı Belediye Kanunu'na göre toplu taşımaya ilişkin haklar belediyeye aittir. Belediyeye ait olan bu hakkın Kanun çerçevesinde ihale yoluyla rekabete uygun, saydamlığı sağlayarak sürenin belirli olması gibi hususları da içerecek şekilde verilmesi gerekir. Bu yetki belediye adına Belediye Meclisine aittir. Belediye meclisince bu yönde alınan karara uygun olarak ve bu kararda verilen yetkiye dayanılarak ihale işlemleri ile ilgili olarak Belediye Encümenince de konuya ilişkin kararlar alınmasında hukuka aykırılık bulunmamaktadır. Bu çerçevede toplu taşıma hizmetleri bakımından görevli ve yetkili olan Belediyenin ihale yapmadan rekabetsiz bir şekilde izin verebilmesi mümkün değildir.

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun, 1'inci maddesinde yer alan, *"……belediyelerin…… satım, hizmet……., kira, trampa, mülkiyetin gayri aynı hak tesisi ve taşıma işleri bu kanuna göre yürütülür."* hükmüne göre bu hakkın ihale ile verilmesi ve aynı Kanun'un "*Kiralarda sözleşme süresi*" başlıklı 64'üncü maddesinde yer alan, *"Kiraya*

verilecek taşınır ve taşınmaz malların kira süresi, ***on yıldan çok olamaz.*** *Turistik tesis kurulacak yerlerin ve turistik tesislerin (Ek ibare: 20/2/2001 - 4628/17 md.) ve enerji üretimi tesisleri ile iletim ve dağıtım tesis ve şebekelerinin ihtiyacı olan arazilerin (Ek ibare: 18/4/2001 - 4646/13 md.) ve doğal gaz iletim, dağıtım ve depolama tesis ve şebekelerinin ihtiyacı olan arazilerin on yıldan fazla süre ile kiraya verilmesi mümkündür.*

Üç yıldan fazla süre ile kiraya verme işlerinde, *önceden Maliye Bakanlığından izin alınması şarttır. Katma bütçeli idarelerde bu izin, idarelerin bağlı bulundukları bakanlıktan alınır. Özel İdare ve* ***belediyeler için kendi özel kanunları uygulanır.***

Üç yıldan fazla süre ile kiraya verme işlerinde, kira bedeli her yıl şartname ve sözleşmesindeki esaslara göre yeniden tespit edilir." hükmü gereği kiralamalarda sürenin 10 yıl ile sınırlı olduğu açıktır.

Danıştay 13. Dairesinin Esas No:2015/985, Karar No: 2015/3164 numaralı kararı, *"Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerinin birlikte değerlendirilmesinden; belediyelerin yürütmekle görevli ve yetkili oldukları toplu taşıma hizmetini bizzat yapmak yerine imtiyaz suretiyle devrine karar verilmesi için Danıştayın görüşü ve İçişleri Bakanlığının onayının alınmasının ön koşul olduğu, kiralama yolunu seçmesi hâlinde ise hem taşınır hem taşınmazlar için kira süresinin 10 yılla sınırlı olduğu ve her iki durumunda Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olduğu anlaşılmakta ve toplu taşıma hizmetlerinin ruhsat vermek suretiyle yerine getirilmesi usulünde ise ruhsat verilecek sürenin, tespit edilen muhammen bedelin yıllık mı yoksa ruhsat verilen süre için mi öngörüldüğünün, yıllık olarak tespit edilmiş ise her yıla ilişkin artış oranının nasıl belirleneceğinin vb. hususların açık bir şekilde ortaya konularak söz konusu ihalenin yine Devlet İhale Kanunu hükümlerine göre yapılması gerektiği, toplu taşıma hizmetlerinin gördürülmesinde ruhsat verme yönteminin seçilmesi hâlinde verilecek olan ruhsatın süresiz bir şekilde verilemeyeceği, belli bir süre dâhilinde ruhsat verilmesi gerektiği görülmektedir.*

...

Bu durumda, ilgili mevzuat ve dosyadaki bilgi ve belgelerin incelenmesi sonucunda; toplu taşıma hizmetinin yerine getirilmesinde ruhsat verme yönteminin seçilmesi hâlinde, süresiz olarak ruhsat vermenin söz konusu olmadığı, belli bir süre dâhilinde ruhsatın verilmesi gerektiği, bu süreye göre muhammen bedelin belirlenmesinin şart olduğu, bu hususlar ortaya konulduktan sonra Devlet İhale Kanunu hükümlerine uygun bir şekilde

www.balioglu.net

ihalenin yapılması gerektiği",

Aynı Dairenin Esas No:2014/384, Karar No: 2014/1950 kararı, "*Yukarıda yer verilen hükümlerin birlikte değerlendirilmesinden; büyükşehir belediyesi sınırları dâhilinde toplu taşıma hizmetlerini yürütmenin ve bu amaçla toplu taşıma vasıtalarının işletilmesi ve işlettirilmesinin kamu hizmeti olarak münhasıran büyükşehir belediyelerine imtiyaz olarak verilmiş olduğu; toplu taşıma vasıtalarını işlettirmenin ise imtiyaz sözleşmesi, ruhsat verme, kiralama veya hizmet satın alma yoluyla gördürülebileceği; anılan usullerden herhangi birinin seçilmesi yoluyla toplu taşıma hizmetinin özel hukuk kişileri eliyle sağlanması hâlinde büyükşehir belediyesinin kanunlarla kendisine verilen ulaşım hizmetlerine ilişkin imtiyazdan vazgeçmiş sayılacağı sonucuna varılmakta olup; söz konusu vazgeçme iradesinin ise, ancak, belediye adına imtiyaz verilmesinde görevli ve yetkili kılınan belediye meclisince ortaya konulması hâlinde geçerli olacağının kabulü gerekmektedir.",*

Aynı Dairenin Esas No: 2011/1134, Karar No: 2012/2226 kararı, *"Belediye Meclisince alınan karara dayanılarak Encümence toplu taşıma hatlarının 10 yıllığına kiraya verilmesinin hukuka uygun olduğuna"*

Aynı Dairenin Esas No: 2014/1735, Karar No: 2014/2859 kararı, "*İdare Mahkemesi'nce; 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 15. maddesinin (f) ve (p) bentlerinde ulaşım gibi kentsel alt yapı ve şehir içi trafik hizmetlerini yapmanın veya yaptırmanın belediyenin görev ve sorumlulukları arasında sayıldığı, yine toplu taşıma yapmanın, bu amaçla otobüs, deniz ve su ulaşım araçları, tünel, raylı sistem dahil her türlü toplu taşıma sistemleri kurmanın, kurdurmanın, işletmenin ve işlettirmenin, kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ve ücret tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemenin, kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmenin, belediyenin yetki ve imtiyazları arasında olduğu, dava konusu minibüs hatlarının 10 yıllığına kiraya verilmesine ilişkin 08.01.2013 günlü 3 sayılı belediye encümen kararı ile bu karara dayanılarak 04.02.2013 tarihinde ihaleye çıkarılmasına ilişkin işlem 5393 sayılı yasanın 15. maddesinin (f) ve (p) bentlerinin belediyelere verdiği yetki ve imtiyaz hakkı sınırları içinde kararlar olduğu ve bu yönüyle hukuka uygun olduğu, davacı kooperatifin il trafik komisyonu kararları ile kazanılmış haklarının bulunduğu iddiasına yönelik olarak, toplu taşıma hatlarını işletme ve işlettirme imtiyazına sahip olan belediyelere imtiyaz hakkı bedeli veya kira ücreti ödemeden, il trafik komisyonlarının verdiği kararların kazanılmış hak oluşturacağı iddiasıyla toplu taşıma*

www.balioglu.net

hatlarının bedelsiz kullanımının söz konusu olamayacağı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiş, bu karar davacı tarafından temyiz edilmiştir.

Davanın yukarıda özetlenen gerekçeyle reddi yolundaki temyize konu Eskişehir 1. İdare Mahkemesi'nin 28.11.2013 tarih ve E:2013/86, K:2013/1019 sayılı kararında, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 49. maddesinin 1. fıkrasında sayılan bozma nedenlerinden hiçbirisi bulunmadığından, temyiz istemi yerinde görülmeyerek anılan Mahkeme kararının ONANMASINA"

şeklindedir. İlgili mevzuat ve kararlar birlikte değerlendirildiğinde belediyedeki yetkili organın kararıyla ihale yoluyla rekabete uygun, saydam bir şekilde sürenin belirli olması gibi hususları da içerecek şekilde ulaşımın verilmesi gerekir.

Toplu taşıma hizmetlerinin imtiyaz, kiralama ve ruhsat usullerinden biri ile üçüncü kişilere gördürülebilmesi mümkün olmakla birlikte her üç yöntem bakımından da bu hizmetin üçüncü kişilere gördürülmesinde mutlak olarak belirli bir sürenin öngörülmüş olması zorunludur. Kanunda öngörülen sürelerden daha uzun bir sürenin öngörülmesi ya da hiçbir şekilde süre öngörülmemesi durumlarında bu durumun hukuka aykırılık oluşturacağı kuşkusuzdur. Hukuka aykırı olarak tesis edilen işlemlerin ilgililer yönünden geleceğe yönelik olarak kazanılmış hak oluşturması ise mümkün değildir. İlgililerin hiçbir hilesi ya da idareyi yanıltan bir davranışı olmaksızın idarece tesis edilen mevzuata aykırı işlemlerin düzeltilmesi zorunlu olmakla birlikte, söz konusu hukuka aykırı işlemlerin ortadan kaldırıldığı tarihe kadar bu işlemlerin ilgililere sağlamış olduğu haklar ilgililer yönünden kazanılmış hak oluşturur. Bir başka deyişle, kazanılmış haktan bahsedilebilmesi ancak mevzuata aykırı işlemin ortadan kaldırıldığı tarihe kadar gerçekleşmiş olan haklar, yani geçmişe yönelik haklar yönünden mümkün olabilir.

İhale ile verilmiş olmasına rağmen süre belirtilmeyenlerle ilgili olarak bu hatların ruhsat ve imtiyaz şeklinde verilmediği, verilme şeklinin kiralama olduğu anlaşılmaktadır. 2886 sayılı Kanun'un 64'üncü madesinde belirtildiği üzere kiralamalarda süre 10 yılla sınırlıdır. Bu nedenle ihale ile verilen hatlardan 10 yıllık süreyi dolduranların ihale ile verilmesi gerekir.

Kayseri Büyükşehir sınırlarında şehir içi ulaşımda çalışan AB plakalı halk otobüslerinin bir çoğunun minibüs olarak çalışmaya başladıkları, daha sonra 1999 ve takip eden yıllarda otobüse dönüştürüldükleri ve Büyükşehir Belediyesinin kaydına ve denetimine

www.balioglu.net

girdikleri, ilk olarak ne zaman çalışmaya başladıklarına dair dosyalarda bilgi bulunmamakla birlikte uzun süre önceleri çalışmaya başladıkları ve bu sürenin her halde 10 yılı geçtiği anlaşılmıştır. 25.04.2000 gün ve B050MAH0740001/ sayılı yazısı ile 100 adet otobüs hattının imtiyaz devri izni verilmiş, bu izne istinaden toplam 55 adet otobüs hattının imtiyaz hakkı 49 yıllığına ihale suretiyle verilmiştir. Şehir içi ulaşımda çalışan 430 adet özel halk otobüsü bulunmaktadır. 55 adedinin Büyükşehir Belediyesi tarafından 49 yıllığına, 28 adedinin Talas Belediyesi tarafından 49 yıllığına, 5 adedinin Mimar Sinan Belediyesi tarafından 40 yıllığına, 12 adedinin Gesi Belediyesi tarafından 49 yıllığına, 3 adedinin Süksün Belediyesi tarafından 49 yıllığına ve 4 adedinin Yemliha Belediyesi tarafından 49 yıllığına imtiyaz yoluyla ihale edildiği anlaşılmıştır. Diğer 279 adet halk otobüsünün durumu ise şöyledir. Kayseri merkezde 558 adedinin dolmuş olarak çalışmaya başladıkları ve dolmuş olarak nasıl çalışmaya başladıklarına dair bilginin olmadığı, daha sonraki yıllarda bu dolmuşların 279 adet AB plakalı özel halk otobüsüne dönüştürüldükleri, 1 adedinin Gesi Belde Belediyesi tarafından 10 yıllığına ihale edildiği ve ihale süresinin dolduğu, belediye iştiraki olan Ulaşım A.Ş. ile yaptığı sözleşme ile yıllık ruhsatlandırma şeklinde çalıştığı, 43 adetin 37 adedinin Develi ilçe içinde çalışan olduğu ve nasıl çalışmaya başladıklarına dair bilginin olmadığı, 3 adedinin Bünyan ilçe içinde çalışan olduğu ve Büyükşehir tarafından yıllık ruhsatlandırma şeklinde izin verildiği, 3 adedinin Pınarbaşı ilçe içinde çalışan olduğu ve Büyükşehir tarafından yıllık ruhsatlandırma şeklinde izin verildiği anlaşılmaktadır. Sonuçta 323 adet özel halk otobüs hattı süreleri çalışmaya başladıkları tarihten itibaren 10 yılı aşmıştır. Toplu ulaşım hizmetini fiili bir durum olarak ve süresiz gerçekleştirmesinin mevzuatta karşılığı olmayan uygulama olması nedeniyle sürdürülebilmesi mümkün değildir. Toplu ulaşım hizmetini fiili bir durum olarak ve süresiz gerçekleştirmesinin mevzuatta karşılığı olmayan uygulama olması nedeniyle sürdürülebilmesi mümkün değildir.

Bu güne kadar olan süreçte verilen çalışma hakkının imtiyaz süresini aştığı göz önüne alınmalıdır. Bu hatlarda çalışanlardan bir kısmının minibüs olarak çalışmaya başlayarak otobüse dönüştüğü, bir kısmının ihaleli/ihalesiz encümen kararıyla verilmiş olmasına karşın 10 yıldan fazla sürenin geçtiği anlaşılmıştır.

Belediyenin toplu ulaşım hizmetlerini Danıştayın görüşü ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığının kararıyla süresi kırkdokuz yılı geçmemek üzere imtiyaz yoluyla devredebileceği göz önüne alındığında, imtiyazı aşan şekilde fiili olarak hattın ihalesiz kullandırılması kabul edilebilir değildir.

www.balioglu.net

Mevzuata aykırı işlemlerin, mevzuata aykırılıklarının tespit edildiği tarih itibarıyla hukuk düzeninden çıkarılmaları hukuk devletinin bir gereğidir. Bu nedenle, yukarıda açıklanan hususlar da gözetildiğinde bu durumun düzeltilmesi zorunludur. Bu kapsamda belediyece toplu taşıma hizmetlerinin üçüncü kişilere gördürülmesinin yöntemini belirleme ve bu konuda yeniden bir ihale yapıp yapmama konusunda belediyenin takdir yetkisi bulunmakla birlikte, söz konusu hukuki durumun mevcut sözleşmelerin/işlemlerin iptalini gerektireceği kuşkusuzdur. Bu konu en kısa sürede yeniden bir ihale yapılıncaya kadar geçecek süre zarfında toplu taşıma hizmetlerinden yararlanan belde halkının mağduriyetine yol açmayacak şekilde çözümlenmelidir.

Faaliyette bulunan bu otobüslerin çalışma durumlarının izin/tahsis suretiyle sürekli uzatılması şeklinde verilen ve yıllardır devam eden bu uygulama kazanılmış hak oluşturmaz. Kazanılmış hakkın varlığından söz edebilmek için, bu hakkın yürürlükteki hukuk kurallarına uygun olarak tesis edilen bir işlemle elde edilmiş olması gerekmektedir. Belediyenin yürütmekle yükümlü olduğu bir hizmeti bizzat yerine getirmeyip, üçüncü kişilere gördürebilmesi mümkün olmakla birlikte bu husus söz konusu hizmetin bir kamu hizmeti olma niteliğini ortadan kaldırmadığı gibi, bu konuda belediyenin görevinin sona ermesine yol açmamakta ve bu hizmetin yerine getirilmesi yönünden sorumluluğu devam etmektedir. Bu niteliği gözetildiğinde, belediyenin görevine giren bir hizmetin süresiz olarak üçüncü kişilere bir hak verilmesi suretiyle gördürülebilmesi hukuken mümkün değildir. Mevzuata aykırı olarak tesis edilen ve belirtilen nitelikteki işlemlerin ilgililer yönünden kazanılmış hak doğurması da aynı nedenle mümkün değildir. Aksi takdirde, mevzuata aykırı tesis edilen bir belediye işleminin, bir kanunun dahi üstüne geçmesi, o kanunun uygulanamaması sonucuna yol açacağı da bir gerçektir. Bu hizmetin belediyeler tarafından yürütülmesi ya da üçüncü kişilere gördürülmesi, söz konusu hizmetin kamu hizmeti olmasına ve bu hizmetin belediyelerce yürütülmesinde kamu yararı bulunduğu düşüncesine dayandığından, kazanılmış hak adı altında bireysel yararların kamu yararına üstün tutulması sonucunu doğuracak bir kazanılmış hak anlayışı kabul edilemez.

Yukarıda açıklanan nedenlerle, toplu taşıma hizmetlerinin gördürülmesine ilişkin fiili durum olarak yapılan toplu taşıma hizmetleri mevzuata aykırı olup, bu aykırılığı giderecek şekilde yeni bir ihale yapılması zorunludur.

Kamu idaresi cevabında, olayların süreci anlatılmış ve İçişleri Bakanlığı tarafından çıkarılan Koordinasyon Merkezleri Yönetmeliği'nin "*Kazanılmış haklar*" başlıklı 29'uncu

www.balioglu.net

maddesinde "*Büyükşehir belediyeleri dâhilinde daha önce il trafik komisyonları veya valiliklerce alınan karar veya izinlerle elde edilmiş haklar saklıdır."* hükmünün mevcut olduğu ifade edilmiş ise de, yönetmelik maddesinin Bulgu konusu ile ilgisi bulunmamaktadır.

İhalesiz/ihaleli verilerek 10 yıllık süresi dolan ve fiili olarak sürdürülen ile Büyükşehir Belediyesinin yıllık ruhsatla çalışmasına izin verdiği toplam 323 adet şehir içi toplu taşıma araçlarına ait hatların çalıştıkları hatların süresi ve şartları da belirtilerek 5393 sayılı Belediye Kanunu'nda öngörülen imtiyaz, kiralama ve ruhsat usullerinden biri seçilerek ve/veya 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu da göz önüne alınarak ihale yoluyla verilmesi sağlanmalıdır.

BULGU 10: İlden İlçeye veya İlçeden İlçeye Çalışan Toplu Taşım Araçları ile İlgili Uygulamanın Hatalı Olması

Kayserinin Büyükşehir olmasından önce Valilik veya il trafik komisyonu kararına istinaden ilden ilçeye veya ilçeden ilçeye çalışan toplu ulaşım araçlarının 5216 sayılı Kanun yürürlüğe girdikten sonra Büyükşehirin izni ve denetimi altında çalıştıkları, verilen çalışma izninin Büyükşehir Belediyesi olduktan sonra da aynı şekilde sürekli olarak sürdürülmesinin mevzuata aykırı olduğu görülmüştür.

www.balioglu.net

5393 sayılı Belediye Kanunu ile yürürlükten kaldırılan 1580 sayılı Belediye Kanunu'nun "*Belediyenin vazifeleri*" başlıklı 15'inci maddesinin dokuzuncu fıkrası ve "*Belediyelerin hakları, salahiyet ve imtiyazları"* başlıklı 19'uncu maddesinin beşinci fıkrasında yer alan hüküm ile 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "*Belediyenin yetkileri ve imtiyazları*" başlıklı 15'inci maddesinin (p) fıkrasında ki, *"Kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek."* hükümlerinden toplu taşıma hakkının belediyenin görev ve yetkisinde olduğu anlaşılmaktadır.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun "*Büyükşehir ve ilçe belediyelerinin görev ve sorumlulukları"* başlıklı 7'nci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde, *"Büyükşehir ulaşım ana plânını yapmak veya yaptırmak ve uygulamak; ulaşım ve toplu taşıma hizmetlerini plânlamak ve koordinasyonu sağlamak; kara, deniz, su ve demiryolu*

üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek.", (p) bendinde, *"Büyükşehir içindeki toplu taşıma hizmetlerini yürütmek ve bu amaçla gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettirmek, büyükşehir sınırları içindeki kara ve denizde taksi ve servis araçları dahil toplu taşıma araçlarına ruhsat vermek. (Ek cümle: 16/5/2018-7144/14 md.) Büyükşehir içindeki toplu taşıma hatlarıyla ilgili olarak; şehir merkezine olan uzaklık, nüfus ve hattı kullanan sayısı kriterleri esas alınarak tespit edilecek hatlarla ilgili toplu taşıma hizmetlerinin işlettirilmesine karar vermek."* ve ikinci fıkrasında, *"...(Ek üç cümle: 16/5/2018-7144/14 md.) Büyükşehir belediyeleri, birinci fıkranın (p) bendinin ikinci cümlesinde yer alan kriterler esas alınarak büyükşehir belediye meclisi kararıyla belirlenen yerlerdeki toplu taşıma hatlarının işletmesinin o bölgede kurulu taşıma birlik veya kooperatiflerinden temin edilmesine karar verebilir. Bu durumda ihaleye katılacaklarda ve kullanılacak taşıma araçlarında aranacak şartlar belediyelerce belirlenir. Taşıma birlik veya kooperatiflerine, belediye bütçelerinden toplu taşıma hizmetlerinden ücretsiz veya indirimli olarak yararlanacaklara ilişkin gelir desteği ödemeleri yapılabilir."* düzenlemeleri yer almaktadır.

www.balioglu.net

13.07.2005 gün ve 25874 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "*Uygulanmayacak hükümler*" başlıklı 84'üncü maddesinde, Bu Kanunla belediyenin sorumlu ve yetkili kılındığı görev ve hizmetlerle sınırlı olarak 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nda bu Kanun hükümlerine aykırılık bulunması durumunda bu Kanun hükümleri uygulanacağı, 23.07.2004 gün ve 25531 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun "*Diğer hükümler*" başlıklı 28'inci maddesinde, Belediye Kanunu ve diğer ilgili Kanunların bu kanuna aykırı olmayan hükümlerinin ilgisine göre büyükşehir ve ilçe belediyeleri hakkında da uygulanacağı belirtilmiştir.

Gerek 1580 sayılı gerekse 5393 sayılı Belediye Kanunu'na göre toplu taşımaya ilişkin haklar belediyeye aittir. Belediyeye ait olan bu hakkın Kanun çerçevesinde ihale yoluyla rekabete uygun, saydamlığı sağlayarak sürenin belirli olması gibi hususları da içerecek şekilde verilmesi gerekir. Bu yetki belediye adına Belediye Meclisine aittir. Belediye meclisince bu yönde alınan karara uygun olarak ve bu kararda verilen yetkiye dayanılarak ihale işlemleri ile ilgili olarak Belediye Encümenince de konuya ilişkin kararlar alınmasında

hukuka aykırılık bulunmamaktadır. Bu çerçevede toplu taşıma hizmetleri bakımından görevli ve yetkili olan Belediyenin ihale yapmadan rekabetsiz bir şekilde izin verebilmesi mümkün değildir.

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun, 1'inci maddesinde yer alan, *"……belediyelerin…… satım, hizmet……., kira, trampa, mülkiyetin gayri aynı hak tesisi ve taşıma işleri bu kanuna göre yürütülür."* hükmüne göre bu hakkın ihale ile verilmesi ve aynı Kanun'un "*Kiralarda sözleşme süresi*" başlıklı 64'üncü maddesinde yer alan, *"Kiraya verilecek taşınır ve taşınmaz malların kira süresi,* ***on yıldan çok olamaz.*** *Turistik tesis kurulacak yerlerin ve turistik tesislerin (Ek ibare: 20/2/2001 - 4628/17 md.) ve enerji üretimi tesisleri ile iletim ve dağıtım tesis ve şebekelerinin ihtiyacı olan arazilerin (Ek ibare: 18/4/2001 - 4646/13 md.) ve doğal gaz iletim, dağıtım ve depolama tesis ve şebekelerinin ihtiyacı olan arazilerin on yıldan fazla süre ile kiraya verilmesi mümkündür.*

Üç yıldan fazla süre ile kiraya verme işlerinde, *önceden Maliye Bakanlığından izin alınması şarttır. Katma bütçeli idarelerde bu izin, idarelerin bağlı bulundukları bakanlıktan alınır. Özel İdare ve* ***belediyeler için kendi özel kanunları uygulanır.***

Üç yıldan fazla süre ile kiraya verme işlerinde, kira bedeli her yıl şartname ve sözleşmesindeki esaslara göre yeniden tespit edilir." hükmü gereği kiralamalarda sürenin 10 yıl ile sınırlı olduğu açıktır.

Danıştay 13. Dairesinin Esas No: 2015/985, Karar No: 2015/3164, Esas No: 2014/384, Karar No: 2014/1950, Esas No: 2011/1134, Karar No: 2012/2226, Esas No: 2014/1735, Karar No: 2014/2859 numaralı kararlarından belediyede ki yetkili organın kararıyla ihale yoluyla rekabete uygun, saydam bir şekilde süresinin belirli olması gibi hususları da içerecek şekilde ulaşımın verilmesi gerekir. Danıştay 13. Dairesinin Esas No:2015/985, Karar No: 2015 3164 numaralı kararında kiralamalarda sürenin 10 yılla sınırlı olduğu, toplu taşıma hizmetinin yerine getirilmesinde ruhsat verme yönteminin seçilmesi hâlinde, süresiz olarak ruhsat vermenin söz konusu olmadığı, belli bir süre dâhilinde ruhsatın verilmesi gerektiği, bu süreye göre muhammen bedelin belirlenmesinin şart olduğu, bu hususlar ortaya konulduktan sonra Devlet İhale Kanunu hükümlerine uygun bir şekilde ihalenin yapılması gerektiği, dolayısıyla her yıl uzatılma konusunda idareye yetki veren düzenlemenin hukuka aykırı olduğuna, karar verilmiştir.

Toplu taşıma hizmetlerinin imtiyaz, kiralama ve ruhsat usullerinden biri ile üçüncü

www.balioglu.net

kişilere gördürülebilmesi mümkün olmakla birlikte her üç yöntem bakımından da bu hizmetin üçüncü kişilere gördürülmesinde mutlak olarak belirli bir sürenin öngörülmüş olması zorunludur. Kanunda öngörülen sürelerden daha uzun bir sürenin öngörülmesi ya da hiçbir şekilde süre öngörülmemesi durumlarında bu durumun hukuka aykırılık oluşturacağı kuşkusuzdur. Hukuka aykırı olarak tesis edilen işlemlerin ilgililer yönünden geleceğe yönelik olarak kazanılmış hak oluşturması ise mümkün değildir. İlgililerin hiçbir hilesi ya da idareyi yanıltan bir davranışı olmaksızın idarece tesis edilen mevzuata aykırı işlemlerin düzeltilmesi zorunlu olmakla birlikte, söz konusu hukuka aykırı işlemlerin ortadan kaldırıldığı tarihe kadar bu işlemlerin ilgililere sağlamış olduğu haklar ilgililer yönünden kazanılmış hak oluşturur. Bir başka deyişle, kazanılmış haktan bahsedilebilmesi ancak mevzuata aykırı işlemin ortadan kaldırıldığı tarihe kadar gerçekleşmiş olan haklar, yani geçmişe yönelik haklar yönünden mümkün olabilir.

Büyükşehir sınırlarında ilçeden ile aktif taşıma yapan sayısının 205, ilçeden ilçeye, mahalleden ilçeye veya mahalleden ile aktif taşıma sayısının 106 olmak üzere toplamda 311'dir. Toplu taşıma yapan araçlar Valiliğin çalışma izni/il trafik komisyon kararı ile çalışmaya başlamış, alınan izinlere istinaden çalışma bu güne kadar süre gelmiş, sürenin bitiminde yeni bir ihale yapmadan çalışmaya devam eden ve bu hakkı kullananların durumunun irdelenmesi gerekir.

www.balioglu.net

08.09.1994 gün ve 22045 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Karayoluyla Şehirlerarası Yolcu Taşımaları Hakkında Yönetmeliğin *"Kapsam*" başlıklı 2'nci maddesinin ikinci fıkrasında, "*Taşıma mesafesi 100km'ye kadar olan şehirlerarası yolcu taşımaları ile aynı il sınırları içerisindeki yerleşim noktaları arasında yapılacak yolcu taşımaları bu Yönetmelik kapsamı dışında olup, ilgili Valiliklerce hazırlanır."* denilmiş, 25.02.2004 gün ve 25384 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Karayolu Taşıma Yönetmeliği 08.09.1994 gün ve 22045 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Karayoluyla Şehirlerarası Yolcu Taşımaları Hakkında Yönetmeliği yürürlükten kaldırmıştır. Bu Yönetmeliğin *"Kapsam"* başlıklı 2'nci maddesinin ikinci fıkrasında, "*Taşıma mesafesine bakılmaksızın il sınırları içinde yapılan yolcu taşımaları, 100 kilometreye kadar olan şehirlerarası yolcu taşımaları ile belediye sınırları ile mücavir alanı içindeki şehiriçi yolcu taşımaları, bu Yönetmeliğin kapsamı dışında olup; bunlar için Bakanlıkça çıkarılacak Yönetmelik yürürlüğe konuluncaya kadar, il sınırları içinde yapılan yolcu taşımaları ile 100 kilometreye kadar olan şehirlerarası yolcu taşımaları il ve ilçe trafik komisyonları ile işbirliği yapılmak suretiyle ilgili valiliklerce, belediye sınırları ile mücavir*

alanı içindeki şehiriçi yolcu taşımaları il ve ilçe trafik komisyonları ile işbirliği yapılmak suretiyle ilgili belediyelerce, bu Yönetmeliğin taşımacılar için getirdiği sorumluluk ve yükümlülükler dikkate alınarak düzenlenir." düzenlemesi yapılmış, *"Tanımlar"* başlıklı 4'üncü maddesinde, Şehiriçi taşıma, Belediye sınırları ile mücavir alanı dâhilinde yapılan taşımaları ve Yetki belgesinin Bu Yönetmeliğin kapsamında faaliyette bulunacak gerçek ve tüzel kişilere çalışma izni veren ve Bakanlıkça düzenlenen belgeyi ifade ettiği, "Y*etki belgelerinin süresi*" başlıklı 30'uncu maddesinde, Bakanlıkça verilen yetki belgelerinin süresinin **beş yıl** olduğu belirtilmiştir.

Yine Yönetmeliğin "*Denetim*" başlıklı 71'inci maddesinde ise, *"Yetki belgesi sahiplerinin Kanun ve bu Yönetmelik kapsamında yer alan her türlü faaliyetleri Bakanlığın denetimine tabidir.*

Bakanlık yapacağı denetimleri, kendi personelinin yanı sıra, Kanunun 35 inci maddesinin verdiği yetkiye dayanarak, valilikler, kolluk kuvvetleri (polis, zabıta, jandarma) ve yetkili kıldığı diğer kamu kurum ve kuruluşlarının personeli aracılığıyla yapar. Denetimle ilgili olarak bu kuruluşlar Bakanlıkla her zaman işbirliği içinde olmak ve Bakanlık talimatlarını yerine getirmek zorundadır.

Denetimle ilgili diğer mevzuat hükümleri saklıdır."

denilmektedir.

11.06.2009 gün ve 27255 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Karayolu Taşıma Yönetmeliği 25.02.2004 gün ve 25384 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Karayolu Taşıma Yönetmeliğini yürürlükten kaldırmıştır. Bu yönetmelikte de yetki belgesinin alınmasının zorunlu olduğu, "*Yetki belgelerinin süresi*" başlıklı 16'ncı maddesinin birinci fıkrasında, *"Bu Yönetmelik kapsamında verilen ve yenilenen yetki belgelerinin süresi **5 yıldır**."* , "*Denetim*" başlıklı 16'ncı maddesinin birinci fıkrasında, *"Yetki belgesi sahiplerinin Kanun ve bu Yönetmelik kapsamında yer alan faaliyetleri Bakanlığın denetimine tabidir."* düzenlemesi yer almıştır. 08.01.2018 gün ve 30295 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Karayolu Taşıma Yönetmeliği 11.06.2009 gün ve 27255 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Karayolu Taşıma Yönetmeliğini yürürlükten kaldırmıştır. Yürürlüğe giren bu Yönetmelikte de aynı şekilde yetki belgesinin alınmasının zorunlu olduğu ve süresinin beş yıl olduğu belirtilmiştir.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 8 ve 9'uncu maddelerine dayanılarak

www.balioglu.net

hazırlanan ve 15.06.2006 gün ve 26199 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Büyükşehir Belediyeleri Koordinasyon Merkezleri Yönetmeliği'nin *"Kazanılmış haklar*" başlıklı 29'uncu maddesinde, *"Büyükşehir belediyeleri dâhilinde daha önce il trafik komisyonları veya valiliklerce alınan karar veya izinlerle elde edilmiş haklar saklıdır."* ifadesinin irdelenmesi gerekir.

5216 sayılı Kanun'un Büyükşehir Belediyesini toplu taşıma ve ulaşım konusunda yetkilendirdiği bir durumda Yönetmeliğin 29'uncu maddede sayılan kazanılmış hak kavramının Kanun karşısında geçerliliği bulunmamakla birlikte bu hükmün açıklığa kavuşturulması gerekir.

Büyükşehir olmadan önce her Belediyenin yetkisi kendi mücavir alanlarıyla sınırlı olduğundan dolayı ulaşım ile ilgili hakkı da bu çerçevede değerlendirilmelidir. İlden ilçeye ya da ilçeden ilçeye ulaşımda Belediyelerin yetkileri bulunmamaktadır. İlden ilçeye ya da ilçeden ilçeye toplu ulaşım yapacak kişiler İl Trafik Komisyonundan çalışma izni alarak çalışmışlardır. Bu çalışma izni ise müracaatla verilen bir izin olup belirli sürelerle yenilenmektedir. İşte Yönetmelikte kazanılmış haklara yönelik getirilen düzenleme bu kişilerin çalışma izni aldıkları sürelerin sonuna kadar bu hakkı kullanmaları gerektiğine ilişkindir.

www.balioglu.net

5216 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesiyle artık Büyükşehir alanları içindeki ulaşım hakkı Büyükşehire geçmiştir. Bu bağlamda daha önce farklı Belediyelerin yetki sahasının dışında olan ilden ilçeye ya da ilçeden ilçeye toplu ulaşım konusunda Büyükşehir yetkilidir. Nitekim bu şekilde çalışan toplu ulaşım araçlarına her yıl Büyükşehir Belediyesince izin verildiği gibi denetimi de yapılmaktadır. Artık İl trafik Komisyonlarının 5216 sayılı Kanun sonrası yetkisi kalmamıştır.

5216 sayılı Kanun'un 7'nci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde, *"Büyükşehir ulaşım ana plânını yapmak veya yaptırmak ve uygulamak; ulaşım ve toplu taşıma hizmetlerini plânlamak ve koordinasyonu sağlamak; kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek."*, (p) bendinde, *"Büyükşehir içindeki toplu taşıma hizmetlerini yürütmek ve bu amaçla gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettirmek, büyükşehir sınırları içindeki kara ve*

denizde taksi ve servis araçları dahil toplu taşıma araçlarına ruhsat vermek. (Ek cümle: 16/5/2018-7144/14 md.) Büyükşehir içindeki toplu taşıma hatlarıyla ilgili olarak; şehir merkezine olan uzaklık, nüfus ve hattı kullanan sayısı kriterleri esas alınarak tespit edilecek hatlarla ilgili toplu taşıma hizmetlerinin işlettirilmesine karar vermek." ve fıkranın son cümlesinde, *"...(Ek üç cümle: 16/5/2018-7144/14 md.) Büyükşehir belediyeleri, birinci fıkranın (p) bendinin ikinci cümlesinde yer alan kriterler esas alınarak büyükşehir belediye meclisi kararıyla belirlenen yerlerdeki toplu taşıma hatlarının işletmesinin o bölgede kurulu taşıma birlik veya kooperatiflerinden temin edilmesine karar verebilir. Bu durumda ihaleye katılacaklarda ve kullanılacak taşıma araçlarında aranacak şartlar belediyelerce belirlenir. Taşıma birlik veya kooperatiflerine, belediye bütçelerinden toplu taşıma hizmetlerinden ücretsiz veya indirimli olarak yararlanacaklara ilişkin gelir desteği ödemeleri yapılabilir."* düzenlemelerinden bu yetkinin Büyükşehir Belediyesinde olduğu açıkça anlaşılmaktadır.

Daha önce il trafik komisyonu kararıyla izin verilen ilden ilçeye ya da ilçeden ilçeye toplu ulaşım konusunda fiili durum olarak her yıl izin verilerek sürdürülmesi mümkün değildir. Yapılması gereken artık yetki Büyükşehirde olduğuna göre en son tarihli il trafik komisyonu kararı olduğuna göre ve bu kararlarda süre belirtildiğine göre söz konusu hatların süre ve şartları belirlenerek ihale yoluyla verilmesi gerekir.

www.balioglu.net

Belediyenin toplu ulaşım hizmetlerini Danıştayın görüşü ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığının kararıyla süresi kırkdokuz yılı geçmemek üzere imtiyaz yoluyla devredebileceği göz önüne alındığında, imtiyazı aşan şekilde fiili olarak hattın süresiz ihalesiz kullandırılması kabul edilebilir değildir.

Mevzuata aykırı işlemlerin, mevzuata aykırılıklarının tespit edildiği tarih itibarıyla hukuk düzeninden çıkarılmaları hukuk devletinin bir gereğidir. Bu nedenle, yukarıda açıklanan hususlar da gözetildiğinde bu durumun düzeltilmesi zorunludur. Bu kapsamda belediyece toplu taşıma hizmetlerinin üçüncü kişilere gördürülmesinin yöntemini belirleme ve bu konuda yeniden bir ihale yapıp yapmama konusunda belediyenin takdir yetkisi bulunmakla birlikte, söz konusu hukuki durumun mevcut sözleşmelerin/işlemlerin iptalini gerektireceği kuşkusuzdur. Bu konu en kısa sürede yeniden bir ihale yapılıncaya kadar geçecek süre zarfında toplu taşıma hizmetlerinden yararlanan belde halkının mağduriyetine yol açmayacak şekilde çözümlenmelidir.

İl trafik komisyonundan alınan izne istinaden faaliyette bulunan bu minibüs/otobüslerin çalışma durumlarının izin / tahsis suretiyle sürekli uzatılması şeklinde

verilen ve yıllardır devam eden bu uygulama 5216 sayılı Kanun yürürlüğe girene kadar bu kişiler açısından kazanılmış haktır. Ancak 5216 sayılı Kanunla yeni durum oluştuğu için bu kişilerin geçmişte aldıkları izne istinaden süresiz olarak bu hakkı kullanmaları kazanılmış hak değildir.

Belediyenin yürütmekle yükümlü olduğu bir hizmeti bizzat yerine getirmeyip, üçüncü kişilere gördürebilmesi mümkün olmakla birlikte bu husus söz konusu hizmetin bir kamu hizmeti olma niteliğini ortadan kaldırmadığı gibi bu konuda belediyenin görevinin sona ermesine yol açmamakta ve bu hizmetin yerine getirilmesi yönünden sorumluluğu devam etmektedir. Bu niteliği gözetildiğinde, belediyenin görevine giren bir hizmetin süresiz olarak üçüncü kişilere bir hak verilmesi suretiyle gördürülebilmesi hukuken mümkün değildir. Mevzuata aykırı olarak tesis edilen ve belirtilen nitelikteki işlemlerin ilgililer yönünden kazanılmış hak doğurması da aynı nedenle mümkün değildir. Aksi takdirde, mevzuata aykırı tesis edilen bir belediye işleminin, bir kanunun dahi üstüne geçmesi, o kanunun uygulanamaması sonucuna yol açacağı da bir gerçektir. Bu hizmetin belediyeler tarafından yürütülmesi ya da üçüncü kişilere gördürülmesi, söz konusu hizmetin kamu hizmeti olmasına ve bu hizmetin belediyelerce yürütülmesinde kamu yararı bulunduğu düşüncesine dayandığından, kazanılmış hak adı altında bireysel yararların kamu yararına üstün tutulması sonucunu doğuracak bir kazanılmış hak anlayışı kabul edilemez.

www.balioglu.net

Yukarıda açıklanan nedenlerle, toplu taşıma hizmetlerinin gördürülmesine ilişkin fiili durum olarak yapılan toplu taşıma hizmetleri mevzuata aykırı olup, bu aykırılığı giderecek şekilde yeni bir ihale yapılması zorunludur.

İl trafik komisyonu tarafından verilen çalışma izinlerine istinaden ilden ilçeye veya ilçeden ilçeye taşıma izni ile verilen ve süresi dolan 311 adet toplu taşıma araçlarına ait hatların çalıştıkları hatların süresi ve şartları da belirtilerek 5393 sayılı Belediye Kanunu'nda öngörülen imtiyaz, kiralama ve ruhsat usullerinden biri seçilerek ve/veya 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu da göz önüne alınarak ihale yoluyla verilmesi sağlanmalıdır.

BULGU 11: Personel Servis Çalışma Hakkının İhale Yapılmadan Sürdürülmesi

Büyükşehir Belediyesinin yetki ve görev alanında olduğu personel servis hizmetinin UKOME kararına istinaden ihale yapılmadan tahsis suretiyle verildiği görülmüştür.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun *"Büyükşehir ve ilçe belediyelerinin*

görev ve sorumlulukları" başlıklı 7'nci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde, *"Büyükşehir ulaşım ana plânını yapmak veya yaptırmak ve uygulamak; ulaşım ve toplu taşıma hizmetlerini plânlamak ve koordinasyonu sağlamak; kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü* ***servis*** *ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini,* ***zaman ve güzergâhlarını belirlemek****; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve* ***işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek****; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek."*, (p) bendinde, *"Büyükşehir içindeki toplu taşıma hizmetlerini yürütmek ve bu amaçla gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettirmek, büyükşehir sınırları içindeki kara ve denizde taksi ve* ***servis araçları dahil toplu taşıma araçlarına ruhsat vermek****. (Ek cümle: 16/5/2018-7144/14 md.) Büyükşehir içindeki toplu taşıma hatlarıyla ilgili olarak; şehir merkezine olan uzaklık, nüfus ve hattı kullanan sayısı kriterleri esas alınarak tespit edilecek hatlarla ilgili toplu taşıma hizmetlerinin işlettirilmesine karar vermek."* ve ikinci fıkrasında, *"...(Ek üç cümle: 16/5/2018-7144/14 md.) Büyükşehir belediyeleri, birinci fıkranın (p) bendinin ikinci cümlesinde yer alan kriterler esas alınarak büyükşehir belediye meclisi kararıyla belirlenen yerlerdeki toplu taşıma hatlarının işletmesinin o bölgede kurulu taşıma birlik veya kooperatiflerinden temin edilmesine karar verebilir. Bu durumda ihaleye katılacaklarda ve kullanılacak taşıma araçlarında aranacak şartlar belediyelerce belirlenir. Taşıma birlik veya kooperatiflerine, belediye bütçelerinden toplu taşıma hizmetlerinden ücretsiz veya indirimli olarak yararlanacaklara ilişkin gelir desteği ödemeleri yapılabilir."* düzenlemeleri yer almaktadır. Maddede yer alan hükümlerden servis araçları ile ilgili gerekli belirleme ve hakkın kullanımına ilişkin düzenleme yapmanın büyükşehir belediyesinin görev ve yetkisinde olduğu anlaşılmaktadır. Aynı Kanun'un "*Ulaşım hizmetleri*" başlıklı 9'uncu maddesinde, *"Büyükşehir içindeki kara, deniz, su, göl ve demiryolu üzerindeki her türlü taşımacılık hizmetlerinin koordinasyon içinde yürütülmesi amacıyla büyükşehir belediye başkanı ya da görevlendirdiği kişinin başkanlığında, yönetmelikle belirlenecek kamu kurum ve kuruluşları ile, Türkiye Şoförler ve Otomobilciler Federasyonunun görevlendireceği ilgili odanın temsilcisinin katılacağı Ulaşım Koordinasyon Merkezi kurulur. İlçe belediye başkanları kendi belediyesini ilgilendiren konuların görüşülmesinde koordinasyon merkezlerine üye olarak katılırlar. Ulaşım Koordinasyon Merkezi toplantılarına ayrıca gündemdeki konularla ilgili üye olarak belirlenmeyen ulaşım sektörü ile ilgili kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarından ihtisas meslek odalarının temsilcileri de davet edilerek görüşleri alınır.*

www.balioglu.net

Bu Kanun ile büyükşehir belediyesine verilen trafik hizmetlerini plânlama, koordinasyon ve güzergâh belirlemesi ile taksi, dolmuş ve ***servis araçlarının durak ve araç park yerleri ile sayısının tespitine ilişkin yetkiler ile*** *büyükşehir sınırları dahilinde il trafik komisyonunun yetkileri ulaşım koordinasyon merkezi tarafından kullanılır.*

Ulaşım koordinasyon merkezi kararları, büyükşehir belediye başkanının onayı ile yürürlüğe girer.

Ulaşım koordinasyon merkezi tarafından toplu taşıma ile ilgili alınan kararlar, belediyeler ve bütün kamu kurum ve kuruluşlarıyla ilgililer için bağlayıcıdır.

Koordinasyon merkezinin çalışma esas ve usulleri ile bu kurullara katılacak kamu kurum ve kuruluş temsilcileri, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile İçişleri Bakanlığı tarafından müştereken çıkarılan yönetmelikle belirlenir.

Büyükşehir belediyelerine bu Kanun ile verilen görev ve yetkilerin uygulanmasında, 13.10.1983 tarihli ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun bu Kanuna aykırı hükümleri uygulanmaz."

denilmektedir. Ulaşım Koordinasyon Merkezine (UKOME) verilen yetki servis araçlarının durak ve araç park yerleri ile sayısının tespitine ilişkindir. Sayıları belirlenen servislerin verilmesi kamu hakkı olup herkesin bilgisinin olabileceği rekabete uygun ihale yoluyla verilmelidir.

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun, 1'inci maddesinde yer alan, *"……belediyelerin…… satım, hizmet……., kira, trampa, mülkiyetin gayri aynı hak tesisi ve taşıma işleri bu kanuna göre yürütülür."* hükmüne göre bu hakkın ihale ile verilmesi ve aynı Kanun'un *"Kiralarda sözleşme süresi*" başlıklı 64'üncü maddesinde yer alan, *"Kiraya verilecek taşınır ve taşınmaz malların kira süresi,* ***on yıldan çok olamaz.*** *Turistik tesis kurulacak yerlerin ve turistik tesislerin (Ek ibare: 20/2/2001 - 4628/17 md.) ve enerji üretimi tesisleri ile iletim ve dağıtım tesis ve şebekelerinin ihtiyacı olan arazilerin (Ek ibare: 18/4/2001 - 4646/13 md.) ve doğal gaz iletim, dağıtım ve depolama tesis ve şebekelerinin ihtiyacı olan arazilerin on yıldan fazla süre ile kiraya verilmesi mümkündür.*

Üç yıldan fazla süre ile kiraya verme işlerinde, *önceden Maliye Bakanlığından izin alınması şarttır. Katma bütçeli idarelerde bu izin, idarelerin bağlı bulundukları bakanlıktan alınır. Özel İdare ve* ***belediyeler için kendi özel kanunları uygulanır.***

www.balioglu.net

Üç yıldan fazla süre ile kiraya verme işlerinde, kira bedeli her yıl şartname ve sözleşmesindeki esaslara göre yeniden tespit edilir." hükmü gereği kiralamalarda sürenin 10 yıl ile sınırlı olduğu açıktır.

13.07.2005 gün ve 25874 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun *"Uygulanmayacak hükümler*" başlıklı 84'üncü maddesinde, Bu Kanunla belediyenin sorumlu ve yetkili kılındığı görev ve hizmetlerle sınırlı olarak 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nda bu Kanun hükümlerine aykırılık bulunması durumunda bu Kanun hükümlerinin uygulanacağı, 23.07.2004 gün ve 25531 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun *"Diğer hükümler"* başlıklı 28'inci maddesinde, Belediye Kanunu ve diğer ilgili Kanunların bu kanuna aykırı olmayan hükümlerinin ilgisine göre büyükşehir ve ilçe belediyeleri hakkında da uygulanacağı belirtilmiştir.

UKOME Kurulunun 12.12.2012 gün ve 2012/12-47 sayılı kararları ile personel servis araçları için şartlar belirlenmiş ve şartları taşıyanlara "P" plaka tahsisi yapılması kararı alınmıştır. İlgililer tarafından müracaatlar yapılmış şartları uyan 2224 hak sahibine plaka tahsisi yapılmıştır. UKOME kararları gereği tahsisi yapılan plakalardan süresi içinde 2139 hak sahibine trafik tescil tarafından "P" plaka tahsisi yapılmış, 85 plaka hak sahipleri tarafından süresinde müracaat etmemeleri veya farklı sebeplerle plakalarını takmamışlardır. Sonuç olarak 2139 kişiye ihale yapılmaksızın servis hakkı verilmiştir. İhalesiz yapılan plaka tahsisi Kanuna uygun değildir.

24.02.2016 tarihinde yapılan ihale ile 60 kişiye "P" plaka satışı yapılmış, 14 hak sahibi ihaleden vazgeçmiş ve teminatları belediyeye irad kaydedilmiştir. Geriye kalan 46 hak sahibi plakalarını araçlarına takmışlardır. 04.12.2019 gün ve 2019/2674 sayılı ihale komisyonu kararıyla 200 adet servis hakkı ihale ile verilmiştir.

Mevcut durumda UKOME kurul kararına istinaden ihalesiz 2139 adet servis hakkı ve ihaleden 46 adet olmak üzere toplam 2185 servis plakası mevcuttur.

5216 Büyükşehir Belediyesi Kanunu'na göre servis hizmetine ilişkin haklar Büyükşehir Belediyesine aittir. Belediyeye ait olan bu hakkın Kanun çerçevesinde ihale yoluyla rekabete uygun bir şekilde ve saydamlığı sağlayarak sürenin belirli olması gibi hususları da içerecek şekilde verilmesi gerekir. Belediye meclisince bu yönde alınan karara uygun olarak ve bu kararda verilen yetkiye dayanılarak ihale işlemleri ile ilgili olarak

www.balioglu.net

Belediye Encümenince de konuya ilişkin kararlar alınmasında hukuka aykırılık bulunmamaktadır. Bu çerçevede servis hizmetleri bakımından görevli ve yetkili olan Belediyece ihale yapılmadan rekabetsiz bir şekilde izin verilebilmesi mümkün değildir. Belediye servislere çalışma iznini "ihalede şeffaflık ve rekabet ilkeleri" gibi kamu yararını sağlamayı amaçlayan ihale usulüne başvurmaksızın UKOME kararına istinaden verilmiştir. İhale yapılmadan fiili bir durum olarak yapılan ancak mevzuatta karşılığı olmayan bu uygulamanın sürdürülebilmesi mümkün değildir. Faaliyette bulunan servislerin çalışma durumları kazanılmış hak oluşturmaz. Kazanılmış hakkın varlığından söz edebilmek için, hakkın yürürlükteki hukuk kurallarına uygun olarak tesis edilen bir işlemle elde edilmesi gerekmektedir. Hukuka aykırı olarak tesis edilen bu işlemlerin kazanılmış hak doğurması mümkün değildir.

Danıştay 13'üncü Dairesinin Esas No:2015/985 ve Karar No:2015/3164, Esas No:2014/1735, Karar No: 2014 / 2859 kararı Aynı Dairenin Esas No:2011/1134, Karar No: 2012/2226 kararı Aynı Dairenin Esas No:2014/384, Karar No: 2014/1950 kararı numaralı kararlarında belirtildiği üzere belediyelerin görevli ve yetkili olduğu hizmeti imtiyaz, kiralama ve ruhsat verme suretiyle verebileceği, kiralamada sürenin 10 yılı geçemeyeceği, ruhsat vermek suretiyle yerine getirilmesi usulünde ise ruhsat verilecek sürenin, her yıla ait artış oranı gibi hususların belirtilerek Devlet İhale Kanunu hükümlerine göre yapılması gerektiği, ruhsat verme yönteminin seçilmesi hâlinde verilecek olan ruhsatın süresiz bir şekilde verilemeyeceği, belli bir süre dâhilinde ruhsat verilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Hukuka aykırı olarak tesis edilen bu işlemlerin ilgililer yönünden geleceğe yönelik olarak kazanılmış hak oluşturması mümkün değildir. İlgililerin hiçbir hilesi ya da idareyi yanıltan bir davranışı olmaksızın idarece tesis edilen mevzuata aykırı işlemlerin düzeltilmesi zorunlu olmakla birlikte, söz konusu hukuka aykırı işlemlerin ortadan kaldırıldığı tarihe kadar bu işlemlerin ilgililere sağlamış olduğu haklar ilgililer yönünden kazanılmış hak oluşturur. Bir başka deyişle, kazanılmış haktan bahsedilebilmesi ancak mevzuata aykırı işlemin ortadan kaldırıldığı tarihe kadar gerçekleşmiş olan haklar, yani geçmişe yönelik haklar yönünden mümkün olabilir.

Belediyenin yürütmekle yükümlü olduğu bir hizmeti bizzat yerine getirmeyip, üçüncü kişilere gördürebilmesi mümkün olmakla birlikte, bu husus söz konusu hizmetin bir kamu hizmeti olma niteliğini ortadan kaldırmadığı gibi, bu konuda belediyenin görevinin sona ermesine yol açmamakta ve bu hizmetin yerine getirilmesi yönünden sorumluluğu devam

www.balioglu.net

etmektedir. Bu niteliği gözetildiğinde, belediyenin görevine giren bir hizmetin süresiz olarak üçüncü kişilere bir hak verilmesi suretiyle gördürülebilmesi hukuken mümkün değildir. Mevzuata aykırı olarak tesis edilen ve belirtilen nitelikteki işlemlerin ilgililer yönünden kazanılmış hak doğurması da aynı nedenle mümkün değildir. Aksi takdirde, mevzuata aykırı tesis edilen bir belediye işleminin, bir kanunun dahi üstüne geçmesi, o kanunun uygulanamaması sonucuna yol açacağı da bir gerçektir. Bu hizmetin belediyeler tarafından yürütülmesi ya da üçüncü kişilere gördürülmesi, söz konusu hizmetin kamu hizmeti olmasına ve bu hizmetin belediyelerce yürütülmesinde kamu yararı bulunduğu düşüncesine dayandığından, kazanılmış hak adı altında bireysel yararların kamu yararından üstün tutulması sonucunu doğuracak bir kazanılmış hak anlayışı kabul edilemez.

6360 sayılı "On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 10'uncu maddesi ile 5216 sayılı Kanun'un 26'ncı maddesinde yapılan düzenlemenin iptal talebine ilişkin 31.12.2013 gün ve 28868 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Anayasa Mahkemesinin 2011/63 Esas ve 2013/28 Karar sayılı kararında,

www.balioglu.net

" ...Kamu kurum ve kuruluşları tarafından yapılan mal ve hizmet alımları ile yapım işleri 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu kapsamında; kira ve mülkiyetin gayri ayni hak tesisi işlemleri ise 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine göre yürütülmektedir. Devlet İhale Kanunu'nun yürütülmesinde, ihtiyaçların en iyi şekilde, uygun şartlarla ve zamanında karşılanması ve ihalede açıklık ve rekabetin sağlanması esastır.

Devlet ya da diğer kamu tüzel kişileri tarafından ya da bunların gözetim ve denetimleri altında, genel ve ortak gereksinimleri karşılamak, kamu yararını ya da çıkarını sağlamak için yapılan ve topluma sunulmuş bulunan sürekli ve düzenli etkinlikler olarak tanımlanan kamu hizmetinin, kamu hukukunun genel ilkeleri gereğince, doğrudan idare, kuruluş ve kurumları eliyle, kamusal yönetim biçimine göre yürütülmesi asıl ve olağandır. Ancak, kanun koyucu, kimi zaman hukuki ve fiili eşitliği sağlamak kimi zaman da kamu yararını korumak veya kamu hizmetlerinin yürütülmesini sağlamak amacıyla temel kanunlardaki prensiplere istisna teşkil eden düzenlemeler yapabilir." denilmektedir. Anayasa Mahkemesi kararında temel düzenlemelere istisna teşkil edilecek düzenlemenin yasa koyucu tarafından kamu yararını korumak veya kamu hizmetlerinin yürütülmesini sağlamak amacıyla yapılabileceği belirtilmiştir. Temel kanunlardaki prensiplere istisna teşkil eden

düzenlemelerin yasa koyucu tarafından yapılabileceği açık olup, gerek 5216 ile 5393 ve gerekse de 2886 sayılı Kanun'dan ayrılmayı gerektiren bir Kanuni düzenleme bulunmadığı anlaşılmaktadır. Bu nedenle servis plakalarına ilişkin hakkın verilmesi kamuyu ilgilendirdiği için bunun ihale kanunu çerçevesinde şartların ve verilme süresinin belirli olduğu ve herkesin katılımına açık olan ihale usulü ile verilmesi yukarıda belirtilen kanun hükümleri gereğince bir zorunluluktur.

Danıştay 8. Dairesinin Esas 2016/1293 ve Karar 2017/3229 sayılı ilamında,

"…

2886 sayılı Kanunun 1. maddesinde; Genel bütçeye dâhil dairelerle katma bütçeli idarelerin, özel idare ve belediyelerin alım, satım, hizmet, yapım, kira, trampa, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ve taşıma işleri bu Kanunda yazılı hükümlere göre yürütüleceği hükme bağlanmış, 64. maddesinde ise; Kiraya verilecek taşınır ve taşınmaz malların kira süresi, on yıldan çok olamayacağı hükmüne yer verilmiştir.

…

Anayasa Mahkemesinin yukarıda yer alan kararındaki yorumuna göre, belediyelere imtiyaz olarak diğer bir ifadeyle tekel olarak verilen toplu taşıma işini doğrudan kendisi yapabileceği gibi imtiyaz sözleşmesi ya da ihale ile özel sektöre de yaptırabileceği tartışmasızdır.

Bu durumda, Mevzuat hükümlerinin ve anılan Anayasa Mahkemesi kararının birlikte değerlendirilmesi neticesinde; belediye hududu içerisinde, toplu taşıma araçlarının sayıları, bilet ücret ve tarifeleri, zaman ve güzergahları, Belediye Kanunu ve ilgili mevzuat çerçevesinde doğrudan belediyeler tarafından belirlenmekte olup, belediyelerin, tahsis ettikleri hatlar ile mevcut hatların kiralanmasında, 2886 sayılı Devlet ihale Kanunu hükümlerine uygun olarak ihale yoluyla objektif ve aleniyet ilkelerine uygun olarak herkesin ihaleye katılımını sağlamak suretiyle işlem yapması gerektiğinden, bu yönteme başvurulmaksızın şartları taşıyan herkese plaka tahsisi verilmesi suretiyle yürütülen yolcu taşımacılığı faaliyetinde hukuka uygunluk bulunmadığından, mahkeme kararının bozulması gerektiği sonuç ve kanaatine varılmıştır." denilmiştir.

Belediyenin imtiyazı aşan şekilde fiili olarak servislerin süresiz ihalesiz kullandırılması kabul edilebilir değildir. Mevzuata aykırı işlemlerin, mevzuata aykırılıklarının

www.balioglu.net

tespit edildiği tarih itibarıyla hukuk düzeninden çıkarılmaları hukuk devletinin bir gereğidir. Bu nedenle, yukarıda açıklanan hususlar da gözetildiğinde bu durumun düzeltilmesi zorunludur. Bu kapsamda belediyece servis hizmetlerinin üçüncü kişilere gördürülmesinin yöntemini belirleme ve bu konuda yeniden bir ihale yapıp yapmama konusunda belediyenin takdir yetkisi bulunmakla birlikte, söz konusu hukuki durumun mevcut sözleşmelerin/işlemlerin iptalini gerektireceği kuşkusuzdur. Bu konu en kısa sürede yeniden bir ihale yapılıncaya kadar geçecek süre zarfında servis hizmetlerinden yararlananların mağduriyetine yol açmayacak şekilde çözümlenmelidir.

Kamu idaresi cevabında Büyükşehir Belediyeleri Koordinasyon Merkezleri Yönetmeliği'nin "*Ulaşım hizmetlerine ilişkin işlemler*" başlıklı 28'inci maddesinin ikinci fıkrasından bahsedilerek umum servis araçlarının toplu taşıma araçlarından ayrı olarak değerlendirildiği, servis araçlarına yıllık harçlarını ödemek suretiyle ruhsat verildiği, Yönetmeliğin 28'inci maddesinin ikinci fıkra metni dikkate alındığında servis araçlarının gördüğü hizmetin münhasıran belediye tarafından yapılması gereken hizmetlerden olmadığı, daha çok işletme sahiplerinin kendi çalıştırdığı personeline yönelik olduğu, bu nedenle bu hakkın imtiyaz devri veya kiralama şeklinde kullandırılamayacağı, Kanun ve yönetmeliğin büyükşehir belediyelerine verdiği yetki çerçevesinde bu hizmet verilirken sayı sınırlaması, düzen ve tertibi yönünde kararlar alınabileceği, Kanunun konuyu tahsis olarak değerlendirdiği, servis araçlarının çalışma ruhsatı tahsisinde belirtilen şartları taşıyan araçların mevcut mükteseplerinin korunmasını esas alındığı, personel taşımacılığı yapan araçlara verilen tahsis, imtiyaz ve kiralama şeklinde olmadığı için ruhsatını usulüne uygun olarak yenilemeyen aracın tahsisinin de iptal edilebildiği ifade edilmiştir.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 8'inci ve 9'uncu maddelerine dayanılarak hazırlanan ve 15.06.2006 gün ve 26199 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Büyükşehir Belediyeleri Koordinasyon Merkezleri Yönetmeliği'nin "*Ulaşım hizmetlerine ilişkin işlemler"* başlıklı 28'inci maddesinin ikinci fıkrasında, *"Taksi, dolmuş, minibüs ve umum servis araçları ile toplu taşım araçlarının tahsis süreleri, ticari plaka sayıları ile bu plakaların verilmesine ilişkin usul, esas ve devir ücretleri UKOME'ce tespit edilir."* düzenlemesi yer almaktadır. Koordinasyon Merkezleri Yönetmeliği'nin "*Ulaşım hizmetlerine ilişkin işlemler"* başlıklı 28'inci maddesinin ikinci fıkrası bu hakkın ihalesiz verileceğini göstermemektedir. 5216 Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 7 ve 9'uncu maddeleri değerlendirildiğinde, servis hizmetine ilişkin hakların Büyükşehir Belediyesine ait olduğu açıktır. Belediyeye ait olan bu hakkın Kanun çerçevesinde ihale yoluyla rekabete

www.balioglu.net

uygun bir şekilde ve saydamlığı sağlayarak sürenin belirli olması gibi hususları da içerecek şekilde verilmesi gerekir. Servis araçlarının verilme şekli ister tahsis isterse kiralama olsun bu hak her halükarda şartnamesinde istenecek hususlar da belirtilmek suretiyle ihale yoluyla verilmelidir.

Yukarıda açıklanan nedenlerle, servis hizmetlerinin gördürülmesine ilişkin fiili durum olarak yapılan servis hizmetleri mevzuata aykırı olup, bu aykırılığı giderecek şekilde yeni bir ihale yapılması zorunludur. Servis hizmetlerine ilişkin ihalede süre belirtilmesi gerekmekte olup, kamu hakkı olan bu hizmetin ihale yoluyla da olsa süresiz verilmesi mümkün değildir. Servis hizmetlerinin süresi ve şartları belirtilerek Belediye Kanununda öngörülen imtiyaz, kiralama ve ruhsat usullerinden biri seçilerek ihale yoluyla verilmelidir.

Kanuna aykırı olarak verilen ve sürdürülen 2139 adet personel taşıma servis hakkının süre ve şartları belirtilerek objektif ve aleniyet ilkelerine uygun şekilde katılımın şeffaf bir şekilde olması temin edilerek ihale yoluyla verilmesi sağlanmalıdır.

www.balioglu.net

BULGU 12: Okul Servis Çalışma Hakkının İhale Yapılmadan Sürdürülmesi

Büyükşehir Belediyesinin yetki ve görev alanına girmeden önce izne istinaden çalışan okul servislerinin çalışma durumlarının aynı şekilde sürdürülmesinin mevzuata aykırı olduğu görülmüştür.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun "*Büyükşehir ve ilçe belediyelerinin görev ve sorumlulukları"* başlıklı 7'nci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde, *"Büyükşehir ulaşım ana plânını yapmak veya yaptırmak ve uygulamak; ulaşım ve toplu taşıma hizmetlerini plânlamak ve koordinasyonu sağlamak; kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü* ***servis*** *ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini,* ***zaman ve güzergâhlarını belirlemek****; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve* ***işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek****; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek."*, (p) bendinde, *"Büyükşehir içindeki toplu taşıma hizmetlerini yürütmek ve bu amaçla gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettirmek, büyükşehir sınırları içindeki kara ve denizde taksi ve* ***servis araçları dahil toplu taşıma araçlarına ruhsat vermek****. (Ek cümle: 16/5/2018-7144/14 md.) Büyükşehir içindeki toplu taşıma hatlarıyla ilgili olarak; şehir merkezine olan uzaklık, nüfus ve hattı kullanan sayısı kriterleri esas alınarak tespit edilecek hatlarla ilgili toplu taşıma hizmetlerinin*

işlettirilmesine karar vermek." ve ikinci fıkrasında, *"...(Ek üç cümle: 16/5/2018-7144/14 md.) Büyükşehir belediyeleri, birinci fıkranın (p) bendinin ikinci cümlesinde yer alan kriterler esas alınarak büyükşehir belediye meclisi kararıyla belirlenen yerlerdeki toplu taşıma hatlarının işletmesinin o bölgede kurulu taşıma birlik veya kooperatiflerinden temin edilmesine karar verebilir. Bu durumda ihaleye katılacaklarda ve kullanılacak taşıma araçlarında aranacak şartlar belediyelerce belirlenir. Taşıma birlik veya kooperatiflerine, belediye bütçelerinden toplu taşıma hizmetlerinden ücretsiz veya indirimli olarak yararlanacaklara ilişkin gelir desteği ödemeleri yapılabilir."* düzenlemeleri yer almaktadır. Maddede yer alan hükümlerden servis araçları ile ilgili gerekli belirleme ve hakkın kullanımına ilişkin düzenleme yapmanın büyükşehir belediyesinin görev ve yetkisinde olduğu anlaşılmaktadır. Aynı Kanun'un *"Ulaşım hizmetleri*" başlıklı 9'uncu maddesinde, *"Büyükşehir içindeki kara, deniz, su, göl ve demiryolu üzerindeki her türlü taşımacılık hizmetlerinin koordinasyon içinde yürütülmesi amacıyla büyükşehir belediye başkanı ya da görevlendirdiği kişinin başkanlığında, yönetmelikle belirlenecek kamu kurum ve kuruluşları ile, Türkiye Şoförler ve Otomobilciler Federasyonunun görevlendireceği ilgili odanın temsilcisinin katılacağı Ulaşım Koordinasyon Merkezi kurulur. İlçe belediye başkanları kendi belediyesini ilgilendiren konuların görüşülmesinde koordinasyon merkezlerine üye olarak katılırlar. Ulaşım Koordinasyon Merkezi toplantılarına ayrıca gündemdeki konularla ilgili üye olarak belirlenmeyen ulaşım sektörü ile ilgili kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarından ihtisas meslek odalarının temsilcileri de davet edilerek görüşleri alınır.*

Bu Kanun ile büyükşehir belediyesine verilen trafik hizmetlerini plânlama, koordinasyon ve güzergâh belirlemesi ile taksi, dolmuş ve ***servis araçlarının durak ve araç park yerleri ile sayısının tespitine ilişkin yetkiler ile*** *büyükşehir sınırları dahilinde il trafik komisyonunun yetkileri ulaşım koordinasyon merkezi tarafından kullanılır.*

Ulaşım koordinasyon merkezi kararları, büyükşehir belediye başkanının onayı ile yürürlüğe girer.

Ulaşım koordinasyon merkezi tarafından toplu taşıma ile ilgili alınan kararlar, belediyeler ve bütün kamu kurum ve kuruluşlarıyla ilgililer için bağlayıcıdır.

Koordinasyon merkezinin çalışma esas ve usulleri ile bu kurullara katılacak kamu kurum ve kuruluş temsilcileri, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile İçişleri Bakanlığı tarafından müştereken çıkarılan yönetmelikle belirlenir.

www.balioglu.net

Büyükşehir belediyelerine bu Kanun ile verilen görev ve yetkilerin uygulanmasında, 13.10.1983 tarihli ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun bu Kanuna aykırı hükümleri uygulanmaz."

denilmektedir. Ulaşım Koordinasyon Merkezine (UKOME) verilen yetki servis araçlarının durak ve araç park yerleri ile sayısının tespitine ilişkindir. Sayıları belirlenen servislerin verilmesi kamu hakkı olup herkesin bilgisinin olabileceği rekabete uygun ihale yoluyla verilmelidir.

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun, 1'inci maddesinde yer alan, *"……belediyelerin…… satım, hizmet……., kira, trampa, mülkiyetin gayri aynı hak tesisi ve taşıma işleri bu kanuna göre yürütülür."* hükmüne göre bu hakkın ihale ile verilmesi ve aynı Kanun'un *"Kiralarda sözleşme süresi*" başlıklı 64'üncü maddesinde yer alan, *"Kiraya verilecek taşınır ve taşınmaz malların kira süresi,* ***on yıldan çok olamaz.*** *Turistik tesis kurulacak yerlerin ve turistik tesislerin (Ek ibare: 20/2/2001 - 4628/17 md.) ve enerji üretimi tesisleri ile iletim ve dağıtım tesis ve şebekelerinin ihtiyacı olan arazilerin (Ek ibare: 18/4/2001 - 4646/13 md.) ve doğal gaz iletim, dağıtım ve depolama tesis ve şebekelerinin ihtiyacı olan arazilerin on yıldan fazla süre ile kiraya verilmesi mümkündür.*

Üç yıldan fazla süre ile kiraya verme işlerinde, *önceden Maliye Bakanlığından izin alınması şarttır. Katma bütçeli idarelerde bu izin, idarelerin bağlı bulundukları bakanlıktan alınır. Özel İdare ve* ***belediyeler için kendi özel kanunları uygulanır.***

Üç yıldan fazla süre ile kiraya verme işlerinde, kira bedeli her yıl şartname ve sözleşmesindeki esaslara göre yeniden tespit edilir." hükmü gereği kiralamalarda sürenin 10 yıl ile sınırlı olduğu açıktır.

27.09.1996 gün ve 1996/40 sayılı İl Trafik Komisyon Kararında, servis araçlarının 21.05.1992 gün ve 21234 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Okul Servis Araçları Hizmet Yönetmeliği'nde belirtilen şartların sağlanmasına yönelik araç uygunluk belgesi almaları gerektiğine karar verilmiştir. 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun "*İl ve ilçe trafik komisyonları*" başlıklı 12'nci maddesinin (b) fıkrasının üçüncü bendinde, *"Karayolu taşımacılığına ait mevzuat hükümleri saklı kalmak üzere, trafik düzeni ve güvenliği yönünden belediye sınırları içinde ticari amaçla çalıştırılacak yolcu ve yük taşıtları ile motorsuz taşıtların çalışma şekil ve şartları, çalıştırılabileceği yerler ile güzergahlarını tespit etmek ve sayılarını belirlemek,"* hükmü gereği 17.11.2000 gün ve 2000/36 sayılı İl Trafik

www.balioglu.net

Komisyon Kararında, 38 S 0001-38 S 9999 plakaların öğrenci servis araçlarına tahsisine, araç uygunluk belgesi olanların 17 Kasım 2000 tarihi ile 17 Mayıs 2001 tarihleri arasındaki 6 aylık dönemde tahsis edilen plakaların mevcut çalışan araçlara takılması, takmayanların taşımalarına izin verilmemesi, Trafik Denetleme Müdürlüğünce eğitim-öğretim yılı başında gerekli kontrollerin yapılması, sürücülerin uyacakları kurallar belirtilmiş olup,uymayanlar hakkında S plakası ile okul taşıtı uygunluk belgesinin iptal edileceği belirtilmiştir. Büyükşehir Belediyesinin yetkisine geçtiği tarihe kadar 797 adet S plakalı servis aracı faaliyette bulunmaktadır.

13.07.2005 gün ve 25874 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "*Uygulanmayacak hükümler*" başlıklı 84'üncü maddesinde, Bu Kanunla belediyenin sorumlu ve yetkili kılındığı görev ve hizmetlerle sınırlı olarak 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununda bu Kanun hükümlerine aykırılık bulunması durumunda bu Kanun hükümlerinin uygulanacağı, 23.07.2004 gün ve 25531 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun *"Diğer hükümler"* başlıklı 28'inci maddesinde, Belediye Kanunu ve diğer ilgili Kanunların bu kanuna aykırı olmayan hükümlerinin ilgisine göre büyükşehir ve ilçe belediyeleri hakkında da uygulanacağı belirtilmiştir.

www.balioglu.net

Kayseri Büyükşehir olmadan önce Valilik veya il trafik komisyonu kararına istinaden çalışan servis araçlarının 5216 sayılı Kanun yürürlüğe girdikten sonra Büyükşehir'in izni ve denetimi altında çalıştıkları, verilen çalışma izninin Büyükşehir Belediyesi olduktan sonra da aynı şekilde sürekli olarak sürdürüldüğü anlaşılmıştır.

5216 ve 5393 sayılı Kanunlar yürürlüğe girmeden servisler konusunda Belediyelerin yetkileri bulunmamaktadır. Servis taşımacılığı yapan kişiler İl Trafik Komisyonundan çalışma izni alarak çalışmışlardır. 5216 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesiyle artık Büyükşehir alanları içindeki servislerle ilgili hak Büyükşehir'e geçmiştir. Bu bağlamda servislerle ilgili hak konusunda Büyükşehir yetkilidir. Nitekim bu şekilde çalışan servis araçlarına her yıl Büyükşehir Belediyesince her yıl çalışma izin verildiği gibi denetimi de yapılmaktadır. Artık İl Trafik Komisyonlarının 5216 sayılı Kanun sonrası yetkisi kalmamıştır.

5216 sayılı Kanunun 7'nci maddesinin birinci fıkrasının (f) ve (p) bendinde yer alan düzenlemelerden bu yetkinin Büyükşehir Belediyesinde olduğu açıkça anlaşılmaktadır.

İl trafik komisyonundan alınan izne istinaden faaliyette bulunan servislerin çalışma

durumlarının izin/tahsis suretiyle sürekli uzatılması şeklinde verilen ve yıllardır devam eden bu uygulama 5216 sayılı Kanun yürürlüğe girene kadar bu kişiler açısından kazanılmış haktır. Ancak 5216 sayılı Kanunla yeni durum oluştuğu için bu kişilerin geçmişte aldıkları izne istinaden süresiz olarak bu hakkı kullanmaları kazanılmış hak değildir.

Belediyeye ait olan bu hakkın Kanun çerçevesinde ihale yoluyla rekabete uygun, saydamlığı sağlayarak sürenin belirli olması gibi hususları da içerecek şekilde verilmesi gerekir. Bu yetki belediye adına Belediye Meclisine aittir. Belediye meclisince bu yönde alınan karara uygun olarak ve bu kararda verilen yetkiye dayanılarak ihale işlemleri ile ilgili olarak Belediye Encümenince de konuya ilişkin kararlar alınmasında hukuka aykırılık bulunmamaktadır. Bu çerçevede servis hizmetleri bakımından görevli ve yetkili olan Belediyenin ihale yapmadan rekabetsiz bir şekilde izin verebilmesi mümkün değildir.

Danıştay 13. Dairesinin Esas No: 2015/985, Karar No: 2015/3164, Esas No:2014/384, Karar No: 2014/1950, Esas No:2011/1134, Karar No: 2012/2226, Esas No:2014/1735, Karar No: 2014/2859 numaralı kararlarından da anlaşılacağı üzere belediyedeki yetkili organın kararıyla ihale yoluyla rekabete uygun, saydam bir şekilde süresinin belirli olması gibi hususları da içerecek şekilde toplu ulaşımla ilgili işlemin yapılması gerekir. 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun "*Kiralarda sözleşme süresi*" başlıklı 64'üncü maddesinde, *"Kiraya verilecek taşınır ve taşınmaz malların kira süresi,* ***on yıldan çok olamaz.*** *Turistik tesis kurulacak yerlerin ve turistik tesislerin* ***(Ek ibare: 20/2/2001 - 4628/17 md.)*** *ve enerji üretimi tesisleri ile iletim ve dağıtım tesis ve şebekelerinin ihtiyacı olan arazilerin* ***(Ek ibare: 18/4/2001 - 4646/13 md.)*** *ve doğal gaz iletim, dağıtım ve depolama tesis ve şebekelerinin ihtiyacı olan arazilerin on yıldan fazla süre ile kiraya verilmesi mümkündür.*

Üç yıldan fazla süre ile kiraya verme işlerinde, *önceden Maliye Bakanlığından izin alınması şarttır. Katma bütçeli idarelerde bu izin, idarelerin bağlı bulundukları bakanlıktan alınır. Özel İdare ve* ***belediyeler için kendi özel kanunları uygulanır.***

Üç yıldan fazla süre ile kiraya verme işlerinde, kira bedeli her yıl şartname ve sözleşmesindeki esaslara göre yeniden tespit edilir." yer alan hüküm ile Danıştay 13'üncü Dairesinin Esas No:2015 / 985, Karar No: 2015 / 3164 numaralı kararında belirtildiği üzere kiralamalarda süre 10 yılla sınırlıdır. Bu nedenle ihale ile verilen hatlardan 10 yıllık süreyi dolduranların ihale ile verilmesi gerekir. Danıştay 13. Dairesinin Esas No:2015/985, Karar No: 2015/3164 numaralı kararında kiralamalarda sürenin 10 yılla sınırlı olduğu, toplu taşıma hizmetinin yerine getirilmesinde ruhsat verme yönteminin seçilmesi hâlinde, süresiz olarak

www.balioglu.net

ruhsat vermenin söz konusu olmadığı, belli bir süre dâhilinde ruhsatın verilmesi gerektiği, bu süreye göre muhammen bedelin belirlenmesinin şart olduğu, bu hususlar ortaya konulduktan sonra Devlet İhale Kanunu hükümlerine uygun bir şekilde ihalenin yapılması gerektiği, dolayısıyla her yıl uzatılma konusunda idareye yetki veren düzenlemenin hukuka aykırı olduğuna karar verilmiştir.

Servis hizmetlerinin imtiyaz, kiralama ve ruhsat usullerinden biri ile üçüncü kişilere gördürülebilmesi mümkün olmakla birlikte her üç yöntem bakımından da bu hizmetin üçüncü kişilere gördürülmesinde mutlak olarak belirli bir sürenin öngörülmüş olması zorunludur. Kanunda öngörülen sürelerden daha uzun bir sürenin öngörülmesi ya da hiçbir şekilde süre öngörülmemesi durumlarında bu durumun hukuka aykırılık oluşturacağı kuşkusuzdur. Hukuka aykırı olarak tesis edilen işlemlerin ilgililer yönünden geleceğe yönelik olarak kazanılmış hak oluşturması ise mümkün değildir. İlgililerin hiçbir hilesi ya da idareyi yanıltan bir davranışı olmaksızın idarece tesis edilen mevzuata aykırı işlemlerin düzeltilmesi zorunlu olmakla birlikte, söz konusu hukuka aykırı işlemlerin ortadan kaldırıldığı tarihe kadar bu işlemlerin ilgililere sağlamış olduğu haklar ilgililer yönünden kazanılmış hak oluşturur. Bir başka deyişle, kazanılmış haktan bahsedilebilmesi ancak mevzuata aykırı işlemin ortadan kaldırıldığı tarihe kadar gerçekleşmiş olan haklar, yani geçmişe yönelik haklar yönünden mümkün olabilir.

www.balioglu.net

Servis hizmeti yapan araçlar fiili durum/il trafik komisyon kararına göre çalışmaya başlamış, alınan izinlere istinaden çalışma bu güne kadar süre gelmiştir. Daha önce il trafik komisyonu kararıyla izin verilen servisler konusunda fiili durum olarak her yıl izin verilerek sürdürülmesi mümkün değildir. Yetki Büyükşehirde olduğuna göre söz konusu hakkın süre ve şartları belirlenerek ihale yoluyla verilmesi gerekir.

Belediyenin imtiyazı aşan şekilde fiili olarak servislerin süresiz ihalesiz kullandırılması kabul edilebilir değildir. Mevzuata aykırı işlemlerin, mevzuata aykırılıklarının tespit edildiği tarih itibarıyla hukuk düzeninden çıkarılmaları hukuk devletinin bir gereğidir. Bu nedenle, yukarıda açıklanan hususlar da gözetildiğinde bu durumun düzeltilmesi zorunludur. Bu kapsamda belediyece servis hizmetlerinin üçüncü kişilere gördürülmesinin yöntemini belirleme ve bu konuda yeniden bir ihale yapıp yapmama konusunda belediyenin takdir yetkisi bulunmakla birlikte, söz konusu hukuki durumun mevcut sözleşmelerin/işlemlerin iptalini gerektireceği kuşkusuzdur. Bu konu en kısa sürede yeniden bir ihale yapılıncaya kadar geçecek süre zarfında servis hizmetlerinden yararlananların

mağduriyetine yol açmayacak şekilde çözümlenmelidir.

Belediyenin yürütmekle yükümlü olduğu bir hizmeti bizzat yerine getirmeyip, üçüncü kişilere gördürebilmesi mümkün olmakla birlikte bu husus söz konusu hizmetin bir kamu hizmeti olma niteliğini ortadan kaldırmadığı gibi bu konuda belediyenin görevinin sona ermesine yol açmamakta ve bu hizmetin yerine getirilmesi yönünden sorumluluğu devam etmektedir. Bu niteliği gözetildiğinde, belediyenin görevine giren bir hizmetin süresiz olarak üçüncü kişilere bir hak verilmesi suretiyle gördürülebilmesi hukuken mümkün değildir. Mevzuata aykırı olarak tesis edilen ve belirtilen nitelikteki işlemlerin ilgililer yönünden kazanılmış hak doğurması da aynı nedenle mümkün değildir. Aksi takdirde, mevzuata aykırı tesis edilen bir belediye işleminin, bir kanunun dahi üstüne geçmesi, o kanunun uygulanamaması sonucuna yol açacağı da bir gerçektir. Bu hizmetin belediyeler tarafından yürütülmesi ya da üçüncü kişilere gördürülmesi, söz konusu hizmetin kamu hizmeti olmasına ve bu hizmetin belediyelerce yürütülmesinde kamu yararı bulunduğu düşüncesine dayandığından, kazanılmış hak adı altında bireysel yararların kamu yararına üstün tutulması sonucunu doğuracak bir kazanılmış hak anlayışı kabul edilemez.

www.balioglu.net

6360 sayılı "On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 10'uncu maddesi ile 5216 sayılı Kanun'un 26'ncı maddesinde yapılan düzenlemenin iptal talebine ilişkin 31.12.2013 gün ve 28868 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Anayasa Mahkemesinin 2011/63 Esas ve 2013/28 Karar sayılı kararında,

" ...Kamu kurum ve kuruluşları tarafından yapılan mal ve hizmet alımları ile yapım işleri 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu kapsamında; kira ve mülkiyetin gayri ayni hak tesisi işlemleri ise 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine göre yürütülmektedir. Devlet İhale Kanunu'nun yürütülmesinde, ihtiyaçların en iyi şekilde, uygun şartlarla ve zamanında karşılanması ve ihalede açıklık ve rekabetin sağlanması esastır.

Devlet ya da diğer kamu tüzel kişileri tarafından ya da bunların gözetim ve denetimleri altında, genel ve ortak gereksinimleri karşılamak, kamu yararını ya da çıkarını sağlamak için yapılan ve topluma sunulmuş bulunan sürekli ve düzenli etkinlikler olarak tanımlanan kamu hizmetinin, kamu hukukunun genel ilkeleri gereğince, doğrudan idare, kuruluş ve kurumları eliyle, kamusal yönetim biçimine göre yürütülmesi asıl ve olağandır. Ancak, kanun koyucu, kimi zaman hukuki ve fiili eşitliği sağlamak kimi zaman da kamu

yararını korumak veya kamu hizmetlerinin yürütülmesini sağlamak amacıyla temel kanunlardaki prensiplere istisna teşkil eden düzenlemeler yapabilir." denilmektedir. Anayasa Mahkemesi kararında temel düzenlemelere istisna teşkil edilecek düzenlemenin yasa koyucu tarafından kamu yararını korumak veya kamu hizmetlerinin yürütülmesini sağlamak amacıyla yapılabileceği belirtilmiştir. Temel kanunlardaki prensiplere istisna teşkil eden düzenlemelerin yasa koyucu tarafından yapılabileceği açık olup, gerek 5216 ile 5393 ve gerekse de 2886 sayılı Kanundan ayrılmayı gerektiren bir Kanuni düzenleme bulunmadığı anlaşılmaktadır. Bu nedenle servis plakalarına ilişkin hakkın verilmesi kamuyu ilgilendirdiği için bunun ihale kanunu çerçevesinde şartların ve verilme süresinin belirli olduğu ve herkesin katılımına açık olan ihale usulü ile verilmesi yukarıda belirtilen kanun hükümleri gereğince bir zorunluluktur. Danıştay 8. Dairesinin Esas 2016/1293 ve Karar 2017/3229 sayılı ilamında da belirtildiği üzere belediyelerin, tahsis ettikleri hatlar ile mevcut hatların kiralanmasında, 2886 sayılı Devlet ihale Kanunu hükümlerine uygun olarak ihale yoluyla objektif ve aleniyet ilkelerine uygun olarak herkesin ihaleye katılımını sağlamak suretiyle işlem yapması gerekir.

www.balioglu.net

Kamu idaresi cevabında, Büyükşehir Belediyeleri Koordinasyon Merkezleri Yönetmeliği'nin 28'inci maddesinin ikinci fıkrasından bahsedilerek özel ve devlet okullarına servis taşımacılığı yapan araçların toplu taşıma araçlarından ayrı olarak değerlendirildiği, servis araçlarına yıllık harçlarını ödemek suretiyle ruhsat verildiği, Yönetmeliğin 28'inci maddesinin ikinci fıkra metni dikkate alındığında servis araçlarının gördüğü hizmetin münhasıran belediye tarafından yapılması gereken hizmetlerden olmadığı, bu nedenle bu hakkın imtiyaz devri veya kiralama şeklinde kullandırılamayacağı, Kanun ve yönetmeliğin büyükşehir belediyelerine verdiği yetki çerçevesinde bu hizmet verilirken sayı sınırlaması, düzen ve tertibi yönünde kararlar alınabileceği, Kanunun konuyu tahsis olarak değerlendirdiği, Yönetmeliğin 29'uncu maddesinde il trafik komisyonlarından alınan karar ve izinlerle elde edilmiş hakların korunacağının belirtildiği, 797 adet öğrenci servis aracı 17.10.2000 tarih ve 2000/36 sayılı İl Trafik Komisyonu kararı ile plaka aldıkları, mevcut durumun Yönetmeliği'nin 29. maddesine istinaden müktesep hak kabul edildiği ve bu kazanılmış haklar çerçevesinde yeniden düzenleme yapıldığı müktesebe dair açık hüküm göz ardı edilerek, il trafik komisyonlarından daha önce alınan hakların yok sayılması ve yeniden ihaleye tabi tutulmasının mevzuata aykırı olacağı ifade edilmiştir.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 8'inci ve 9'uncu maddelerine dayanılarak hazırlanan ve 15.06.2006 gün ve 26199 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Büyükşehir Belediyeleri Koordinasyon Merkezleri Yönetmeliği'nin

"Kazanılmış haklar" başlıklı 29'uncu maddesinde, *"Büyükşehir belediyeleri dâhilinde daha önce il trafik komisyonları veya valiliklerce alınan karar veya izinlerle elde edilmiş haklar saklıdır.*" denilmektedir. 5216 sayılı Kanunun Büyükşehir Belediyesini toplu taşıma ve ulaşım konusunda yetkilendirdiği bir durumda Yönetmeliğin 29'uncu maddesinde sayılan kazanılmış hak kavramının Kanun karşısında geçerliliği bulunmamakla birlikte bu hükmün irdelenmesi gerekir. Okul servisleri İl Trafik Komisyonundan izin alarak çalışmışlardır. Bu çalışma izni 5216 sayılı Kanun yürürlüğe girene kadar geçerlidir. Yönetmelikte kazanılmış haklara yönelik getirilen düzenleme bu kişilerin çalışma izni aldıkları sürelerin sonuna kadar bu hakkı kullanmaları gerektiğine ilişkindir. İl trafik Komisyonlarının 5216 sayılı Kanun sonrası yetkisi kalmamıştır. Daha önce il trafik komisyonu kararıyla izin verilen okul servis taşımacılığının fiili durum olarak her yıl izin verilerek sürdürülmesi mümkün değildir.

Yukarıda açıklanan nedenlerle, servis hizmetlerinin gördürülmesine ilişkin fiili durum olarak yapılan servis hizmetleri mevzuata aykırı olup, bu aykırılığı giderecek şekilde yeni bir ihale yapılması zorunludur. Servis hizmetlerine ilişkin ihalede süre belirtilmesi gerekmekte olup, kamu hakkı olan bu hizmetin ihale yoluyla da olsa süresiz verilmesi mümkün değildir.

www.balioglu.net

İl trafik komisyonu tarafından verilen izinlere istinaden çalışan servis hizmetlerinin süresi ve şartları belirtilerek Belediye Kanununda öngörülen imtiyaz, kiralama ve ruhsat usullerinden biri seçilerek ihale yoluyla verilmelidir.

Kanuna aykırı olarak sürdürülen 797 adet okul servis hakkının süre ve şartları belirtilerek objektif ve aleniyet ilkelerine uygun şekilde katılımın şeffaf bir şekilde olması temin edilerek ihale yoluyla verilmesi sağlanmalıdır.

BULGU 13: İlçe Belediyelerine Verilen Parkomat Payının Hesabının Hatalı Yapılması

Büyükşehir Belediye Meclisinin 13.02.2017 gün ve 87 numaralı kararıyla otopark ve parkemetre hizmetlerinin 10 yıllığına Kayseri Ulaşım A.Ş'ye tahsis edildiği ve elde edilen gelirden ilçe belediyelerine verilecek payın hatalı hesaplandığı görülmüştür.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun, "Şirket kurulması" başlıklı 26'ncı maddesinde, *"...Büyükşehir belediyesi, mülkiyeti veya tasarrufundaki hafriyat sahalarını, toplu ulaşım hizmetlerini, sosyal tesisler, büfe,* ***otopark*** *ve çay bahçelerini işletebilir; ya da bu yerlerin belediye veya bağlı kuruluşlarının % 50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketler ile bu*

şirketlerin % 50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketlere, 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın belediye meclisince belirlenecek süre ve bedelle işletilmesini devredebilir. (Ek cümle: 12/11/2012-6360/10 md.) Ancak, bu yerlerin belediye şirketlerince üçüncü kişilere devri 2886 sayılı Kanun hükümlerine tabidir." düzenlemesi yapılmıştır. 5216 sayılı Kanun'un 26'ncı maddesine göre otoparkların 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın belediye meclisince belirlenecek süre ve bedelle işletilmesinin devredilebilmesi mümkündür. Büyükşehir Belediyesi Meclisinin 13.02.2017 gün ve 87 numaralı kararında, *" Otopark ve parkemetre hizmetlerinin 5216 sayılı kanunun 26. Maddesine istinaden 10 yıllığına Kayseri ulaşım Turizm İnş. Taahhüt Proje Müşavirlik Telekonm San.ve Tic.A.Ş'ye aylık 50.000,00TL, yıllık 600.000,00TL bedel üzerinden 1 yıl içinde ödenmesi kaydıyla ve sonraki yıllarda Yİ-ÜFE oranında artırılarak belirlenmesi kaydıyla tahsis edilmesi yönünde meclis üyeleri…verdiği yazılı önergenin kabulüne oybirliğiyle karar verildi."* denilmiştir.

5216 sayılı Kanun'un 26'ncı maddesine göre otoparkların 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın belediye meclisince belirlenecek süre ve bedelle işletilmesinin devredilebilmesi mümkündür. Maddeye göre sadece otoparklar devredilebilecektir. Yol kenarlarında işletilen parkomatlı park yerleri otoparktan farklıdır. 5216 sayılı Kanunu'nun 7'nci maddesinin (f) fıkrasında, , "… *durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek…*" ve aynı maddenin (l) fıkrasında, "*Yolcu ve yük terminalleri, kapalı ve açık otoparklar yapmak, yaptırmak, işletmek, işlettirmek veya ruhsat vermek."* yer alan düzenlemelerden ikisinin farklı olduğu, parkomatlı park ile otoparkın aynı şey olmadığı anlaşılmaktadır. 5216 sayılı Kanun'un 23'üncü (f) fıkrasında, "*7 nci maddenin (f) bendine göre tespit edilen park yerlerinin işletilmesinden elde edilen gelirin ilçe ve ilk kademe belediyelerine, nüfuslarına göre dağıtılacak %50'sinden sonra kalacak %50'si."* denilerek parkomatlı park yerlerinin işletilmesinden elde edilen gelirin %50'sinin ilçe belediyelerine verileceği belirtilmiştir. Otoparkların işletilmesinden elde edilen gelirin ilçe belediyelerine dağıtılmasıyla ilgili bir hükme yer verilmediği göz önüne alındığında otopark ve parkomatlı park yerlerinin ayrı olduğu daha net ortaya çıkmaktadır.

Belediye meclisinin 13.02.2017 gün ve 87 sayılı kararıyla otopark ve parkemetre hizmetleri 10 yıllığına aylık 50.000,00TL ve yıllık 600.000,00TL bedelle Ulaşım A.Ş.'ye tahsis edilmiştir. Büyükşehir Belediyesi, 5216 sayılı Kanun'un 26'ncı maddesine istinaden 9 adet mahaldeki toplam 1571 adet parkomatlı park yerleri ile 7 mahaldeki 2131 adet katlı ve

www.balioglu.net

kapalı otopark yerini 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın belediye meclisinin 13.02.2017 gün ve 87 sayılı kararıyla Ulaşım A.Ş.'ye tahsis etmiştir. Otopark sayısı 2.131 ve parkemetre sayısı ise 1.571 olup toplamda 3.702'dir. 2017 yılında tahsil edilen KDV hariç 508.475,00TL olup, ilçelere dağıtılacak parkemetre gelirinin hesabı şöyledir.: 508.475,00TL (2017 geliri):3.702=137,35x1.571=215.776,85:2=107.888,42TL (2018 yılında ilçelere dağıtılması gereken) 254.237,50TL (2018 yılında ilçelere dağıtılan). 146.349,08TL (2018 yılında ilçelere fazla dağıtılan parkemetre geliri. 254.237,50-107.888,42) 2018 yılında tahsil edilen KDV hariç 503.679,66TL olup, ilçelere dağıtılacak parkemetre gelirinin hesabı şöyledir.: 503.679,66TL (2018 geliri):3.702=136,05x1.571=213.734,55:2=106.867,27TL (2019 yılında ilçelere dağıtılması gereken) 251.839,83TL (2019 yılında ilçelere dağıtılan). 144.972,56TL (2019 yılında ilçelere fazla dağıtılan parkemetre geliri. 251.839,83-106.867,27)

Yukarıda belirtilen Kanun maddeleri ve yapılan açıklamalara göre büyükşehir belediyesi otoparkların işletmesini aynı Kanun'un 26'ncı maddesine göre şirketine devredebilir iken, (f) fıkrasında belirtilen parkomatlı park yerlerinin kiralanması veya işletmesinin devredilmesi ise 5216 sayılı Kanun'un 26'ncı maddesi kapsamına girmemektedir. Diğer taraftan yukarıda belirtildiği üzere otopark gelirinden ilçe belediyelerine pay verilmemelidir.

www.balioglu.net

Meclis kararında otopark ve parkemetre devir bedeli toplu belirlendiğine göre park yerleri sayısından hareket ederek parkemetre ve otoparka isabet eden tutar belirlenmeli ve ilçelere fazla dağıtımı yapılan 291.321,64TL parkemetre gelirinin tahsili sağlanmalıdır.

BULGU 14: Meclis Kararı Alınmadan İlçe Belediyeleri ile Kamu Kurumlarına Araç Tahsis Edilmesi

Büyükşehir Belediyesine ait araçların meclis kararı olmaksızın ilçe belediyeleri ile kamu kurumlarına tahsis edildiği görülmüştür.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun "*Diğer hükümler*" başlıklı 28'inci maddesinde, "*Belediye Kanunu ve diğer ilgili Kanunların bu kanuna aykırı olmayan hükümleri ilgisine göre büyükşehir ve ilçe belediyeleri hakkında da uygulanır*." denilmiş ve 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "*Diğer kuruluşlarla ilişkiler*" başlıklı 75'inci maddesinde, "*Belediye, belediye meclisinin kararı üzerine yapacağı anlaşmaya uygun olarak görev ve sorumluluk alanlarına giren konularda;*

...

b) Mahallî idareler ile merkezî idareye ait aslî görev ve hizmetlerin yerine getirilmesi amacıyla gerekli aynî ihtiyaçları karşılayabilir, geçici olarak araç ve personel temin edebilir." düzenlemesi yapılmıştır.

İdare kendisine ait araçları geçici olarak mahallî idareler ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarına tahsis edebilir. Geçici olarak temin etme durumu sürekli uzatılma suretiyle geçici durumu aşan şekilde kalıcı duruma dönüşmemelidir. Bu tahsisin yapılması için de belediye meclis kararı alınması gerekir. Meclis kararı olmaksızın Çevre Koruma ve Kontrol Daire Başkanlığı Mezarlıklar Şube Müdürlüğüne ait 7 araç 2015-2016 yılları arasında 3 yıllığına ilçelere encümen kararı ile tahsis edilmiş, süresi bittiğinde tekrar 3 yıllığına encümen kararı ile tahsis edilmiş, 6 tanesi ilçelere 2017-2019 yılları arasında 3 yıllığına encümen kararı ile tahsis edilmiş, Çevre Koruma ve Kontrol Daire Başkanlığı Çevre Hizmetleri Şube Müdürlüğüne ait 6 semitrey ile 2 çekici 2017-2019 yılları arasında 3 yıllığına encümen kararı ile tahsis edilmiş, İşletme ve İştirakler Daire Başkanlığına ait arazi aracı 1 yıllığına ve bir adet binek oto Felahiye Belediyesine 1 yıllığına encümen kararı ile tahsis edilmiş, Aile Sosyal Politikalar il müdürlüğüne 1adet binek araç bir yıllığına, Makina İkmal Bakım ve Onarım Daire Başkanlığına ait 1 çekici, 1 kamyonet, 18 otobüs, 9 minibüs, 1 otomobil olmak üzere toplam 30 araç 12 ilçe belediyesine encümen kararı ile tahsis edilmiş, bu araçlardan kiminin ilk olarak 2010, 2014 ve 2015 yılında verildiği ve her yıl sürenin yenilendiği, böylece geçici olmaktan ziyade kalıcı duruma dönüştüğü anlaşılmıştır. Encümen kararına istinaden araçların kurumlara tahsis edilmesi yetki gaspını oluşturmaktadır. Çünkü bu konudaki yetki encümene değil meclise aittir. Çeşitli birimlere ait tespit edebildiklerimiz belirtilenler olmakla birlikte Büyükşehir Belediyesi bünyesinde diğer birimlere ait olup da encümen kararıyla verilenler var ise bunların durumu da aynıdır.

Kamu idaresi cevabında, Taşınır Mal Yönetmeliği'nin "*Kamu İdareleri Arasında Bedelsiz Devir ve Tahsis*" başlıklı 31' inci maddesinin dördüncü fıkrası gereği İşletme ve İştirakler Daire Başkanlığına ait bir adet arazi aracının bir yıllığına Kültür ve Turizm İl Müdürlüğüne ve bir adet binek otonun ise Felahiye Belediyesine bir yıllığına Encümen kararı ile tahsis edildiği, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 75'inci maddesi kapsamında araç tahsisi yapılmadığı ifade edilmiş ve diğer tahsislerle ilgili ise açıklama yapılmamıştır.

18.01.2007 gün ve 26497 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Taşınır Mal Yönetmeliği'nin "*Dayanak*" başlıklı 3'üncü maddesinde, *"Bu Yönetmelik,*

www.balioglu.net

10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 44 üncü maddesine dayanılarak hazırlanmıştır." denilmiş ve "*Kamu idareleri arasında bedelsiz devir ve tahsisi*" başlıklı 31'inci maddesinin dördüncü fıkrasında, "*İdareler, sahip oldukları taşınırları (taşıt ve iş makineleri dahil) birinci fıkrada belirtilen beş yıl şartı aranmaksızın ihtiyacı bulunan diğer idarelere geçici olarak tahsis edebilir."* düzenlemesi yer almaktadır. Taşınır Mal Yönetmeliği'nin 31'inci maddesinin dördüncü fıkrasında idarelerin sahip oldukları taşınırları (taşıt ve iş makineleri dahil) birinci fıkrada belirtilen beş yıl şartı aranmaksızın ihtiyacı bulunan diğer idarelere geçici olarak tahsis edebileceği belirtilmiş olmasına karşın bu tahsisin kim tarafından yapılacağına ilişkin düzenleme yapılmadığından dolayı, Belediye Kanunundaki hükümlere uygun hareket edilmesi gerekir.

5018 sayılı Kanun'un "*Taşınır ve taşınmaz işlemleri*" başlıklı 44'üncü maddesinde, "*Genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerince, taşınır ve taşınmaz edinilmesi, yönetilmesi, trampası, elden çıkarılması, ecrimisilin tahsil ve takibinde izlenecek yöntem, Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlerin yönetimi ve korunması, işgalli malların tahliyesi gibi hususlar ilgili kanunlarında düzenlenir.*" hükmü gereği ilgili Kanun 5216 ve 5393 sayılı Kanundur. 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun "*Diğer hükümler*" başlıklı 28'inci maddesinde, "*Belediye Kanunu ve diğer ilgili Kanunların bu kanuna aykırı olmayan hükümleri ilgisine göre büyükşehir ve ilçe belediyeleri hakkında da uygulanır.*" denilmiş ve 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "*Diğer kuruluşlarla ilişkiler"* başlıklı 75'inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine göre, belediyenin meclisin kararı üzerine yapacağı anlaşmaya uygun olarak görev ve sorumluluk alanlarına giren konularda mahallî idareler ile merkezî idareye ait aslî görev ve hizmetlerin yerine getirilmesi amacıyla, geçici olarak araç temin edebileceği belirtilmiştir. Sonuç olarak belediye meclis kararı olmaksızın araç tahsisi mümkün değildir.

Encümen kararıyla verilen araç tahsislerinin iptal edilerek geçici olarak verilmesi düşünülen araçlarla ilgili meclis kararı alınması ve bu tahsisin sürekli hale gelmemesi gerekir.

BULGU 15: Parkomatlı Park Yerlerinin İhalesiz Belediye Şirketine Verilmesi

Büyükşehir belediyesinin parkomatlı park yerlerinin işletmesini meclis kararıyla belediyenin şirketine 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın verildiği görülmüştür.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun,

www.balioglu.net

"*Büyükşehir ve ilçe belediyelerinin görev ve sorumlulukları*" başlıklı 7'nci maddesinde,

"*Büyükşehir belediyesinin görev, yetki ve sorumlulukları şunlardır:*

...

(l) fıkrasında, Yolcu ve yük terminalleri, kapalı ve açık otoparklar yapmak, yaptırmak, işletmek, işlettirmek veya ruhsat vermek.

...

(f) fıkrasında, Büyükşehir ulaşım ana plânını yapmak veya yaptırmak ve uygulamak; ulaşım ve toplu taşıma hizmetlerini plânlamak ve koordinasyonu sağlamak; kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek."

"*Büyükşehir belediyesinin gelirleri*" başlıklı 23'üncü maddesinde,

Büyükşehir belediyesinin gelirleri şunlardır:

...

(f) fıkrasında, "7 nci maddenin (f) bendine göre tespit edilen park yerlerinin işletilmesinden elde edilen gelirin ilçe ve ilk kademe belediyelerine, nüfuslarına göre dağıtılacak %50'sinden sonra kalacak %50'si"

"Şirket kurulması" başlıklı 26'ncı maddesinde,

"Büyükşehir belediyesi kendisine verilen görev ve hizmet alanlarında, ilgili mevzuatta belirtilen usullere göre sermaye şirketleri kurabilir. Genel sekreter ile belediye ve bağlı kuruluşlarında yöneticilik sıfatını haiz personel bu şirketlerin yönetim ve denetim kurullarında görev alabilirler. Büyükşehir belediyesi, mülkiyeti veya tasarrufundaki hafriyat sahalarını, toplu ulaşım hizmetlerini, sosyal tesisler, büfe, otopark ve çay bahçelerini işletebilir; ya da bu yerlerin belediye veya bağlı kuruluşlarının % 50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketler ile bu şirketlerin % 50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketlere, 8/9/1983

www.balioglu.net

tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın belediye meclisince belirlenecek süre ve bedelle işletilmesini devredebilir. (Ek cümle: 12/11/2012-6360/10 md.) Ancak, bu yerlerin belediye şirketlerince üçüncü kişilere devri 2886 sayılı Kanun hükümlerine tabidir."

düzenlemeleri yer almaktadır.

5216 sayılı Kanun'un 26'ncı maddesine göre otoparkların 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın belediye meclisince belirlenecek süre ve bedelle işletilmesinin devredilebilmesi mümkündür. Maddeye göre sadece otoparklar devredilebilecektir. Yol kenarlarında işletilen parkomatlı park yerleri otoparktan farklıdır. 5216 sayılı Kanunu'nun 7'nci maddesinin (f) fıkrasında, , *"... durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek..."* ve aynı maddenin (l) fıkrasında, "*Yolcu ve yük terminalleri, kapalı ve açık otoparklar yapmak, yaptırmak, işletmek, işlettirmek veya ruhsat vermek*." yer alan düzenlemelerden ikisinin farklı olduğu, parkomatlı park ile otoparkın aynı şey olmadığı anlaşılmaktadır. 5216 sayılı Kanun'un 23'üncü (f) fıkrasında, "*7 nci maddenin (f) bendine göre tespit edilen park yerlerinin işletilmesinden elde edilen gelirin ilçe ve ilk kademe belediyelerine, nüfuslarına göre dağıtılacak %50'sinden sonra kalacak %50'si."* denilerek parkomatlı park yerlerinin işletilmesinden elde edilen gelirin %50'sinin ilçe belediyelerine verileceği belirtilmiştir. Otoparkların işletilmesinden elde edilen gelirin ilçe belediyelerine dağıtılmasıyla ilgili bir hükme yer verilmediği göz önüne alındığında otopark ve parkomatlı park yerlerinin ayrı olduğu daha net ortaya çıkmaktadır.

Belediye meclisinin 13.02.2017 gün ve 87 sayılı kararıyla otopark ve parkemetre hizmetleri 10 yıllığına aylık 50.000,00TL bedelle Ulaşım A.Ş.'ye tahsis edilmiştir. Büyükşehir Belediyesi, 5216 sayılı Kanun'un 26'ncı maddesine istinaden 9 adet mahaldeki toplam 1571 adet parkomatlı park yerlerini 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın belediye meclisinin 13.02.2017 gün ve 87 sayılı kararıyla Ulaşım A.Ş.'ye tahsis etmesi mümkün değildir. Yukarıda belirtilen Kanun maddeleri ve yapılan açıklamalara göre büyükşehir belediyesi otoparkların işletmesini aynı Kanun'un 26'ncı maddesine göre şirketine devredebilir iken, (f) fıkrasında belirtilen parkomatlı park yerlerinin kiralanması veya işletmesinin devredilmesi ise 5216 sayılı Kanun'un 26'ncı maddesi kapsamına girmemektedir. Parkomatlı park yerlerinin 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine uygun olarak ihale edilmesi gerekmektedir. İlçe belediyelerinin de gelir elde edebileceği ve

www.balioglu.net

pay sahibi olması gereken kiralama işlemini, Büyükşehir Belediyesi kendi şirketine ihalesiz bir şekilde meclis kararıyla vermesi 5216 sayılı Kanun'a aykırıdır.

Kamu idaresi cevabında, 5216 sayılı Kanun'un 7/l'deki "otopark" terimi ile f fıkrasındaki "araç park yeri" terimleri mezkûr mahallerin fiziksel mahiyet farklarını ifade etmekte olup işletme mahiyeti bakımından herhangi bir farklılık ifade etmediği,5216 sayılı Kanun'un 26'ncı maddesindeki hükme bakıldığında otopark teriminin iktisadi/ticari bir işletme birimi olarak zikredildiğinin aşikar olduğu, Otopark Yönetmeliği'nin ilgili maddelerinden bahsedilerek yol üstü otoparklarının ticari mahiyette bir işletme olarak tarif edildiği, 5216 sayılı Kanun'un 7/1-f ve l fıkralarındaki "otopark" ve "araç park yerleri" ibarelerinin Kanunun konu bakımından ilgisi cihetiyle söz konusu fıkralarda kullandığı ayrı terimler olup her ikisi de ticari işletme hususiyeti bakımından "otopark işletmesi" mahiyetini ifade ettiği, Otopark Yönetmeliği'nin ilgili hükümleri de dikkate alındığında, belli bir bedel karşılığında araçların park yapmasına izin verilen alanların işletilmesi işinin "Otopark ve Garaj İşletmeciliği" olarak kabul edilmesi söz konusu olduğu, nitekim söz konusu faaliyet için Gelir İdaresi Başkanlığının mükellefiyet kaydına esas olarak kabul ettiği faaliyet adının da "Otopark ve Garaj İşletmeciliği (Bisiklet Parkları ve Karavanların Kışın Saklanması Dâhil)" olmasının anılan hususu ifade ettiği, ilgili mevzuat ve yapılan açıklamalar nazara alındığında, 5216 sayılı Kanun'un 26'ncı maddesindeki "otopark" tabirinin aynı Kanunun m.7/f ve l fıkralarındaki fiziki mahallere (otopark ve araç park yeri) şamil olduğu düşünülerek,.7/f'de zikredilen fiziki mahallerin 26'ncı madde kapsamında zikredilen "otopark" işletmesi kapsamında belediye şirketine tahsis edildiği, kamusal alanda yürütülen ve doğrudan kamu düzeniyle alakalı bir işletmenin Belediyemizin kontrol ve denetiminde işletilmesi amaçlandığı, söz konusu amacın kamu düzeninin sağlanması ve dolayısıyla kamu menfaatinin temini maksadına matuf olduğu, parkomatlı (yol üstü) park yerlerinin işletmesinin de 5216 sayılı Kanun'un 26'ncı maddesi kapsamında devredilebileceği ve söz konusu parkomatlı park yerlerinin işletmesinin Belediye şirketine devredilmesi işleminin Kanuna aykırılık teşkil etmediği ifade edilmiştir.

İdare cevabında belirtilen ifadelere katılmak mümkün değildir. Bulguda bahsedilen husus parkomatlı park yerlerinin işletmesini meclis kararıyla belediyenin şirketlerine 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın verilmemesi gerektiğidir. Kamu idaresi cevabında belirtilen Otopark Yönetmeliği'nin ve diğer açıklamaların konu ile ilgisi bulunmamaktadır.

www.balioglu.net

5216 sayılı Kanun'un 26'ncı maddesine göre otoparkların işletilmesi 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın belediye meclisince belirlenecek süre ve bedelle devredilebilir. Maddeye göre sadece otoparklar devredilebilecektir. Yol kenarlarında işletilen parkomatlı park yerleri ile otoparklar farklıdır. 5216 sayılı Kanunu'nun 7'nci maddesinin (f) fıkrasında, , *"... durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek…*" ve aynı maddenin (l) fıkrasında, "*Yolcu ve yük terminalleri, kapalı ve açık otoparklar yapmak, yaptırmak, işletmek, işlettirmek veya ruhsat vermek."* yer alan düzenlemelerden ikisinin farklı olduğu, parkomatlı park ile otoparkın aynı şey olmadığı anlaşılmaktadır. 5216 sayılı Kanun'un 23'üncü (f) fıkrasında, *"7 nci maddenin (f) bendine göre tespit edilen park yerlerinin işletilmesinden elde edilen gelirin ilçe ve ilk kademe belediyelerine, nüfuslarına göre dağıtılacak %50'sinden sonra kalacak %50'*si." denilerek parkomatlı park yerlerinin işletilmesinden elde edilen gelirin %50'sinin ilçe belediyelerine verileceği belirtilmiştir. Otoparkların işletilmesinden elde edilen gelirin ilçe belediyelerine dağıtılmasıyla ilgili bir hükme yer verilmediği göz önüne alındığında otopark ve parkomatlı park yerlerinin ayrı olduğu açıkca anlaşılmaktadır.

www.balioglu.net

Parkomatlı park yerlerinin Ulaşım A.Ş.'ye ihalesiz verilmesiyle ilgili meclis kararının iptal edilerek 2886 sayılı Kanun hükümlerine uygun olarak ihale edilmesi gerekir.

BULGU 16: Ulaşım A.Ş'ye Tahsis Edilen Otopark ve Parkemetre Yıllık Artışının Meclis Kararına Aykırı Yapılması

Büyükşehir Belediyesi Meclisinin 13.02.2017 gün ve 87 numaralı kararıyla otopark ve parkemetre hizmetlerinin 10 yıllığına Kayseri Ulaşım A.Ş'ye tahsis edildiği ve kararda artışın ÜFE oranında artılacağı belirtildiği halde bu karara aykırı artış yapıldığı görülmüştür.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun, "*Şirket kurulması*" başlıklı 26'ncı maddesinde, *"Büyükşehir belediyesi, mülkiyeti veya tasarrufundaki hafriyat sahalarını, toplu ulaşım hizmetlerini, sosyal tesisler, büfe, otopark ve çay bahçelerini işletebilir; ya da bu yerlerin belediye veya bağlı kuruluşlarının % 50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketler ile bu şirketlerin % 50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketlere, 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın belediye meclisince belirlenecek süre ve bedelle işletilmesini devredebilir. (Ek cümle: 12/11/2012-6360/10 md.) Ancak, bu yerlerin*

belediye şirketlerince üçüncü kişilere devri 2886 sayılı Kanun hükümlerine tabidir." düzenlemesi yer almaktadır. 5216 sayılı Kanun'un 26'ncı maddesine göre otoparkların 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın belediye meclisince belirlenecek süre ve bedelle işletilmesinin devredilebilmesi mümkündür. Büyükşehir Belediyesi Meclisinin 13.02.2017 gün ve 87 numaralı kararında, "*Otopark ve parkemetre hizmetlerinin 5216 sayılı kanunun 26. Maddesine istinaden 10 yıllığına Kayseri ulaşım Turizm İnş. Taahhüt Proje Müşavirlik Telekonm San.ve Tic.A.Ş'ye aylık 50.000,00TL, yıllık 600.000,00TL bedel üzerinden 1 yıl içinde ödenmesi kaydıyla ve sonraki yıllarda Yİ-ÜFE oranında artırılarak belirlenmesi kaydıyla tahsis edilmesi yönünde meclis üyeleri…verdiği yazılı önergenin kabulüne oybirliğiyle karar verildi*." denilmiştir.

Büyükşehir Belediye Meclisi devir kararında artışın ÜFE oranında yapılacağını belirttiğine göre artışların ÜFE oranında yapılması gerekir. 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 344'üncü maddesi gereğince TÜFE oranında artışın konut ve çatılı işyerlerinin kiralanmasında uygulanacağı belirtilmiş ve geçici 2'nci maddesinde ise, kiracının Türk Ticaret Kanununda tacir olarak sayılan kişiler ile özel hukuk ve kamu hukuku tüzel kişileri olduğu işyeri kiralarında TÜFE oranında artış yapılacağı belirtilmiştir. Bulgu konusu bu kapsamda değildir. Bulgu konusu otopark ve parkemetre hizmetlerinin devri olup, yapılan kiralama değildir. Belirlenen kiralama bedeli olmayıp meclis tarafından belirlenmiş devir bedelidir.

www.balioglu.net

2017 yılı bedeli 600.000,00TL, 2018 yılı ÜFE artışı %12,14 olarak dikkate alınırken 2019 yılı TÜFE artışı %17,16 olarak dikkate alınmıştır. Olması gereken artış hesabı şu şekildedir. 2017 yılı: 600.000,00TL, 2018 yılı: 672.840,00TL (%12,14 ÜFE artışı 72.840,00TL) 2019 yılı: 871.933,35TL (%29,59 ÜFE artışı 199.093,35TL). Yapılan artış hesabı ise şöyledir: 2017 yılı: 600.000,00TL, 2018 yılı: 672.840,00TL (%12,14 ÜFE artışı 72.840,00TL) 2019 yılı: 788.299,34TL (%17,16 TÜFE artışı 115.459,34TL). Bu durumda 83.634,01TL eksik bedel tahakkuk ve tahsilatı yapılmıştır.

Kamu idaresi cevabında, her ne kadar işin kiralama değil devir işlemi olması söz konusu olsa da anılan devrin 5216 sayılı Kanun'un 26'ncı maddesi uyarınca bedelsiz gerçekleştirilmemiş olması işlemi kira benzeri bir işlem haline getirdiği, Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından 7161sayılı Kanun'un yürürlüğüne müteakiben çıkarılan ve Belediyeye de gönderilen Genelgede kamu idarelerinin taşınmaz kiralamalarında TÜFE'nin esas alınması gerektiğinin belirtildiği ve bu bağlamda Belediyenin de otopark işletmesine yönelik yıllık

artışa esas olarak TÜFE'yi aldığı, meclis kararında belirlenen ÜFE yerine TÜFE'nin uygulanmasının ilgili mevzuat çerçevesinde yapılan kamu yararı esaslı değerlendirmeler çerçevesinde ulaşılan kanaat ve sonuçlara istinaden gerçekleştirildiği ifade edilmiştir.

Kamu idaresi cevabında belirtilen hususlara katılmak mümkün değildir. 5216 sayılı Kanun'un, "*Şirket kurulması*" başlıklı 26'ncı maddesi gereği yapılan devirde belediye meclisinin belirlediği süre ve bedelin nasıl olacağı önemlidir. Çünkü Kanun yetkiyi Meclise vermiştir. Bedeli hangi ölçütü esas alarak belirlemiş ise ona uygun hareket edilmesi gerekir. Meclis artışı ÜFE oranında olacağını belirtiğine göre buna uyulmalıdır.

Meclis kararıyla otopark ve parkemetre hizmetlerinin 10 yıllığına Kayseri Ulaşım A.Ş'ye tahsis edildiği ve kararda artışın ÜFE oranında artılacağı belirtildiği halde 2019 artışın ÜFE yerine TÜFE oranında artırılması sonucu 83.634,01TL eksik alınan tutarın tahsili sağlanmalıdır.

BULGU 17: Ulaşım Hizmetlerinin Şirkete Devrinde Meclis Kararında Süre ve Bedel Belirlenmemesi

www.balioglu.net

Büyükşehir Belediyesi Meclisinin ulaşımın şirketine devrine ilişkin olarak aldığı kararda süre ve bedele ilişkin belirleme yapılmadığı görülmüştür.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun, "*Şirket kurulması*" başlıklı 26'ncı maddesinde,*"...Büyükşehir belediyesi, ..., toplu ulaşım hizmetlerini, ...işletebilir; ya da bu yerlerin belediye veya bağlı kuruluşlarının % 50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketler ile bu şirketlerin % 50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketlere, 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın belediye meclisince belirlenecek süre ve bedelle işletilmesini devredebilir..."* düzenlemesi yapılmıştır. Belediye meclisinin 19.10.2015 gün ve 904 sayılı kararında, *"Bu amaçla ulaşım hizmetlerinin bir kısmının 5216 sayılı kanunun 26. maddesi uyarınca, sermayesinin %98'i Belediyemize ait Belediyemiz şirketlerinden olan Kayseri Ulaşım Turizm İnş. Taah. Proje. Müş. Telekomünikasyon San. ve Tic. A.Ş'ye belirlenecek süre ve şartlar dahilinde işletilmesinin devredilmesi konusunda söz konusu Şirket ve Belediyemiz arasında düzenlenecek protokolü imzalamak üzere Büyükşehir Belediye Başkanına veya Genel Sekretere yetki verilmesi talebinin kabulüne oybirliği ile karar verildi."* denilmiş ve 28.12.2015 tarihinde idare adına genel sekreterin imzasının olduğu protokol imzalanmıştır. Bu protokolde verilecek pay ve süre belirlenmiştir.

5216 sayılı Kanun'un 26'ncı maddesine göre ulaşım hizmetlerinin kaç yıllığına ve hangi bedelle devredileceği meclis kararı ile belirlenmelidir. Meclise tanınan bu yetki devredilebilir yetki değildir. Her ne kadar protokolde süre ve bedele ilişkin bir belirleme yapılmış ise de, meclisin bilgisi olmaksızın protokolde iki tarafın iradesiyle her zaman değişiklik yapılabileceği göz önüne alındığında bu durumun Kanun'a uygun olmadığı açıktır.

Ulaşımın şirkete devredilmesine ilişkin meclis kararında süre ve bedel belirlenmediği için, 5216 sayılı Kanun'un 26'ncı maddesine uygun olarak meclis kararı alınarak devir işleminin yapılması gerekir.

BULGU 18: Yahyalı Belediyesindeki Park Yerlerinin Yahyalı İmar A.Ş. Tarafından İşletilmesi

Yahyalı Belediyesi sınırları içinde bulunan parkomatlı park yerlerinin işletmesinin Yahyalı Belediyesi İmar A.Ş. tarafından işletildiği görülmüştür.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun,

"Büyükşehir ve ilçe belediyelerinin görev ve sorumlulukları" başlıklı 7'nci maddesinde,

"Büyükşehir belediyesinin görev, yetki ve sorumlulukları şunlardır:

...

(l) fıkrasında, Yolcu ve yük terminalleri, kapalı ve açık ***otoparklar*** *yapmak, yaptırmak, işletmek, işlettirmek veya ruhsat vermek.*

...

(f) fıkrasında, Büyükşehir ulaşım ana plânını yapmak veya yaptırmak ve uygulamak; ulaşım ve toplu taşıma hizmetlerini plânlamak ve koordinasyonu sağlamak; kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; ***durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek;*** *kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek."*

g) ***(Değişik: 12/11/2012-6360/7 md.)*** *Büyükşehir belediyesinin yetki alanındaki*

www.balioglu.net

mahalleleri ilçe merkezine bağlayan yollar, meydan, bulvar, cadde ve ana yolları yapmak, yaptırmak, bakım ve onarımı ile bu yolların temizliği ve karla mücadele çalışmalarını yürütmek; kentsel tasarım projelerine uygun olarak bu yerlere cephesi bulunan yapılara ilişkin yükümlülükler koymak; ilân ve reklam asılacak yerleri ve bunların şekil ve ebadını belirlemek; meydan, bulvar, cadde, yol ve sokak ad ve numaraları ile bunlar üzerindeki binalara numara verilmesi işlerini gerçekleştirmek.

"*Büyükşehir belediyesinin gelirleri*" başlıklı 23'üncü maddesinde,

Büyükşehir belediyesinin gelirleri şunlardır:

...

(f) fıkrasında, "7 nci maddenin (f) bendine göre tespit edilen park yerlerinin işletilmesinden elde edilen gelirin ilçe ve ilk kademe belediyelerine, nüfuslarına göre dağıtılacak %50'sinden sonra kalacak %50'si"

"Şirket kurulması" başlıklı 26'ncı maddesinde,

"...Büyükşehir belediyesi, mülkiyeti veya tasarrufundaki hafriyat sahalarını, toplu ulaşım hizmetlerini, sosyal tesisler, büfe, ***otopark*** *ve çay bahçelerini işletebilir; ya da bu yerlerin belediye veya bağlı kuruluşlarının % 50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketler ile bu şirketlerin % 50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketlere, 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın belediye meclisince belirlenecek süre ve bedelle işletilmesini devredebilir. (Ek cümle: 12/11/2012-6360/10 md.) Ancak, bu yerlerin belediye şirketlerince üçüncü kişilere devri 2886 sayılı Kanun hükümlerine tabidir."*

"Belediyeler arası hizmet ilişkileri ve koordinasyon" başlıklı 27'nci maddesinin ikinci fıkrasında, *"büyükşehir belediyelerinde meydan, bulvar, cadde, yol, sokak, park, spor ve kültürel tesislerin büyükşehir belediyesi ile büyükşehir kapsamındaki diğer belediyeler arasında dağılımına ilişkin esaslar büyükşehir belediye meclisi tarafından belirlenir."*

düzenlemeleri yer almaktadır.

5216 sayılı Kanunu'nun 7'nci maddesinin (f) fıkrasında yer alan*, "...durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek;"* ibaresi ile 7'nci maddesinin (g) fıkrası ve 27'nci maddenin ikinci fıkrası birlikte değerlendirildiğinde, meclisin yapacağı belirlemenin

www.balioglu.net

hizmete yönelik olduğu, durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmenin bunlardan farklı olarak Büyükşehir belediyesine ait olduğu anlaşılmaktadır. Aşağıda açıklanacağı üzere buralardan elde edilen gelirin paylaşımı da farklıdır.

5216 sayılı Kanun'un 26'ncı maddesine göre otoparkların 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın belediye meclisince belirlenecek süre ve bedelle işletilmesinin devredilebilmesi mümkündür. Maddeye göre sadece otoparklar devredilebilecektir. Yol kenarlarında işletilen parkomatlı park yerleri otoparktan farklıdır. 5216 sayılı Kanunu'nun 7'nci maddesinin (f) fıkrasında, , "… *durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek…*" ve aynı maddenin (l) fıkrasında, "*Yolcu ve yük terminalleri, kapalı ve açık otoparklar yapmak, yaptırmak, işletmek, işlettirmek veya ruhsat vermek."* yer alan düzenlemelerden ikisinin farklı olduğu, parkomatlı park ile otoparkın aynı şey olmadığı anlaşılmaktadır. 5216 sayılı Kanun'un 23'üncü (f) fıkrasında, "*7 nci maddenin (f) bendine göre tespit edilen park yerlerinin işletilmesinden elde edilen gelirin ilçe ve ilk kademe belediyelerine, nüfuslarına göre dağıtılacak %50'sinden sonra kalacak %50'si."* denilerek parkomatlı park yerlerinin işletilmesinden elde edilen gelirin %50'sinin ilçe belediyelerine verileceği belirtilmiştir. Otoparkların işletilmesinden elde edilen gelirin ilçe belediyelerine dağıtılmasıyla ilgili bir hükme yer verilmediği göz önüne alındığında otopark ve parkomatlı park yerlerinin ayrı olduğu daha net ortaya çıkmaktadır.

Büyükşehir Belediye meclisinin kararı olmaksızın ve ihale yapılmaksızın Yahyalı Belediyesi İmar A.Ş. tarafından işletilen Yahyalı Belediyesi içindeki park yerlerinin işletilmesinin yukarıda belirtilen düzenlemelere aykırılık oluşturmaktadır. Yahyalı parkomatlı park yerlerinin 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine uygun olarak ihale edilmesi gerekmektedir. İlçe belediyelerinin de gelir elde edebileceği ve pay sahibi olması gereken kiralama işlemini, Büyükşehir Belediyesinin kendi veya diğer Belediye şirketine ihalesiz bir şekilde meclis kararıyla vermesi de 5216 sayılı Kanun'a aykırıdır.

Kamu idaresi cevabında, 5216 sayılı Kanun'un 7, 26 ve 27'nci maddeleri ile Otopark Yönetmeliği hükümlerinden bahsedilerek söz konusu yerin Yahyalı Belediyesi İmar A.Ş. tarafından işletilmesinde hukuka aykırı bir durumun bulunmadığı ifade edilmiştir. Yahyalı Belediyesinin 5393 sayılı Kanun'un 15'inci maddesinin (p) fıkrası gereği anılan yerde araç park yerlerini işletmeye veya işlettirmeye yetkili olduğu belirtilmiş ise de, bu yetki

www.balioglu.net

Büyükşehir Belediyesi olmayan yerlerde söz konusudur. 5216 sayılı Kanun'a tabi Büyükşehir Belediyelerinde bu yetki Büyükşehir Belediyesine aittir.

Bulguda bahsedilen husus parkomatlı park yerlerinin işletmesinin meclis kararı olmaksızın Yahyalı A.Ş. 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın verilmemesi gerektiğidir. Kamu idaresi cevabında belirtilen Otopark Yönetmeliği'nin ve diğer açıklamaların konu ile ilgisi bulunmamaktadır.

Yahyalı parkomatlı park yerlerinin Yahyalı Belediyesi imar A.Ş. şirketince fiili olarak işletilmesine son verilerek 2886 sayılı Kanun hükümlerine uygun olarak ihale edilmesi ve geçen sürelerde elde edilen gelirle ilgili gerekli işlemlerin Kanuna uygun şekilde yapılması gerekir.

BULGU 19: Bazı Harcamaların İhale Yerine Doğrudan Temin Suretiyle Yapılması

www.balioglu.net

Kayseri Büyükşehir Belediyesinin bazı harcamalarının ihale yapılmaksızın doğrudan temin suretiyle yapıldığı görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 8'inci maddesinde her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanların, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumlu olduğu ve yetkili kılınmış mercilere hesap vermek zorunda olduğu, 32'nci maddesinde harcama yetkililerinin, harcama talimatlarının bütçe ilke ve esaslarına, kanun, tüzük ve yönetmelikler ile diğer mevzuata uygun olmasından, ödeneklerin etkili, ekonomik ve verimli kullanılmasından ve bu Kanun çerçevesinde yapmaları gereken diğer işlemlerden sorumlu olduğu belirtilmiştir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "*Temel ilkeler*" başlıklı 5'inci maddesinin ilk fıkrasında, *"İdareler, bu Kanuna göre yapılacak ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumludur*.",

"*Doğrudan temin"* başlıklı 22'nci maddesinde,

"Aşağıda belirtilen hallerde ihtiyaçların ilân yapılmaksızın ve teminat alınmaksızın doğrudan temini usulüne başvurulabilir:

a) İhtiyacın sadece gerçek veya tüzel tek kişi tarafından karşılanabileceğinin tespit edilmesi.

b) Sadece gerçek veya tüzel tek kişinin ihtiyaç ile ilgili özel bir hakka sahip olması.

...

d) Büyükşehir belediyesi sınırları dahilinde bulunan idarelerin onbeş milyar (2019 yılı için 90.358 TL), diğer idarelerin beşmilyar Türk Lirasını (2019 yılı için 30.101 TL) aşmayan ihtiyaçları ile temsil ağırlama faaliyetleri kapsamında yapılacak konaklama, seyahat ve iaşeye ilişkin alımlar.

Bu maddeye göre yapılacak alımlarda, ihale komisyonu kurma ve 10 uncu maddede sayılan yeterlik kurallarını arama zorunluluğu bulunmaksızın, ihale yetkilisince görevlendirilecek kişi veya kişiler tarafından piyasada fiyat araştırması yapılarak ihtiyaçlar temin edilir" denilmektedir.

Kamu İhale Genel Tebliğinin "*Doğrudan temine ilişkin açıklamalar*" başlıklı 22'nci maddesinde de bu maddeye ilişkin açıklamalar yapılmıştır. Kamu İhale Genel Tebliğinin aşağıdaki maddelerinde,

"22.5.1.1. Bu bentte belirlenen parasal limitlere bağlı olarak yapılacak ihtiyaç teminlerinde, piyasada yapılan fiyat araştırması sonucunda öngörülen parasal limitin aşılacağının tespit edilmesi halinde, ihtiyacın Kanunun ilgili hükümlerine göre ihale yoluyla temin edilmesi gerekmektedir.

Ayrıca, 4734 sayılı Kanunun 19 uncu maddesine göre açık ihale usulü ile temini gereken ihtiyacın, Kanunun 22 nci maddesinin (d) bendi için öngörülen parasal sınırların altında kalacak şekilde, adet bazında veya aynı ihale konusu içinde yer alabilecek nitelikteki mal ve hizmet alımları ile yapım işlerinin, kalemlere veya gruplara bölünmek suretiyle aynı Kanunun 22 nci maddesinin (d) bendine göre temini, 4734 sayılı Kanunun temel ilkelerine aykırılık teşkil ettiğinden, bu yönde uygulamaların sorumluluk doğuracağı hususuna dikkat edilmesi gereklidir" ifadelerine yer verilmiştir.

Yapılan inceleme sonucunda kurum tarafından birçok alımda ihale usulü yerine doğrudan temin usulü uygulanmıştır. Örnek olarak, Savunma ve Havacılık Sektöründe Kayseri Sanayisi'nin Gelecekteki Yeri Konulu Panel kapsamında yapılacak alımlar, Bisiklet festivali kapsamında yapılacak alımlar ve Tiyatro Festivali kapsamında yapılacak alımlar

www.balioglu.net

verilebilir. Yapılan işler organizasyon hizmet alım işleridir. Bu işlerin kapsamında açılış kokteyli, yemek hizmeti ve etkinliğin gerçekleştirileceği alanlarla ilgili organizasyon hizmetleri bulunmaktadır. Panelin yapılma tarihi ve organizasyonun ne şekilde icra edileceği belli olduğuna göre bu organizasyon işinin temini ihale suretiyle yapılmalıdır. Keza Bisiklet ve Tiyatro Festivalinin de yapılma tarihi ve organizasyonunun ne şekilde yapılacağı belli olduğundan bu hizmet alımının da ihale suretiyle yapılması gerekmektedir.4734 sayılı Kanun'un 22'nci maddesine istinaden temsil ağırlama faaliyetleri kapsamında konaklama, seyahat ve iaşeye ilişkin alımlar 22/d kapsamında doğrudan temin suretiyle alınabilmektedir. Ancak yapılma zamanı ve yeri belli olan ve önceden öngörülen bir panel veya festivalin giderlerinin bu kapsamda değerlendirilmesi mümkün olmadığından, bu bağlamdaki işlerin hizmet alımı ihalesiyle yapılması gerekmektedir. Ayrıca bazı doğrudan temin alımlarında idare tarafından piyasa fiyat araştırması yapılmadan tek teklif olarak kendi şirketinden teklif alınarak alımlar gerçekleştirilmiştir.

Öngörülen organizasyon veya diğer hizmetlerin şartnamelerinde ilgili hususlar belirtilmek suretiyle ihale usulüyle katılımın sağlanarak rekabete uygun şekilde temin edilmesi gerekir.

www.balioglu.net

BULGU 20: Belediye Taşınmazlarının İhalesiz Belediye Şirketlerine Verilmesi

Belediyeye ait taşınmazlardan bir kısmının 5216 sayılı Kanun'un 26'ncı maddesi kapsamına girmediği halde Meclis kararı ile Belediye şirketlerine verildiği görülmüştür.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun "*Şirket kurulması*" başlıklı 26'ncı maddesinde, *"... Büyükşehir belediyesi, mülkiyeti veya tasarrufundaki hafriyat sahalarını, toplu ulaşım hizmetlerini, sosyal tesisler, büfe, otopark ve çay bahçelerini işletebilir; ya da bu yerlerin belediye veya bağlı kuruluşlarının % 50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketler ile bu şirketlerin % 50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketlere, 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın belediye meclisince belirlenecek süre ve bedelle işletilmesini devredebilir. Ancak, bu yerlerin belediye şirketlerince üçüncü kişilere devri 2886 sayılı Kanun hükümlerine tabidir.*" denilmektedir.

26.08.2013 gün ve 676 sayılı meclis kararı ile Hisarcık kapıda bulunan 28 odalı Erciyes.A.Ş.'nin idari bina olarak kullandığı taşınmaz 10 yıl ve bedelsiz olarak Erciyes A.Ş.'ye, 26.08.2013 gün ve 675 sayılı meclis kararı ile Erciyes Hacılar kapıda bulunan personel binası 10 yıl ve bedelsiz olarak Erciyes A.Ş.'ye, 13.11.2017 gün ve 432 sayılı meclis

kararı ile kültür parkı içindeki ve KAYTUR merkez binası olarak kullanılan taşınmaz 5 yıl ve yıllık 50.000,00TL olarak KAYTUR A.Ş.'ye, 09.05.2011 gün ve 356 sayılı meclis kararı ile organize sanayi içindeki ve Ulaşım A.Ş. işletme binası olarak kullanılan taşınmaz aylık brüt bilet gelirlerinin KDV hariç: kalan kısımdan, %20'lik kısmın, gelirin elde edildiği ertesi ayın 20'sine kadar her ay Belediyeye ödenmesi şartıyla Ulaşım A.Ş.'ye tahsis edilmesine karar verilmiştir.

Söz konusu şirketlerin ana sermayedarının Büyükşehir Belediyesi olması, bu şirketlerin ayrı bir tüzel kişiliğinin olduğu ve Ticaret Kanununa göre faaliyette bulunduğu gerçeğini değiştirmemektedir. 5216 sayılı Kanun'un 26'ncı maddesine göre sadece hafriyat sahaları, toplu ulaşım hizmetleri, sosyal tesisler, büfe, otopark ve çay bahçeleri meclis kararı ile belediye şirketlerine devredilebileceği dikkate alındığında, bu kapsamda olmayan ve Bulguda belirtilen taşınmazların 26'ncı madde kapsamında verilmesi mümkün olmadığından dolayı bu yerlerin ihale yoluyla verilmesi gerekir.

Diğer taraftan Büyükşehir Belediye Binası içinde İmar A.Ş. şirketinin kullandığı yerlerle ilgili ihale yapılmadığı ve fiili olarak bu yerlerin kullandırıldığı anlaşılmıştır.

www.balioglu.net

5216 sayılı Kanun'un 26'ncı maddesine aykırı olarak Meclis Kararı ile Belediye şirketine verilen taşınmaz tahsislerinin iptali ile Belediyenin mahrum kaldığı gelirlerin tahsili ve Belediye Binası içinde İmar A.Ş. şirketinin kullandığı yerlerin ihale ile verilmesi ve fiili olarak bu yerlerin kullanım bedelinin tahsili ile ilgili gerekli işlemin yapılması gerekir.

BULGU 21: İhale Edilen Yapım İşlerinde Yapım İşleri Genel Şartnamesine Aykırı İşlem Yapılması

Belediye tarafından ihale edilip geçici ve/veya kesin kabulü yapılan yapım işlerinde sözleşme eki Yapım İşleri Genel Şartnamesi'nin 16'ncı maddesi gereği işin bitiminde idarenin malı olması gereken bina ve barakaların idarece teslim alınmadığı görülmüştür.

İhale edilen yapım işlerine ait sözleşmenin 8'inci maddesinde, sözleşmenin ekindeki ihale dokümanı ve diğer belgelerle bir bütün olduğu, sözleşme hükümleri ile ihale dokümanını oluşturan belgelerdeki hükümler arasında çelişki veya farklılık olması halinde ihale dokümanında yer alan hükümlerin esas alınacağı, ihale dokümanını oluşturan belgeler arasındaki öncelik sıralamasında ilk olarak Yapım İşleri Genel Şartnamesi'nin ve daha sonraları ise teknik şartnamelerin geldiği belirtilmiştir.

Yapım İşleri Genel Şartnamesi'nin "*Yapı denetim görevlisi için gerekli binaların yapılması"* başlıklı 16'ncı maddesinde,

(1) Yüklenici, yapı denetim görevlisinin işle ilgili her türlü çalışmaları ve gerektiğinde yatıp kalkmaları için, sözleşmesinde belirlenen şartlar altında uygun yerler, bina ve/veya barakalar hazırlayıp bedelsiz olarak idareye teslim etmek zorundadır. Yüklenicinin sözleşme gereği bedelsiz olarak yapmak zorunda olduğu binaların dışında, idarece istendiği takdirde yüklenici, yapı denetim görevlisi için gerekli olan başka binaları da şartları ihale dokümanında belirtilmesi halinde bedeli karşılığında yapacaktır. Bu binaların, proje ve özel şartnamelerinin yükleniciye verildiği tarihten başlamak üzere, sözleşmesinde belirtilen süre içinde tamamlanarak yapı denetim görevlisine teslim edilmeleri gereklidir. Bina ve barakaların teslimi gecikirse bunlar için sözleşmede yazılı cezalar uygulanır.

(2) Yapı denetim görevlisi için yapılacak binalar, idarenin göstereceği yerlerde yapılacaktır.

*(3) Bina ve barakalar, ister bedeli karşılığında, i*ster bedelsiz olarak yapılmış olsun, işin bitiminde idarenin malı olur."

düzenlemesi yer almaktadır.

İhale edilen 2017/56150, 2017/193648, 2017/204550, 2017/381937, 2017/86974, 2017/187772, 2017/130623, 2017/576984, 2017/329082, 2017/125451, 2017/564556, 2017/349567, 2019/139360, 2017/349567, 2018/617038, 2019/256387 ihale kayıt numaralı yapım işlerinin sözleşme ve şartnamesinde yapı denetim görevlisi için kurulacak bina ve baraka için tanımlama yapılmamıştır. Şantiye binasının nasıl olacağının tanımlanmasa bile yapım işinde her halükarda yapı denetim görevlisi için bina/baraka yapılması gerekir ve işin bitiminde ise idareye bırakılmalıdır. İhale edilen 2017/102173, 2017/152249, 2018/85504, 2017/52381, 2017/415627, 2017/381765, 2017/222217, 2017/29475, 2017/160413 ihale kayıt numaralı yapım işlerinin inşaat özel teknik şartnamesinde, "Yüklenici, bu işin yürütülmesi sırasında açılacak şantiye için asgari 30 m², tam donanımlı (bilgisayar, yazıcı, fotokopi makinesi, telefon, fax, vb) İDARE' nin kullanımına verecektir." hükmü bulunmaktadır. İş süresi boyunca şantiye binası mevcut olup, iş bitiminde de yüklenici tarafından kaldırılmıştır. İhale edilen 2017/283734, 2018/356137, 2017/211442, 2018/208400, 2018/326758, 2018/450925, 2019/274668, 2018/184162, 2018/505420, 2018/195549, 2017/282786 ihale kayıt numaralı yapım işlerinin özel teknik şartnamesinde, "İşin yürütülmesi için Yüklenici

www.balioglu.net

tarafından temin ve tesis edilmiş tüm yapı, malzeme, araç, gereç ve tefrişin mülkiyeti Yükleniciye aittir." hükmü mevcuttur.

İşlere ait sözleşmenin 8'inci maddesinde, sözleşme hükümleri ile ihale dokümanını oluşturan belgelerdeki hükümler arasında çelişki veya farklılık olması halinde, ihale dokümanında yer alan hükümlerin esas alınacağı, ihale dokümanını oluşturan belgeler arasındaki öncelik sıralamasında Yapım İşleri Genel Şartnamesi'nin birinci sırada yer aldığı, teknik şartnamelerin aşağılarda yer aldığı görülmektedir. Bu durumda teknik şartnamede düzenlenip Yapım İşleri Genel Şartnamesi'ne aykırı olan durumlarda Yapım İşleri Genel Şartname hükümleri uygulanacaktır.

Kamu İdaresi cevabında, imalat ile ilgili herhangi bir iş kalemine yer verilmediği ve ayrı bir ödeme kalemi oluşturulmadığı, bazı işlerin özel teknik şartnamesinde işin yürütülmesi için yüklenici tarafından temin ve tesis edilmiş tüm yapı, malzeme, araç, gereç ve tefrişin mülkiyeti yükleniciye aittir hükmüne yer verilerek, işin sonunda bu baraka ve binaların yükleniciye teslim edileceğinin belirtildiği ifade edilmiştir.

www.balioglu.net

Yapım İşleri Genel Şartnamesi'nin 16'ncı maddesinde belirtildiği üzere, yüklenici uygun yerleri hazırlayıp bedelsiz olarak idareye teslim etmek zorunda olup, bedelsiz olarak yapmak zorunda olduğu binaların dışında, idarece istendiği takdirde yüklenici, yapı denetim görevlisi için gerekli olan başka binaları da şartları ihale dokümanında belirtilmesi halinde bedeli karşılığında yapacaktır. Dolayısıyla bu imalat ile ilgili her hangi bir bedelin olup olmamasının önemi bulunmamaktadır.

İhale kayıt numaralı belirtilen işlerde işin yapım aşamasında yaptırılan/yaptırılmayan bu tesisler işin bitiminde idarece teslim alınmamış olmakla yükleniciye avantaj sağlanmıştır. Geçici ve kesin kabulü yapılan bu işlerde teslim alınmayan bina ve barakalarının bedelleri kadar idare ekonomik kayba uğramıştır.

Geçici ve/veya kesin kabulü yapılan yapım işlerinde sözleşme eki Yapım İşleri Genel Şartnamesinin 16'ncı maddesi gereği işin bitiminde idarenin malı olması gereken bina ve barakaların idarece teslim alınması ve alınmama sonucu oluşan idare kaybının giderilmesi gerekir.

BULGU 22: İş Programlarının Usulüne Uygun Hazırlanmaması

İdare tarafından ihale edilen ve fiyat farkı verilmesi öngörülen bazı yapım işlerinde

yüklenici tarafından idareye sunulması gereken iş programlarının usulüne uygun hazırlanmadığı görülmüştür.

İş programı ile ilgili düzenlemelere Yapım İşleri Genel Şartnamesi'nin 17'nci maddesi ile Yapım İşleri Tip Sözleşme'nin 12'nci maddesinde yer verilmiştir. Buna göre, yüklenicinin idarece verilen örneklere uygun olarak hazırlamış olduğu iş programını idareye sunması gerekmektedir. Ayrıca, birim fiyat sözleşmeli yapım işlerine ait iş programında iş kalemleri, aylık imalat ve iş miktarları, yıllık ödenek dilimleri ve bunların aylara dağılımının gösterilmesi gerekmektedir.

İdarenin ihale ettiği 2018/125451 İKN numaralı, sözleşmeli bedeli 35.733.900,00TL olan "Kayserinin Muhtelif Yerlerinde Sıcak Asfalt Kaplama Yapılması İşi" kapsamında yüklenicinin idareye verdiği iş programında aylık imalat ve iş miktarları, yıllık ödenek dilimleri ve bunların aylara dağılımının açık ve net olarak gösterilmediği görülmüş olup, yüklenicinin idareye sunduğu iş programının Yapım İşleri Tip Sözleşme'de belirtilen nitelikleri karşılamadığı değerlendirilmiştir. Diğer taraftan, yüklenici ile idarenin yapmış oldukları sözleşmede fiyat farkı verilmesi öngörülmüş ve bu kapsamda yükleniciye 9.130.018,61TL fiyat farkı ödemesi yapıldığı anlaşılmıştır.

www.balioglu.net

Yükleniciye fiyat farkı verilmesine ilişkin olarak, 4734 Sayılı Kamu İhale Kanununa Göre İhale Edilen Yapım İşlerinde Uygulanacak Fiyat Farkına İlişkin Esaslar'ın "İş Programı ve Ödenek Dilimi" başlıklı 7'nci maddesinde, sözleşme imzalandıktan sonra idareye sunulması gereken iş programının hangi unsurları içermesi gerektiği, herhangi bir aya ait iş programına yüklenicinin kusuru dolayısıyla uyulmaması durumunda bu durumun fiyat farkının hesabında nasıl dikkate alınacağı gösterilmiştir.

Buna göre, yükleniciye fiyat farkı verilmesi öngörülen durumlarda verilecek fiyat farkının doğru hesaplanabilmesi için idareye verilen iş programında aylık imalat, ihzarat tutarları ve yıllık ödenekler ile bunların aylara dağılımının net olarak gösterilmesi gerekmektedir. Söz konusu ihale kapsamında idareye verilen iş programında bu bilgilere yer verilmediği, dolayısıyla yükleniciye yapılan hakediş ödemelerinde iş programına uygunluğun da aranmadığı görülmüştür.

Kamu İdaresince, söz konusu yapım işine ilişkin olarak süresi içinde idareye sunulan iş programında iş kalemleri, aylık imalat ve iş miktarları, yıllık ödenek dilimleri ve bunların aylara dağılımını gösterir şekilde idareye sunulduğu ve idare tarafından onaylandığı, ihale

dokümanı ve sözleşmede de yıllık ödenek dilimlerinin 2018 yılı için %50, 2019 yılı için %50 olarak belirlendiği, iş programında iş kalemleri ve keşif miktarlarının aylara göre eşit aralıklara bölündüğü ifade edilmişse de; iş programında aylara göre ödenek dağılımına açık ve net olarak yer verilmediği, bunun yerine sadece imalat iş programına ve imalatın aylara göre dağılımını gösterir paket program çizelgesine yer verildiği görülmüştür. Dolayısıyla paket program çizelgelerinden, aylık ödenek dilimlerine ilişkin bir çıkarımda bulunmanın mümkün olmadığı, bu sebeple idareye sunulan iş programı Yapım İşleri Tip Sözleşmesinde belirtilen niteliklere uygun değildir.

Yükleniciye fiyat farkı verilmesi öngörülen yapım işlerinde, verilecek fiyat farkının hesabında esas alınacak temel kıstas iş programına uygunluk olduğundan, iş programında iş kalemleri, aylık imalat ve iş miktarları, yıllık ödenek dilimleri ve bunların aylara dağılımının açık ve net olarak tereddüte mahal bırakmayacak şekilde gösterilmesi ve fiyat farklarının hesabında da iş programına uygunluğun aranması gerekmektedir.

BULGU 23: Kent Ekmek Fabrikasının İhale Yapılmaksızın Meclis Kararı ile Belediye Şirketine Verilmesi

www.balioglu.net

Kent ekmek fabrikasının ihale yapılmaksızın Meclis Kararı ile Belediye şirketine verildiği görülmüştür.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun *"Şirket kurulması*" başlıklı 26'ncı maddesinde, "*Büyükşehir belediyesi kendisine verilen görev ve hizmet alanlarında, ilgili mevzuatta belirtilen usullere göre sermaye şirketleri kurabilir. Genel sekreter ile belediye ve bağlı kuruluşlarında yöneticilik sıfatını haiz personel bu şirketlerin yönetim ve denetim kurullarında görev alabilirler. Büyükşehir belediyesi, mülkiyeti veya tasarrufundaki hafriyat sahalarını, toplu ulaşım hizmetlerini, sosyal tesisler, büfe, otopark ve çay bahçelerini işletebilir; ya da bu yerlerin belediye veya bağlı kuruluşlarının % 50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketler ile bu şirketlerin % 50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketlere, 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın belediye meclisince belirlenecek süre ve bedelle işletilmesini devredebilir. Ancak, bu yerlerin belediye şirketlerince üçüncü kişilere devri 2886 sayılı Kanun hükümlerine tabidir.*" denilmektedir. Belediye Meclisinin 16.06.2017 gün ve 270 sayılı kararında, "*Mülkiyeti Belediyemize ait olan Oruç Reis Mah. Karpuzatan Cad. No:51 Kocasinan/KAYSERİ adresindeki sosyal tesisin Kayseri İmar ve İnşaat Ticaret (İMAR) A.Ş'ye 10 yıllığına yıllık 6.000,00TL bedelle tahsis*

edilmesi yönünde yazılı önergenin kabulüne oybirliğiyle karar verildi." denilerek Kent ekmek fabrikası tesisi sosyal tesis kabul edilerek şirkete verilmiştir. Belediye Meclisinin 10.02.2020 gün ve 2020/56 sayılı kararında, "*Mülkiyeti Belediyemize ait olan Oruçreis Mahallesi Karpuzatan Caddesinde bulunan taşınmazın Kayseri İmar ve İnşaat Ticaret A.Ş'ye yapılan tahsisinin iptal edilmesine ve Kayseri Turizm Eğitim Kültür ve Ticaret (KAYTUR) A.Ş'ye 10 yıllığına yıllık 6.000,00TL bedelle tahsis edilmesi yönünde yazılı önergenin kabulüne oybirliğiyle karar verildi."* denilerek farklı bir Belediye şirketine verilmiştir.

5216 sayılı Kanun'un 26'ncı maddesine göre sosyal tesisleri meclis kararı ile şirketine devretmesi mümkündür. Eğitim ve dinlenme tesisi, misafirhane, kreş, çocuk bakımevi, spor tesisi ve benzeri yerler sosyal tesis olarak değerlendirilebir iken, ekmek üreten söz konusu tesisin sosyal tesis olarak kabulü mümkün değildir.

Kamu idaresi cevabında, ekmek fabrikasının Kayseri halkına ucuz maliyetli ve kaliteli ekmek başta olmak üzere piyasa fiyatlarına nazaran uygun mahiyetli muhtelif unlu mamuller imal edip sunduğu, imal edilen mamullerin mahiyeti düşünüldüğünde, sadece sosyal tesis olmayıp madde de zikredilen büfe, çay bahçesi gibi işletmelere has bir mahiyeti de olduğu ifade edilmiştir. Ancak sosyal tesislerin eğitim ve dinlenme tesisi, misafirhane, kreş, çocuk bakımevi, spor tesisi ve benzeri sosyal ve destek amaçlı tesisler olduğu, bu bağlamda her ne kadar halka ucuz ekmek sağlamak amacıyla da olsa üretim yapan fabrika binasının sosyal tesis kapsamına girmediği, büfe, çay bahçesi gibi işletmelere has bir mahiyette de olmadığı anlaşılmaktadır.

5216 sayılı Kanun'un 26'ncı maddesine aykırı olarak Kent Ekmek fabrikasının Meclis Kararı ile Belediye şirketine verilmesi işleminin iptali ile Belediyenin mahrum kaldığı gelirlerin tahsili için gerekli işlemin yapılması gerekir.

BULGU 24: Yeni Birim Fiyat Tespitinde Açıklayıcı Bilgilere Yer Verilmemesi ve Onaylanmış Oda Rayiçlerinin Aranmaması

İdarenin birim fiyat sözleşme ile ihale ettiği yapım işlerinde iş artışı kapsamında sözleşmeye dahil olan bazı imalatlara ilişkin yeni birim fiyatların mevzuata uygun olarak belirlenmediği görülmüştür.

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununa göre sözleşmeye bağlanan her türlü yapım işinin yürütülmesinde uygulanacak genel esasları belirleyen Yapım İşleri Genel

www.balioglu.net

Şartnamesi'nin "*Sözleşmede bulunmayan veya fiyatı belirli olmayan işlerin fiyatının tespiti*" başlıklı 22'nci maddesinde yeni fiyat tespitinde iş kalemi veya iş grubunun niteliğine göre sırasıyla uygulanacak analizler ve bu analizlere uygulanacak rayiçlere yer verilmiştir. Buna göre, iş artışı kapsamında sözleşmeye dahil olan yeni imalatlara ait yeni birim fiyatların tespitinde mevzuatta belirtilen sıralamaya uyulmalıdır.

İdarenin birim fiyat sözleşme ile ihale ettiği bazı yapım işlerinde teklif kapsamında fiyatı verilmemiş yeni iş kalemlerine ait yeni birim fiyatların tespitinde, bazı imalatlara ilişkin teknik tanım ve açıklamalara net olarak yer verilmediği, söz konusu imalatların birim fiyatlarının yüklenici ile beraber birkaç firmadan alınan tekliflerin değerlendirilmesi suretiyle bulunduğu, bununla beraber alınan tekliflerde onaylanmış ticaret ve/veya sanayi odası rayiçlerinin bulunmadığı görülmüştür

Yapım İşleri Genel Şartnamesi'nde bulunan ilgili hükümler uyarınca, teklif kapsamında fiyatı verilmemiş yeni iş kalemlerine ait yeni birim fiyatların tespit edilmesinde, mevzuatta belirtilen sıralamaya uyulmalı, yeni birim fiyatın tespitinde uygulanan yöntem veya analizlere yeni birim fiyat tutanaklarında açık ve net olarak yer verilmeli, analizlere yerel rayiçler uygulanacaksa da ticaret ve/veya sanayi odasınca onaylanmış rayiçler esas alınmalıdır.

www.balioglu.net

BULGU 25: Araç ile Mal Satışı Yapanlara İdari Para Cezası Uygulanmaması

5957 sayılı Sebze ve Meyveler İle Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'a aykırı olarak hal kayıt sistemine kayıt yapılmadan mal satışı yapanlar hakkında cezalı hal rüsumu işlemi yapılmakla birlikte 5326 sayılı Kanun'un 32'nci maddesine göre idari para ceza tutanağı düzenlenmediği görülmüştür.

01.01.2012 tarihinde yürürlüğe giren 5957 sayılı Sebze ve Meyveler İle Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 8'inci maddesinde hal rüsumunun toptancı halinde satılan mallardan yüzde bir, toptancı hali dışında satılan mallardan yüzde iki oranında tahsil edileceği, toptancı halinden satın alınmadan veya toptancı haline bildirilmeden perakende satılan mallar için hal rüsumunun, tespitin yapıldığı yerdeki toptancı halinde bir önceki gün o mallar için oluşan birim fiyatların en yükseği esas alınarak belirlenen toptan satış bedelinin yüzde yirmi beşi oranında cezalı olarak alınacağı ve hal rüsumunun cezalı olarak alınmasına belediye encümenince karar verileceği belirtilmiştir. 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun "Emre aykırı davranış" başlıklı 32'nci maddesinde ise

yetkili makamlar tarafından adlî işlemler nedeniyle ya da kamu güvenliği, kamu düzeni veya genel sağlığın korunması amacıyla, hukuka uygun olarak verilen emre aykırı hareket eden kişiye yüz Türk Lirası (2019 yılı için 320,00TL) idarî para cezası verileceği hükme bağlanmıştır.

5326 sayılı Kanun'un 32'nci maddesinde idari para cezası düzenlenmiştir. **Cezalı hal rüsumu alınması ile idari para cezası farklıdır.** Niteliği itibariyle farklı olduğu için iki ayrı Kanun'un iki farklı maddesinde düzenlenmiştir. Şehir merkezinde ve/veya mahalle aralarında araç ile perakende olarak bildirimde bulunmadan mal satışı yapanlar hakkında zabıta tarafından tutanak tutulmaktadır. Cezalı hal rüsumuna ait işlemi bir ekip, idari para cezasına ait işlemi ise farklı bir ekip yapmaktadır. 2019 yılı içinde 148 kişi hakkında cezalı hal rüsumu düzenlenmiş, 50 kişiye 5326 sayılı Kanun'un 32'nci maddesi gereği idari para ceza tutanağı düzenlenmiş iken, 98 kişi hakkında 5326 sayılı Kanun'un 32'nci maddesi gereği idari para ceza tutanağı düzenlenmemiştir. 5957 sayılı Kanun'un 8' inci maddesine göre cezalı hal rüsumu tahakkuk ettirilmesinin yanı sıra eylem 5326 sayılı Kanun'un 32'nci maddesine girdiğinden dolayı bu kişilere idari para cezası verilmelidir.

www.balioglu.net

Yukarıda belirtildiği üzere 5957 sayılı Kanun'un 8'inci maddesine göre cezalı hal rüsumu uygulandığı durumlarda bu kişilerin eylemi 5326 sayılı Kanun'un 32'nci maddesi kapsamında olduğundan dolayı idari para cezası uygulanması gerekir.

BULGU 26: Çevre Temizlik Vergisinden Aktarılacak Payın Süresinde Büyükşehire Ödenmemesine Karşın Gerekli Sürecin İşletilmemesi

Büyükşehir Belediyesi hesaplarının incelenmesi sonucunda ilçe belediyelerinden ve Kayseri Su ve Kanalizasyon İdaresi (KASKİ) Genel Müdürlüğünden alınması gereken çevre temizlik vergisi paylarının takibinin yapılmadığı görülmüştür.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun "Çevre temizlik vergisi" başlıklı mükerrer 44'üncü maddesinde, "…

İş yeri ve diğer şekillerde kullanılan binalara ait çevre temizlik vergisi, belediyelerce binaların tarifedeki derecelere intibak ettirilmesi üzerine her yılın Ocak ayında yıllık tutarı itibarıyla tahakkuk etmiş sayılır. Tahakkuk eden vergi, bir defaya mahsus olmak üzere, belediyelerin ilan mahallerinde bir ay süreyle topluca ilan edilir. İş yeri ve diğer şekilde kullanılan binalarla ilgili olarak tahakkuk eden bu vergi, her yıl, emlak vergisinin taksit

sürelerinde ödenir.

Su ve kanalizasyon idareleri büyük şehir dahilindeki her ilçe veya ilk kademe belediyesinin belediye ve mücavir alan sınırları içinde bulunan konutlara ilişkin olarak tahsil ettiği çevre temizlik vergisi ile bu verginin süresinde ödenmemesi nedeniyle tahsil ettiği gecikme zammının yüzde seksenini tahsilatı takip eden ayın yirminci günü akşamına kadar bir bildirim ile ilgili belediyeye bildirerek aynı süre içinde öder. Tahsil edilen vergi ve gecikme zammının yüzde yirmisini ise münhasıran çöp imha tesislerinin kuruluş ve işletmelerinde kullanılmak üzere büyük şehir belediyesinin hesabına tahsilatı takip eden ayın yirminci günü akşamına kadar aktarır. Büyük şehir belediye sınırları içinde bulunan belediyelerin kendileri tarafından tahsil edilen çevre temizlik vergisinin yüzde yirmisi aynı esaslar çerçevesinde büyük şehir belediyelerine aktarılır.

Tahsil ettiği vergiyi veya gecikme zammını yukarıda belirtilen süre içinde ilgili belediyeye yatırmayan idarelerden, bu tutarlar 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre gecikme zammı tatbik edilerek tahsil edilir."

www.balioglu.net

denilmiş ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun "Büyükşehir belediyesinin gelirleri" başlıklı 23'üncü maddesinde de, "*Büyükşehir belediyeleri ve bağlı kuruluşları ile ilçe belediyeleri; tahsil ettikleri vergiler ve benzeri malî yükümlülüklerden birbirlerine ödemeleri gereken paylar ile su, atık su ve doğalgaz bedellerini zamanında yatırmadıkları takdirde, ilgili belediye veya bağlı kuruluşun talebi üzerine söz konusu tutar, İller Bankası tarafından, yükümlü belediyenin genel bütçe vergi gelirleri payından kesilerek alacaklı belediyenin hesabına aktarılır. Gecikmeden kaynaklanacak faiz ve benzeri her türlü zararın tazmininden,* ***ilgili ilçe belediye başkanı ve sayman şahsen sorumludur.*** *Bu fıkra hükmü, ilçe ve ilk kademe belediyeleri hesabına yapılacak her türlü aktarmaları zamanında yapmayan büyükşehir belediye başkanı, bağlı kuruluş genel müdürleri ve saymanları hakkında da uygulanır."* hükmü yer almıştır.

İlçe belediyeleri tahsil ettikleri çevre temizlik vergisinin yüzde yirmisini (süresinde ödenmeyen çevre temizlik vergisinin gecikme zammıyla birlikte tutarının) takip eden ayın yirminci günü akşamına kadar Büyükşehir Belediyelerine aktarmakla yükümlüdür. Su ve Kanalizasyon İdaresi de konutlara ilişkin olarak tahsil ettiği çevre temizlik vergisi ile bu verginin süresinde ödenmemesi nedeniyle tahsil ettiği gecikme zammının yüzde yirmisini ise münhasıran çöp imha tesislerinin kuruluş ve işletmelerinde kullanılmak üzere büyük şehir belediyesinin hesabına tahsilatı takip eden ayın yirminci günü akşamına kadar aktarmakla

yükümlüdür. İdareler tahsil ettikleri çevre temizlik vergisini zamanında Büyükşehir Belediye hesabına yatırmadıkları takdirde, Büyükşehir Belediye Başkanlığının talebi üzerine söz konusu tutar İller Bankası tarafından ilgili idarenin genel bütçe vergi gelirleri payından kesilerek alacaklı Büyükşehir Belediyesinin hesabına aktarılacaktır. İlçe belediyeleri/Kaski payları zamanında ödemediği için gecikmeden kaynaklanacak gecikme zammı ilçe belediye/Kaski bütçesinden ödenmemelidir. Büyükşehir Belediyesine ödenecek gecikme zammından ilgili ilçe belediye başkanı ve sayman/genel müdür ve sayman şahsen sorumlu olduğu için bu tutarın bu kişilerden alınması gerekir. Büyükşehir Belediyesi çevre temizlik vergisinin tahsilatı ile ilgili gerekli takibi yapmamaktadır.

Çevre temizlik vergi paylarıyla ilgili olarak yapılan incelemede 31.12.2019 tarihi itibariyle; 5 belediyenin alacak aslını ödediği ancak süresinde ödenmeme nedeniyle gecikme zammı alacağı olduğu, 11 belediyenin alacak aslını kısmen ödediği/ödemediği ve süresinde ödenmeme nedeniyle gecikme zammı alacağı olduğu, Kaski Genel Müdürlüğünün alacak aslını ödediği ancak süresinde ödenmeme nedeniyle gecikme zammı alacağı olduğu, belediyelerden toplam olarak 417.533,60TL alacak aslı ile 217.480,65TL gecikme zammı ve Kaski Genel Müdürlüğünden 504.101,14TL gecikme zammı alacağı olduğu anlaşılmıştır.

www.balioglu.net

2464 sayılı Kanunun mükerrer 44'üncü maddesine göre ilçe belediyeleri ve Kaski Genel Müdürlüğünün 31.12.2019 tarihi itibariyle Büyükşehir Belediyesine ödemeleri gereken 417.533,60TL asıl alacak ve 721.581,79TL gecikme zammı olmak üzere toplam 1.139.115,39TL çevre temizlik vergi paylarının ödememelerine karşın Büyükşehir Belediyesinin payın tahsil edilmesi için 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 23'üncü maddesinin son fıkra hükmü de dikkate alınarak gerekli işlemi yapması ile gecikmeden kaynaklı faiz ve benzeri giderlerin ise aktarmaları zamanında yapmayan ilgili ilçe belediye başkanı ile muhasebe yetkilisinden ve genel müdür ile saymandan alınması için gerekli sürecin işletilmesi gerekir.

BULGU 27: El İlanlarıyla İlgili İlan ve Reklam Vergisi Tahakkuku Yapılmaması

Belediye sınırları içinde el ile dağıtılan reklamlarla ilgili idari para cezası düzenlenmesine karşın ilan ve reklam vergisi ile ilgili gerekli işlemin yapılmadığı görülmüştür.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun 12'nci maddesinde, belediye sınırları ile mücavir alanları içinde yapılan her türlü ilan ve reklamın İlan ve Reklam Vergisine tabi

olduğu, 13'üncü maddesinde İlan ve Reklam Vergisinin mükellefinin ilan ve reklamı kendi adına yapan veya yaptıran gerçek veya tüzelkişiler olduğu, 15'inci maddenin beşinci sırasında ilân ve reklam amacıyla dağıtılan broşür, katalog, duvar ve cep takvimleri, biblolar veya benzerlerinin her biri için en az 0,01 ve en çok 0,25TL olmak üzere belirlenen tutarda vergi alınacağı hüküm altına alınmıştır. Bu kapsamda, gerçek veya tüzel kişilerce Belediye sınırları içinde el ile dağıtılan ilan ve reklamlar İlan ve Reklam Vergisine tabi olmaktadır. Dağıtımı yapılan el ilanlarına ilişkin verginin matrahına ulaşmak için, ilanı kendi adına yapan veya yaptıran gerçek veya tüzelkişilerden âdeti de içerecek şekilde beyan alınmalıdır.

2464 sayılı Kanun'un 16'ncı maddesinde vergiye tabi ilan ve reklamlarda, beyan edilecek süre ve tarife belirlenmiş ve Kanun'un 98'inci maddesinde de, bu Kanunda aksine hüküm bulunmayan hallerde, bu Kanuna göre alınacak vergi, harç ve katılma payları hakkında reklam 213 sayılı ile 6183 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanacağı hüküm altına alınmıştır. İlan ve reklam vergisi beyannamesinin süresinde verilmemesinin Vergi Usul Kanunu'nun 352/1 inci maddesi uyarınca birinci derece usulsüzlük cezası fiilini oluşturduğu, aynı Kanun'un 336'ncı maddesinin birinci fıkrasında da cezayı istilzam eden tek bir fiil ile vergi ziyaı ve usulsüzlük birlikte işlenmiş olursa bunlara ait cezalardan sadece miktar itibarıyla en ağırının kesileceği belirtilmiştir. İlan ve reklam vergisi beyannamelerinin süreler geçtikten sonra verilmesi halinde kesilecek birinci derece usulsüzlük cezası ile vergi ziyaı cezasının karşılaştırılarak miktar itibarıyla fazla olan cezanın kesilmesi gerekmektedir.

www.balioglu.net

Büyükşehir Belediyesi tarafından 2019 yılı içinde yapılan denetimlerde 159 adet Belediyeden izin almadan bilgi broşürü, insert, el ilanı vb. ile reklam ve tanıtım yapan kişiler hakkında 1608 sayılı Umuru Belediyeye Müteallik Ahkamı Cezaiye Hakkında 16 Nisan 1340 Tarih ve 486 Numaralı Kanunun Bazı Maddelerini Muaddil Kanun'un 1'inci ile 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 32'nci maddesi gereği idari para cezası verilmiştir. Ancak ceza tutanaklarının içeriğine bakıldığında broşür, insert, el ilanı vb. ile reklam ve tanıtım yapan kişilerin yaptıklarının İlan ve Reklam Vergisine tabi olduğu halde bununla ilgili her hangi bir işlem yapılmamıştır.

2019 yılında el ile dağıtılan 159 adet ilan ve reklamlarla ilgili gerekli tespitler yapılarak bastırılıp dağıtılan miktara göre ilan ve reklam vergisinin alınması ile ilgili gerekli işlemin ve 213 sayılı Kanun'un ilgili hükümlerinin uygulanması ve bundan sonra bu hususa dikkat edilmesi gerekir.

BULGU 28: İlan ve Reklam Vergilerinin İlçe Belediyelerine Devredilmesi ve

Payın Alınma Sürecinin İşletilmemesi

Büyükşehir Belediyesine ait yerlerde yapılan ilan ve reklamlara ait vergi gelirlerinin ilçe Belediyelerine devredildiği ve protokol gereği alınması gereken paylarla ilgili sürecin işletilmediği görülmüştür.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun "*Büyükşehir ve ilçe belediyelerinin görev ve sorumlulukları"* başlıklı 7'nci maddesinin (g) fıkrasında, "*Büyükşehir belediyesinin yetki alanındaki mahalleleri ilçe merkezine bağlayan yollar, meydan, bulvar, cadde ve ana yolları yapmak, yaptırmak, bakım ve onarımı ile bu yolların temizliği ve karla mücadele çalışmalarını yürütmek; kentsel tasarım projelerine uygun olarak bu yerlere cephesi bulunan yapılara ilişkin yükümlülükler koymak; ilân ve reklam asılacak yerleri ve bunların şekil ve ebadını belirlemek; meydan, bulvar, cadde, yol ve sokak ad ve numaraları ile bunlar* üzerindeki binalara numara verilmesi işlerini gerçekleştirmek.", "Büyükşehir belediyesinin gelirleri" başlıklı 23'üncü maddesinin (e) fıkrasında, *"7 nci maddenin birinci fıkrasının (g) bendinde belirtilen alanlar ile bu alanlara cephesi bulunan binalar üzerindeki her türlü ilân ve reklamların vergileri ile asma, tahsis ve bakım ücretleri.", "Belediyeler arası hizmet ilişkileri ve koordinasyon" başlıklı 27'nci maddesinin ikinci fıkrasında, "büyükşehir belediyelerinde meydan, bulvar, cadde, yol, sokak, park, spor ve kültürel tesislerin büyükşehir belediyesi ile büyükşehir kapsamındaki diğer belediyeler arasında dağılımına ilişkin esaslar büyükşehir belediye meclisi tarafından belirlenir*." düzenlemeleri yer almaktadır. Anayasanın 73'üncü maddesinin üçüncü fıkrasında, "*Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülükler kanunla konulur, değiştirilir veya kaldırılır."* hükmüne yer verilmiştir.

Büyükşehir Belediye Meclisinin 17.02.2012 gün ve 127 sayılı kararı ile Kayseri Büyükşehir Belediyesinin belediye sınırları ile mücavir alanları içindeki her türlü ilan ve reklam vergisine ilişkin hakları meclis kararı ile ilçe belediyelerine devredilmiş, bu durumun mevzuata aykırı olduğu tespiti 2015 Yılı Sayıştay Denetim Raporunda yer almıştır. Bu rapordaki tespit üzerine Büyükşehir Belediye Meclisince 09.01.2017 gün ve 30 sayılı meclis kararı alınmıştır. Bu kararda "*Belediyemiz Meclisinin 17.02.2012 gün ve 127 sayılı kararının Sayıştay Başkanlığı Denetim Raporu ile yok hükmünde tavzih edilmesi ve 5216 sayılı Kanunun 27. Maddesi gereğince, 16 ilçemiz ile protokol yapılacağından protokol yapılması talebinin kabulüne oy birliğiyle karar verildi."* denilmiştir. Bu karara istinaden yapılan protokoller ile ilgili ilçe belediyesinin mücavir alan sınırları içerisindeki meydan, bulvar, cadde ve anayollardaki her türlü ilan ve reklam vergisinin tahakkuk ve tahsilatını yapacağı,

www.balioglu.net

yılı içerisinde tahsilatı yapılan ilan ve reklam vergilerinin tahakkuk, tahsilat ve denetimi için yapılan masraflar karşılığında her iki belediye arasında bu tahsilat %50 eşit olarak paylaşılacağı, hesaplanan tahsilat miktarının %50'sinin bir sonraki yılın Mayıs ayı sonuna kadar Kayseri Büyükşehir Belediyesi hesabına aktarılacağı belirtilmiştir.

Yukarıdaki mevzuat hükümleri bir bütün olarak değerlendirildiğinde, vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülüklerin ancak kanun ile devredilebileceği, büyükşehir belediyesinin kendi yetki alanındaki ilan ve reklam vergilerini devredemeyeceği anlaşılmaktadır. 2012 yılında alınan Meclis kararında ilan ve reklam vergi gelirlerinin tamamının ilçe belediyelerine verileceğine ilişkin mevzuata aykırı olduğu hususu 2015 Yılı Sayıştay Denetim Raporunda yer almış iken, bu rapor ilgi tutularak 2017 yılında alınan karar ve protokol ile ilan ve reklam vergi gelirlerinin %50'sinin ilçe belediyelerine verilmesi anlaşılır değildir. 2015 Yılı Sayıştay Denetim Raporunda da belirtildiği üzere büyükşehir belediyesinin kendi yetki alanındaki ilan ve reklam vergilerini devredemeyeceği açıktır.

Diğer taraftan ilçe belediyeleri ile yapılan protokollerde hesaplanan tahsilat miktarının %50'sinin bir sonraki yılın Mayıs ayı sonuna kadar Kayseri Büyükşehir Belediyesi hesabına aktarılacağı belirtilmesine karşın gerekli aktarımların yapılmadığı görülmüştür.

www.balioglu.net

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun *"Büyükşehir belediyesinin gelirleri*" başlıklı 23'üncü maddesinin son fıkrasında, "*Büyükşehir belediyeleri ve bağlı kuruluşları ile ilçe belediyeleri; tahsil ettikleri vergiler ve benzeri malî yükümlülüklerden birbirlerine ödemeleri gereken paylar ile su, atık su ve doğalgaz bedellerini zamanında yatırmadıkları takdirde, ilgili belediye veya bağlı kuruluşun talebi üzerine söz konusu tutar, İller Bankası tarafından, yükümlü belediyenin genel bütçe vergi gelirleri payından kesilerek alacaklı belediyenin hesabına aktarılır. (Değişik ikinci cümle: 21/4/2005-5335/28 md.) Gecikmeden kaynaklanacak faiz ve benzeri her türlü zararın tazmininden, ilgili ilçe (...) belediye başkanı ve sayman şahsen sorumludur. Bu fıkra hükmü, ilçe ve ilk kademe belediyeleri hesabına yapılacak her türlü aktarmaları zamanında yapmayan b*üyükşehir belediye başkanı, bağlı kuruluş genel müdürleri ve saymanları hakkında da uygulanır." hükmü yer almıştır. Görüldüğü üzere maddede belediyelerin birbirlerine ödemeleri gereken vergi ve benzeri yükümlülük ile payların yatırılmaması durumunda talep üzerine tutarın yükümlü idarenin İller Bankası payından kesileceği, gecikmeden kaynaklanan her türlü zarardan belediye başkanı ve saymanın şahsen sorumlu olduğu belirtilmiştir. Bu itibarla ilan ve reklam vergi paylarının tahsilatı konusunda bu hükümler işletilmelidir. İlçe belediyeleri payları zamanında ödemediği

için gecikmeden kaynaklanacak gecikme zammı ilçe belediye bütçesinden ödenmemelidir. Büyükşehir Belediyesine ödenecek gecikme zammından ilgili ilçe belediye başkanı ve sayman şahsen sorumlu olduğu için bu tutarın bu kişilerden alınması gerekir. Bu itibarla 31.12.2019 tarihi itibariyle ilan ve reklam vergi paylarıyla ilgili olarak Develi Belediyesinden 133.633,27TL alacak aslı ve 65.041,75TL gecikme zammı, Sarıoğlan Belediyesinden 20.339,17TL alacak aslı ve 12.559,95TL gecikme zammı, İncesu Belediyesinden 323.791,48TL alacak aslı ve 172.145,47TL gecikme zammı, diğer Belediyelerden ana para tahsilatı yapılmakla birlikte 104.938,90TL gecikme zammı alacağı bulunmaktadır.

Büyükşehir belediyesinin ilan ve reklam vergisine ilişkin haklarının %50'sinin ilçe belediyelerine devrini düzenleyen işlemin iptali ile belediyenin ilçe belediyelerinden 31.12.2019 tarihi itibariyle alacağı olan 477.763,92TL asıl alacak ve 354.686,07TL gecikme zammı olmak üzere toplam 832.449,99TL ilan ve reklam vergisi alacağının 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 23'üncü maddesinin son fıkra hükmü de dikkate alınarak tahsili sağlanmalıdır.

www.balioglu.net

BULGU 29: Malları Taşıyan veya Depolayanlara İdari Para Cezası Uygulanmaması

5957 sayılı Sebze ve Meyveler İle Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'a aykırı davrananlara cezalı hal rüsumu işlemi yapılmakla birlikte Kanun'un 14'üncü maddesi gereği idari para cezası düzenlenmediği görülmüştür.

01.01.2012 tarihinde yürürlüğe giren 5957 sayılı Sebze ve Meyveler İle Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un,

"Hal rüsumu" başlıklı 8'inci maddesinde,

"(1) Toptancı halinde satılan mallardan yüzde bir, toptancı hali dışında satılan mallardan yüzde iki oranında hal rüsumu tahsil edilir. Ancak, Bakanlar Kurulunca aksi kararlaştırılmadıkça, üretici örgütlerince toptancı halinde satılan mallar ile toptancı haline bildirimde bulunmak şartıyla 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a), (b), (ç), (d), (e) ve (f) bentlerinde belirtilen mallardan hal rüsumu alınmaz. Bakanlar Kurulu, Bakanlığın teklifi üzerine hal rüsumu oranlarını, değişen piyasa şartlarına göre, genel olarak veya mal bazında uygulanmak üzere yüzde doksanına kadar azaltmaya veya artırmaya yetkilidir.

(8) Bu Kanun hükümlerine aykırı olarak;

a) Toptancı haline bildirilmeden toptancı hali dışında toptan alınıp satılan ya da toptancı halinde satılmak üzere bildirimde bulunulup toptancı hali dışında toptan satılan,

b) Sınaî üretimde kullanılmak veya ihraç edilmek üzere satın alınıp bu maddenin ikinci fıkrasına aykırı olarak iç piyasada satışa sunulan,

c) Toptancı halinden satın alınmadan veya toptancı haline bildirilmeden perakende satılan,

ç) Miktarına, değerine, üretim şekline veya künyesinde belirtilen diğer hususlara ilişkin gerçeğe aykırı beyanda bulunulan,

***mallar için hal rüsumu**, tespitin yapıldığı yerdeki toptancı halinde bir önceki gün o mallar için oluşan birim fiyatların en yükseği esas alınarak belirlenen toptan satış bedelinin **yüzde yirmi beşi oranında cezalı olarak alınır**. Hal rüsumunun cezalı olarak alınmasına belediye encümenince karar verilir. Cezalı hal rüsumu tahsil edilen mallar için önceden ödenen hal rüsumu varsa cezalı tahsil edilecek hal rüsumundan mahsup edilir.*

(10) Cezalı tahsil edilen hal rüsumları belediyece ayrı bir hesapta tutulur. Bu hesapta toplanan tutarın yarısı her ayın sonunda tespit ve/veya yakalama eylemine bizzat ve fiilen katılan kamu görevlilerine ikramiye olarak ödenir. Ancak, kamu görevlisine ödenen ikramiyenin tutarı olay başına (2.000) ve yılda (90.000) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucunda bulunacak tutarı geçemez. Hesapta kalan kısım ise belediyeye gelir olarak kaydedilir."

"Cezalar" başlıklı 14'üncü maddesinde,

"(1) Diğer kanunlara göre daha ağır bir ceza gerektirmediği takdirde;

ç) Toptancı halinden satın alınmayan veya toptancı haline bildirilmeyen malları taşıyanlara veya bunları depolayanlara, 5 inci maddenin on üçüncü fıkrası uyarınca Bakanlıkça belirlenen asgarî şartları ve bilgileri sözleşmelerde bulundurmayanlara iki bin Türk Lirası,

(3) Bu maddede öngörülen idarî para cezalarının verilmesini gerektiren fiillerin bir takvim yılı içinde tekrarı hâlinde, idarî para cezaları her tekrar için iki katı olarak uygulanır. Bu maddenin birinci fıkrasının (g) bendinde öngörülen idari para cezalarını Bakanlık, (ğ)

www.balioglu.net

bendinde öngörülen idari para cezalarını Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, diğer idari para cezalarını ise doğrudan veya Bakanlığın talebi üzerine belediyeler uygulamaya yetkilidir. İdari para cezası uygulama yetkisi Bakanlıkta ilgili genel müdürlük, belediyelerde ise belediye encümenince kullanılır.

(4) Bu maddede öngörülen idarî para cezalarının uygulanması, bu Kanunda öngörülen diğer müeyyidelerin uygulanmasına engel teşkil etmez."

düzenlemeleri yapılmıştır.

5957 sayılı Kanun'un 8'inci maddesinde hal rüsumun nasıl alınacağı düzenlenmiştir. Maddede hal rüsumunun toptancı halinde satılan mallardan yüzde bir, toptancı hali dışında satılan mallardan yüzde iki oranında tahsil edileceği, toptancı halinden satın alınmadan veya toptancı haline bildirilmeden perakende satılan mallar için hal rüsumunun, tespitin yapıldığı yerdeki toptancı halinde bir önceki gün o mallar için oluşan birim fiyatların en yükseği esas alınarak belirlenen toptan satış bedelinin yüzde yirmi beşi oranında cezalı olarak alınacağı ve hal rüsumunun cezalı olarak alınmasına belediye encümenince karar verileceği belirtilmiştir.

www.balioglu.net

5957 sayılı Kanun'un 14'üncü maddesinde ise idari para cezaları düzenlenmiştir. 14'üncü maddenin birinci fıkrasının (ç) bendinde toptancı halinden satın alınmayan veya toptancı haline bildirilmeyen malları taşıyanlara veya bunları depolayanlara ikibin liranın 2019 yılı güncel tutarı olan 3.825,00TL idari para cezası verileceği, idarî para cezalarının verilmesini gerektiren fiillerin bir takvim yılı içinde tekrarı hâlinde, idarî para cezalarının her tekrar için iki katı olarak uygulanacağı ve bunun belediye encümenince kullanılacağı belirtilmiştir.

Cezalı hal rüsumu alınması ile idari para cezası farklıdır. Niteliği itibariyle farklı olduğu için Kanun'un iki farklı maddesinde düzenlenmiştir. Kanun'un 14'üncü maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendinde idari para cezası **malları taşıyanlara veya bunları depolayanlara** verilirken, 8'inci maddedeki cezalı hal rüsumu ise **mal sahibinden alınmakta**, ancak malları taşıyan nakliyeciler ya da depolayanlarda mal sahibiyle birlikte müteselsilen sorumlu olmaktadır. Görüldüğü üzere cezalı hal rüsumunun asıl muhatabı mal sahibi iken idari para cezasının muhatabı ise malları taşıyanlar veya bunları depolayanlardır. Mal sahibi aynı zamanda taşıyan veya depolayan ise bu takdirde idari para cezasına muhatap olacaktır. Dolayısıyla cezalı hal rüsumu uygulanması idari para cezasının uygulanmasına engel değildir.

İl girişlerinde bulunan kontrol noktaları ile yapılan denetimlerde zabıta görevlilerince hal kayıt sistemine bildirim yapılmayan mallarla ilgili zabıta tarafından tutanak tutulmuştur. 2019 yılında 53 adet tutanak karşılığı cezalı hal rüsumu uygulanmıştır. Tutanaklara istinaden Encümence cezalı hal rüsumu tahakkuk ettirilmesine karşın idari para cezası verilmemiştir. 5957 sayılı Kanun'un 8' inci maddesine göre cezalı hal rüsumu tahakkuk ettirilmesinin yanı sıra eylem 14'üncü maddenin birinci fıkrasının (ç) bendine girdiğinden dolayı malları taşıyanlara veya bunları depolayanlara idari para cezası verilmelidir.

2019 yılı içinde 5957 sayılı Kanun'un 8'inci maddesine göre cezalı hal rüsumu uygulanan 53 adet eylemle ilgili olarak ilgilisine Kanun'un 14'üncü maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendine göre de idari para cezası verilmelidir.

BULGU 30: Stadyum/Gösteri Merkezi İçindeki İlan ve Reklamlardan İlan ve Reklam Vergisi Alınmaması

Büyükşehir Belediyesi yetki alanında bulunan stadyum/gösteri merkezi içinde yapılan ilan ve reklamlardan ilan ve reklam vergisi tahakkuk ve tahsilatının yapılmadığı görülmüştür.

www.balioglu.net

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun 12'nci maddesinde, belediye sınırları ile mücavir alanları içinde yapılan her türlü ilan ve reklamın ilan ve reklam vergisine tabi olduğu, 13'üncü maddesinde ilan ve reklam vergisinin mükellefinin ilan ve reklamı kendi adına yapan veya yaptıran gerçek veya tüzelkişiler olduğu, *"İstisna ve muaflıklar*" başlıklı 14'üncü maddesinde istisna ve muafiyet hükümlerinin ayrıntılı bir şekilde düzenlendiği, 15'inci maddesinin dördüncü sırasında ışıklı veya projeksiyonlu ilân ve reklamlardan her metrekare için yıllık olarak en az 30 ve en çok 150TL, altıncı mahiyeti ne olursa olsun yapıştırılacak çeşitli afişler ve benzerlerinin beherinin metrekaresinden en az 0,02 ve en çok 0,50TL vergi alınacağı, 16'ncı maddesinde vergiye tabi ilan ve reklamlarda, ilan ve reklam işinin mükellefçe yapılması halinde ilan veya reklam işinin yapılmasından önce mükellefler tarafından, ilan ve reklam işinin bu işi mutad meslek olarak ifa edenler tarafından yapılması halinde ilan ve reklam işini yapanlarca ilan veya reklamın yapıldığı ayı takip eden ayın 20'nci günü akşamına kadar verilecek beyanname üzerine tarh ve tahakkuk ettirileceği, beyannamelerin vergi tarifesinin 1, 2, 3, 4, 5 ve 6' ncı bentlerinde yazılı ilan ve reklamlarda bunların yayınlandığı, dağıtıldığı veya teşhir edildiği mahallin belediyesine verileceği, ilan ve reklam vergisinin beyanname verme süresi içinde ödeneceği, ancak belediye meclislerinin vergi tarifesinin 1, 2 ve 4' üncü bentlerinde yazılı yıllık ilan ve reklamlara ait vergileri, yılı

içinde, iki eşit taksitte almaya yetkili oldukları, ilan ve reklam vergisinin ödendiğinin belgelendirilmesi yönünde ilgili belediyelerin gerekli usulleri ihdas edebileceği hükme bağlanmıştır. 2464 sayılı Kanun'un 98'inci maddesinde de, bu Kanunda aksine hüküm bulunmayan hallerde, bu Kanuna göre alınacak vergi, harç ve katılma payları hakkında 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ile 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun ve bunların ek ve tadilleri hükümlerinin uygulanacağı hüküm altına alınmıştır.

213 sayılı Kanunun 352'nci maddesinde, vergi ve harç beyannamelerinin süresinde verilmemiş olması durumunda birinci derece usulsüzlük cezasının kesileceği, 341'inci maddesinde, vergi ziyaının, mükellefin veya sorumlunun vergilendirme ile ilgili ödevlerini zamanında yerine getirmemesi veya eksik yerine getirmesi yüzünden verginin zamanında tahakkuk ettirilmemesi veya eksik tahakkuk ettirilmesini ifade ettiği, 344'üncü maddesinde 341'inci maddede yazılı hallerde vergi ziyaına sebebiyet verildiği takdirde, mükellef veya sorumlu hakkında ziyaa uğratılan verginin bir katı tutarında vergi ziyaı cezası kesileceği, 336'ncı maddesinin birinci fıkrasında ise cezayı istilzam eden tek bir fiil ile vergi ziyaı ve usulsüzlük birlikte işlenmiş olursa bunlara ait cezalardan sadece miktar itibarıyla en ağırının kesileceği hüküm altına alınmıştır. İlan ve reklam vergisi beyannamesinin süresinde verilmemesi Vergi Usul Kanunu'nun 352/1 inci maddesi uyarınca birinci derece usulsüzlük cezası fiilini oluşturmaktadır. Aynı Kanunun 336'ncı maddesinin birinci fıkrasında da cezayı istilzam eden tek bir fiil ile vergi ziyaı ve usulsüzlük birlikte işlenmiş olursa bunlara ait cezalardan sadece miktar itibarıyla en ağırının kesilmesi öngörülmüştür.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun *"Malî hizmetler birimi*" başlıklı 60'ncı maddesinin (e) fıkrasında, ilgili mevzuatı çerçevesinde idare gelirlerini tahakkuk ettirmek, gelir ve alacaklarının takip ve tahsil işlemlerini yürütmek ve (k) fıkrasında ise malî kanunlarla ilgili diğer mevzuatın uygulanması konusunda üst yöneticiye ve harcama yetkililerine gerekli bilgileri sağlamak ve danışmanlık yapmanın malî hizmetler birimi tarafından yürütüleceği belirtilmiştir.

"Büyükşehir belediyesinin gelirleri" başlıklı 23'üncü maddesinin (e) fıkrasında, *"7 nci maddenin birinci fıkrasının (g) bendinde belirtilen alanlar ile bu alanlara cephesi bulunan binalar üzerindeki her türlü ilân ve reklamların vergileri ile asma, tahsis ve bakım ücretleri*" düzenlemeleri yapılmış ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Kanunu'nun "Müsabaka hasılatları" başlıklı 16'ncı maddesinde, *"Müsabakalardan elde edilecek brüt hasılattan gerekli masraflar çıktıktan sonra geriye kalan miktar; müsabakanın yapıldığı spor il*

www.balioglu.net

müdürlüklerine ve müsabaka yapan kulüplere dağıtılır. Bu konudaki uygulama, usul ve esaslar bir yönetmelikle belirtilir.", *"Muafiyet*" başlıklı 17'nci maddesinde, "*Bu Kanuna göre yapılacak spor müsabaka ve gösterilerinden elde edilecek gelirler Katma Değer Vergisi hariç her türlü vergi, resim ve harçtan muaftır."* düzenlemesi yapılmıştır.

Stadyum ve gösteri merkezi Gençlik Spor İl Müdürlüğü tarafından Büyükşehir Belediyesine tahsis edilmiş, Büyükşehir Belediyesi de 5216 sayılı Kanun'un 26'ncı maddesi gereğince Spor A.Ş. şirketine tahsis etmiştir. Stadyum ilan ve reklam gelirleri Kayserispor, gösteri merkezi içindekiler ise Kayseri Basketbol tarafından alınmaktadır. Dolayısıyla bu ilan ve reklamların ilan ve reklam vergisine tabi olduğu, 3289 sayılı Kanun'un 17'nci maddesine istinaden muaf olduğu söylenemez.

Stadyum ve gösteri merkezi içinde yapılan ilan ve reklamlardan alınmayan ilan ve reklam vergilerinin 2464 sayılı Kanun'a istinaden alınması ile ilgili gerekli işlemin ve 213 sayılı Kanun'un ilgili hükümlerinin uygulanması gerekir.

www.balioglu.net

BULGU 31: Tahakkuk Etmiş İdari Para Alacaklarının Tahsil Sürecinin İşletilmemesi

Belediye gelirleri arasında olan idari para cezalarının tahakkuk ve tahsil sürecinde sistematik hataların olduğu görülmüştür.

6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'un 1'inci maddesinde, belediyelere ait vergi, resim, harç, mahkeme masrafı, vergi cezası, para cezası, gecikme zammı ve gecikme faizi gibi alacakların bu Kanuna tabi olduğu, 3'üncü maddesinde amme borçlusunun veya borçlu teriminin amme alacaklarını ödemek mecburiyetinde olan hakiki ve hükmi şahısları ve bunların kanuni temsilci veya mirasçılarını ve vergi mükelleflerini, 37'nci maddesinde, hususi kanunlarında ödeme zamanı tespit edilmemiş amme alacaklarının yapılacak tebliğden itibaren bir ay içinde ödeneceği, 54'üncü maddesinde ödeme müddeti içinde ödenmeyen amme alacağının tahsil dairesince cebren tahsil olunacağı, 55'inci maddesinde amme alacağını vadesinde ödemeyenlere yedi içinde borçlarını ödemeleri veya mal bildiriminde bulunmaları lüzumunun bir ödeme emri ile tebliğ olunacağı, 58'inci maddesinde, kendisine ödeme emri tebliğ olunan şahsın böyle bir borcu olmadığı veya kısmen ödediği veya zamanaşımına uğradığı hakkında tebliğ tarihinden itibaren 15 gün içinde ilgili vergi mahkemesi nezdinde dava açabileceği, 62'nci maddesinde borçlunun, mal bildiriminde gösterilen veya tahsil dairesince tespit edilen borçlu veya üçüncü şahıslar elindeki menkul

malları ile gayrimenkullerinden, alacak ve haklarından amme alacağına yetecek miktarın tahsil dairesince haczolunacağı, 102'nci maddesinde, amme alacağının, vadesinin rastladığı takvim yılını takip eden takvim yılı başından itibaren 5 yıl içinde tahsil edilmezse zamanaşımına uğrayacağı, 103'üncü maddesinde zamanaşımını kesen hallerin neler olduğu, ödeme, haciz tatbiki, cebren tahsil ve takip sonucu yapılan her çeşit tahsilat, ödeme emri tebliği zamanaşımını kesen haller olarak sayılmış ve kesilmenin rastladığı takvim yılı başından itibaren zamanaşımının yeniden işleye başlayacağı hükme bağlanmıştır.

İdare kayıtlarında tahakkuk etmiş olarak yer alan idari para cezalarının incelenmesinde, para cezalarına ait tutanakların ilk defa zabıta birimince düzenlenirken gerek şahıs gerekse firma bilgilerinin sağlıklı bir şekilde elde edilmeden tahakkuk kaydının yapıldığı, ödeme emri gönderilmesinde adres tespiti zorluklarının yaşandığı, gerçek kişinin nüfus idaresinden alınan yerleşim yeri kaydına göre tebligat yapıldığı halde ilgili PTT görevlisinin 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine uygun tebligat sürecini işletmediği ve böylece tebligatın yapılamadığı, zamanaşımına uğramış idari para cezaları ile ilgili ödeme emrinin gönderildiği anlaşılmıştır. Zamanaşımına uğradıktan sonra mükellefe ödeme emri tebliğ edilmesi alacağın zamanaşımına uğradığı gerçeğini değiştirmemektedir. Mükellefin rızaen ödemesi dışında bu alacakların tahsili mümkün görünmemektedir. Ancak kayıtlarda da bu alacaklar tahsil edilecek alacak olarak durmaktadır. Gerçekte bu alacakların birçoğunun rızaen ödeme dışında tahsili imkânsız hale geldiği açıktır. Kamu alacağının zamanaşımına uğraması nedeniyle tahsilinin imkânsız hale gelmesinde sorumluluğu bulunan personel bu alacaklardan sorumludur. İdarenin gerekli incelemeyi yaparak kayıtlarda alacak olarak yer alıp zamanaşımına uğramış alacak konusunda zamanaşımına uğratılmasına neden olan personelden bu alacağın tahsilini sağlaması gerekir. Alacağın zamanaşımına uğratılmasında kusuru olan personelle ilgili gerekli sürecin işletilmesi zorunluluktur.

İdari para ceza tutanaklarının ilk olarak düzenlenirken cezaya muhatap olacak bilgilerin tam ve eksiksiz olarak alınması ve sürecin 6183 sayılı Kanun'a uygun olarak yürütülmesi ve alacağın zamanaşımına uğratılmaması, zamanaşımı dolduktan sonra ödeme emri gönderilmemesi ve kayıtlarda alacak olarak yer alıp zamanaşımına uğramış alacak konusunda zamanaşımına uğratılmasına neden olan personelden bu alacağın tahsili ile ilgili gerekli sürecin işletilmesi gerekir.

www.balioglu.net

BULGU 32: Taşınmaz Satışlarına İlişkin Şartnamede Belirsizlik Bulunması

Belediyenin sahip olduğu taşınmazların satışına ilişkin şartnamenin ödeme maddesinin belirsizlik içerdiği görülmüştür.

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 1'inci maddesinde, belediyelerin kira, trampa, mülkiyetin gayri aynı hak tesisi ve taşıma işlerinin bu kanuna göre yürütüleceği, "*Şartnameler"* başlıklı 7'nci maddesinde, ihale konusu işlerin her türlü özelliğini belirten şartname ve varsa eklerinin idarelerce hazırlanacağı, işin mahiyetine göre konulacak özel ve teknik şartlardan başka genel olarak yer alacak hususların şartnamelerde gösterilmesinin zorunlu olduğu belirtilmiştir.

Taşınmaz satışlarının ödemeleri konusunda gerek 2886 gerekse 5393 sayılı Kanun'da bir hüküm bulunmadığından bu konuda şartname hükümleri dikkate alınmalıdır. Taşınmaz satışına ilişkin şartnamede idarenin ve ihaleye girecek olanların haklarını korumak amacıyla ödemenin nasıl olacağı, peşinatın veya taksitlerin süresinde ödenmemesi durumunda yaptırımların ne olacağı gibi hususlara açıkça yer verilmelidir. Büyükşehir Belediyesinin şartnamesinde, *"Satışı yapılacak taşınmazın ihalede belirlenen bedelinin %30'unu peşin olarak geriye kalan kısım ise peşin ödemenin yapıldığı tarihi takip eden ...ay içerisinde ...eşit taksitte ödenecektir. Ödemelerin zamanında yapılmaması halinde encümen ihaleyi fesh edip etmemekte serbesttir. İhalenin fesh edilmesi halinde daha önce Belediyemize yatırılan kat'i teminat Belediyemize irat kaydedilir. Fesh edilmemesi halinde ise bankaların uyguladığı en yüksek mevduat faiz oranı güne çevrilerek alınır."* düzenlemesi yer almıştır. "*Ödemelerin zamanında yapılmaması halinde encümen ihaleyi fesh edip etmemekte serbesttir.*" ifadesi soyut ve belirsiz olduğu gibi bu yetkinin kullanımında idarenin ölçüsüz davranması da mümkündür. Bu maddeye göre idare ödeme yükümlülüğünü yerine getirmeyen kimi alıcının ihalesini fesih edebilecek iken, kiminin ise fesih etmeyecektir. Şartnamede yer alan bu hüküm hukukta var olan belirlilik ilkesine aykırılık oluşturmaktadır.

Kamu idaresi cevabında, şartnamedeki ifadenin belirsizliğe yol açmadığı, fesih edip etmemenin kamu menfaatine göre değerlendirildiği ve böylece Hukuk Devletinin gereği olan belirlilik ortamının sağlanmasının amaçlandığı ifade edilmiştir. Satış şartnamesinde hangi ödemelerin ne kadar sürede yapılmaması durumunda fesih edileceği veya taksitlerin süresinde ödenmemesi halinde kaç taksitle ilgili faiz alınacağının somut olarak yer alması gerekir. Böylece ihaleye katılan kişiler yapmadıkları/yapamadıkları taahhüt nedeniyle karşılaşabilecekleri yaptırımları öngörmüş olacaklardır.

www.balioglu.net

Taşınmaz şartnamelerine ödemenin yapılma şartları ile ödemenin yapılmaması halinde nasıl işlem yapılacağının belirsizliğe neden olmayacak hükümlerin konulması sağlanmalıdır.

BULGU 33: Taşınmaz Kiralamalarına İlişkin Şartnamede Belirsizlik Bulunması

Belediyenin sahip olduğu taşınmazların kiralamasına ilişkin şartnamenin ödeme maddesinin belirsizlik içerdiği görülmüştür.

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 1'inci maddesinde, belediyelerin kira, trampa, mülkiyetin gayri aynı hak tesisi ve taşıma işlerinin bu kanuna göre yürütüleceği, "*Şartnameler*" başlıklı 7'nci maddesinde, ihale konusu işlerin her türlü özelliğini belirten şartname ve varsa eklerinin idarelerce hazırlanacağı, işin mahiyetine göre konulacak özel ve teknik şartlardan başka genel olarak yer alacak hususların şartnamelerde gösterilmesinin zorunlu olduğu belirtilmiştir.

Taşınmazların kira ödemeleri konusunda gerek 2886 gerekse 5393 sayılı Kanun'da bir hüküm bulunmadığından bu konuda şartname hükümleri dikkate alınmalıdır. Taşınmaz kiralamalarına ilişkin şartnamede idarenin ve ihaleye girecek olanların haklarını korumak amacıyla ödemenin nasıl olacağı, kiranın süresinde ödenmemesi durumunda yaptırımların ne olacağı gibi hususların açıkça yer verilmelidir. Büyükşehir Belediyesinin şartnamesinde, *"Ödemelerin zamanında yapılmaması halinde encümen, ihaleyi fesh edebilir, bu durumda her türlü teminat irat kaydedilir. Fesh edilmediği takdirde, vadesinde ödenmeyen kira bedellerine 21.07.1953 tarihli ve 6183 sayılı Tahsil Usulü Kanunun 51. maddesi gereğince belirlenen oranda gecikme faizi uygulanır./ Ödemelerin zamanında yapılmaması halinde encümen, ihaleyi fesh edebilir, bu durumda her türlü teminat irat kaydedilir. Fesh edilmediği takdirde, vadesinde ödenmeyen kira bedeli 3095 sayılı kanun gereği yasal faiz güne çevrilerek alınır."* ifadesi soyut ve belirsiz olduğu gibi bu yetkinin kullanımında idarenin ölçüsüz davranması da mümkündür. Encümen bu maddeye istinaden 14 adet kiracının kira ödemelerini taksitlendirmiştir. Encümenin kirayı taksitlendirme yetkisi olmayıp, sadece ekonomik duruma göre kira sözleşmesini feshetmeyerek oluşan kira alacağının faiziyle alınmasına karar verebilir. Bu maddeye göre idare ödeme yükümlülüğünü yerine getirmeyen kimi kiracının ihalesini fesih edebilecek iken, kiminin ise fesih etmeyecektir. Şartnamede yer alan bu hüküm hukukta var olan belirlilik ilkesine aykırılık oluşturmaktadır.

Kamu idaresi cevabında şartnamedeki ifadenin belirsizliğe yol açmadığı, fesih edip etmemenin kamu menfaatine göre değerlendirildiği ve böylece Hukuk Devletinin gereği olan

www.balioglu.net

belirlilik ortamının sağlanmasının amaçlandığı ifade edilmiştir. Kira şartnamesinde hangi ödemelerin ne kadar sürede yapılmaması durumunda fesih edileceğinin somut olarak yer alması gerekir. Böylece ihaleye katılan kişiler ödemedikleri/ödeyemedikleri kira nedeniyle karşılaşabilecekleri yaptırımları öngörmüş olacaklardır.

Taşınmaz kiralama şartnamelerine ödemenin yapılma şartları ile ödemenin yapılmaması halinde nasıl işlem yapılacağının belirsizliğe neden olmayacak hükümlerin konulması sağlanmalıdır.

BULGU 34: Taşınmazların Kiraya Verilmesinde Şartnamelerine Aykırı Uygulamaların Takip Edilerek Gereğinin Yapılmaması

Vakıflar Bölge Müdürlüğünden kiralanan Sahabiye Medresesinin içerisinde kiraya verilen dükkânlarla ilgili olarak idari şartnamede belirlenen hükümlere aykırı uygulamalar olduğu görülmüştür.

Sahabiye mahallesi Ahmet Paşa caddesinde bulunan Sahabiye Medrese içerisindeki dükkânların 10 yıllığına kiraya verilmesi ile ilgili idari şartnamenin 15'inci maddesinde, kiraya verilecek dükkân önlerinde belediye tarafından belirlenen tek tip tabela haricinde herhangi bir tabela veya afiş ve benzerlerinin asılmayacağı, takılmayacağı; camlı olan dükkânlarda camlara tanıtım veya reklam amaçlı ilan broşür ve benzerinin asılmayacağı ifade edilmiştir. Yine aynı şartnamenin 16'ncı maddesinde, dükkân önlerine sabit masa, sandalye, çöp sepeti, dolu veya boş koli ve teşhir veya reklam amaçlı hiçbir ürünün konulmayacağı, 17'nci maddesinde ise medrese girişine ortak kullanım amacıyla duyuru ve ilan için bir pano asılacağı ve panonun reklam amaçlı kullanılamayacağı belirtilmiştir.

Yerinde yapılan incelemeler sonucunda söz konusu dükkânların önlerinde şartnameye aykırı şekilde tabela ve afişlerin asıldığı, camlı olan dükkânların camlarında tanıtım veya reklam amaçlı broşürlerin asıldığı ve dükkân önlerinde masa, sandalye ve teşhir veya reklam amaçlı ürünlerin konulduğu görülmüştür.

İdare tarafından gerekli kontrollerin yapılarak idari şartname hükümlerine uygun işlemlerin tesis edilmesi sağlanmalıdır.

BULGU 35: Taşınmazların Tapu Değeri ile Mevcut Değerinin Uyuşmaması

Belediyeye ait taşınmazların kayıt işlemlerinin yapılmasında, Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmeliğin, taşınmazların kayıt esas ve usullerini düzenleyen hükümlerine uyulmadığı görülmüştür.

www.balioglu.net

5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu'nun "*Taşınır ve Taşınmaz İşlemleri*" başlıklı 44'üncü maddesinde, Genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerine ait taşınır ve taşınmaz malların kaydı ile mal yönetim hesabının verilmesine ilişkin usul ve esasların Maliye Bakanlığınca hazırlanacak ve Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılacak yönetmelikte düzenleneceği belirtilmektedir. 02.10.2006 tarih ve 26307 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik'in "*Kayıt şekli*" başlıklı 7'nci maddesine göre, kamu idaresi taşınmazları için, Tapuda Kayıtlı Olan Taşınmazlar Formu, Tapuda Kayıtlı Olmayan Taşınmazlar Formu, Orta Malları Formu ve Genel Hizmet Alanları Formunun düzenlenmesi gerekmektedir. Yine aynı yönetmelik hükümlerine göre, kamu idarelerinin taşınmaz kayıt ve kontrol işlemleriyle görevli birimlerince hazırlanan bu formlar taşınmaz icmal cetvelleri hazırlanmak üzere mali hizmetler birimine gönderilmesi, mali hizmetler birimince bu formlar konsolide edilerek bu Yönetmeliğin ekinde (Ek 7) bulunan örneğe uygun şekilde taşınmaz icmal cetvellerinin oluşturulması gerekir. Aynı Yönetmeliğin "*Cins tashihlerinin yapılması*" başlıklı 10'uncu maddesinde de, "*Kamu idareleri; mülkiyetlerinde, yönetimlerinde ve kullanımlarında bulunan taşınmazların mevcut kullanım şekli ile tapu kaydının birbirine uygun olmaması durumunda, tapu kayıtlarında cins tashihinin yapılması için gerekli işlemleri yaparlar"* ve *"Kayıt değişikliği işlemleri*" başlıklı 11'inci maddesine göre*; "(1) Kadastro, imar, ifraz, tevhid, cins tashihi, yüz ölçüm değişikliği, kat mülkiyeti tesisi, kamuya terk gibi nedenlerle taşınmazda meydana gelebilecek değişikliklerde kayıtlar kapatılıp oluşan taşınmazlar esas alınarak yeni kayıt tesis edilir*" hükümleri yer almaktadır.

Bu hükümler ışığında, kurum mülkiyetinde bulunan taşınmazlar için, Yönetmelikte öngörülen formlar ve icmal cetvelleri oluşturulmasına rağmen idarenin taşınmaz kayıtlarının muhasebeye yansıtılmamasından dolayı idarenin taşınmaz programındaki kayıtlı toplam tutarı ile muhasebe kayıtlarında yer alan tutarlar farklıdır. Ayrıca taşınmazların mevcut kullanım şekli ile tapu kayıtlarının birbirine uygun olmasına yönelik çalışmalar 2019 yılsonu itibariyle tamamlanmamıştır.

Bu işlemlerin yapılmamış olması, hem muhasebe kayıtlarının taşınmazların kullanım durumlarına göre ilgili hesaplara kaydedilmemiş olmasına hem de mali tablolardan bilançoda taşınmaz değerlerinin hatalı görünmesine sebep olmaktadır.

İdarenin taşınmaz programındaki kayıtlı toplam tutarı ile muhasebe kayıtlarında yer alan tutarlar arasındaki farklılığın giderilmesi ile taşınmazların mevcut kullanım şekli ile tapu kayıtlarının birbirine uygun olmasına yönelik çalışmaların tamamlanması gerekir.

www.balioglu.net

BULGU 36: Taşıt Kiralamasında Bakanlar Kurulu Kararına Aykırı Davranılması

Belediye tarafından temin edilen araç kiralama hizmet alımı işinde mevzuata aykırı hareket edildiği görülmüştür.

237 sayılı Taşıt Kanunu'nun 10'uncu maddesinin 11.02.2014 gün ve 6519 sayılı Kanunun 2'inci maddesiyle değişik beşinci fıkrasında, "*Bu Kanun kapsamında edinilecek taşıtların menşei, silindir hacimleri ve diğer niteliklerini belirlemeye ve sınırlamalar getirmeye Bakanlar Kurulu yetkilidir.*" düzenlemesi yapılmış, 11.02.2014 gün ve 6519 sayılı Kanunun 21'inci maddesiyle yapılan değişikliğin nasıl olacağına ilişkin 2015/6425 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı 10.06.2014 gün ve 29026 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. 237 sayılı Taşıt Kanunun Kapsamında Edinilecek Taşıtların Menşei, Silindir Hacimleri ve Diğer Niteliklerinin Belirlenmesine Dair 2014/6425 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının 1'inci maddesinde, 237 sayılı Taşıt Kanununa ekli (1) sayılı cetvelde ve son iki sırasında belirtilenler hariç olmak üzere (2) sayılı cetvelde yer alan makamlar ile güvenlik önlemli (zırhlı) araçlar, koruma altına alınanlarla ilgili yönetmelik hükümlerine göre tahsis olunanlar ve idarelerin yurt dışı teşkilatları için yabancı menşeli binek veya station-wagon cinsi taşıt edinilebileceği, bunların dışında hibe dâhil her ne suretle olursa olsun yabancı menşeli binek veya station-wagon cinsi taşıt edinilemeyeceği, birinci fıkra kapsamındaki makam ve hizmetler hariç olmak üzere, edinilecek binek veya station-wagon cinsi taşıtların silindir hacimleri 1.600 cc'yi geçemeyeceği, yerli muhteva oranı % 50'nin altında kalan taşıtların yabancı menşeli sayılacağı, 2'nci maddesinde, hizmet alımı suretiyle edinilecek taşıtların menşei ve silindir hacimleri hakkında 1'inci madde hükümlerinin uygulanacağı, belirtilmiştir.

17.03.2006 gün ve 2006/10193 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile 01.04.2006 gün ve 26126 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Hizmet Alımı Suretiyle Taşıt Edinilmesine İlişkin Esas ve Usullerin 5'inci maddesinde, kamu hizmetlerinin gerektirdiği taşıt ihtiyacının hizmet alımı yoluyla karşılanmasının temel amacının, kamudaki taşıt giderlerinin asgari seviyeye indirilmesi ve kaynakların savurganlığa yol açılmadan, bütçe olanaklarıyla uyumlu bir biçimde kullanımının sağlanması olduğu, 6'ncı maddenin (b) fıkrasında, hizmet alımı suretiyle yabancı menşeli binek ve station-wagon cinsi taşıt edinilmesini Kanunun 10'uncu maddesinin beşinci fıkrasında öngörülen makam ve hizmetler ile sınırlı olacağı, aynı maddenin (c) fıkrasında, Kanuna ekli (1) ve (2) sayılı cetvellerde yer

www.balioglu.net

alanlar ile güvenlik önlemli (zırhlı) araçlar ve koruma altına alınanlarla ilgili yönetmelik hükümlerine göre tahsis olunan araçlar dışında kullanılacak binek ve station-wagon cinsi taşıtların motor hacminin 1600 cc'yi geçmeyeceği belirtilmiştir.

Belediyenin hizmet alım ihaleleri ile alınan listenin incelenmesinde 1 adet binek aracın 2017 model Audi A6 2.0 TFSI ve 1 adet 2018 model Volkswagen Passat 2.0 TDI olduğu anlaşılmıştır. Her ne kadar şartname ve sözleşmede ithal araç kiralanacağına dair ibare olmasa da, fiilen yerli araç yerine 2 adet ithal araç kullanılmıştır. Asıl olanın şartnameye ve Bakanlar Kurulu kararına uygun araçların teslim alınarak kullanılmasıdır. İhale sonrası ithal araçların kullanılması idarenin ihale sonrası bu araçları vermesi gerekeceği bilgisini sözlü olarak teklif sahiplerine iletildiği ve teklif sahiplerinin de bu durumu göz önüne alarak tekliflerini verdikleri kanaatini oluşturmaktadır. Basiretli bir iş adamının şartname ve sözleşmede yer alan şarta aykırı bir aracı teslim etmesi hayatın olağan akışına uygun düşmemektedir.

Kamu idaresi cevabında, araç kiralama işi ihalesinin ihale mevzuatına uygun şekilde gerçekleştirilerek en iyi teklifi veren firma ile sözleşme imzalandığı ve yerli araç kiralama bedeli ödemesi yapıldığı, belirtilen araçlar için herhangi bir kiralama ve ödeme yapılmadığı ifade edilmiş ise de, şartnameye ve Bakanlar Kurulu kararına aykırı araçlar kullanılmamalıdır.

www.balioglu.net

Araç kiralamaları neticesi teslim edilen ve kullanılan araçların Bakanlar Kurulu Kararlarında belirtilen esaslara uygun olması gerekir.

BULGU 37: Gecekondu Fonunun Amacı Dışında Kullanılması

Hazineye ait taşınmazların satış bedellerinin tahsil edilen kısmından, Hazine tarafından fona aktarılması için gönderilen %10 payın 775 sayılı Gecekondu Kanunu hükümlerine göre oluşturulması gereken fon hesabı oluşturulmadığı için bu hesaba aktarılmadığı ve gelen tutarların gelir olarak kaydedilerek amacı dışında kullanıldığı tespit edilmiştir.

4706 sayılı Hazineye Ait Taşınmaz Malların Değerlendirilmesi ve Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un "Taksitle ödeme, satış bedelinden pay verilmesi, belediyelere devir" başlıklı 5'inci maddesinde, *"... Belediye ve mücavir alan sınırları içindeki Hazineye ait taşınmazların satış bedellerinin tahsil edilen kısmından öncelikle yerinde muhafaza edilemeyen yapıların tasfiyesinde kullanılmak şartıyla % 10'u, ilgili belediyelerin 20.7.1966 tarihli ve 775 sayılı Kanun hükümlerine göre oluşturulan fon hesabına aktarılır. Kalan kısmından ise ilgili belediyeye % 30, varsa*

büyükşehir belediyesine % 10 oranında pay verilir. ... Bu paylar tahsilini takip eden ayın yirmisine kadar ilgili idarelerin hesaplarına aktarılır.

...” denilmektedir.

2017-2019 dönemleri dikkate alınarak yapılan incelemede, 4706 sayılı Kanun'un 5'inci maddesi kapsamında yapılan satışlardan Belediyeye aktarılması gereken payların tahakkuk ve takibine ilişkin Belediye tarafından hatalı işlem yapıldığı görülmüştür. Kurumun Bankada açılmış bir gecekondu hesabı bulunmamaktadır. Gelen tutarlar doğrudan ilgili diğer hesaplara aktarılıp gelir olarak kaydedilmiştir. Belediyeye Defterdarlık, Hazine ve Maliye Bakanlığı Merkez Saymanlık Müdürlüğü, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Merkez Saymanlık Müdürlüğü ve İlçe Mal Müdürlükleri tarafından taşınmaz satışından elde edilen paylar gönderilmektedir. Defterdarlık ile yapılan yazışma sonucunda 2019 yılında defterdarlık tarafından belediyeye 829.651,66TL gönderilmiştir. Ayrıca ilçe mal müdürlüklerinden de 2017 yılında 111.576,66TL, 2018 yılında 98.418,43TL ve 2019 yılında 75.886,70TL aktarılmıştır.

775 sayılı Gecekondu Kanunu'nun "Fonların teşkili ve kullanılması" başlıklı 12'nci maddesinde, belirtilen kaynaklardan sağlanacak gelirlerin, Türkiye Emlak Kredi Bankasında, ilgili belediyeler adına açılacak özel hesaplarda toplanacağı, 13'üncü maddesinde ise bu fonlarda toplanan paraların nerelerde kullanılması gerektiği açıklanmıştır.

www.balioglu.net

775 sayılı Kanun'un 13 üncü maddesinde; *"Buna göre 12'nci madde gereğince teşkil edilen fonda toplanan paralar, belediyelerce, Toplu Konut İdaresi Başkanlığının izni alınmak şartıyla:*

a)Bu kanundaki amaçlarda kullanılmak üzere arsa sağlanmasında, Toplu Konut İdaresi Başkanlığınca onanan plan ve projelere göre halk konutu, nüve konut veya geçici misafir konutu yapılmasında,

b)Islah olunacak gecekondu bölgeleri ile yeniden tesis edilecek önleme bölgelerinin yol, meydan, kanalizasyon, su, elektrik ve benzerleri gibi kamu hizmet ve tesislerinin Toplu Konut İdaresi Başkanlığınca onanan projelerine göre yapılmasında veya onarılmasında,

c)Kendi bütçe imkânlarıyla karşılanamayan ve fakat bu kanun gereğince yapılması gereken tespit, harita alımı, plan ve projelendirme hizmetlerinde kullanılır. " denilmektedir.

Mevzuat hükümlerinden anlaşılacağı üzere, ilgili fonda biriken paralar 775 sayılı Kanun'un 13 üncü maddesinde açıklanan yerlerde kullanılabilecek, bunun dışındaki yerlerde kullanılamayacaktır. Belediye belli bir fona tahsis niteliğinde olan bu geliri 775 sayılı Kanun'un 13'üncü maddesinde belirtilen yerlere harcanması gerekirken normal bir gelir gibi kayıtlara alınıp amacı dışında harcanmıştır.

4706 ve 775 sayılı Kanun'da belirtildiği üzere fon hesabına gelen payların bu hesaba yatırılması, takip edilmesi, fonda biriken tutarın amacına uygun olarak kullanılması gerekmektedir.

BULGU 38: Hal İşletmesi Devrinde Yönetmelikte Belirlenen Teminatın Alınmaması

Büyükşehir Belediyesi Yeni Hal Kompleksi İşletmecilik Hakkının devrinde yönetmelikte belirlenen teminatın alınmadığı görülmüştür.

5957 sayılı Sebze ve Meyveler İle Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un "Toptancı hallerinin yönetimi" başlıklı 9'uncu maddesinin üçüncü fıkrasında, *"Belediyeler, kurdukları toptancı hallerinin işletilmesini belediye meclisince belirlenecek süre, bedel ve koşullarda devredebilir. Devir işlemlerinin tabi olacağı hükümler, devredilecek işletmelerde aranılacak şartlar ile devir işlemlerine ilişkin diğer usul ve esaslar Bakanlık ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca birlikte belirlenir."* denilmiş ve bu yetkiye istinaden 07.07.2012 gün ve 28346 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Sebze ve Meyve Ticareti ve Toptancı Halleri Hakkında Yönetmelik yürürlüğe girmiştir. Yönetmeliğin "Toptancı hallerinin işletilmesi ve devri" başlıklı 14'üncü maddesinin ikinci fıkrasında, *"Halin işletilmesini devralacak işletmelerde, 12 nci maddenin birinci fıkrasındaki şartlar aranır ve bu işletmelerden ikinci fıkrasındaki belgeler istenir."* denilmiş, 12'nci maddenin birinci fıkrasının (d) bendinde ise en az iki yüz elli bin Türk Lirası tutarında teminat verilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Yeni Hal Kompleksi İşletmecilik Hakkının 10 yıllığına Belediye Meclisinin 14.07.2014 gün ve 459 sayılı kararıyla işletme hakkının devrine karar verilmiş, Encümenin 27.08.2014 gün ve 2014/993 sayılı ihale kararıyla KAYSEM A.Ş.'ye yıllık 1.110.000,00TL olmak üzere 10 yıllığına ihale edilmiş ve 28.09.2014 tarihinden itibaren 10 yıllık kira mukavelanamesi yapılmıştır. Her ne kadar yüklenici 2886 sayılı Kanun gereği %6 kesin teminat vermiş (2019 yılı için 96.116,00TL tutarında) ise de yönetmelikte bahsedilen teminatın bundan farklı hal işletmeciliğine özel teminat olduğu açıktır. Bu nedenle bu teminatın alınmış olması gerekirdi. 250.000,00TL'lik teminatın nakit yatırılması durumunda kurumun bu parayı işletmesinden elde edeceği gelirden mahrum kalınmış olmakta veya teminat mektubu verilmesi durumunda ise yüklenicinin bankaya komisyon vb. gider karşılığı yapacağı ödemeler yapılmamış olmaktadır. Böylece 2014 yılında 250.000,00TL'lik teminatın

www.balioglu.net

alınmaması ile yükleniciye avantaj sağlanmıştır.

Yeni Hal Kompleksi İşletmecilik Hakkının devri nedeniyle Yönetmelikte belirlenen teminatın alınması gerekir.

BULGU 39: Hal İşletmesinde Bir Kişiye Birden Fazla İşyerinin Verilmesi

Büyükşehir Belediyesi yönetiminde bulunan hal işletmesinde bir kişiye dolaylı olarak birden fazla işyerinin verildiği görülmüştür.

5957 sayılı Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un verdiği yetkiye istinaden 07.07.2012 gün ve 28346 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Sebze ve Meyve Ticareti ve Toptancı Halleri Hakkında Yönetmeliğin 28'inci maddesinin üçüncü fıkrasında, *"Toptancı halindeki işyerleri, üretici, üretici örgütü, komisyoncu veya tüccarlara kiralanır ya da satılır. Aynı toptancı halinde/şubesinde bir kişiye doğrudan veya dolaylı olarak en fazla bir işyeri kiralanabilir veya satılabilir. İşyeri, adi şirketlere/ortaklıklara ya da birden fazla gerçek veya tüzel kişiye kiralanamaz veya satılamaz."* denilmiş ve yönetmeliğin geçici 1'inci maddesinin on beşinci fıkrasında da, "*Aynı toptancı halinde/şubesinde birden fazla işyeri bulunanlar ile bir işyerini kullanan adi şirketler/ortaklıklar ya da birden fazla gerçek veya tüzel kişiler, durumlarını 1/7/2015 tarihine kadar 28 inci maddenin üçüncü fıkrasına uygun hale getirir.*" hükmü getirilmiştir.

Yeni Hal Kompleksi İşletmecilik Hakkının 10 yıllığına Belediye Meclisinin 14.07.2014 gün ve 459 sayılı kararıyla işletme hakkının devrine karar verilmiş, Encümenin 27.08.2014 gün ve 2014/993 sayılı ihale kararıyla KAYSEM A.Ş.'ye yıllık 1.110.000,00TL olmak üzere 10 yıllığına ihale edilmiş ve 28.09.2014 tarihinden itibaren 10 yıllık kira mukavelanamesi yapılmıştır. Kayseri Büyükşehir Belediyesine Ait Yeni Hal Kompleksi İşletmecilik Hakkının 10 Yıllığına Devredilmesine İlişkin Teknik Şartnamenin 10'uncu maddesinde, *"Toptancı halinde gerçek veya tüzel kişilere birden fazla dükkan kiralanmayacaktır. Doğrudan veya dolaylı olarak birden fazla dükkan kiraladığı tespit edilenlerin kira sözleşmesi belediye encümeni tarafından tek taraflı olarak fesih edilir."* denilmiştir.

Yeni Hal Kompleksindeki 24 numaralı işyerinin kiracısı aynı zamanda 22 ve 25 numaralı işyerinin kiracısı şirketin ortağı, 66 numaralı işyerinin kiracısı aynı zamanda 65

www.balioglu.net

numaralı işyerinin kiracısı şirketin ortağı, 73 numaralı işyerinin kiracısı aynı zamanda 71 numaralı işyerinin kiracısı şirketin ortağı, 86 numaralı işyerinin kiracısı aynı zamanda 87 numaralı işyerinin kiracısı şirketin ortağı, 88 numaralı işyerinin kiracısı aynı zamanda 89 numaralı işyerinin kiracısı şirketin ortağı, 94 numaralı işyerinin kiracısı aynı zamanda 93 numaralı işyerinin kiracısı şirketin ortağıdır. Bu bilgilere göre bir kişiye birden fazla işyerinin verildiği anlaşılmaktadır. Yönetmeliğe aykırı olarak bir kişiye birden fazla işyerinin doğrudan veya dolaylı olarak kiralanma durumlarının 01.07.2015 tarihine kadar mevzuata uygun hale getirilmesi gerektiği halde yapılmamıştır.

Yönetmeliğin 28'inci maddesinin üçüncü fıkrası ile geçici 1'inci maddesinin onbeşinci fıkrasına uygun olarak 01.07.2015 tarihine kadar yapılması gereken durumla ilgili gerekli işlem yapılmalıdır.

BULGU 40: Hal Kompleksi İşletmecilik Hakkının 10 Yıllığına Devredilmesine İlişkin Kiralamada Kira Artışının Sözleşme ve Eki şartnamelere Aykırı Yapılması

www.balioglu.net

Kayseri Büyükşehir Belediyesine Ait Yeni Hal Kompleksi İşletmecilik Hakkının 10 Yıllığına Devredilmesine İlişkin kiralama işinde artışların üretici fiyatları endeksi olması gerekirken 2018 yılı için bu endeksin kullanılmadığı görülmüştür.

Kayseri Büyükşehir Belediyesine Ait Yeni Hal Kompleksi İşletmecilik Hakkının 10 Yıllığına Devredilmesine İlişkin İdari Şartnamenin 3'üncü maddesinde, *"kiraya verilecek Hal işletmecilik hakkının bir yıllığının muhammen bedeli KDV dahil 1.100.000,00TL olup, geçici teminatı 33.000,00TL'dir. İkinci yıl ve müteakip yıllar kira bedelleri, cari yıl kira bedelinin Devlet İstatistik Enstitüsünce artışın yapılacağı ayda yayınlanan Üretici Fiyatları Endeksi (bir önceki yılın aynı ayına % değişim oranı) oranında artırılması suretiyle hesaplanacaktır. İhalede artırıma konu olacak bedel ilk yıl kirası olacaktır.",* 12'nci maddesinde, *"ihalede belirlenen bedelin 1/12'si sözleşmenin başlangıç tarihinde, geri kalan kısım ise sözleşmenin başlangıç tarihini takip eden 11 ay içerisinde 11 taksitte ödenecektir.",* sözleşmesinde ise *"ihale şartnamesinin 12'nci maddesi gereğince 1/12'si sözleşmenin başlangıç tarihinde, geri kalan kısım ise sözleşmenin başlangıç tarihini takip eden 11 ay içerisinde 11 taksitte ödenecektir."* düzenlemeleri yapılmıştır. Sözleşmenin başlangıç tarihi 28.09.2014'dir. Bu hükümlere göre her ayın 28'inde kira bedelinin yatırılması, yatırılmadığı takdirde ise gecikilen süre için akdi faiz alınmalıdır. Sözleşmenin başlangıcı 28.09.2014 olduğuna göre, artışlarda uygulanacak endeks ilgili yılın Eylül ayı başında yayımlanan Ağustos ayı endeksi

olacaktır. 2018 yılı Eylül ayına kadar sözleşme gereği ÜFE endeksi uygulanmış, Eylül 2018'de ÜFE yerine TÜFE oranı uygulanmış, Eylül 2019 tarihinde tekrar ÜFE oranı uygulanmıştır. Mevzuata aykırı olarak Eylül 2018 tarihinde ÜFE yerine TÜFE oranının uygulanması sonucu Eylül 2018-Eylül 2019 arası için 201.088,00TL ve Eylül 2019-Eylül 2020 arası için 228.299,00TL olmak üzere toplam 429.387,00TL eksik kira tahakkuk ve tahsilatına neden olunmuştur.

Dönem	TÜFE	ÜFE	İdarenin Uyguladığı Oran	İdarenin Uyguladığı Yıllık Kira Bedeli	Olması Gereken Yıllık Kira Bedeli
Eylül 2014					
Eylül 2015	7,14	6,21	6,21	1.110.000,00	1.110.000,00
Eylül 2016	8,05	3,03	3,03	1.178.931,00	1.178.931,00
Eylül 2017	10,68	16,34	16,34	1.413,127,00	1.413,127,00
Eylül 2018	17,90	32,13	17,90	1.666.077,00	1.867.165,00
Eylül 2019	15,01	13,45	13,45	1.890,000,00	2.118.299,00

Kamu idaresi cevabında, her ne kadar idari şartnamenin 3'üncü maddesinde ÜFE endeks parametresi olarak belirlenmiş olsa da, endekslemenin söz konusu teknik şartnamenin 4'üncü maddesine istinaden yapıldığı, ilgili dönemde gerçekleşen ekonomik konjonktür ile ÜFE-TÜFE enflasyon oranları arasındaki oluşan anormal farkın belirleyici olduğu, 6217 sayılı Kanun'a 04.07.2012 tarih ve 6353 sayılı Kanun'un 53'üncü maddesiyle eklenen geçici 2'nci madde ile mezkûr maddeye 17.01.2019 tarih ve 7161 sayılı Kanun'un 59'uncu madde ile ilave edilen fıkranın ve yine 7161 sayılı Kanun'un 69'uncu madde hükmü dikkate alındığında TÜFE dikkate alınarak yapılan endekslemenin mevzuata uygun olduğu, 2019/Eylül'de yapılan kira artışında ise idari şartnamede belirlenen ÜFE parametresinin dikkate alındığı ifade edilmiştir.

Kayseri Büyükşehir Belediyesine Ait Yeni Hal Kompleksi İşletmecilik Hakkının 10 Yıllığına Devredilmesine İlişkin Teknik Şartnamenin 3'üncü maddesinde, *"İhale KDV dahil 1.100.000,00TL muhammen bedel ile çıkılacak ve ihaleyi kazanacak olan firma, ikinci ve müteakip yılların işletme bedelini ÜFE oranında artırılacak ve yıllara tekabül edecek işletme bedelleri sözleşmenin başlangıç tarihinden itibaren 12 eşit taksitte ödeyecektir."* ve 4'üncü maddesinde ise, *"Dükkanların tavan kira bedelleri ile kantar, giriş ve otopark ücretleri Belediye Encümenince belirlenir."* denilmektedir. Görüleceği üzere Teknik Şartnamenin 3'üncü maddesinde işletme bedelinin ÜFE oranında artırılacağı özel olarak düzenlenmiştir. Esasen bu hüküm İdari Şartnamenin 3'üncü maddesiyle de uyumludur. Teknik Şartnamenin

www.balioglu.net

4'üncü maddesinin ise işletme bedelinin artışıyla ilgisinin bulunmadığı açıktır.

Kayseri Büyükşehir Belediyesine Ait Yeni Hal Kompleksi İşletmecilik Hakkının 10 Yıllığına Devredilmesine İlişkin kiralama işinde artışların İdari ve Teknik Şartnamenin 3'üncü maddesinde belirtildiği üzere Üretici Fiyatları Endeksi (bir önceki yılın aynı ayına % değişim oranı) oranında artırılması suretiyle hesaplanması ve eksik alınan kira bedellerinin tahsili sağlanmalıdır.

BULGU 41: Halde Bulunan İşyerlerinden Alınacak Teminatla İlgili Mevzuata Uyulmaması

Büyükşehir Belediyesi tarafından işletmesi devredilen halde bulunan yerlerin kiracılarından alınan teminatın mevzuata uygun olmadığı görülmüştür.

01.01.2012 tarihinde yürürlüğe giren 5957 sayılı Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un *"Teminat"* başlıklı 12'nci maddesinin birinci fıkrasında, Ticarî güvenin sağlanması ve tarafların haklarının korunması amacıyla, toptancı hallerinde faaliyet gösterenlerden, belediye meclisince belirlenen miktarda nakit, banka teminat mektubu, Hazine bonosu, Devlet tahvili, hisse senedi, gayrimenkul rehni, sigorta teminatı ve nakde çevrilebilir diğer kıymetlerin teminat olarak alınacağı, beşinci fıkrasında, bu madde kapsamında alınacak asgari teminatlara, bunların muhafazası, nakde çevrilmesi ve tamamlattırılmasına, zarar görene ödenmesine, toplam teminat tutarı içinde gayrimenkul rehni oranına, teminatın iadesine ve teminatlarla ilgili diğer hususlara ilişkin usul ve esasların Bakanlıkça belirleneceği belirtilmiş ve 07.07.2012 gün ve 28346 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Sebze ve Meyve Ticareti ve Toptancı Halleri Hakkında Yönetmeliğin *"Toptancı hallerinin işletilmesi ve devri"* başlıkı 14'üncü maddesinde, Belediyelerin kurdukları toptancı hallerinin işletilmesini belediye meclisince belirlenecek süre, bedel ve koşullarda devredebileceği, devrin belediyenin sorumluluğunu ortadan kaldırmayacağı, *"Teminat"* başlıklı 31'inci maddesinde, Belediye, özel ve işletim yetkisi devredilmiş toptancı hallerinde faaliyet gösterenlerin, ticarî güvenin sağlanması ve tarafların haklarının korunması amacıyla bu maddeye göre teminat vereceği, halde faaliyet gösterenlerden alınacak teminat tutarının, kiracılar için haldeki işyerinin, malikler için ise bulunduğu toptancı halinde kiralama yoluyla işletilen emsal işyerinin bir yıllık kira bedelinden az olmamak üzere her yılın Ocak ayında belediye meclisince belirleneceği, **teminatların ilgili belediye adına ve lehine düzenleneceği** ve gayrimenkul

www.balioglu.net

teminatlarında ilgili belediye adına ve lehine birinci dereceden ipotek kurulacağı, teminatların doğruluğu ve geçerliliğinin ilgili belediye tarafından kontrol edileceği, teminatların ilgili belediye ve teminatı veren tarafından bir tutanağa bağlanacağı, teminat tutanağının iki nüsha olarak düzenleneceği ve yetkili temsilciler tarafından imzalanacağı, tutanağın bir nüshasının ilgiliye verileceği bir nüshasının dosyasında muhafaza edileceği, teminatların ilgili belediye bünyesinde ya da bankalarda muhafaza edileceği belirtilmiştir.

Yeni Hal Kompleksi İşletmecilik Hakkının 10 yıllığına Belediye Meclisinin 14.07.2014 gün ve 459 sayılı kararıyla işletme hakkının devrine karar verilmiş, Encümenin 27.08.2014 gün ve 2014/993 sayılı ihale kararıyla KAYSEM A.Ş.'ye yıllık 1.110.000,00TL olmak üzere 10 yıllığına ihale edilmiş ve 28.09.2014 tarihinden itibaren 10 yıllık kira mukavelanamesi yapılmıştır.

Alınacak teminat tutarının bir yıllık kira bedelinden az olmamak üzere her yılın Ocak ayında belediye meclisince belirlenmesi gerektiği halde Meclis tarfından belirleme yapılmamıştır. Hallerdeki işletmelerin bir kısmından teminat ya hiç alınmamış veya bir yıllık kira bedelinden düşük tutarda alınmıştır. Yönetmeliğin 24'üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde belirtildiği üzere toptancı halindeki işyerlerinde faaliyet gösterenlerden alınan ve kesilen teminatlara ilişkin bilgiler teminat defterine kaydedilmesi gerekirken teminat defteri tutulmamıştır. Kanunun 11'inci maddesinin altıncı fıkrasının (a) bendine göre teminatını süresinde vermeyenlerin veya eksilen teminatını süresinde tamamlamayanların kira sözleşmelerinin feshine ya da satış işlemlerinin veya tahsislerinin iptaline belediye encümenince karar verileceği, aynı maddenin yedinci fıkrasında ise kira sözleşmesinin feshine ya da satış işleminin veya tahsisin iptaline ilişkin kararın kendilerine tebliğinden itibaren, belediye toptancı halinde faaliyet gösterenler işyerlerini otuz gün içinde tahliye etmeye mecbur olduğu, bu süre sonunda tahliye edilmeyen yerlerin belediye zabıtası tarafından tahliye ettirileceği belirtilmiştir.

Halde bulunan işyerlerinden alınacak teminat tutarının bir yıllık kira bedelinden az olmamak üzere her yılın Ocak ayında belediye meclisince belirlenmesi, teminatın alınması ve deftere kaydedilmesi ile teminatları yatırmayanlarla ilgili olarak Kanunun 11'inci maddesinin altı ve yedinci fıkrasına göre işlem yapılması gerekir.

www.balioglu.net

BULGU 42: Kesinleşen Sayıştay İlamlarının Tahsilinin Kanun ve Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğe Uygun Yapılmaması

İlgili yıl hesaplarına ait ilamlarda yer alıp kesinleşen tutarların sorumlulardan tahsili için gerekli işlemlerin Kanun ve Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik hükümlerine uygun yapılmadığı görülmüştür.

6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun "*Kamu idareleri ve görevlilerinin sorumluluğu"* başlıklı 9'uncu maddesinin üçüncü fıkrasında, *"Hesabı bu Kanun hükümlerine göre zamanında ve tam olarak vermeyen sorumlular veya diğer ilgililer ile Sayıştay denetimine giren kamu idareleri görevlilerinden, denetleme ve yargılama sırasında, istenilen her çeşit bilgi, belge ve defterleri vermeyen ve denetleme ve yargılamayı güçleştirenlerin aylıkları, Sayıştayın istemi üzerine ilgili kamu idarelerince, hesabı veya istenen bilgi, belge ve defterleri eksiksiz verinceye kadar yarım olarak ödenir. Yarım aylık kesilmeye başlandığı tarihten itibaren muhasebe yetkilileri en çok üç ay, diğer görevliler ise Sayıştayca belli edilen süre içinde yine hesabı veya istenilen bilgi, belge ve defterleri vermez veya denetleme ve yargılamayı güçleştiren sebepleri ortadan kaldırmazlarsa, bu defa ilgili kamu idarelerince mevzuatındaki usule göre görevden uzaklaştırılarak haklarında gerekli soruşturma veya kovuşturma yapılır."*, dördüncü fıkrasında, *"Sayıştay ilamlarının infazını izlemeyen ve gereklerini yerine getirmeyenler hakkında da üçüncü fıkradaki hükümler uygulanır.", yedinci fıkrasında, "Yukarıdaki hükümlere uymayanlar ile 6 ncı maddenin birinci ve ikinci fıkralarının gereklerini haklı bir sebebe dayanmaksızın tam olarak ve zamanında yerine getirmeyen ilgililer hakkında Sayıştayın istemi üzerine disiplin veya ceza kovuşturması yapılır*.", "*İlamların infazı*" başlıklı 53'üncü maddesinde, *"(1) Sayıştay ilamları kesinleştikten sonra doksan gün içerisinde yerine getirilir. İlam hükümlerinin yerine getirilmesinden, ilamların gönderildiği kamu idarelerinin üst yöneticileri sorumludur.*

(2) İlamlarda gösterilen tazmin miktarı hüküm tarihinden itibaren kanuni faize tabi tutularak, 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu hükümlerine göre tahsil olunur." düzenlemesi yer almaktadır.

19.10.2010 tarih ve 27790 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6085 sayılı Sayıştay Kanunu 832 sayılı Sayıştay Kanunu'nu yürürlükten kaldırmıştır. 6085 sayılı Kanun'un Geçici 3'üncü maddesinin ikinci fıkrasında, *"Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce başlanmış seçim, denetim ve hükme bağlama işlemleri 832 sayılı Kanun*

www.balioglu.net

hükümlerine göre sonuçlandırılır." düzenlemesi yapılmış olup, buna göre 6085 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihten önceki hesabının sonuçlandırılmasında 832 sayılı Kanun hükümleri uygulanacaktır. Mülga 832 sayılı Sayıştay Kanunu'nun "*İlamların İnfazı*" başlıklı 64'üncü maddesinde, "*Sayıştay ilamları kesinleştikten sonra 45 inci madde gereğince yerine getirilir. İlamların yerine getirilmesini izlemekten, ilamların gönderildiği dairelerin en büyük amiri sorumludur. İlamlarda gösterilen zimmet ve tazminlerde zimmetler vukuu tarihinden; tazminler ise hükmedildikleri tarihten itibaren faize tabi olarak, icra ve iflas Kanunu hükümlerine göre tahsil olunur. Ancak, bu suretle eklenecek faizin tutarı, zimmet veya tazminine karar verilen miktarın %10'unu geçemez."* hükmü yer almaktadır. İlam hükmü 6085 sayılı Kanun öncesi olanlarda ilamın yerine getirilmesi yukarıda belirtildiği üzere 832 sayılı Kanun'a göre sonuçlandırılacaktır.

19.10.2006 gün ve 26324 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin "*Rızaen ve sulh yolu ile tahsilat"* başlıklı 13'üncü maddesinin dördüncü fıkrasında, *"Aylıklardan yapılacak kesinti tutarı, sorumlulara ve/veya ilgililere yapılan her türlü aylık, ödenek, zam, tazminat dahil bir aylık net ödemelerinin dörtte birinden az, üçte birinden çok olamaz."*, *"Kamu zararından doğan alacaklarda taksitlendirme"* başlıklı 16'ncı maddenin birinci fıkrasında, "*Kamu zararından doğan alacaklar, sorumluların ve/veya ilgililerin talebi üzerine kamu idaresince taksitlendirilebilir*.", ikinci fıkrasında, *"Taksitlendirme süresi azami beş yıldır*.", beşinci fıkrasında*, "Sorumluların ve/veya ilgililerin yazılı taksitlendirme talebi üzerine, sorumlu ve/veya ilgili ile idare arasında, taksitlendirmenin süresini, taksit sayısı ve tutarları ile ödeme zamanlarını belirleyen bir ödeme planı yapılır. Sorumlulardan ve/veya ilgililerden taksitlerini ödeme planına uygun ve vadesinde düzenli olarak ödeyeceklerine dair "resen borç senedi ve kefaletname*" *alınır. Kanunun 79 uncu maddesi uyarınca merkezi yönetim bütçe kanununda belirlenen parasal sınırın üzerindeki kamu zararı alacaklarına* ilişkin olarak düzenlenecek "resen borç senedi ve kefaletname" için noter tasdiki aranır." düzenlemeleri yapılmıştır.

İlgili yıl hesaplarının yargılanması sonucu ilamlarda sorumlulara ödettirilmesine karar verilen ve kesinleşen tutarların bir kısmının anapara ve faizi ile birlikte tahsil edildiği, bir kısmının anaparasının tahsil edildiği ve faizin alınmadığı, bir kısmının ise anapara ve faizin tahsil edilmediği görülmüştür. 1999, 2006, 2007, 2008, 2010, 2012, 2014, 2016 ve 2017 hesap yıllarına ait bilgiler Mali Hizmetler Daire Başkanlığındadır. İlgili yıl ilamında tazmin hükmolunan tutarların bir kısmı tahsil edilmiş olmasına karşın faiz alınmamış, bir kısmının ise tahsilatı yapılmamış olmasına karşın tahsilatın yapılmasıyla ilgili süreç Kanun ve

www.balioglu.net

Yönetmeliğe uygun işletilmemiştir.

Sayıştay ilamının kesinleşmesi üzerine üst yönetici olan Belediye Başkanı ilamda belirtilen sorumlulardan rızaen ödemeyi kabul etmeyenlerle ilgili Yönetmeliğin "*İcra yoluyla tahsilat"* başlıklı 15'inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "*Sayıştay ve mahkeme ilâmları ile hüküm altına alındığı halde sorumluları ve/veya ilgilileri tarafından rızaen ödenmeyen kamu zararından doğan alacaklar, 2004 sayılı Kanun hükümlerine göre tahsil edilir."* hükmüne göre işlem yapması gerekir. Rızaen ödemeyi kabul edenlerle ilgili de kişiye yapılan net ödemelerin dörtte birinden az ve üçte birinden çok olmayan tutarın alınması, taksitlendirmenin süresini, taksit sayısı ve tutarları ile ödeme zamanlarını belirleyen bir ödeme planı yapılması ve taksitlendirme süresinin en fazla beş yıl olması, sorumlulardan taksitlerini ödeme planına uygun ve vadesinde düzenli olarak ödeyeceklerine dair "resen borç senedi ve kefaletname" alınması, ilgili yıl için Kanunun 79'uncu maddesi uyarınca merkezi yönetim bütçe kanununda belirlenen parasal sınırın üzerindeki kamu zararı alacaklarına ilişkin olarak düzenlenecek "resen borç senedi ve kefaletname" için noter tasdiki aranacağı belirtilmiş olmasına karşın bu hükümlere uyulmamıştır. Rızaen tahsilatta kişilerin istediği miktarda ödeme yaptığı ve "resen borç senedi ve kefaletname" düzenlenmediği, taksit tutarlarının net ödemelerin dörtte birinden az olduğu görülmüştür. 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun 53'üncü maddesinde ilamlarda gösterilen tazmin miktarının hüküm tarihinden itibaren kanuni faize tabi tutulacağının belirtilmesine ve ilam maddelerinde hüküm tarihinden itibaren işleyecek faizleri ile ödettirilmesine karar verildiği halde tazmin hükmolunan tutarlardan tahsil edilenlerle ilgili faiz tahsilatı yapılmamıştır. Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 2017/8-1856 Esas ve 2017/1725 karar sayılı ilamında, kesinleşen Sayıştay kararlarına karşı ilamların icrası yoluyla takip yapılabileceği kararının da göz önüne alınarak gerekli işlem yapılmalıdır. İlamın kesinleştiği yılda görev başında olan Belediye Başkanı ile mevcut Belediye Başkanı Kanun hükmünü uygulamayarak görevini yapmamış olmaktadır.

Kamu idaresi cevabında, listede yer alan 14 ilam bedelinin anapara kısmının ödendiği ancak faiz tahsil edilmediğinin belirtildiği, faiz başlangıç süresinin ilamların ilgili şahsa tebliği ve ödeme istenmesi ile başladığı, ilamların ilgili şahıslara tebliği ile ödemenin talep edildiği ve gerekli ödemelerin yapıldığı, böylece ilamların yerine getirildiği, 2006 yılına ait ilamın 4 numaralı maddesi ile 2017 yılına ait ilamın 3 numaralı maddesinde tazmine konu edilen ödemelerin Belediye Bütçesinden değil, ilgili yıla ait belediye hukuk biriminin vekâlet ücretlerinin toplandığı emanet hesabından yapıldığı, emanet hesabından yapılan bu ödeme nedeniyle kamu zararı oluşmadığı ifade edilmiştir.

www.balioglu.net

6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun "*İlamların infazı*" başlıklı 53'üncü maddesinin ikinci fıkrasına göre, ilamlarda gösterilen tazmin miktarı hüküm tarihinden itibaren kanuni faize tabi tutularak 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu hükümlerine, Mülga 832 sayılı Sayıştay Kanunu'nun "*İlamların İnfazı*" başlıklı 64'üncü maddesine göre de tazminler hükmedildikleri tarihten itibaren faize tabi olarak İcra ve İflas Kanunu hükümlerine göre tahsil olunmaktadır. Görüleceği üzere faizin başlangıcı kamu idaresi cevabında belirtildiği gibi ilamların ilgili şahsa tebliği olmamaktadır. İlamların yerine getirilmesi anapara ve faizin ödenmesi ile tamamlanmaktadır. İlamlarda yer alan anaparanın ödenmesi ilam hükmünün yerine getirildiğini göstermemektedir. Bilakis anapara ve faizin birlikte tahsiliyle ilam hükmü yerine getirilmiş olmaktadır. Kamu idaresi cevabında emanet hesabından yapılan ödeme için kamu zararı oluşmadığı ifade edilmiş ise de, ilamda tazmin hükmolunduğuna göre kamu zararı olduğu konusunda ihtilaf bulunmamaktadır.

Kesinleşen ilgili yıl Sayıştay ilamlarının 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun 53'üncü maddesi ile mülga 832 sayılı Kanun'un 64'üncü maddesi ve Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik hükümlerine uygun olarak sorumlulardan tahsil edilmesi ve hüküm tarihinden tahsilatın yapıldığı tarihe kadar işleyecek faizlerinde alınarak tahsilat işlemine ait sürecin işletilmesi gerekir.

www.balioglu.net

Tablo 7: Sayıştay İlamlarına Ait liste

Hesabın Yılı	İlam Madde No	Tutar	İlam Sonucuna Göre Yapılan İşlem	İlam Sonucuna Göre Yapılması Gereken İşlem
1999	1	6.894,46	Tahsil edilmedi.	Ana para ve faiz tahsil edilmeli.
1999	1	695,86	Ana para tahsil edildi. Faiz alınmadı.	Faiz tahsil edilmeli.
2006	3	32.354,04	Ana para tahsil edildi. Faiz alınmadı.	Faiz tahsil edilmeli.
2006	4	38.236,00	Ana para tahsil edildi. Faiz alınmadı.	Faiz tahsil edilmeli.
2006	9	140.779,02	Ana para tahsil edildi. Faiz alınmadı.	Faiz tahsil edilmeli.
2007	3	15.585,00	Tahsil edilmedi.	Ana para ve faiz tahsil edilmeli.
2008	1	2.142,65	Ana para tahsil edildi. Faiz alınmadı.	Faiz tahsil edilmeli.
2010	4	13.036,95	Tahsil edilmedi.	Ana para ve faiz tehsil edilmeli.
2012	3	9.084,90	Ana para tahsil edildi. Faiz alınmadı.	Faiz tahsil edilmeli.
2012	4	2.142,80	Ana para tahsil edildi. Faiz alınmadı.	Faiz tahsil edilmeli.
2012	4	125,95	Tahsil edilmedi.	Ana para ve faiz tahsil edilmeli.
2012	11	3.156,50	Ana para tahsil edildi. Faiz alınmadı.	Faiz tahsil edilmeli.
2012	12	2.190,25	Ana para tahsil edildi. Faiz alınmadı.	Faiz tahsil edilmeli.
2012	13	1.566,69	Ana para tahsil edildi. Faiz alınmadı.	Faiz tahsil edilmeli.
2014	1	40.630,80	Ana para tahsil edildi. Faiz alınmadı.	Faiz tahsil edilmeli.
2016	11	286.580,00	Ana para tahsil edildi. Faiz alınmadı.	Faiz tahsil edilmeli.
2016	25	13.665,00	Ana para tahsil edildi. Faiz alınmadı.	Faiz tahsil edilmeli.
2017	3	18.810,04	Ana para tahsil edildi. Faiz alınmadı.	Faiz tahsil edilmeli.

BULGU 43: Vekalet Ücretlerinin Kaydında Hatalı Uygulama Yapılması

Belediyenin kazandığı vekâlet ücretinin kaydının ve dağıtımının 659 sayılı Kararnameye uygun yapılmadığı görülmüştür.

659 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin "*Davalardaki temsilin niteliği ve vekâlet ücretine hükmedilmesi ve dağıtımı"* başlıklı 14'üncü maddesinde,

"(1) Tahkim usulüne tabi olanlar dâhil adli ve idari davalar ile icra dairelerinde idarelerin vekili sıfatıyla hukuk birimi amirleri, muhakemat müdürleri, hukuk müşavirleri ve avukatlar tarafından yapılan takip ve duruşmalar için, bu davaların idareler lehine neticelenmesi halinde, bunlar tarafından temsil ve takip edilen dava ve işlerde ilgili mevzuata göre hükmedilmesi gereken tutar üzerinden idareler lehine vekalet ücreti takdir edilir.

(2) İdareler lehine karara bağlanan ve tahsil olunan vekalet ücretleri, hukuk biriminin bağlı olduğu idarenin merkez teşkilatında bir emanet hesabında toplanarak idare hukuk biriminde fiilen görev yapan personele aşağıdaki usul ve sınırlar dâhilinde ödenir.

a) Vekâlet ücretinin; dava ve icra dosyasını takip eden hukuk birimi amiri, hukuk müşaviri, muhakemat müdürü veya avukata %55'i, dağıtımın yapıldığı yıl içerisinde altı aydan fazla süreyle hukuk biriminde fiilen görev yapmış olmak şartıyla, hukuk birimi amiri, hukuk müşaviri, muhakemat müdürü ve avukatlara %40'ı (...)(1) eşit olarak ödenir.

b) Ödenecek vekâlet ücretinin yıllık tutarı; hukuk birimi amiri, hukuk müşaviri, muhakemat müdürü, avukatlar için (10.000) gösterge (...)(1) rakamının, memur aylıklarına uygulanan katsayı ile çarpımı sonucu bulunacak aylık brüt tutarının oniki katını geçemez.

c) Yapılacak dağıtım sonunda arta kalan tutar, hukuk biriminde görev yapan ve (b) bendindeki tutarları dolduramayan hukuk birimi amiri, hukuk müşaviri, muhakemat müdürü ve avukatlara ödenir. Bu dağıtım sonunda arta kalan tutar üçüncü bütçe yılı sonunda ilgili idarenin bütçesine gelir kaydedilir.

(3) Hizmet satın alınan avukatlara yapılacak ödemeler bu madde kapsamı dışındadır."

düzenlemesi yapılmıştır. 659 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 18'inci maddesi gereği belediyelerde vekâlet ücretlerinin tahsili ve dağıtımında bu Kanun Hükmünde Kararname hükümleri uygulanacaktır. 659 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 14'üncü

www.balioglu.net

maddesinin ikinci fıkrasının (b) bendinde yer alan 10.000 gösterge rakamı Kamu Görevlilerinin Geneline ve Hizmet Kollarına Yönelik Mali ve Sosyal Haklara İlişkin 2018 ve 2019 Yıllarını Kapsayan Toplu Sözleşmede yapılan belirleme ile 20.000 olarak uygulanacaktır.

Belediyenin taraf olduğu davalar sonucu lehine hükmedilen vekâlet ücretleri emanet hesabına alacak kaydedilecek, kaydedilen tutarlar yukarıda belirtilen madde çerçevesinde dağıtılacak, artan tutarlar ise 659 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 14'üncü maddesinin ikinci fıkrasının (c) bendinin ikinci cümlesinde yer alan, "Bu dağıtım sonunda arta kalan tutar üçüncü bütçe yılı sonunda ilgili idarenin bütçesine gelir kaydedilir." hükmüne göre gelir kaydedilecektir.

Belediyenin kazanmış olduğu davalardan kurum lehine hükmedilen vekâlet ücretinden tahsil edilenler emanet hesabına kaydedilmektedir. Emanet hesabına kayıt yapılırken davayı takip eden hukuk birimi amiri, hukuk müşaviri veya avukatın ismi belirtilmeden yatırılmaktadır. 659 sayılı KHK'nin 14'üncü maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendinde, "*Vekâlet ücretinin; dava ve icra dosyasını takip eden hukuk birimi amiri, hukuk müşaviri, muhakemat müdürü veya avukata %55'i, dağıtımın yapıldığı yıl içerisinde altı aydan fazla süreyle hukuk biriminde fiilen görev yapmış olmak şartıyla, hukuk birimi amiri, hukuk müşaviri, muhakemat müdürü ve avukatlara %40'ı eşit olarak ödenir.*" ile (b) bendinde, *"... gösterge rakamının, memur aylıklarına uygulanan katsayı ile çarpımı sonucu bulunacak aylık brüt tutarının oniki katını geçemez"* denilmek suretiyle iki ölçüt getirilmiştir. Getirilen iki ölçütün uygulanabilmesi için kazanılan vekâlet ücretinin emanet hesabına yatırılması sırasında davayı takip eden kişi/kişilerin isimlerinin belirtilmesi gerekir. Vekâlet ücretinin emanet hesabına yatırılması sırasında davayı takip edenlerin isimlerinin belirtilmemesi sonucunda, emanet hesabından vekâlet ücreti ödenirken 14'üncü maddenin ikinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen ölçütün kullanılması mümkün olmamaktadır. Yapılan bu uygulama hatalıdır.

Kazanılan vekâlet ücretlerinin emanet hesabına yatırılması sırasında davayı temsil ve takip etmekle görevli olan kişilerin isimlerinin belirtilmesi ve dağıtımın da 659 sayılı Kararnamenin 14'üncü maddesindeki ölçütlere göre yapılması gerekir.

www.balioglu.net

BULGU 44: Yüklenicilerin Sosyal Güvenlik Kurumuna Olan Borçlarının Hak Edişlerden Kesilmemesi

Kayseri Büyükşehir Belediyesinin 2019 yılı hesabının incelenmesi sonucunda bazı yüklenicilere yapılan hakediş ödemelerinde yüklenicinin Sosyal Güvenlik Kurumuna olan borçlarının kesilmediği görülmüştür.

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun *"Prim ve idari para cezası borçlarının hakedişlerden mahsubu, ödenmesi ve ilişiksizlik belgesinin aranması*" başlıklı 90'ıncı maddesinin ikinci fıkrasında, "*İşverenlerin hakedişleri, Kuruma idari para cezası, prim ve prime ilişkin borçlarının olmaması kaydıyla ödenir. Kesin teminatları ise ihale konusu işle ilgili olarak Kuruma borçlarının bulunmadığının tespit edilmesinden sonra iade edilir. İşverenlerin, kamu idareleri ile döner sermayeli kuruluşlar, bankalar ve kanunla kurulan kurum ve kuruluşlar nezdindeki her çeşit alacak, teminat ve hakedişleri üzerinde işçi ücreti alacakları hariç olmak üzere yapılacak her türlü devir, temlik ve el değiştirme, Kurum alacaklarını karşılayacak kısım ayrıldıktan sonra, kalan kısım üzerinde hüküm ifade eder*" denilmiştir. Aynı maddenin beşinci fıkrasında ise maddede belirtilen yükümlülüklerin yerine getirilmeden hakediş ödenmesi durumunda ilgililer hakkında genel hükümlere göre idari ve cezai işlem yapılacağı ifade edilmiştir.

www.balioglu.net

Kamu idarelerinin yüklenicilere yapılacak hakediş ödemelerinde SGK'ye olan borçlarının kesilip SGK'ye ödenmesi gerekmektedir. Kesinti yapılmadan hakediş ödemelerinin gerçekleştirilmesi halinde idarenin yaptırımlarla karşı karşıya kalma riski ortaya çıkmaktadır.

Hem mevzuata uygunluk açısından hem de belediyenin yaptırımlarla karşı karşıya kalmaması açısından hakediş ödemelerinde yüklenicilerin SGK'ye olan borçlarının kesilmesi gerekmektedir.

BULGU 45: Muhasebe Kayıtlarının Silinebilmesi

İdarenin muhasebe sistemine ilişkin yapılan incelemede, bazı yevmiye kayıtlarının silindiği, silinen yevmiye numaralarıyla yeni kayıtlar yapıldığı görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin "Yevmiye sistemi, muhasebeleştirme belgeleri ve açılış kayıtları" başlıklı 43'üncü maddesinin birinci fıkrasında, işlemlerin yevmiye tarih ve numara sırasına göre ve maddeler halinde yevmiye defterine günlük olarak kaydedileceği, dördüncü fıkrasında, muhasebeleştirme belgelerinin yevmiye

tarih ve numarası sütunlarına, gerçekleşen işlemlerin kayda geçirildikleri tarih ile hesap döneminin başında 1'den başlayıp, hesap döneminin sonuna kadar devam eden birer numara verileceği, "Kullanılacak defterler ve kayıt düzeni" başlıklı 44'üncü maddesinde, Yönetmeliğin uygulanmasında yevmiye defterinin kullanılacağı, "Kayıt yanlışlıklarının düzeltilmesi" başlıklı 503'üncü maddesinde ise, kurumsal, fonksiyonel ve finansman tipi sınıflandırma kodlarında yapılan kayıt hatalarının düzeltilmesi durumu hariç olmak üzere, yevmiye kayıtlarında meydana gelebilecek her türlü yanlışlığın ancak muhasebe kaydıyla düzeltileceği belirtilmiştir.

Yönetmelikte belirtildiği üzere işlemler yevmiye tarih ve numara sırasına göre yevmiye defterine günlük olarak kaydedilmeli, 1'den başlayıp hesap dönemi sonuna kadar sırasıyla devam eden yevmiye numaraları verilmeli, düzeltilmesi gereken bir hata var ise de, yönetmelikte belirtilen sınıflandırma kodlarında yapılan kayıt hataları hariç olmak üzere, eski kaydı silmeden yeni bir kayıt işlemiyle düzeltmenin yapılması gerekmektedir.

Muhasebe sisteminin yapısına ilişkin olarak yapılan incelemede, muhasebe işlemlerinin Kamu Hesapları Bilgi Sistemi'ne (KBS) kaydının her üç ayda bir gerçekleştirildiği, muhasebe kayıtlarının KBS'ye giriş kaydı yapılmadan önce silinebildiği ve nitekim 270 adet yevmiye kaydının KBS'ye giriş yapılmadan silindiği, log kayıtlarından anlaşılmıştır.

www.balioglu.net

Kamu idaresi cevabında, mevzuata uygun olmayan veya bağlı başka bir işlem kaydı bulunmayan fişlerin sadece aynı gün silme işlemlerine Mali Hizmetler Daire Başkanlığının onay verdiği personellerin yetkilendirildiği ifade edilmiştir. Ancak aynı gün içinde de olsa eski kayıt silinmeden yeni bir düzeltme kaydı yapılmalıdır.

Muhasebe kayıtlarının silinebilmesi muhasebe sisteminin güvenilirliği açısından önemli riskler barındırdığından, yapılacak kayıtlarda belirtilen mevzuat hükümlerine uygun hareket edilmesi, bunun yanında muhasebe sisteminde kayıtların silinmesini engelleyecek önlemlerin alınması gerekmektedir.

BULGU 46: Naklen İtfaiye Erliğine Atanmada Yönetmelik Hükmünün Uygulanmaması

Başka bir kadroda çalışmakta iken itfaiye erliğine geçmek isteyenlerle ilgili İtfaiye Yönetmeliği'nde istenen şartlar gerçekleşmeden atama yapıldığı görülmüştür.

21.10.2006 gün ve 26326 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Belediye İtfaiye Yönetmeliği'nin *"Başka memurluklardan naklen geçiş"* başlıklı 18'inci maddesinde, *"Herhangi bir resmi kuruluştan veya belediyenin diğer hizmet birimlerinde asıl memur iken, belediye itfaiye erliğine geçmek isteyenler; 30 yaşını aşmamaları, 15 inci maddedeki yaş dışındaki diğer şartları taşımaları ve 16 ncı maddede öngörülen sözlü sınavda başarılı olmaları kaydıyla, 657 sayılı Kanuna ve diğer ilgili mevzuat hükümlerine uyularak itfaiye erliğine atanabilir."* denilmiş ve "*İtfaiye erliğine atanma şartları"* başlıklı 15'inci maddesinde, itfaiye erliğine atanmak için 657 sayılı Kanunun 48'inci maddesindeki şartların yanı sıra en az lise veya dengi okul mezunu olması, sağlık açısından kapalı mekan, dar alan ve yükseklik gibi fobisi olmaması kaydıyla itfaiye teşkilatının çalışma şartlarına uygun olması, tartılma ve ölçülme aç karnına, soyunuk ve çıplak ayakla olmak kaydıyla erkeklerde en az 1.67 m, kadınlarda en az 1.60 m boyunda olmak ve boyun 1 m den fazla olan kısmı ile kilosu arasında (+,-) 10 kg. dan fazla fark olmaması ve sınavın yapıldığı tarihte 25 yaşını doldurmamış olması şartlarının aranacağı ve 16'ncı maddesinde de ilk defa itfaiye eri kadrolarına atanacakların yazılı ve sözlü sınav şekline ilişkin düzenlemeler yer almıştır.

www.balioglu.net

Belediye İtfaiye Yönetmeliği'nde 14.11.2017 gün ve 30240 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan değişiklikle Yönetmeliğin *"Başka memurluklardan naklen geçiş"* başlıklı 18'inci maddesi, *"Diğer kamu kurum ve kuruluşları veya belediye hizmet birimlerinde asıl memur kadrosunda çalışanlardan, itfaiye erliğine geçmek isteyenler; 30 yaşını aşmamaları, 15/A maddesinin birinci fıkrasının (b), (c), (e), (f) bentlerindeki şartları taşımaları ve 15/E maddesinde öngörülen sınavda başarılı olmaları kaydıyla, 657 sayılı Kanuna ve diğer mevzuat hükümlerine uyularak itfaiye eri kadrosuna atanabilir.*" şeklinde değiştirilmiştir. İtfaiye erliğine ilk defa atanacaklarla ilgili düzenlemeler yönetmeliğin 15, 15/A, 15/B, 15/C, 15/Ç, 15/D, 15/E, 15/F ve 15/G maddelerinde yer almıştır. "*Sınava kabul için ön şartlar*" başlıklı 15/A maddesinde, sınava katılmak isteyenlerin 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 48'inci maddesinde belirtilen genel şartları taşımaları, en az lise veya dengi okul mezunu olmaları, tartılma ve ölçülme aç karnına, soyunuk ve çıplak ayakla olmak kaydıyla erkeklerde en az 1.67 metre, kadınlarda en az 1.60 metre boyunda olmak ve boyun 1 metreden fazla olan kısmı ile kilosu arasında (+,-) 10 kilogramdan fazla fark olmaması, sınavın yapıldığı tarihte 30 yaşını doldurmamış olmaları, geçerlilik süresi dolmamış KPSS puan türünden sınav duyurusunda belirtilmiş olan asgari puanı almış olmaları, sağlık açısından kapalı mekan, dar alan ve yükseklik gibi fobisi olmaması kaydıyla itfaiye teşkilatının çalışma şartlarına uygun olmaları, itfaiye teşkilatının ihtiyacına göre belirlenen 2918 sayılı Karayolları

Trafik Kanunu hükümlerince verilen sürücü belgesine sahip olmaları gerektiği, 15/E maddesinde adayların bilgi ve yeteneklerini ölçecek şekilde yazılı veya sözlü ile uygulamalı olmak üzere iki bölüm halinde sınav yapılacağı, 16/B maddesinde ataması yapılanların sınavla ilgili belgelerin ilgililerin özlük dosyalarında saklanacağı, 16/C maddesinde sekretarya hizmetlerinin insan kaynaklarından sorumlu birim tarafından yürütüleceği belirtilmiştir.

Belediye İtfaiye Yönetmeliği'nde itfaiye teşkilatının personelinin görev ve yetkileri, mesleğe alınmaları ve nitelikleri ile unvanların düzenleniş biçimi bir bütün olarak değerlendirildiğinde, itfaiye personelinin göreve alınmasının belli niteliklere bağlandığı görülmektedir Görevin özelliği de bunu gerektirmektedir. Bu bağlamda naklen geçişlerde uygulanacak kurallar ayrı bir maddede belirtilmiştir.

06.06.2000 gün ve 24071 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Devlet Personel Başkanlığının 2000/2 sayılı 3269 Sayılı Uzman Erbaş Kanununa Tabi Olarak İstihdam Edilen Uzman Erbaşların Diğer Kamu Kurum ve Kuruluşlarına Atanmalarına İlişkin Tebliğde, 3269 sayılı Uzman Erbaş Kanununa göre istihdam edilen uzman erbaşların 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununa tabi bulunmaları sebebiyle diğer personel kanunlarına tabi herhangi bir kamu kurum ve kuruluşlarına naklen atanamayacakları, ancak 3269 sayılı Kanun'a göre uzman erbaş kadrolarında istihdam edilmeleri sebebiyle 657 sayılı Kanunun 54'üncü maddesi de dikkate alınarak azami adaylık süresi kadar çalışılmış ve kendi istekleriyle sözleşmelerini feshetmiş olmak kaydıyla uzman erbaşların, 657 sayılı Kanunun 97'nci maddesinde belirtilen sürelere bağlı olmaksızın yürürlükteki Başbakanlık genelgeleri çerçevesinde açıktan atama izni alınması suretiyle aynı Kanunun 92'nci maddesine göre koruma ve güvenlik görevlisi kadroları ile kurumların görevde yükselme yönetmeliklerinde bu düzeyde belirledikleri diğer kadrolara atanmaları hizmet ihtiyaçları göz önünde bulundurularak kamu kurum ve kuruluşlarının takdirinde bulunduğu belirtilmiştir. 08.07.2009 gün ve 7302 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Devlet Personel Başkanlığı 1 Seri Numaralı Kamu Personeli Genel Tebliği ile 06.06.2000 tarihli ve 24071 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan "3269 sayılı Uzman Erbaş Kanununa Tabi Olarak İstihdam Edilen Uzman Erbaşların Diğer Kamu Kurum ve Kuruluşlarına Atanmalarına İlişkin Tebliğ" yürürlükten kaldırılmıştır. Ancak 1 Seri Numaralı Kamu Personeli Genel Tebliğinde de benzer açıklamalar yer almıştır.

Uzman erbaş olarak çalışıp istifa ederek kurumların 657 sayılı Kanuna tabi kadrolarına atanmak istediklerinde kadronun gerektirdiği niteliklerin aranması gerekir. İtfaiye erliğine iki

www.balioglu.net

şekilde atama yapılmaktadır. Birinci olarak ilk defa itfaiye eri olarak işe alınma olup bununla ilgili şartlar ve sürecin nasıl olacağı yönetmelikte ayrıntılı belirtilmiştir. Diğeri ise başka kadroda çalışanların itfaiye erliğine naklen atanmasıdır. Belirtilen iki şekil dışında itfaiye erliğinde istihdam türü bulunmamaktadır. Naklen itfaiye erliğine ataması yapılan kişilerin dosyalarına bakıldığında istenen şartlarla ilgili gerekli şartların sağlandığına veya incelemenin yapıldığına ilişkin dosyalarında bilgi bulunmamaktadır. Kiminin atanma tarihinde yönetmelikte aranan şartın tutmadığı görülmekle birlikte genelde sınavın yapıldığına dair dosyalarında belgenin olmadığı görülmüştür. Yönetmeliğe uygun yapılmayan bu atamaların iptal edilerek bu kişilerin uygun kadrolara atamalarının yapılması gerekir.

Yapılan incelemede, 36 adet personelin şartlar sağlanmadan ve sınava girmeden Yönetmeliğe aykırı olarak atandıkları görülmüştür. Bir çok kişinin yaş şartı da tutmamaktadır. Bu kişilere ait bilgiler İnsan Kaynakları ve Eğitim Daire Başkanlığında mevcuttur.

Kamu idaresi cevabında, Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelik'in 18'inci maddesi gereği atama yapıldığı, yapılan görüşmeler neticesinde sözlü sınav yapıldığı, ancak dosyalarında belgelere rastlanmadığı ifade edilmiştir.

www.balioglu.net

22.02.2007 gün ve 26442 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmeliğin "*İtfaiye personeli*" başlıklı 18'inci maddesinde, "*Belediyeler, itfaiye biriminin görevlerini göz önünde bulundurarak, itfaiye personeli dışında diğer hizmet sınıflarında bulunan personeli ihtiyaç halinde, mevcut kadroları ile itfaiye teşkilatında görevlendirebilir.*" denilmektedir. Görüleceği üzere ihtiyaç duyulması halinde personel mevcut kadroları ile görevlendirilecektir. Bu madde itfaiye personelliğine atanma hakkı vermemektedir. İdare cevabında sözlü yapıldığı belirtilmiş ise de, kanıtlayıcı belge bulunmadığından dolayı bunun kabul edilebilir bir yönü bulunmaktadır. Kaldı ki yaş şartı tutmayan kişilerin sözlü sınava girmesi de mümkün değildir.

Yönetmeliğin 18'inci maddesine uygun olarak naklen itfaiye erliğine atamaları yapılamayacak kişilerin atanması yönetmeliğe aykırılık teşkil ettiğinden bu kişilerin itfaiye erliğine yapılan atamalarının iptal edilerek uygun kadroya atanmaları gerekir.

BULGU 47: Şehirlerarası Otobüs Terminali İşletmesi Süresinin İhalesiz Uzatılması

Şehirlerarası otobüs işletmesi hakkının 10 yıllığına verilen kiralama süresinin bitiminde ihalesiz olarak aynı firmaya verildiği görülmüştür.

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun,

1'inci maddesinde, "……*belediyelerin…… satım, hizmet……, kira, trampa, mülkiyetin gayri aynı hak tesisi ve taşıma işleri bu kanuna göre yürütülür.*"

75 inci maddesinde, "…*Kira sözleşmesinin bitim tarihinden itibaren, işgalin devam etmesi halinde, sözleşmede hüküm varsa ona göre hareket edilir. Aksi halde ecrimisil alınır. İşgal edilen taşınmaz mal, idarenin talebi üzerine, bulunduğu yer mülkiye amirince en geç 15 gün içinde tahliye ettirilerek, idareye teslim edilir.*"

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun,

15'inci maddesinin altıncı fıkrasında, "*Belediye mallarına karşı suç işleyenler Devlet malına karşı suç işlemiş sayılır. 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 75 inci maddesi hükümleri belediye taşınmazları hakkında da uygulanır."*

18'inci maddesinin (e) fıkrasında, *"Taşınmaz mal alımına, satımına, takasına, tahsisine, tahsis şeklinin değiştirilmesine veya tahsisli bir taşınmazın kamu hizmetinde ihtiyaç duyulmaması hâlinde tahsisin kaldırılmasına; üç yıldan fazla kiralanmasına ve süresi otuz yılı geçmemek kaydıyla bunlar üzerinde sınırlı aynî hak tesisine karar vermek."*

34'üncü maddesinin (g) fıkrasında, *"Taşınmaz mal satımına, trampasına ve tahsisine ilişkin meclis kararlarını uygulamak; süresi üç yılı geçmemek üzere kiralanmasına karar vermek."*

şeklinde yer alan düzenlemelerde belediyelerin sahip olduğu taşınmazların kiralanması ve kiralanma sonrası yapılacak işlemler belirlenmiştir. 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun "Diğer hükümler" başlıklı 28'inci maddesinde*, "Belediye Kanunu ve diğer ilgili Kanunların bu kanuna aykırı olmayan hükümleri ilgisine göre büyükşehir ve ilçe belediyeleri hakkında da uygulanır."* hükmü bulunmaktadır.

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun *"Kiralarda sözleşme süresi*" başlıklı 64'üncü maddesinde, *"Kiraya verilecek taşınır ve taşınmaz malların kira süresi,* ***on yıldan çok***

www.balioglu.net

olamaz. *Turistik tesis kurulacak yerlerin ve turistik tesislerin ve enerji üretimi tesisleri ile iletim ve dağıtım tesis ve şebekelerinin ihtiyacı olan arazilerin ve doğal gaz iletim, dağıtım ve depolama tesis ve şebekelerinin ihtiyacı olan arazilerin on yıldan fazla süre ile kiraya verilmesi mümkündür.*

Üç yıldan fazla süre ile kiraya verme işlerinde, önceden Maliye Bakanlığından izin alınması şarttır. Katma bütçeli idarelerde bu izin, idarelerin bağlı bulundukları bakanlıktan alınır. Özel İdare ve belediyeler için kendi özel kanunları uygulanır.

Üç yıldan fazla süre ile kiraya verme işlerinde, kira bedeli her yıl şartname ve sözleşmesindeki esaslara göre yeniden tespit edilir." yer alan hükmüne göre kiralamalarda süre en fazla 10 yıl olabilir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun yürürlüğe girmesinden sonra belediyelerin sahip olduğu taşınmazların gerçek ve tüzel kişilerce işgali üzerine, fuzuli şağilden ecrimisil istenmesi, fuzuli şagil tarafından rızaen ödenmeyen ecrimisil için 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil yoluna gidilmesi ve işgal edilen belediye taşınmazının belediyenin talebi üzerine, bulunduğu yer mülkiye amirince en geç 15 gün içinde tahliye ettirilerek, belediyeye teslim edilmesi gerekmektedir.

www.balioglu.net

5393 sayılı Kanun'a göre üç yıla kadar olan kiralamalar encümence, üç yılı aşanlar ise meclis tarafından yapılmalıdır. Taşınmazların üç yıldan fazla olarak kiraya verileceği durumlarda meclis kararında taşınmazın kaç yıllığına kiraya verileceği belirlenmeli ve bu sürenin bitiminde yeniden ihaleye çıkılmalıdır. Sürenin bitiminde kiracının tahliyesinde 5393 sayılı Kanun'un 15'inci ve 2886 sayılı Kanun'un 75'inci maddesine göre işlem yapılmalıdır. Encümen kendisinde olmayan yetkiyi kullanarak taşınmazı üç yıldan fazla veya her yıl kira miktarını belirlemek suretiyle ucu açık bir şekilde yıllarca kiraya vermemeli ve kira süresinin belirsiz bir şekilde uzamasına neden olmamalıdır.

Büyükşehir Belediye meclisinin 12.02.20007 gün ve 86 sayılı kararıyla Şehirlerarası Otobüs Terminal İşletmeciliğinin 10 yıllığına kiraya verilmesi için Belediye encümenine oybirliğiyle yetki verilmiş, Encümenin 15.08.2007 gün ve 37-604 sayılı ihale ihale kararıyla 2 katılımcının olduğu katılımcılardan birinin yıllık kira bedeli 1.000.000,00TL + yıllık cirodan (KDV hariç) %13,50, diğerinin yıllık kira bedeli 1.000.000,00TL + yıllık cirodan (KDV hariç) %26'lık teklif verdiği ve ihalenin bu teklif sahibine verildiği, 21.09.2007 gün ve 24183 sayılı noter tasdikli sözleşme gereği terminalin tesliminden itibaren süre başlayacak olup,

buna göre kira süresi 04.11.2017 tarihinde sona erecektir. Firmanın 28.08.2017 gün ve GEN.MD.401 07 00.28/609 sayılı yazı ile işletme süresinin 3 yıl aynı koşullarla 3 yıl daha uzatılma talebi Encümenin 06.09.2017 gün ve 2017/1434 sayılı kararıyla, *"Yapılan görüşmelerde yıllık cirodan (KDV hariç) verilen %26'lık oranın aynen korunması, 05.11.2016 tarihinde başlayan son yıl 1.000.000,-TL sabit kiranın ise süre uzatımı verilen her yıl için ayrı ayrı DİE TÜFE bir önceki yılın aynı ayına göre değişim oranında arttırılması ve yeni inşa edilecek terminal binasının 3 yıldan daha erken zamanda hizmete girecek olması halinde süre uzatımının hangi devresinde olursa olsun tahliye konusunda Belediyemizce yapılacak bildirime müteakip sözleşmenin kendiliğinden fesih olunması, tahliye işleminin başlatılması ve bu durumun dava konusu yapılmaması şartıyla talebin kabulüne, sözleşmenin 3 yıllığına uzatılmasına ve gereği için evrakın Mali Hizmetler Daire Başkanlığı'na tevdiine oy birliği ile karar verildi."* gerekçesiyle sözleşmenin 3 yıllığına uzatılmasına karar verilmiş, idare ile yüklenici arasında kira başlangıcı 05.11.2017 ve kira bitiş tarihi 04.11.2020 olmak üzere ek kira sözleşmesi imzalanmıştır.

www.balioglu.net

Kayseri Büyüksehir Belediyesi Şehirlerarası ve İlçeler İşletmeciliğinin İsletmesinin Kiraya Verilmesi İhale Şartnamesi'nin "Sözleşmenin Sona Ermesi - Fesih – Boşaltma" başlıklı 5'inci maddesinin 5.6'ncı sırasında, "*Kiracı kira süresinin sonunda hiçbir ihtara gerek kalmaksızın ihale konusu yeri tahliye edecektir. Söz konusu yer imar planında "Şehirlerarası ve ilçeler otobüs terminali" olup, Devlet İhale Yasası hükümleri gereğince ihale neticesi kiralanacak, yine aynı yasanın 75.maddesi hükmü gereğince tahliye edilecek ve kiracı bu tahliye usulüne hiçbir şekilde itiraz etmeyecektir. Kiracı kira süresinin sonunda ihaleye konu yeri kendiliğinden tahliye etmezse her gün için 2.000 (ikibin) YTL. Ecri misil ödeyecek ve Devlet İhale Yasasının 75.maddesine göre tahliye edilecektir."* denilmektedir.

10 yıllığına kiralanan taşınmazın süre bitiminde yeniden ihaleye çıkılarak şayet 3 yıllığına verilecekse encümence 3 yıldan fazla ise meclis kararıyla kiraya verilmesi gerekir. Encümenin süre uzatım kararında belirttiği gerekçe yeni kiralamaya ilişkin ihalenin şartnamesinde yer alacak hususdur. Belirtilen husus Kanuna aykırı olarak kira sözleşmesinin uzatılma gerekçesi olamaz. Diğer taraftan ihale öncesi tüm katılımcılar için geçerli olan Kayseri Büyüksehir Belediyesi Şehirlerarası ve İlçeler İşletmeciliğinin İsletmesinin Kiraya Verilmesi İhale Şartnamesi'nin 5.6'ncı maddesine de aykırı davranıldığı açıktır. Bu şekilde yapılarak ihaleye katılım engellenmesinin yanında bu şekilde uzatılmada imzaları olan kamu görevlileri görevlerini Kanuna uygun yapmadıkları gibi kiracı firmaya da avantaj sağlanmasına neden olunmuştur.

Kamu idaresi cevabında uzatılma gerekçeleri anlatılmıştır. Bu gerekçeler uzatılma karar ve yazılarında yer almaktadır. Kamu menfaati esas alındığı belirtilmiş ise de, kamu menfaatinin kişilere göre farklı anlamlar içerdiği göz önüne alındığında, burada da kamu menfaatinin ne olduğunu tam olarak belirlemek mümkün değildir. Önemli olan Kanuna uygun hareket edilmesidir. Terminal işletmesinin işletme hakkının kiralanma süresi öngörülebilir bir durumdur. İdare gerekli önlemleri alarak süre bitiminden önce işlemlere başlayarak Kanuna uygun kiralama sürecini yürütmekle yükümlüdür. Gerekçe olarak belirtilen durumların hiç biri Kanuna aykırı olarak sözleşmenin uzatılmasına neden olamaz.

Taşınmazın kira sürenin bittiği tarih itibariyle kiracının 5393 sayılı Kanunun 15'inci ve 2886 sayılı Kanun'un 75'inci maddesi gereği tahliye ettirilerek 2886 sayılı Kanun'a göre ihale suretiyle kiraya verilmesi gerekir.

BULGU 48: 10 Yıllık Kira Süresi Dolan İşletmelerin Süresinin İhalesiz Uzatılması

www.balioglu.net

Büyükşehir Belediyesinin 10 yıllığına kiraya verdiği işletmelerin kira süresinin bitiminde ihalesiz olarak aynı firmaya verildiği görülmüştür.

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun,

1'inci maddesinde, "……*belediyelerin…… satım, hizmet……, kira, trampa, mülkiyetin gayri aynı hak tesisi ve taşıma işleri bu kanuna göre yürütülür.*"

75 inci maddesinde, "…*Kira sözleşmesinin bitim tarihinden itibaren, işgalin devam etmesi halinde, sözleşmede hüküm varsa ona göre hareket edilir. Aksi halde ecrimisil alınır. İşgal edilen taşınmaz mal, idarenin talebi üzerine, bulunduğu yer mülkiye amirince en geç 15 gün içinde tahliye ettirilerek, idareye teslim edilir.*"

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun,

15'inci maddesinin altıncı fıkrasında, "*Belediye mallarına karşı suç işleyenler Devlet malına karşı suç işlemiş sayılır. 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 75 inci maddesi hükümleri belediye taşınmazları hakkında da uygulanır."*

18'inci maddesinin (e) fıkrasında, *"Taşınmaz mal alımına, satımına, takasına, tahsisine, tahsis şeklinin değiştirilmesine veya tahsisli bir taşınmazın kamu hizmetinde ihtiyaç duyulmaması hâlinde tahsisin kaldırılmasına; üç yıldan fazla kiralanmasına ve süresi otuz yılı*

geçmemek kaydıyla bunlar üzerinde sınırlı aynî hak tesisine karar vermek."

34'üncü maddesinin (g) fıkrasında, *"Taşınmaz mal satımına, trampasına ve tahsisine ilişkin meclis kararlarını uygulamak; süresi üç yılı geçmemek üzere kiralanmasına karar vermek."*

şeklinde yer alan düzenlemelerde belediyelerin sahip olduğu taşınmazların kiralanması ve kiralanma sonrası yapılacak işlemler belirlenmiştir. 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun "Diğer hükümler" başlıklı 28'inci maddesinde*, "Belediye Kanunu ve diğer ilgili Kanunların bu kanuna aykırı olmayan hükümleri ilgisine göre büyükşehir ve ilçe belediyeleri hakkında da uygulanır."* hükmü bulunmaktadır.

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun "Kiralarda sözleşme süresi" başlıklı 64'üncü maddesinde, *"Kiraya verilecek taşınır ve taşınmaz malların kira süresi, **on yıldan** çok olamaz. Turistik tesis kurulacak yerlerin ve turistik tesislerin ve enerji üretimi tesisleri ile iletim ve dağıtım tesis ve şebekelerinin ihtiyacı olan arazilerin ve doğal gaz iletim, dağıtım ve depolama tesis ve şebekelerinin ihtiyacı olan arazilerin on yıldan fazla süre ile kiraya verilmesi mümkündür.*

Üç yıldan fazla süre ile kiraya verme işlerinde, önceden Maliye Bakanlığından izin alınması şarttır. Katma bütçeli idarelerde bu izin, idarelerin bağlı bulundukları bakanlıktan alınır. Özel İdare ve belediyeler için kendi özel kanunları uygulanır.

Üç yıldan fazla süre ile kiraya verme işlerinde, kira bedeli her yıl şartname ve sözleşmesindeki esaslara göre yeniden tespit edilir." yer alan hükmüne göre kiralamalarda süre en fazla 10 yıl olabilir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun yürürlüğe girmesinden sonra belediyelerin sahip olduğu taşınmazların gerçek ve tüzel kişilerce işgali üzerine, fuzuli şağilden ecrimisil istenmesi, fuzuli şağil tarafından rızaen ödenmeyen ecrimisil için 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil yoluna gidilmesi ve işgal edilen belediye taşınmazının belediyenin talebi üzerine, bulunduğu yer mülkiye amirince en geç 15 gün içinde tahliye ettirilerek, belediyeye teslim edilmesi gerekmektedir.

5393 sayılı Kanun'a göre üç yıla kadar olan kiralamalar encümence, üç yılı aşanlar ise meclis tarafından yapılmalıdır. Taşınmazların üç yıldan fazla olarak kiraya verileceği durumlarda meclis kararında taşınmazın kaç yıllığına kiraya verileceği belirlenmeli ve bu

www.balioglu.net

sürenin bitiminde yeniden ihaleye çıkılmalıdır. Sürenin bitiminde kiracının tahliyesinde 5393 sayılı Kanun'un 15'inci ve 2886 sayılı Kanun'un 75'inci maddesine göre işlem yapılmalıdır. Encümen kendisinde olmayan yetkiyi kullanarak taşınmazı üç yıldan fazla veya her yıl kira miktarını belirlemek suretiyle ucu açık bir şekilde yıllarca kiraya vermemeli ve kira süresinin belirsiz bir şekilde uzamasına neden olmamalıdır.

"Mülkiyeti Belediyeye Ait Arsa Üzerine Ayrıştırma Tesisi Kurulması, Çöp Transfer İstasyonu ile Molu Çöp Depolama Sahası İşletmeciliği ve Molu Çöp Depolama Sahasının Rehabilitasyonu İşi"nin işletmesinin 10 yıl olarak kiraya verildiği ve kira başlangıç tarihinin 10.09.2010 olduğu anlaşılmıştır. İşin idari şartnamesinde, *"Tüm bu işler; 2886 Sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 51/g maddesi gereğince yapılacak pazarlık usulü ihale ile yap – işlet modeli ile 10 yıllığına yapılacaktır.",* İşin teknik şartnamesinde, *"Yapım aşaması süresince ve tesisisin işletime alınmasına kadar ki süreçte T. C. Çevre ve Orman Bakanlığı'nın yayınlamış olduğu yönerge ve yönetmelik değişiklikleri uyulacaktır. Sözleşme süresi sonunda tüm rehabilite alan, üzerindeki müştemilatı ve tesisleri ile İdareye teslim edilecektir."* hükümleri yer almıştır. Encümenin 16.10.2019 gün ve 2019/2097 sayılı kararında, firmanın 3 yıl süre uzatılma talebinde bulunduğu, molu çöp depolama sahasının kaç yıl kullanılabileceği ile ilgili Çevre Koruma ve Kontrol Daire Başkanlığı tarafından oluşturulacak komisyon tarafından incelenerek rapor hazırlanmasına karar verilmiş, bu karar üzerine 22.10.2019 tarihli rapor hazırlanmış, Encümenin 23.10.2019 gün ve 2019/2212 sayılı kararında, *"... ilgili raporda belirtilen çöp depolama sahasından 3 yıla yakın depolama ve kot yükseltme alanının bulunduğu ve tüm işlerin, rehabilitasyon işlerinin tamamlanabilmesi için yüklenicinin talep ettiği sözleşme süresinin 36 ay (3 yıl) uzatılmasına bu süre içerisinde depolama ve kot yükseltme alanı kapasitesinin tamamlanması halinde hiçbir şarta bağlı kalınmaksızın sözleşmenin karşılıklı olarak feshedilmesine"* denilmiştir.

"Mülkiyeti Belediyeye Ait Arsa Üzerinde Kurulacak Tıbbi Atık İmha Tesis İşletmecilik Hakkının Kiraya Verilmesi İşi"ne ilişkin işletmenin 10 yıl olarak kiraya verildiği ve kira sözleşmesinin 29.08.2005 tarihinde noter tarafından tasdik edildiği anlaşılmıştır. İşe ait idari şartnamenin 23'üncü maddesinde, *"Belediye Encümeni kiranın bitiş süresinden sonraki 11. ve daha sonraki yıllar için işletmecilik kirası olan net satışlardan verilecek pay ile ilgili pay oranını emsal rayiç mevzuat, hak ve nefaset kuralları nazara alınmak şartı ile yeniden belirleyebilecektir."* denilmiştir. Encümenin 04.02.2015 gün ve 2015/281 sayılı kararında, firmanın 3 yıl süre uzatılma talebinde bulunduğu, söz konusu tesis için Belediyemize verilecek tesis işletmecilik payının %10'dan %15'e yükseltilerek sözleşmenin

www.balioglu.net

29.08.2015 tarihinden itibaren 3 yıl uzatılmasına,

Encümenin 29.08.2018 gün ve 1485 sayılı kararında, *"Kayseri İli Tıbbi Atıkların Toplanması, Taşınması, Sterilizasyonu ve Bertarafı, Tıbbi Atık Sterilizasyon Tesisi Kurulması ve İşletilmesi ihalesi, 21/03/2018 tarihinde yapılmış ve ihaleyi kazanan, ...adresinde faaliyet gösteren .... İnş. Ltd. Şti. ile 06 Nisan 2018 tarihinde sözleşme imzalanmıştır.*

Halen bu işi yapan ... İnş. Taah. Ltd. Şti.'nin sözleşmesi 29 Ağustos 2018 tarihinde sona erecek olup, yeni firmaya işyeri teslimi O1 Ekim 2018 tarihinde gerçekleşecektir. Bu bağlamda; konunun hassasiyeti , hizmetin aksatılmadan devam edebilmesi ve lisanslı toplama taşıma araçlarına sahip başka firmaların araç ekipman ve personellerinin kısa dönem için tedarik edilemeyeceği; son ihaleyi kazanarak sözleşme imzalayan .... İnş. Ltd. Şti.'nin 24.07.2018 tarih ve 2018-19713 sayılı yazılarında, sözleşmenin fesih edilmesi ve teminat mektuplarının iadesi hakkındaki talepleri dikkate alınarak;

30.08.2018-29.10.2018 tarihleri arasında toplanacak tıbbi atıkların, yönetmelik hükümleri gereğince hazırlanan ve Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü tarafından onaylanan Tıbbi Atık Yönetim Planı kapsamında en yakın vilayet olan, Nevşehir İline nakledilmesi gerektiği, bu tesisin ise Kayseri İlinde tıbbi atık bertaraf hizmetini yürüten firmaya ait olması nedenleriyle ; ……İnş. Taah. Ltd. Şti. nin sözleşmesinin 29 Ekim 2018 tarihine kadar uzatılması ve gereği için evrakın Çevre Koruma ve Kontrol Daire Başkanlığı'na tevdiine oy birliği ile karar verildi.", Encümenin 24.10.2018 gün ve 1924 sayılı kararında, *"Yapılan müzakere neticesinde ; Kayseri İli Tıbbi Atıkların Toplanması, Taşınması, Sterilizasyonu ve Bertarafı, Tıbbi Atık Sterilizasyon Tesisi Kurulması ve İşletilmesi ihalesi, 21.03.2018 tarihinde yapılmış ve ihaleyi kazanan, Nişan taşı Mah. Vatan Cad. Ergün İşhanı No:5/504 Selçuklu/KONYA adresinde faaliyet gösteren Yeşilyurt Peyzaj Taah. Tar. Ve İnş. Ltd. Şti. ile 06 Nisan 2018 tarihinde sözleşme imzalanmıştır.*

Firma sözleşme imzalamasına rağmen iş yeri teslimini almadığından 16.10.2018 tarihinde sözleşme fesih edilerek teminatı irat kaydedilmiştir.

Hizmetin sürekliliği ve kalitesinin devam ettirilmesi, lisanslı toplama taşıma araçlarına sahip firmaların araç ekipman ve personel yönünden kısa dönem için tedarik edilememesi nedeni ile halihazırda yüklenici firma olan ....Ltd. Şti.'nin sözleşmesinin, mevcut sözleşmede yıllık olarak ödeneceği belirtilen %15'lik işletmecilik payının aylık olarak değiştirilerek 31 Aralık 2019 tarihine kadar uzatılmasına, bilgi için evrakın Mali Hizmetler

www.balioglu.net

Dairesi Başkanlığı'na , gereği için Çevre Koruma ve Kontrol Daire Başkanlığı'na tev diin e oy birliği ile karar verildi."

denilmektedir.

Ayrıca Encümenin 03.07.2019 gün ve 2019/927 sayılı kararı, *"firmanın 3 yıl süre uzatılma talebinde bulunduğu, idari şartnamenin 23'üncü maddesinde, "Belediye Encümeni kiranın bitiş süresinden sonraki 11. ve daha sonraki yıllar için işletmecilik kirası olan net satışlardan verilecek pay ile ilgili pay oranını emsal rayiç mevzuat, hak ve nefaset kuralları nazara alınmak şartı ile yeniden belirleyebilecektir." denildiği, söz konusu tesis için Belediyemize verilecek tesis işletmecilik payının 01.01.2020 tarihinden itibaren %17 olarak belirlenmesine ve sözleşmenin 31.12.2022 tarihine kadar uzatılmasına karar verilmiştir."* şeklindedir.

İdari şartnamesinin 23'üncü maddesine göre 11'inci ve daha sonraki yıllar için Belediye encümenine yetki verilmiş ise de, şartname ve sözleşme hükmünün Kanuna aykırı olamayacağı açık olduğuna ve 2886 sayılı Kanun'un 64'üncü maddesine göre kira süresinin 10 yıldan çok olamayacağı belirtildiğine göre Kanuna aykırı şartname hükmü geçersizdir. Kaldı ki 2018 yılında ihale yapılıp başka bir firmayla sözleşme imzalandıktan sonra, sözleşmenin fesih edilmesi nedeniyle bir önceki firmaya işin verilmesi mümkün değildir. Arada başka bir ihale olduğuna göre, oluşan yeni duruma göre açık ihale yapılana kadar geçen süre için iş pazarlıkla ihale edilebilir. 10 yıllık süre için ihale edilen işin süresi 17 yıla ulaşacaktır.

Söz konusu işletmelerin 10 yıllığına kiraya verildiği belirli ve öngörülebilir bir durumdur. Hangi gerekçe olursa olsun kira süresi 10 yıldan fazla uzatılamaz. 10 yıllığına kiralanan taşınmazın süre bitiminde yeniden ihaleye çıkılarak şayet 3 yıllığına verilecekse encümence 3 yıldan fazla ise meclis kararıyla kiraya verilmesi gerekir. Encümenin süre uzatım kararında belirttiği gerekçe yeni kiralamaya ilişkin ihalenin şartnamesinde yer alacak husustur. Belirtilen husus Kanuna aykırı olarak kira sözleşmesinin uzatılma gerekçesi olamaz. Bu şekilde yapılarak ihaleye katılımın engellenmesi bir yana, bu şekilde uzatılmada imzaları olan kamu görevlileri görevlerini Kanuna uygun yapmadıkları gibi kiracı firmaya da avantaj sağlanmasına neden olmuşlardır.

Kamu idaresi cevabında uzatılma gerekçeleri anlatılmıştır. "Mülkiyeti Belediyeye Ait Arsa Üzerinde Kurulacak Tıbbi Atık İmha Tesis İşletmecilik Hakkının Kiraya Verilmesi

www.balioglu.net

İşi"yle ilgili olarak söz konusu uzatma kararı her ne kadar sözleşme süresinin uzatılması olarak anlaşılır mahiyette olsa da esasında 2886 sayılı Kanun'un 75'inci maddesindeki *"...Kira sözleşmesinin bitim tarihinden itibaren, işgalin devam etmesi halinde, sözleşmede hüküm varsa ona göre hareket edilir."* hükmü uyarınca gerçekleştirilmiş bir işlem olduğu ve idari şartnamenin 23'üncü maddesine uygun olarak alınması gereken işletmecilik kirasının tayin edildiği belirtilmiştir.

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun "*Ecrimisil ve tahliye"* başlıklı 75'inci maddesinin üçüncü fıkrasında, *"Kira sözleşmesinin bitim tarihinden itibaren, işgalin devam etmesi halinde, sözleşmede hüküm varsa ona göre hareket edilir. Aksi halde ecrimisil alınır*." ve dördüncü fıkrasında, *"İşgal edilen taşınmaz mal, idarenin talebi üzerine, bulunduğu yer mülkiye amirince en geç 15 gün içinde tahliye ettirilerek, idareye teslim edilir."* hükmü yer almaktadır. Bu maddede kira sözleşmesinin bitiminden itibaren nasıl işlem yapılacağı belirtilmektedir. Üçüncü fıkrada sözleşmenin bitiminde işgalin devamı süresince hangi esaslara göre bedelin hesaplanacağı belirtilmiştir. Bu düzenleme kira süresi biten sözleşmenin uzatılacağı anlamına gelmemektedir.

www.balioglu.net

Kamu idaresi tarafından ifade edilen gerekçeler uzatılma karar ve yazılarında yer almaktadır. Kamu menfaati esas alındığı belirtilmiş ise de, kamu menfaatinin kişilere göre farklı anlamlar içerdiği göz önüne alındığında, burada da kamu menfaatinin ne olduğunu tam olarak belirlemek mümkün değildir. Önemli olan Kanuna uygun hareket edilmesidir. Söz konusu yerlerin işletme hakkının kiralanma süresinin bitişi belli ve öngörülebilir bir durumdur. İdare gerekli önlemleri alarak süre bitiminden önce işlemlere başlayarak Kanuna uygun kiralama sürecini yürütmekle yükümlüdür. Gerekçe olarak belirtilen durumların hiç biri Kanuna aykırı olarak sözleşmenin uzatılmasına neden olamaz.

Taşınmazların kira sürenin bittiği tarih itibariyle kiracının 5393 sayılı Kanunun 15'inci ve 2886 sayılı Kanun'un 75'inci maddesi gereği tahliye ettirilerek 2886 sayılı Kanun'a göre ihale suretiyle kiraya verilmesi gerekir.

BULGU 49: Kurum Lehine Hükmedilen Vekâlet Ücretlerinin Tahsilinin Takip Edilmemesi

Belediyenin kazanmış olduğu davalardan kurum lehine hükmedilen vekâlet ücretinin bir kısmının tahsili için gerekli işlemlerin zamanında yapılmadığı görülmüştür.

02.11.2011 gün ve 28103 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 659 sayılı Genel Bütçe Kapsamındaki Kamu İdareleri ve Özel Bütçeli İdarelerde Hukuk Hizmetlerinin Yürütülmesine İlişkin Kanun Hükmünde Kararname'nin 18'inci maddesinde, "*2/2/1929 tarihli ve 1389 sayılı Devlet Davalarını İntaç Eden Avukat ve Saireye Verilecek Ücreti Vekâlet Hakkında Kanun yürürlükten kaldırılmıştır. Diğer mevzuatta 1389 sayılı Kanuna yapılan atıflar bu Kanun Hükmünde Kararnameye yapılmış sayılır.*", denilmiş ve Kararnamenin 14'üncü maddesinde de kazanılan vekâlet ücretleri ile ilgili düzenlemeler yapılmış ve lehe hükmedilen vekâlet ücretlerinin dağıtım esasları belirlenmiştir. Belediyenin taraf olduğu davalar sonucu lehine hükmedilen vekâlet ücretleri emanet hesabına alacak kaydedilecek, kaydedilen tutarlar yukarıda belirtilen Kanun maddeleri çerçevesinde dağıtılacak, artan tutarlarla ilgili işlem 659 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 14'üncü maddesine göre yapılacaktır.

Vekâlet ücreti avukatın değil tarafın hakkıdır. Anayasa Mahkemesi 2012/615 başvuru numaralı ve 21.11.2013 tarihli bireysel başvuru kararında, *"6100 sayılı Kanun'un 330. maddesinde açıkça, takdir olunacak vekâlet ücretine taraf lehine karar verileceği ifade edilmiştir. Bu maddenin gerekçesinde 1136 sayılı Kanun'un 164. maddesinin beşinci fıkrasında geçen 'vekâlet ücreti avukata aittir' hükmünün kararın taraflar için oluşturulduğu ve onların lehlerine ve aleyhlerine sonuç yaratacağı prensibinin uygulanmasına engel olmadığı, 1136 sayılı Kanun'daki hükmün avukat ile müvekkil arasındaki hukuki ilişkide geçerli olacağı, düzenlemede geçen vekâlet ücretinin avukatla müvekkili arasında yapılan sözleşmede geçen ücret olmadığı, mahkemece taraf lehine hükmedilen yargılama giderleri kapsamında bir ücret olduğu belirtilmiştir. Konuyla ilgili yerleşik Yargıtay içtihatları da bu yöndedir." denildikten sonra aynı kararda, "mahkemelerce hükmedilen vekâlet ücret*inin *yargılama giderlerinden ve tarafların hak ve yükümlülüğünde olduğu ve 1136 sayılı Kanun'un 164. maddesinde yer alan hükmün vekille asil arasında çıkması muhtemel uyuşmazlıkları düzenlemek amacıyla öngörüldüğü hususunda içtihat oluşturulmuştur."* ifadesi yer almıştır.

Bu karardan mahkemece hükmedilen vekâlet ücretinin tarafın hakkı olduğu açıktır. Yani vekâlet ücreti, belediyenin hakkıdır. Yargılama gideri olan ve mahkemelerce hükmedilen vekâlet ücreti konusunda özel kanunun 6100 sayılı Kanun olduğu görülmektedir. Yargıtay içtihatlarıyla vekâlet ücretini yargılama giderlerinin bir parçası olarak kabul etmekte ve asil lehine hükmedilmesi gereken bir hak olduğu konusunda istikrarlı şekilde kararlar vermektedir. Bu durumda 6100 sayılı Kanun ve yerleşik mahkeme içtihatlarına göre mahkemelerin yargılama giderleri kapsamında hükmettikleri vekâlet ücretinin, taraflar lehine

www.balioglu.net

bir hak ya da aleyhine bir yükümlülük doğurduğu anlaşılmaktadır.

Kurumun lehine hükmedilen 31.12.2019 tarihine kadar olan 301 adet vekâlet ücretinin ilgili kişilerden tahsili için gerekli işlem süresinde yapılmamıştır. Bu işlemin süresinde yapılmamasının sonucu olarak her ne kadar zamanaşımı süresi dolmamış olsa bile, tahsili mümkün olamayabilecektir. Kurum lehine Mahkemece vekâlet ücretine hükmedildiğinde ilgili muhatabına ödeme için yazı gönderilmeli, ödeme yapmadığı takdirde alacağın icra yoluyla tahsil edileceği belirtilmeli ve süreç işletilmelidir. Tahakkuk eden vekâlet ücretlerinin tahsiliyle ilgili olarak tahakkuk ettiği zaman yapılması gereken işlemler yapılmamıştır. Böylece belediyenin gelir kaybı oluşmuştur.

Kurumun kazandığı vekâlet ücretlerinin tahsili için gerekli işlemlerin süresinde yapılması gerekir.

BULGU 50: Taşınmazları Kiralayanların İdareden İzin Almaksızın Taşınmazı Başka Birine Kiralamaları ve İdarenin Kanun ile Şartname Hükümlerini İşletmemesi

www.balioglu.net

Belediye tarafından ihale suretiyle kiraya verilen taşınmazların kiracıları idareden izin alınmaksızın taşınmazı bir başkasına devrettiği halde gerekli işlemin yapılmadığı görülmüştür.

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun, *"Kapsam*" başlıklı 1'inci maddesinde, *"……belediyelerin…… satım, hizmet……., kira, trampa, mülkiyetin gayri aynı hak tesisi ve taşıma işleri bu kanuna göre yürütülür*.", "*Müteahhit veya müşterinin sözleşmenin bozulmasına neden olması"* başlıklı 62'nci maddesinde, *"Sözleşme yapıldıktan sonra 63 üncü maddede yazılı hükümler dışında müteahhit veya müşterinin taahhüdünden vazgeçmesi veya taahhüdünü, şartname ve sözleşme hükümlerine uygun olarak yerine getirmemesi üzerine, idarenin en az 10 gün süreli ve nedenleri açıkça belirtilen ihtarına rağmen aynı durumun devam etmesi halinde, ayrıca protesto çekmeye ve hüküm almaya gerek kalmaksızın kesin teminatı gelir kaydedilir ve sözleşme feshedilerek hesabı genel hükümlere göre tasfiye edilir.*

Gelir kaydedilen kesin teminat, müteahhit veya müşterinin borcuna mahsup edilemez.", "*Sözleşmenin devri"* başlıklı 66'ncı maddesinde, "*Sözleşme, ita amirinin yazılı izni ile başkasına devredilebilir. Ancak, devir alacaklarda ilk ihaledeki şartlar aranır. İzinsiz devir yapılması halinde, sözleşme bozulur ve müteahhit veya müşteri hakkında 62 nci madde*

hükümleri uygulanır.", Kiraya verilen taşınmazların İdari Şartnamesi'nin 20'nci (bir tanesinin 14'üncü maddesi) maddesinde, "*İhale alıcısı 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 66. maddesi gereğince ita amirinden izin almadan müstecerlik hakkını bir başkasına devredemeyecek ve ortak alamayacaktır. İta amiri izin verip vermeme konusunda serbesttir."*

düzenlemeleri yer almaktadır.

Belediyenin kiraya verdiği taşınmazı ihale şartnamesi ve sözleşmesinde belirtilen süre içinde idarenin izni ile bir başkasına devredilmesi 2886 sayılı Kanun'un 66'ncı maddesine göre mümkündür. Nitekim Encümen kararlarıyla bir takım kiracılar hakkını başka birine devretmiştir. Ancak 25 adet taşınmazın kiracısı Belediyenin izni olmaksızın başka birilerine kiralamıştır. Taşınmaza ilişkin şartname ve sözleşmede yer alan düzenlemeler şayet Kanun'a aykırı hükümler içeriyor ise bu durumda Kanun hükümleri uygulanacaktır. Şartnamede/sözleşmede yer alan hükümler Kanun'a aykırı olamaz. Kiraya verilen taşınmazların idari şartnamesinin 20'nci maddesinde yer alan düzenleme 2886 sayılı Kanun'un 66'ncı maddesine aykırı olmayıp, aksine bu maddeye atıf yapmıştır. İdarenin kiraladığı taşınmazın Belediyede kaydı olan/ihalede taşınmazı kiralayan ile fiilen yerinde farklı kişinin olması durumunda kiracılık hakkının devredildiği anlamı çıkmaktadır. Kiraya verilen taşınmazın işleticisinin vergi kaydı, meslek oda kaydı bilgilerine göre taşınmazda ticaret yapan ile taşınmazı Belediyeden kiralayanın isimlerinin farklı olması durumunda, taşınmazı kiralayanın ita amirinden izin almadan kiracılık hakkını bir başkasına devrettiği açıktır. Bu durumda 25 adet işyeri bulunmaktadır. Bu kişilerle ilgili 2886 sayılı Kanun'un 62'nci maddesine göre işlem yapılması gerekir.

Kamu idaresi cevabında 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 322'nci maddesi ile 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 66'ncı maddesinden bahsedilerek belirtilen 25 adet taşınmazın idareden izin alınmaksızın ihale alıcıları tarafından alt kiracılara verilmesinin 2886 sayılı Kanun'un 66'ncı maddesine aykırı olmadığı, ihale alıcısı ilk kiracı tarafından doğrudan ticarethane olarak kullanılabilecekleri gibi bizatihi iktisadi bir yatırım aracı olarak da kiraya verilmek suretiyle değerlendirilerek ticari/iktisadi bir faaliyete müstenit kazanç aracı olabileceği, bulguya konu olayda kiracılarımızın gayrimenkulleri alt kiracılara kiraya vermesi fiilinin ilgili ihale mevzuatı ve şartname hükümleri uyarınca ihalenin feshini gerektirmediği ifade edilmiştir.

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 322'nci maddesinin ikinci paragrafında, *"Kiracı, konut ve çatılı işyeri kiralarında, kiraya verenin yazılı rızası olmadıkça, kiralananı*

www.balioglu.net

başkasına kiralayamayacağı gibi, kullanım hakkını da devredemez" denilmektedir. Bu maddeye göre kiraya verenin yazılı izni gerekmektedir. İdarece verilmiş yazılı izin bulunmamaktadır.

Diğer taraftan 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu kamu kurumlarına ait kiralarda genel Kanun niteliğindedir. 2886 sayılı Kanun gibi özel Kanunlarda hüküm bulunmaması halinde 6098 sayılı Kanun'un ilgili maddeleri uygulanabilir. Yapılan işlem Belediyeye ait taşınmazların kiralanmasıdır. Bu nedenle öncelikli olarak 2886 sayılı Kanun'da var olan hükümlerin uygulanması gerekir. Taşınmaz kiralamalarını kazanan kişiler idareden izin almaksızın idarenin bilgisi dışında taşınmazı başka birilerine kiralamışlardır. Taşınmazı kiralayan adı yerine başka birileri adına vergi kaydı ile meslek oda kaydı bulunmaktadır. Taşınmazın şartnamesinde de "*Kiraya verilen taşınmazın işleticisinin vergi kaydı, meslek oda kaydı bilgilerine göre taşınmazda ticaret yapan ile taşınmazı Belediyeden kiralayanın isimlerinin farklı olması durumunda, taşınmazı kiralayanın ita amirinden izin almadan kiracılık hakkını bir başkasına devrettiği açıktır*." denildiği için izin almadan kiracılık hakkını bir başkasına devreden kişiler hakkında 2886 sayılı Kanun'un 62 ve 66'ncı madde hükümlerinin uygulanması zorunluluktur.

www.balioglu.net

Belediyenin ihale ettiği 25 adet taşınmazı ita amirinden izin alınmaksızın başkalarına kiralayanlarla ilgili olarak idari şartnamenin 20(14) ve 2886 sayılı Kanun'un 62 ile 66'ncı maddesine göre işlem yapılması gerekir.

BULGU 51: Naklen Zabıta Memurluğuna Atanmada Yönetmelik Hükmünün Uygulanmaması

Başka bir kadroda çalışmakta iken zabıta memurluğuna geçmek isteyenlerle ilgili Zabıta Yönetmeliği'nde istenen şartlar gerçekleşmeden atama yapıldığı görülmüştür.

11.04.2007 gün ve 26490 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Belediye Zabıta Yönetmeliği'nin "*Başka memurluklardan naklen geçiş*" başlıklı 16'ncı maddesinde, *"Herhangi bir resmi kuruluştan veya belediyenin diğer hizmet birimlerinde asil memur iken, belediye zabıta memurluğuna geçmek isteyenler; 30 yaşını aşmamaları, 13 üncü maddedeki yaş dışındaki diğer şartları taşımaları ve 14 üncü maddede öngörülen sınavda başarılı olmaları kaydıyla, 657 sayılı Kanuna ve diğer ilgili mevzuat hükümlerine uyularak zabıta memurluğuna atanabilir."* denilmiş ve "*Zabıta memurluğuna atanma şartları"* başlıklı 13'üncü maddesinde, zabıta memurluğuna atanmak için 657 sayılı Kanunun 48'inci

maddesinin (A) fıkrasında belirtilen genel şartların yanı sıra en az lise veya dengi okul mezunu olması, tartılma ve ölçülme aç karnına, soyunuk ve çıplak ayakla olmak kaydıyla erkeklerde en az 1.67 m, kadınlarda en az 1.60 m boyunda olması ve boyun 1 m den fazla olan kısmı ile kilosu arasında (+,-) 10 kg. dan fazla fark olmaması ve sınavın yapıldığı tarihte 25 yaşını doldurmamış olması şartlarının aranacağı ve 14'üncü maddesinde ilk defa zabıta memurluğu kadrolarına atanacakların yazılı ve sözlü sınav şekline ilişkin düzenlemeler yer almıştır.

Belediye Zabıta Yönetmeliği'nde 14.11.2017 gün ve 30240 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan değişiklikle Yönetmeliğin "Başka memurluklardan naklen geçiş" başlıklı 16'ncı maddesi, "*Diğer kamu kurum ve kuruluşları veya belediye hizmet birimlerinde asıl memur kadrosunda çalışanlardan, belediye zabıta memurluğuna geçmek isteyenler; 35 yaşını aşmamaları, bu Yönetmeliğin 13/A maddesinin birinci fıkrasının (b) ve (c) bentlerinde yer alan şartları taşımaları, 13/E maddesinde öngörülen sınavda başarılı olmaları kaydıyla 657 sayılı Kanuna ve diğer mevzuat hükümlerine uyularak zabıta memurluğuna atanabilir*." şeklinde değiştirilmiştir. 13/A maddesinde 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 48'inci maddesinde belirtilen genel şartları taşımaları ile mezuniyet ile boy ve ölçü şartları yer almaktadır. Zabıta memurluğuna ilk defa atanacaklarla ilgili düzenlemeler yönetmeliğin 13, 13/A, 13/B, 13/C, 13/Ç, 13/D, 13/E, 13/F ve 13/G maddelerinde yer almıştır. "*Sınava kabul için ön şartlar*" başlıklı 13/A maddesinde, sınava katılmak isteyenlerin 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 48'inci maddesinde belirtilen genel şartları taşımaları, en az lise veya dengi okul mezunu olmaları, tartılma ve ölçülme aç karnına, soyunuk ve çıplak ayakla olmak kaydıyla erkeklerde en az 1.67 metre, kadınlarda en az 1.60 metre boyunda olmak ve boyun 1 metreden fazla olan kısmı ile kilosu arasında (+,-) 10 kilogramdan fazla fark olmaması, sınavın yapıldığı tarihte 30 yaşını doldurmamış olmaları, geçerlilik süresi dolmamış KPSS puan türünden sınav duyurusunda belirtilmiş olan asgari puanı almış olmaları gerektiği, 13/E maddesinde adayların bilgi ve yeteneklerini ölçecek şekilde yazılı veya sözlü olarak sınav yapılacağı, 14/B maddesinde ataması yapılanların sınavla ilgili belgelerinin ilgililerin özlük dosyalarında saklanacağı, 14/C sekretarya hizmetlerinin insan kaynaklarından sorumlu birim tarafından yürütüleceği belirtilmiştir.

Belediye Zabıta Yönetmeliği'nde düzenlenmiş olan teşkilat personelinin görev ve yetkileri, mesleğin alınmaları ve nitelikleri ile unvanların düzenleniş biçimi bir bütün olarak değerlendirildiğinde, zabıta personelinin göreve alınmasının belli niteliklere bağlandığı, ciddi ve katı bir hiyerarşinin bulunduğu görülmektedir Görevin özelliği de bunu gerektirmektedir.

www.balioglu.net

Bu bağlamda naklen geçişlerde uygulanacak kurallar ayrı bir maddede belirtilmiştir.

06.06.2000 gün ve 24071 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Devlet Personel Başkanlığının 2000/2 sayılı 3269 Sayılı Uzman Erbaş Kanununa Tabi Olarak İstihdam Edilen Uzman Erbaşların Diğer Kamu Kurum ve Kuruluşlarına Atanmalarına İlişkin Tebliğde, 3269 sayılı Uzman Erbaş Kanununa göre istihdam edilen uzman erbaşların 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununa tabi bulunmaları sebebiyle diğer personel kanunlarına tabi herhangi bir kamu kurum ve kuruluşlarına naklen atanamayacakları, ancak 3269 sayılı Kanun'a göre uzman erbaş kadrolarında istihdam edilmeleri sebebiyle 657 sayılı Kanunun 54'üncü maddesi de dikkate alınarak azami adaylık süresi kadar çalışılmış ve kendi istekleriyle sözleşmelerini feshetmiş olmak kaydıyla uzman erbaşların, 657 sayılı Kanunun 97'nci maddesinde belirtilen sürelere bağlı olmaksızın yürürlükteki Başbakanlık genelgeleri çerçevesinde açıktan atama izni alınması suretiyle aynı Kanunun 92'nci maddesine göre koruma ve güvenlik görevlisi kadroları ile kurumların görevde yükselme yönetmeliklerinde bu düzeyde belirledikleri diğer kadrolara atanmaları hizmet ihtiyaçları göz önünde bulundurularak kamu kurum ve kuruluşlarının takdirinde bulunduğu belirtilmiştir. 08.07.2009 gün ve 7302 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Devlet Personel Başkanlığı 1 Seri Numaralı Kamu Personeli Genel Tebliği ile 06.06.2000 tarihli ve 24071 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan "3269 sayılı Uzman Erbaş Kanununa Tabi Olarak İstihdam Edilen Uzman Erbaşların Diğer Kamu Kurum ve Kuruluşlarına Atanmalarına İlişkin Tebliğ" yürürlükten kaldırılmıştır. Ancak 1 Seri Numaralı Kamu Personeli Genel Tebliğinde de benzer açıklamalar yer almıştır.

Uzman erbaş olarak çalışıp istifa ederek kurumların 657 sayılı Kanun'a tabi kadrolarına atanmak istediklerinde kadronun gerektirdiği niteliklerin aranması gerekir. Zabıta memurluğuna iki şekilde atama yapılmaktadır. Birinci olarak ilk defa zabıta memuru olarak işe alınma olup bununla ilgili şartlar ve sürecin nasıl olacağı yönetmelikte ayrıntılı belirtilmiştir. Diğeri ise başka kadroda çalışanların naklen zabıta memurluğuna atanmasıdır. Belirtilen iki durum dışında zabıta memurluğunda istihdam şekli bulunmamaktadır. Naklen zabıta memurluğuna ataması yapılan kişilerin dosyalarına bakıldığında istenen şartlarla ilgili gerekli şartların sağlandığına veya incelemenin yapıldığına ilişkin dosyalarında bilgi bulunmamaktadır. Kiminin atanma tarihinde yönetmelikte aranan şartın tutmadığı görülmekle birlikte genelde sınavın yapıldığına dair dosyalarında belgenin olmadığı görülmüştür. Yönetmeliğe uygun yapılmayan bu atamaların iptal edilerek bu kişilerin uygun kadrolara atamalarının yapılması gerekir.

www.balioglu.net

Yapılan incelemede, 37 adet personelin şartlar sağlanmadan ve sınava girmeden Yönetmeliğe aykırı olarak atandıkları görülmüştür. Bu kişilere ait bilgiler İnsan Kaynakları ve Eğitim Daire Başkanlığında mevcuttur.

Kamu idaresi cevabında, ataması yapılan kişilerle görüşmeler neticesinde sözlü sınav yapıldığı, ancak dosyalarında sözlü sınav yapıldığına ilişkin belgelere rastlanmadığı ifade edilmiş ise de, kanıtlayıcı belge bulunmadığından dolayı bunun kabul edilebilir bir yönü bulunmamaktadır.

Yönetmeliğin 16'ncı maddesine uygun olarak naklen zabıta memurluğuna atamaları yapılamayacak kişilerin atanması yönetmeliğe aykırılık teşkil ettiğinden bu kişilerin zabıta memurluğuna yapılan atamalarının iptal edilerek uygun kadroya atanmaları gerekir.

www.balioglu.net

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI
06520 Balgat / ANKARA
Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00
e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr
http://www.sayistay.gov.tr

www.balioglu.net

8. EKLER

EK 1: İZLEME

Önceki Yıl/Yıllar Sayıştay Denetim Raporuna İlişkin İzleme Tablosu			
Bulgu Adı	**Yıl/Yıllar**	**İdare Tarafından Yapılan İşlem**	**Açıklama**
Yerel Derneklerle Yapılan Ortak İşbirliği Projelerinde Bir Projede Bulunması Gereken Unsurların Yer Almaması	2018	Tam Olarak Yerine Getirildi	Yer alması gereken unsurların yeni yapılan projelerde yer almasına dikkat edilmeye başlanılmıştır.
Mevzuata Aykırı Olarak Ertesi Yıla Geçen Yüklenme Yapılması	2018	Tam Olarak Yerine Getirildi	Ertesi yıla geçen yüklenme yapılmamasına başlanılmıştır.
Kamu Konutlarına İlişkin Mevzuata Aykırı Konut Tahsislerinin Yapılması	2018	Tam Olarak Yerine Getirildi	Söz konusu uygunsuzluklara son verilmiş olup mevzuata uygun işlem tahsis edilmeye başlanılmıştır.
Hizmet Alım Kapsamında Temin Edilmesi Öngörülen Araçlara İlişkin Şartların Mevzuata Aykırı Olarak Oluşturulması	2018	Yerine Getirilmedi	Denetim Görüşünü Etkilemeyen Tespit ve Değerlendirmeler, 36 numaralı bulgu ile tekrar

www.balioglu.net

			değerlendirilmiştir.
İndirime Konu Katma Değer Vergisi Ödemelerinin İndirilmemesi	2018	Tam Olarak Yerine Getirildi	İlgili hesabın mevzuata uygun kullanımına başlanılmıştır.
Araç Kiralama İşinde Yüklenici Firmadan Alınması Gereken Otopark Ücretlerinin Alınmaması	2018	Tam Olarak Yerine Getirildi	İlgili ücretler yükleniciden alınmaya başlanılmıştır.
Otopark ve Parkmetre Hizmetlerinin Devrinde Birikmiş Alacaklara İlişkin Düzenleme Yapılmaması Nedeniyle Alacakların Tahsilinin İmkansız Hale Gelmesi	2018	Yerine Getirilmedi	Denetim Görüşünü Etkilemeyen Tespit ve Değerlendirmeler, 16 ve 17 numaralı bulgular ile tekrar değerlendirilmiştir.
Belediyenin Bir Kısım Taşınmazlarının Kiraya Verilmeksizin Üçüncü Kişilere Kullandırılması ve Süreklilik Arzedecek Şekilde Ecrimisil Uygulanması	2018	Tam Olarak Yerine Getirildi	Kiralama olmadan kullandırılma işine son verilmiştir.
Arsa Satışlarının Mevzuata Aykırı Olarak Taksitlendirilmesi	2018	Tam Olarak Yerine Getirildi	Arsa satışlarının taksitlendirilmesine son verilmiştir.

www.balioglu.net

Belediyenin Ortak Olduğu Şirketin Genel Kurulunun Ödenmiş Sermayenin Azaltılması Kararlarının Belediye Tarafından Muhasebeleştirilmesi İşlemlerinde Bütçe Giderleri Hesabı ile Gider Yansıtma Hesabının Çalıştırılmaması	2018	Tam Olarak Yerine Getirildi	İlgili hesapların çalıştırılmasına başlanılmıştır.
Cari ve Gelecek Dönem Maddi Duran Varlık Kira Gelirleri ile İrtifak Hakkı Gelirlerinin İlgili Hesaplarda İzlenmemesi	2018	Tam Olarak Yerine Getirildi	İlgili hesaplarda izlenmeye başlanılmıştır.
Belediyeye Ait Taşınmazların Değer Tespitinin Yapılmaması ve Muhasebe Kayıtlarına Alınmaması	2018	Yerine Getirilmedi	Denetim Görüşünü Etkilemeyen Tespit ve Değerlendirmeler, 1 numaralı bulgu ile tekrar değerlendirilmiştir.
Belediyeye Tahsisi Yapılan Taşınmazların Muhasebe Kayıtlarında Takip Edilmemesi	2018	Tam Olarak Yerine Getirildi	Tahsisli taşınmazların muhasebe kayıtlarında izlenilmesine başlanılmıştır.
Taşınır Hesaplarına İlişkin Modülün Yanlış Veriler ve Raporlar Üretmesi,	2018	Tam Olarak Yerine Getirildi	Söz konusu modülde yapılan iyileştirmelerle doğru ve güvenilir veri alınmasına

www.balioglu.net

			başlanılmıştır.
Bazı İlçe Belediyelerinden Protokol Uyarınca Alınması Gereken İlan ve Reklam Vergisi %50 Hasılat Payının Tahakkukunun Yapılmaması	2018	Yerine Getirilmedi	Denetim Görüşünü Etkilemeyen Tespit ve Değerlendirmeler, 28 numaralı bulgu ile tekrar değerlendirilmiştir.
Belediyenin Ortak Olduğu Şirketlerin Bilançolarında Yer Alan Belediyeye Ait Sermaye Tutarları ile Belediyenin Bilançosunda Yer Alan Mal ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabı Tutarlarının Birbirine Eşit Olmaması	2018	Tam Olarak Yerine Getirildi	Söz konusu husus muhasebe kayıtlarında düzeltilmiştir.
Kayseri İl Sınırları İçerisinde Bulunan Organize Sanayi Bölgelerinin Büyükşehir Belediyesi Hesabına Yatırılması Gereken İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı Harcı Hasılatının Tahakkuk Ettirilmemesi	2018	Tam Olarak Yerine Getirildi	Söz konusu tahakkuk işlemleri yapılmaya başlanılmıştır.

www.balioglu.net